

APR 13 1913

~~APR 13 1913~~

ఎదురుగాలి

(న వ ల)

3349

587

ర చ న :

తాత్పర్యము నాగేశ్వరరావు

శ్రీగోపాలకృష్ణ పబ్లికేషన్స్

చుట్టుగుంట :: విజయవాడ-4

(శ్రీ) గోపాలకృష్ణ ప్రచురణ

ద్వితీయ ముద్రణ

సెప్టెంబరు - 1965

వెల : 5-00

కని పెంచిన తల్లిదండ్రు

లకు భిక్ష శ్రద్ధ

అత్యంత ...

ముద్రణ :

సర్వోదయ ప్రెస్

విజయవాడ-6

గుంటూరునుంచి ఉదయం ఎనిమిది గంటలకు బయలు
దేరిన హైదరాబాద్ డిలక్స్ ఎక్స్ప్రెస్ బస్సు నార్జన్
సాగర్ హైలాన్ కాలనీకి మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు చేరింది.
ఎండ మిటమిట లాడుతోంది.

బస్సులోంచి దిగుతూ, ఉమాశశి ఎదురూగ్గా ఉన్న
షెడ్యూల్లోకి చూచింది - తనని ఆప్యాయంగా ఆహ్వానించడానికి
అక్కయ్య వచ్చిందేమోనని.

మబ్బరంగు మైసూరు శిల్కు చీరెమీద గులాబి
రంగు పెర్లెస్ బ్లాజు ధరించి, ఒంటి పేట గొలుసు గల
లాకెట్ మెడలో వ్రేలాడుతుండగా, హ్యాండు బాగ్తో -
చెల్లెలు బస్సు దిగుతూండడాన్ని షెడ్యూలూరుక్రింద నీడలో
నిలబడ్డ అమరేశ్వరి చూచి, మనస్సులో సరికొత్త సంతోషం
చిందులువేయగా, ఆ సంతోషాన్ని చిరునవ్వుద్వారా ప్రక
టిస్తూ గబగబా బస్సు దగ్గరకు వచ్చింది.

అక్కయ్యను చూచిన ఉమాశశి హృదయం ఆనంద
ప్రపూర్ణమైంది.

“అక్కా! నువ్వు బస్సుస్టాండుకు వస్తావో, రావో!
మీ యింటికొసం ఈ వండలో నరుగులు కక్కుతూ వెతకా
లేమోనని మాచెల్లనుంచి ఆలోచిస్తున్నాను” అన్నది ఉమా
శశి అక్కయ్య ప్రక్కన నడుస్తూ.

“ఓస్ ! ఇంతేనా ? అసలు నువ్వు యీ బస్సుకి వస్తావో, రావో; ఎన్ని బస్సులకోసం ఎదురు చూడాలోనని నేను ప్రాద్దుటిమంచి ఆలోచిస్తున్నాను” అన్నది అమరేశ్వరి.

ఇద్దరూ పక్కన నవ్వాస.

“భావగారు వర్క్సమీదకు వెళ్ళారా ?”

“ఊ, రెండు గంటలకుగానీ భోజనానికి రారు. మన ఇల్లు ఇక్కడికి చాల దగ్గర. ఓ ఫర్లాంగు దూరం వుంటుంది. అమ్మా, నాన్నా - అంతా కులాసాయే గదూ !”

“ఆఁ!”

“ఎన్నాళ్ళు మీకు సెలవులు ?”

“ఈనెల ఆఖరిదాకా”

ఇద్దలో క్వార్టర్సు దగ్గరకు వచ్చారు. అన్నీ ఒకే రకమైన అందమైన క్వార్టర్సు. రోడ్లన్నీ తీర్చిదిద్ది వున్నాయి. ప్రతి క్వార్టరు ముందూ ఖాళీస్థలంలో అపేక్షగా పెంచుకున్న సుందరమైన పూలతోట, చుట్టూ ఫెన్సింగ్, ముందుగేటుపై సన్నజాజి చెట్లు ఆర్చీగా అమర్చబడ్డ ఓ క్వార్టరులోకి అమరేశ్వరి ముందుగా నడచింది. ముఖానికి పట్టిన చిరు చెమటను చేతిగుమాలతో అద్దుకుంటూ ఉమాశశి అక్కయ్యను అనుసరించింది.

“అక్కా ? అంతదూరంలోవుండే యీ క్వార్టరు మీదై వుంటుందని గ్రహించాను. ఎందుచేతనంటే, నీకు ప్రియమైన సన్నజాజిచెట్టు ఇంటి ముందుండి నీ ఉనికిని చాలు తోంది” అన్నది ఉమాశశి డ్రాయింగు రూంలోకి ప్రవేశించి.

అమరేశ్వరి ముద్దబంతి పువ్వులా నిండుగా చిరునవ్వు నవ్వుతుంది.

ఉమాశశి ముందుగా ఇల్లంతా పరిశీలించి తన అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపర్చింది. “అక్కా? క్వార్టరు చాలా చిన్నది. అసిస్టెంట్లు ఇంజనీర్లకు ఇచ్చేవి యీపాటి క్వార్టర్లేనా? లేక సూపర్ వైజ్లతోసం కట్టించినవా! అయినా బార్మాభర్త లిద్దరే గనుక - ఇబ్బందిగా లేకపోవచ్చు. చిన్నదైనా నీటుగా ఉంది.”

ఆ ఇల్లు ఒక విధంగా చెల్లెలికి నచ్చినందుకు అమరేశ్వరి అజ్ఞాతంగా సంతోషించింది.

“ప్రయాణ బడలికతో ఆకలిగా వున్నట్టున్నావు. భోంచేస్తావా! లేక బావగారు వచ్చేవరకూ ఆగుతావా? ముగ్గురమూ భోంచేద్దాం.”

“నాకు ఆకలిగా ఏంలేదు. ఉదయం అమ్మ అరడజను ఇడ్లీ తినేవరకూ ఇంటినుంచి బయలుదేరనివ్వలేదు. ‘రోడ్డు అధ్యాన్నస్థితిలో ఉండజట్టి, బస్సు కుదుపుళ్ళకు తిన్న ఇడ్లీ జీర్ణించుకోవడం జరిగిందిగానీ - లేకపోతే, ఈవేళ భోజనమే మాని వెయ్యాలి’ంది కాదూ!”

చెల్లెలి మాటలకు అమరేశ్వరికే నవ్వు వచ్చింది.

మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకు మోహన్ కుమార్ లెఫ్ట్ బ్యాంక్ కెనాల్ నుంచి కారులో భోజనానికి ఇంటికివచ్చాడు. డ్రాయింగ్ రూమ్ లో కూర్చుని ‘ఇల్ ఫ్రేట్ డ్ వీక్లీ’ లో బొమ్మలు చూస్తూన్న ఉమాశశిని చూచి - మరదలు పిల్ల ఎక్కడో మూలూరు వచ్చిందే” అన్నాడు.

“ఒక గంటక్రితమే వొచ్చాను - బావగారు ఎట్లా ఉన్నారో చూచిపోదామని”

‘ఓహో’ అన్నట్టు ఆశ్చర్యంగా కనుబొమలు సాగ దీశాడు, మోహన్ కుమార్.

“ఇంత చిన్న విషయానికే అంత పెద్ద అబద్ధమాడడం చేసికి! అక్కగారు ఎట్లా ఉన్నారో చూచి పోదామని వొచ్చానన రాదూ!”

“ఆ మాటంటే - ‘ఏం! నన్ను చూడసూడదా? చూస్తే పాపమా?’ అని దెప్పి పొడుస్తారు. ఎందుకొచ్చిన బెడదని అట్లా అన్నాను. అసలు నేచిక్కడికి రావడంతో రెండు ముఖ్యోద్దేశాలున్నాయి. ఒకటి - మీ ఇసుపురీ చూడటం, రెండోది - నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టు చూడడం”

“ముఖ్యం కాని ఉద్దేశాల్ని తెల్పేకోవచ్చా?”

“ఏమున్నాయి? కులాసాగా శైలవలన్నిరోజులూ ఇక్కడ కాలక్షేపం చేద్దామని”

“పెద్ద ప్రోగ్రామే పెట్టుకున్నావన్నమాట.”

అంతలోనే ముఖ్యో రంగుల్ని కరుగ్గా మార్చుకొని “ఏం? నేను రావడం మీకిష్టంలేదా?” అన్నది ఉమాశశి నిర్మోహమాటంగా.

“ఎంతమాట? అక్కయ్య కాపురాన్ని చూడాలని ఇంత అభిమానంగా నవ్వు రావటమేమిటి, నాకిష్టం లేక పోవటమేమిటి? ఈ కొండల్లో కోనల్లో కాలం మరీ నిద బోతోన్నట్టుంటూన్నది. నీలాంటి చలాకీయైన మరదలిపిల్ల సమక్షంలోనైనా కొన్నిరోజులు కదిలికను చూడొచ్చు.

నవ్వు ఇక్కడికి రావటం మీఅక్కయ్యకు ఎంత సంతోషమో నాకూ అంత సంతోషం. మొత్తానికి గులాబీ పువ్వుకు ముళ్ళుంటాయని జ్ఞాపకంచేస్తూ మాట్లాడుతున్నావు" అన్నాడు మాహానేకుమార్ తెచ్చిపెట్టుకున్న గంభీరతతో.

టేబిల్ పై న భోజనం వడ్డిస్తూ అమరేశ్వరి బావా మరదళ్ళ సందాషణ వింటూన్నది. వడ్డించడం కాగానే ఇద్దరీ పిలిచింది గాలిపటపు దారంలాంటి సంభాషణ వాళ్ళిద్దరిమధ్యా నడుస్తూనే వుంది. భోజనానికి కూర్చున్నా మాట్లాడుకుంటూనే ఉన్నారు.

"ఇంత భారీయెత్తున, బృహత్తరమైన పథకాలక్రింద చురుగ్గా నే గాఢ్ న సాగర్ ప్రాజెక్టు నిర్మాణం సాగుతుంటే, కొన్ని వేలమంది నిర్విరామంగా పనిచేస్తూంటే, కోట్లకొలది డబ్బు ఖర్చు అవుతుంటే - ఇక్కడి మీకు కాలం నిద్ర బోతున్నట్టు వుండటం నాకు ఆశ్చర్యంగావుంది బావగామా! ఇట్లాంటి ప్రాజెక్టుల పునాదులతో నవభారత నిర్మాణం శరవేగంతో జరుగుతున్న తరుణంలో - ఎంతో బాధ్యతగల మీలాంటి ఇంజనీర్లు యింత బద్ధకంగా మాట్లాడటం బావుండలేదు. 1955 డిసెంబరు 10 వ తేదీన ప్రాజెక్టుకు శంకుస్థాపన చేస్తూ, మన ప్రధాని జవహర్ లాల్ నెహ్రూ ఏమన్నాడో గుర్తున్నదా! 'ఈరోజు జన్మితమైన సుదీనం.. ఇది భారతీయుల వికాసపు దేవాలయానికి శంకుస్థాపన; ఆభ్యుదయ పథంలో దేశమంతటా నిర్మించబడే దేవాలయాలకు ఇది చిహ్నం. మూడున్నరకోట్ల ఆంధ్రుల కలల పంట చిరకాల వాంఛ. పగటి పథంలో దేశం ముందంజ వేస్తూన్నదనడానికి,

ప్రణాళికలద్వారా దేశాభివృద్ధి జరుగుతున్నదనడానికి, అధికోత్పత్తులతో ఆర్థికస్థామతను పటిష్ఠంచేసుకొనే ప్రయత్నాలు నిరంతరం జరుగుతున్నాయనడానికి - ఇట్లాంటి పెద్ద పెద్ద నిర్మాణాలు నిదర్శనాలేగదా! ఎన్నో సంవత్సరాలు కష్టనష్టాలకోర్కీ సంపాదించిన స్వాతంత్ర్యాన్ని ప్రజాస్వామ్య పద్ధతులద్వారా అనుభవించాలంటే, ప్రతివ్యక్తి తన ధర్మాన్ని కర్తవ్యానీ గుర్తెరిగి, నీతినిజాయితీలతో, దృఢమైన దీక్షతో కృషిచేయాలి" అన్నది ఉమాశశి పళ్ళెంలో అన్నమూ, కూరూ కలుపుకుంటూ.

ఆమె మాటలకు మోహన్ కుమార్! దిగ్భ్రమ చెంది నట్టు ముఖంలో స్పష్టంగా ప్రకటించాడు.
 "ఓహో! ఏమిటో అనుకున్నాను. మరదలు పిల్ల మాంచి గడుసు పిల్లయేనే! నా ఉపప్రకారం ఈ మాధ్యమే నువ్వు కాలేజీ డిబేట్సులో 'భారతదేశపు ప్రణాళికలు - ప్రాజెక్టులు' అన్నవిషయంపై అనర్గళంగా మాట్లాడివుంటావు. ఆ ప్రభావమే ఇంకా నీలో కనబడుతూంది. ఏం? నా ఉపాకరణకేనంటావా?" అన్నాడు మోహన్ కుమార్ కనుబొమలు కదిలిస్తూ.

చిరునవ్వు నవ్వింది ఉమాశశి, ఆ చిరునవ్వులో దొర్లిన నిర్లక్ష్యభావం అతనిచే గుర్తింపబడలేదు.

"కాలేజీ డిబేట్సుకోసం నేను కొన్ని ఆదర్శాలి, భావాలి, మాటల్ని ప్రాక్టీసు చేస్తున్నాననే ఉపాసన బావ గారు కలిగివుండటం శోచనీయం. నాకు నేనుదా ఆలోచించు కొనేశక్తి, నాకు నేనుగా మాట్లాడే సమర్థతా వున్నాయి.

జీవితాన్ని గురించీ, సాంఘిక పరిణామాల్ని గురించీ, దేశకాల పరిస్థితులను గురించీ నీతి విజ్ఞానాలను గురించీ-నాకు ఖచ్చితమైన అభిప్రాయాలున్నాయి" పాటిని ఆదర్శంగా నెంచుకొని, జీవితంలో శాంతిని, సుఖాన్ని, సంతృప్తిని, పొందడం నా లక్ష్యం "

"ముందు భోజనం చేయవే! ఉపన్యాసాలు తీర్గొచ్చేయవచ్చు" అన్నది అమరేశ్వరి, కొంచెం విసుగుదలను కనబరుస్తూ.

అత్యంత క్షుణ్ణురూ నిశ్శబ్దంగా భోజనం ముగించారు. మోహన్ కుమార్ కారు వేసుకుని లెఫ్ట్ బ్యాంక్ క్లబ్ కు వచ్చుచూదకు వెళ్ళాడు.

"అమరేశ్వరి చెల్లెల్ని కొంచెంసేపు మేను వాల్చి విశ్రాంతి తీసుకోమని చెప్పింది

ఉమాశశి క్యూపుకాట్ మీద పడుకొని శరత్ బాబు నవల 'చరిత్ర హీనులు' చదువుకోవారంభించింది.

మధ్యాహ్నపు ఎండ్ తన నీక్షణత్యాన్ని తగ్గించుకొని సాయంత్రపు చల్లదనాకోసం దగ్గూస్తు పెట్టుకుంది.

*

*

*

పుస్తకం చదువుతూనే ఉమాశశి అప్రయత్నంగా నిద్రాకోయింది ఆమెకు మెలకువ వచ్చేప్పటికి సాయంత్రపు నీడలు గొగా జరిగిపోయాయి.

అమరేశ్వరి రవ్వ కేసరీ, జీడిపప్పు, పకోడీ తయారు చేసి

చెల్లెలు నిద్రనుంచి లేవడంకోసం నిరీక్షిస్తూన్నది. నిద్రలేవ
గానే కాఫీ కలిపింది.

బాత్ రూంలో సబ్బుతో ముఖంకడుక్కొచ్చి, పంట
గది మెట్లమీద టర్కీటవల్తో తుడుముకుంటూ- “అక్కా!
గాఢంగా నిద్రపోయాను. లేపలేదేం?” అన్నది ఉమాశశి.

“బస్సులో ప్రయాణం చేశావు తొంభైమైళ్ళు.
బక్షలిక ఊరేవరకూ నిద్రబోవాల్సిందే! నిన్న నిద్రలేచాల్సిన
అగత్యమేముంది? ఈ సాయంత్రం తీరిక పొడవుగా
చూడాల్సిన విశేషాలేమున్నాయి? సాజెట్టూ, ఎత్తిపోతల
జలపాతలూ, నాగార్జునకొండ మ్యూజియమూ-రేపు తీరిగ్గా
చూడొచ్చు. పదిరోజులపాటు వుంటావుగా. ముందు ఈ టిఫిన్
తీసికొని కాఫీతాగు. అలా షికారుగా పైలాన్ కు వెళ్ళి
వద్దాం” అన్నది అమరేశ్వరి టిఫిన్ ప్లేటును అందిస్తూ.

“నేనేమైనా కొత్తచుట్టాన్నా అక్కా! నాకోసం
ప్రత్యేకంగా టిఫిన్ తయారుచేశావు” అన్నది ఉమాశశి
బుంగమూతి పెట్టి.

అమరేశ్వరి మరసబులో మృతవుగా నవ్వుకుంది.

ఆ సాయంత్రం ఇద్దరూ పైలాన్ కూ, పార్కుకూ,
పనర్ పచాసు దగ్గరకూ, క్లబ్బుకూ వెళ్ళారు. దూరంగా కృష్ణా
నదిలో కొండలమధ్య అస్తమిస్తోన్న సూర్యుణ్ణి కొంచెం
సేపు నిలబడి చూసింది. ఉమాశశి ముద్దురాలై, ఆమెకు
ప్రకృతి దృశ్యాలన్నీ చూడడమంటే మహా ఇష్టం. రెండు
కొండలమధ్య నిశ్చలంగా ప్రవహించేనది వాన వెలిశాక పడే

శేల్లవి . ండా, నీటి నీలం వెనుక ఉదయించే చంద్రుమూ,
 సముద్రపు అలలపై మెరిసే వెన్నెలా, రంగుల్ని మార్చుకొనే
 ఆకాశమూ, ఎండమావుల సాగనూ, పువ్వుల అందమూ,
 శిల్పాల సౌందర్యమూ-మొదలై నీవి ఆమె మనస్సులో
 సాటో ముదల్లా నిలిచిపోతాయి. అట్లాంటి దృశ్యాలకోసం
 ఆమె తహతహలాడుతూ వుంటుంది గుంటూరులో ప్రభుత్వ
 స్త్రీ కళాశాలలో బి. ఏ. చదువుతూన్నా-ఉమాశశి మనస్సె
 ప్పూమూ గుందరిమైన ప్రదేశాల్ని తిలకించాలనీ, విహార
 చూత్రంగా చేయాలనీ వుంటుంది. కాలేజీలో నెలకూ, రెండు
 నెలలకూ ఏర్పాటు చేయబడే ప్రతి పీక్ నిక్కుకూ, ఎక్స్
 కర్షనుకూ తప్పకుండా వెళుతుంది ఒకేరకమైన పరిసరాలకు
 బతుకును బంధించేకంటే-రకరీకాలైన ప్రదేశాల్ని చూస్తూ
 విభిన్న పరిసరాలతో పరిచయాలను పెంచుకుంటే మనస్సు
 విజ్ఞానమూ విశాల మవుతాయనేదే ఆమె ఉద్దేశ్యం

మునిచూపు చిక్కబడగా నే-విద్యుద్దీపాలు వెలిగాయి.
 నాగార్జునసాగర్ ప్రాజెక్టుపైడూ, ఉత్తర దక్షిణ విజయపురీ
 మనోహరంగా ఉన్నాయి. ఆకాశాన మెరిసే తారలు క్రిందికి
 దిగివచ్చాయూ అన్నభావం దూతాన్నుంచిచూస్తే కలుగు
 తుంది దిగివచ్చిన తారల్లా వెలిగే విద్యుద్దీపాలతో ఉన్న
 ప్రాజెక్టుకూ, చుట్టుప్రక్కల ప్రదేశాల్ని ఉమాశశి ఎవైన
 చోటునుంచి నిలబడి మనసారా చూసింది.

“నీకంటే బడింది, ఇంటికి వెళదామా ! బావగారు
 నొచ్చేవేళయింది” అన్నది అమరేశ్వరి.

“అక్కా! విద్యుద్దీపాలతో ప్రాజెక్టు సెతు ఎంత మనోహరంగావుందో చూడు. ఎంత సేపైనా నింబడి చూడ మనస్సు వేళ్ళావున్నది” అంటూ అక్కయ్యతో ఇంటికిబయలు దేరింది.

చెల్లెలికి కొత్త కొత్త స్థలాలు చూడాలనే అభిలాష జాస్తి అని అమరేశ్వరికి తెలుసు. ఆమెగారికి నాగాద్దన సాగర్ ప్రాజెక్టుకు బదిలీ అయినప్పుడినుంచీ రెండు మూడు లేఖలు చెల్లెలికి వ్రాసింది-తప్పకుండా రమ్మమని. ఉమా శశి సెలవులకోసం ఎదురు చూసి చూసి - సెలవులివ్వగానే వచ్చింది. చెల్లెలికి ఇక్కడ బాగా కాలక్షేపం కావాలనీ, ఇక్కడున్నంతకాలమూ ఆమె ఎట్లాంటి విసుగుదలకు గురి కాకుండా వుండాలనీ, ఆమె మనస్సు కులాసాగా వుండాలనీ అమరేశ్వరి అనుకున్నది. చెల్లెలి మనస్తత్వం ఆమెకు బాగా తెలుసు. పాలసాంగులాంటి పిల్ల ఉమాశశి. ఆవేశం ఎక్కువ. దానికితోడు పట్టుదల జాస్తి తను విశ్వసించిన సత్యాలకూ, విలువలకూ, ఆశయాలకూ జీవితంలో గౌరవాన్ని యిచ్చి, సార్థకతనూ, సంతృప్తిని పొందాలనే తహతహ మోడు. ఆచరణలో సాహసాన్ని ప్రదర్శించే వ్యక్తి. గుండెదైర్యమూ పెరిసివుల్ని ఎదుర్కొనే ధీమా, భవిష్యత్తులోని మంచిని గురించి ఆశా, తన జీవితంలోని సుఖమఃఖాలకు తనే కారణ మన్న అభిప్రాయమూ-ఆమె మనస్తత్వానికి పునాది రాళ్ళు.

రాత్రి తొమ్మిది గంటలైనా అసిద్దయి ఇంజనీరు

నోహాన్ కుమార్ ఇంటికి రాలేకు. అతని రాకకోసం అక్క
చెల్లెల్నిద్దరూ భోజనం చేయకుండా ఎదురుచూడసాగాను.

“ఉన్నోగ నిర్వహణలో బావగారు వేళల్ని పాటించరా అక్కా!” అన్నది ఉమాశశి.

ఆ ప్రశ్నలో ఇమిడివున్న అర్థానికి అమరేశ్వరి తొట్రుపాలు చెందింది.

“రోజూ సాయంత్రం ఆరు గంటలకే ఇంటికి వచ్చేవాడు. స్నేహితులతో కలిసి క్లబ్బుకు వెళ్ళారేమో! పెన్నిస్ ఆడుతూంటే వారికి కాలం తెలీదు” అన్నది అమరేశ్వరి.

“క్లబ్బులకు అలవాటైన మగవాళ్ళకు ఇంటి దగ్గర గుమ్మానికి కరుచుకొని నిరీక్షించే భార్యలు గుర్తుకు రారు. అక్కా! భర్తలు క్లబ్బుల్లో పెన్నిస్ ఆడుతున్నారో. కార్నెమ్స్ ఆడుతున్నారో. చీట్లపేక ఆడుతున్నారో - ఏ భార్యకు మటుకు ఎట్లా తెలుసు? గాత్ర పదిదాటాక ఇంటికొచ్చి, చికాకుతో, చిందర వందరగావున్న ముఖాన్ని చిటుక్కునమార్చి, చిరు నవ్వు నటించుతో ‘ఇప్పటిగాకా పట్టింది చెప్తాలో ఓ గేమ్ గెల్వటానికి’ అని భర్త అనగానే-భార్య ‘నిజమే కామోసు’ అని నమ్ముతుంది. వడ్లగింజలో బియ్యపు గింజన్నంత సుఖ భాగం. కాని ఆ భర్త అంతరాత్రివరకూ క్లబ్బులో పేకాట ఆడి కొన్ని వందలరూపాయలు పోగొట్టుకున్నాడనీ, భార్య ముందు ప్రవర్తించిన చిరునవ్వులో నటనేగానీ సహజస్వరతేదనీ, ధర్మపత్ని అమాయకత్వాన్ని ఆసరాగా తీసికొని అన్యాయానికి వెరుకంజ వేరుటంటేదనీ - భార్య గ్రహించగలదా!

అన్యోన్యంగానూ, ఆదర్శంగానూ కనబడే దాంపత్యాల్లోనే భర్తలు అట్లాంటి దుర్వ్యసనాలకుోనై, భార్యల్ని పండిస్తున్నారు; తమ అక్రమ వర్తనను 'రహస్య' ముసుగుతో బంధించి, అజ్ఞాతంగా అనురాగాల్ని దూరం చేసుకుంటున్నారు" అన్నది ఉమాశశి.

ఆ మాటలు అమరేశ్వరి హృదయంలో తుప్పుతుల్లా గుచ్చుకున్నాయి.

తన మాటలవల్ల అక్కయ్య ముఖంలో కలిగిన మార్పుకు ఉమాశశి ఆశ్చర్యపోయింది.

తన భర్తను దృష్టిలో పెట్టుకొని చెల్లెలు అట్లా మాట్లాడుతున్నదా? అన్న అనుమానం - అమరేశ్వరిలో జనించటమే ఆమె ముఖంలో మార్పుకు పే తువు తిను. సాధారణంగా జరుగుతూన్న వ్యవహారంపై మాట్లాడితే అక్కయ్య మనస్సు అంతగా ఎందుకు కల్లోల పడింది? అనుకుంది ఉమాశశి.

"మామూలుగా చాల టవున్స్ లో అట్లా జరుగుతూన్నది అక్కా. గుంటూరులో నాకో సేహ్నితురాలున్నది. వాళ్ళనాన్న చాల మంచివాడు ఒకప్పుడు మంచి ప్రాక్టీసు గల లాయరు. కాని క్లబ్బులో పేకాటకు అలవాటుపడి, రేబవళ్ళూ ఆ దుర్వ్యసనానికి బానిసయై, కోర్టుకు వెళ్ళకా. క్లయింట్సుతో సగ్గో వ్యవహరించకా - ప్రాక్టీసునంతా పాడుచేసుకొని, ఇప్పుడు ఆర్థికంగా బాగా చితికిపోయి, తను పతనమైందికాక కుటుంబాన్నికూడా నానా కష్టాలపాలు చేస్తు

న్నాడు. కుటుంబాలు అధికంగా, సాంఘికంగా దెబ్బతినటానికి ఎక్కువభాగం, యజమాని ప్రవర్తనపైనే ఆధారపడి ఉంటుంది.”

“మీ భావగానూ క్లబ్బులకు కేవలం కాలక్షేపం కోసమే సాయం తాలు వెళుతుంటారు. గోజూ ఈపాటికి వచ్చేవారే ఎందుకో ఇచాళ ఆలస్యమైంది. పోని నువ్వు భోంచేసి పడుకో రాదూ! ఆయన గారినోసం ఇద్దరం వెయిట్ చేయడం కేసే?” అన్నది అమరేశ్వరి.

“నాకూ ఆకలిగా లేదిలే అక్కా. ఇంకో గంటసేపు ఎగురు చూద్దాం” అన్నది ఉమాశశి శరత్ బాబు నవలను... టేబుల్ మీదనుంచి తీసుకుంటూ చదివేందుకు

“ఈమధ్య నవలలు జోరుగా చదువుతున్నట్టున్నావు”

“అవునక్కా! నవలల పిచ్చిపట్టింది. క్లాసు పుస్తకాల మీదకంటే నవలమీదే మోజు ఎక్కువవుతూన్నది. ఈ పిచ్చిలో ఓ సుగుణంవుంది. డిటెక్టివ్ నవలలూ, చవ్రక బారు నవలలూ చదవాలనివుండదు. అవంటే తలనొప్పి. శరత్ బాబు నవలలంటే ప్రాణం. ఆ నవలలు చదవటమూ, శరత్ బాబు సృష్టించిన చాత్రలను గురించీ, పరిస్థితులను గురించీ గంటల తరబడి ఆలోచించటమూ. నిజంగా ఆ చాత్రలు సజీవంగా కళ్ళముందు లిరుగుతూవుంటాయి; సుఖులనలు రసపుష్టితో హృదయానికి గాఢంగా హత్తుకొని చక్కని అనుభూతిని కలిగిస్తాయి. స్త్రీని, స్త్రీ బ్రతుకులోని లోతుల్నీ, విలువల్నీ, సహనశక్తిని, తనకు తానే సమాజానికి భయపడి కట్టాల్సి

అభివృద్ధిపరుకొనే. తత్వాన్నీ, మనోధైర్యంకో ఎంతటి గడ్డు పరిస్థితులనైనా ఎదుర్కొనటమూ, ఆత్మబలం తక్కువైనవాళ్ళు జీవితాలనుంచి పారిపోవటమూ, పేమలూ త్యాగాలూ, అనురాగాలూ, సంఘంలో జరిగే అన్యాయాలూ అక్రమాలూ, స్త్రీ ఏవిధంగా వాటికి బలి అవుతున్నదీ- బాగా అర్థంచేసికొని, సానుభూతితో పరిష్కార మార్గాలు చూసి, పాఠకులను తనలో విలీనం చేసుకొన్న గొప్ప నవలా కర్త శరత్ బాబు. ఆయన నవలలు చదువుతూంటే ఒక్కొక్కప్పుడు నువ్వు గుర్తుకు వస్తూంటావు అక్కా.”

“అంటే నేను ఆ కాలానికి చెందినదానా?”

“అదికాదు శరత్ బాబు స్త్రీలో దర్శించిన కొన్ని ఉత్తమగుణాలు నీలో ఉన్నాయి”

“నన్ను నువ్వేమీ పొగడక్కర్లేనులేవే! ప్రాద్దు పోతోండి. ముందు నువ్వు భోజనంచేయి. బావగారు ఎప్పుడొస్తారో, ఏమో! లేక ఏ స్నేహితుల ఇంట్లోనో భోంచేసి వస్తారో. రా, భోంచేద్దావుగాని” అంటూ అమరేశ్వరి వంట గదిలోకి దారివీసింది

ఉమాశశి అక్కయ్యను అనుసరించింది

ఉమాశశి భోంచేసి, శరత్ బాబు నవల చదువుతూ ఏ పదకొండు గంటలకో నిద్రబోయింది. అప్పటివరకూ మోహన్ కుమార్ ఇంటికి రాలేదు. అమరేశ్వరి మేల్కొనే వుంది.

బావగారు ఏ అర్ధరాత్రి, పట్నాంటి స్థితిలో ఇంటి

కొచ్చాడో, అప్పటివరకూ అక్కయ్య భోంచేయకుండా కళ్ళెల్లో వొత్తులేసికొని కూర్చుండో - ఉమాశశికి తెలీదు. తెల్ల వారగానే, నిద్రమంచంమీద వుండే - “అక్కా! బావ గారు రాత్రి ఇంటికి వచ్చారా?” అని అడిగింది

“ఆఁ! నువ్వట్లా నిద్రబోగానే వచ్చారు. ఎక్కడో డిన్నర్ జరిగిందట. అందుచాత ఆలస్యమైందంట” జవాబు చెప్పింది అమరేశ్వరి.

ఉదయం తొమ్మిది గంటలైనా మోహన్ కుమార్ నిద్రమంచం మీదనుంచి లేవలేదు. అంత మొద్దు నిద్ర ఏమిటో - అనికుంది ఉమాశశి.

“ఇవాళ బావగారికి సెలవురోజు. మనం కారును ఉపయోగించుకోవచ్చు. చూడవల్సిన స్థలాల సన్నిహితులను చూడవచ్చు” అన్నది అమరేశ్వరి తొమ్మిదిన్నర గంటలకు వంట గదిలో.

“అయితే బావగారు మనవెంట రారా!”

“ఆయనగారికి ఆఫీసు వద్ద ఉన్నదట; ఏవో ఎక్స్ మేట్సు చూడాలిట. తీరదట! క్షైవరు పున్నాడుగా. మన కేమీ ఇబ్బంది వుండదు.”

ఉమాశశి చల్లగా నిట్టూర్చింది.

మోహన్ కుమార్ ఫడకొండు గంటలకు నిద్ర లేచి, స్నానంచేసి, భోజనంచేసి మళ్ళీ నిద్రకొరిగాడు. బావగారి వాయికం ఉమాశశికి నచ్చలేదు.

మధ్యాహ్నం మూడు గంటలకు కాఫీ త్రాగాక అక్క

చెల్లెళ్ళిద్దరూ కారులో ప్రాజెక్టు పైదు చూడబానికి బయలు
దేరారు. మోహన్ కుమార్ ఇంట్లోనే ఉన్నాడు

నదులు ప్రవహించే గడ్డ ఆంధ్రప్రదేశ్. కాని ప్రవ
హించే నీటిసంతా మనం ఉపయోగించుకోలేక పోతున్నాం.
అందుకు అనేక కారణాలున్నా, నదీలోయ ప్రాజెక్టుకు, నీటి
పారుదల పథకాలకు ప్రభుత్వం పంచవన్న ప్రణాళికల్లో తగిన
ప్రాధాన్యత నిచ్చి వ్యవసాయోత్పత్తుల అభివృద్ధికి కృషి
చేస్తున్నది. కోట్లకొలది ధనాన్ని ఖర్చుచేస్తున్నది. తద్వారా
సత్వర దేశాభ్యుదయానికి పాలుపడుతూన్నది. మొదటి పంచ
వన్న ప్రణాళిక చివరి భాగంలో ప్రభుత్వం చేపట్టిన ప్రాజెక్టుల్లో
నాగార్జునసాగర్ మల్టీపర్పస్ ప్రాజెక్టు ప్రధానమైనదీ పెద్దదీ
కూడాను. జాతీయ ప్రాజెక్టుగా పరిగణించ దగ్గది. ఈ ప్రాజెక్టు
ద్వారా దిలవ కృష్ణానది నీటిని 4.4 T. M. cft. వరకూ
ఆంధ్రప్రదేశ్ భూముల సాగుబడికి వినియోగించనచ్చు.
ప్రాజెక్టు నిర్మాణానికి సంసిక్రాంతవద్ద సహజమైన పరిస్థితులు
చాల అనుకూలంగా ఉన్నాయి. కృష్ణానదిమీద రనాణా
సౌకర్యాలకు ఓ బ్రిడ్జి నిర్మించబడింది. ప్రధానమైన ఆనకట్ట
ఎత్తు లోతైన నదీ గర్భం మట్టానికి 404 అడుగులు. ఆనకట్ట
వద్ద 110 చదరపు మైళ్ళ మేరకు నీరు నిల్వయుండే అవకాశం
వుంది. ఆ విషయంలో ఈ ప్రాజెక్టు యొక్క రిజర్వాయరు
భారతదేశంలో కెల్లా పెద్దది. ఆనకట్ట నిర్మాణం వశలవారీగా
జరుగుతున్నది. రెండు బ్యాంక్ కెనాల్సు ఉన్నాయి. రైట్
బ్యాంక్ కెనాల్ 276 మైళ్ళ పొడవుగలిగి గుంటూరు,

నెల్లూరు జిల్లాలలో 20 లక్షల ఎకరాలకు నీటి సౌకర్యాలను కల్పిస్తుంది. లెఫ్టినెంట్ కనాల్ 140 మైళ్ళు పొడవుగలిగి నల్లగొండ, కృష్ణాజిల్లాలో 10 లక్షల ఎకరాలకు నీటి వసతులను కల్పిస్తుంది. అనకట్ట నిర్మాణమూ, కాలువల త్రవ్వకమూ వడిగా జరుగుతున్నవి. స్వయంసహాయ ఇంజనీర్ల పర్యవేక్షణక్రింద ఎన్నో వేలమంది కూలీలు రేబవళ్ళు పనిచేస్తున్నారు. వీరి వేలమంది జనాభాగల అందమైన నగరం 'విజయపురి' ఏర్పడింది. ఎలిమెంటరీస్కూళ్ళూ, హైస్కూళ్ళూ, హాస్పటల్, రెస్టు హౌసులూ, సర్క్యూట్ హౌసు మొదలైనవి ఆ నగరంలో ప్రజల సౌకర్యాలకోసం, ప్రయాణికుల నిమిత్తమూ ఉన్నాయి. నిజంగా నాగార్జున సాగర్ ప్రాజెక్టు చరిత్ర సృష్టిస్తోన్న మహాపురుషుడు మన పండిత జవహర్ లాల్ వెలిగించిన దీపమే.

— ఆ ప్రాజెక్టునూ, త్రవ్వకాలనూ, బనెల్సునూ, కెనాల్సునూ, పనిచేసే కూలీలనూ, పర్యవేక్షించే ఇంజనీర్లనూ చూశాడు ఉమాశశీ, అమరేశ్వరీనూ. సవభారత నిర్మాణానికి జరుగుతున్న తీవ్ర కృషిని చూసి వాళ్ళిద్దరూ సంతృప్తిని బొందారు.

తర్వాత వాళ్ళిద్దరూ కారులో నాగార్జున కొండకు వెళ్ళారు.

నాగార్జునకొండ చారిత్రక ప్రాధాన్యము గల స్థలము. 1930 ప్రాంతంలో ఒక అండ్లెయుడు అక్కడ త్రవ్వకాలను మొదలెట్టి మహా స్తూపము, విశ్వవిద్యాలయం అని చెప్పినాడు

నూన్న మహావిహారము, కొన్ని జాడారామముల శిథిలాలను
 బయలుపర్చడట తర్వాత ప్రభుత్వ పురాతత్వపరిశోధకులు
 త్రవ్వకాలను సాగించి ఇత్తోకులనాటి కట్టడాల శిథిలాల
 శేషాలతోబాటు శాసనా రూపంలోఉన్న చారిత్రకాంశాల్ని
 బయల్పర్చారు. నాగార్జునకొండ చారిత్రక యుగము క్రీస్తు
 శకం 3వ శతాబ్దంలో ఇత్తోకురాజుల పరిపాలనతో ప్రారంభ
 మైనదని చెప్పవచ్చు. కాని అక్కడ దొరికిన సాతరాతి
 యుగపు పనిముట్లనుబట్టి, ఘనూరు కొన్ని వేల సంవత్సరాల
 క్రిందట నాగార్జునకొండ మానవుల నివాస స్థానంగా వుండే
 దని గ్రహించవచ్చు. మధ్యరాతి యుగము, కొత్తరాతి
 యుగములనాటి షోకరాుకూడా త్రవ్వకాలవల్ల లభ్యమై
 నాయి. విజయపురి అను పేరుతో నాగార్జునకొండయే ఇత్తో
 కుల రాజధానిగా విశ్వసింపబడుచూన్నది. మధ్య యుగంలో
 కొండవీటిరెడ్డుఈప్రాంతాలలో పై నికదుర్గంనిర్మించినచిహ్నాలు
 ఇప్పటికీ కనబడుతున్నాయి. రెడ్డిరాజుల కాలంలోనే “నాగా
 ర్జునకొండ” అను పేరు వాడుకలోకి వచ్చిందని ప్రతీతి.
 16 వ శతాబ్దాన శ్రీకృష్ణదేవరాయలు నాగార్జునకొండను
 వశపర్చుకొన్న చారిత్రక ఆధారాలున్నాయి.

నాగార్జునకొండ మ్యూజియమ్ను ప్రభుత్వం ఏర్పాటు
 చేసి, త్రవ్వకాలవల్ల అక్కడ లభ్యమైన శిల్పాలను, శాసనా
 లను, పనిముట్లను భద్రపరిచింది. పురాతత్వశాఖనారిచే క్రింది
 లోయలో బయల్పడిన ప్రాచీనావశేషాలలో ప్రధానమైన
 మహాస్తూపము, స్నానఘట్టము, సింహాశ విహారము, అశ్వ

మేధ యజ్ఞవాటిక మొదలైనవి నాగాజ్ఞానకొండపై పున్నది
ర్మింకబడాయి.

అమరేశ్వరీ, ఉమాశశి నాగాజ్ఞానకొండ మూజి
యమనూ, ప్రాచీనావశేషాలను చూసి ముగ్ధులయ్యారు.
అక్కడే ప్రొద్దుగుంకింది. ఇంటికి వచ్చేటప్పటికి చీకటిపడింది.

మోహన్ కుమార్ ఇంట్లో లేడు. “అయ్యగారు
సాయంత్రం నాలుగు గంటలకే బయటికెళ్ళారు” అని పని
మనిషి చెప్పింది.

రాత్రి తొమ్మిదిగంటలైతే నా మోహన్ కుమార్ ఇంటికి
రాలేడు.

“అక్కా! బావగారికోసం రోజూ ఇట్లా ప్రొద్దుపోయే
దాకా ఎదుగుచూస్తూనే వుంటావా? వేళకు ఇంటికిరాకుండా
బయట ఆయనగారు చేసే కాలక్షేప మేమిటో” అన్నది.
ఉమాశశి బావగారి ప్రవర్తనపై కొంచెం జగుప్సను వ్యక్తం
చేస్తూ.

అమరేశ్వరి గతుక్కు మన్నది. చెల్లెలికేసి ముఖం
సూటిగాపెట్టి చూడలేకపోయింది.

“సాయంత్రాలు క్లబ్బుకు వెళ్ళిందే వారికితోచదు.”
చేదు మాత్రమే బలవంతాన మ్రింగుతూన్నట్టుగా అన్నది
అమరేశ్వరి.

అసంతృప్తిగా పెదాలు చప్పరించింది ఉమాశశి.

హృదయంలో అగ్నిపర్వతాలు భగభగమంటూన్నా,
నువస్సు నిర్వేదంతో ‘లావా’ను మల్లే కుతకుతలాడుతున్నా-

నిర్మలకాసారం పగిదినిండ్లై న వర్చస్సుతో నిశ్చలంగా ఉండ గలను కొంతమంది. మనోనిబ్బరం కానివ్వండి; జీవితంలో ఎదురయ్యే ఎల్లాంటి కష్టాలనైనా ఎదుర్కోగలమనే ధీమాను కలిగి వుండడంవల్ల కానివ్వండి; రాబోయే మంచికాలంపై విశ్వాసాన్ని కుదుర్చుకోవడంవల్ల కానీయండి - ఆ రకానికి చెందిన వ్యక్తులు అంత నిర్మలంగా కనబడతారు. అమరేశ్వరి ఆ కోవకు చెందినమనిషి. హృదయంలో రగిలే అగ్ని పర్వతా లను, మనస్సులో పురివిప్పిన దారంవలె మెలిదిరిగే దుఃఖాన్ని తన జీవిత పథంలో చీకటినీడలు తారట్లాడుతున్నాయన్న ఆవేదననూ - ఆమె ముఖ కవళికల ద్వారా ఎప్పుడూ ప్రదర్శించదు. 'పెళ్ళికిముందు తమకు పరిచయం లేకపోయినా, వైవాహికబంధానికి కట్టుబడి, ప్రేమానురాగాల్ని అభివృద్ధి చేసుకుంటూ దాంపత్య జీవితాన్ని సాఫీగా అనుభ విస్తున్నాము' అన్న భావం ఆమె ముఖంలో ద్యోతకమవుతూ వుంటుంది. మనిషిచే తయారుచేయబడి మనిషి అదుపు ఆజ్ఞలో వుండే యంత్రంకాదు జీవితం. మన ఆదర్శాల ప్రకారం కోర్కెల ననుసరించి, నిర్దేశించిన మార్గాలనే జీవితం ముందుకు సాగిపోదు. అట్లా సాగిపోయే పక్షంలో ఏ వ్యక్తీ జీవితంలో దుఃఖాన్ని, బాధలనూ. సమస్యలనూ వాంఛించడు. ప్రతివ్యక్తీ తన బ్రతుకు తామరాకుపై నీటిబిందువు జారినట్టు సుఖంగా, కులాసాగా, హాయిగా జరిగిపోవాలనీ, ఆనందాను భూతుల నిలయం కావాలనీ, శాంతి సంతృప్తులతో పరి పూర్ణం కావాలనీ కోరుకుంటాడు. శాస్త్రవిజ్ఞానం ద్వారా

ప్రకృతిని సైతం జయిస్తూన్న మానవుడు జీవితాన్ని సుఖ
ప్రదంగా నడుపుకొనంలో కృతకృత్యుడు కాలేకపోతున్నాడు.
తన బ్రతుకు దగ్గకు వచ్చేసరికి, విధి విధానానికి
అజ్ఞాతశక్తుల బలీయతకూ, కొన్ని బలహీనతలకూ లోబడు
తున్నాడు. తద్వారా భయం, నిస్సహ, అసంతృప్తిని
పొందుతున్నాడు. యంతాన్ని హస్తగతం చేసుకున్నట్లు
జీవితాన్ని హస్తగతం చేసికోవాలని మానవుడు ప్రయత్నిస్తు
న్నాడుగానీ - సత్యలితాన్ని సాధించుటలేదు. మృగ
తృష్ణతో సంచరిస్తూన్నట్లు సతమత మవుతున్నాడు.
అజ్ఞాతశక్తుల ప్రేరేపణతో కూడుకున్న పరిస్థితులు జీవితాన్ని
ఆక్రమించుకున్నట్లు - ఆ పద్మవ్యూహానుంచి బయట
పడటం గొప్పసాహసంతో కూడినపని. అందరి విషయంలో
సాధ్యంకాదు. గాలివాటుకు రెల్లుగడ్డి వొంగినట్లు పరిస్థితుల
ఉద్భృతానికి తలలు వొంచటం సమాజలో ఎక్కువమంది
అనుపరిస్తూన్న విధానం మోహన్ కుమార్ తో అమరేశ్వరి
వివాహం ఆ పరిస్థితులలోనే జరిగింది. పెళ్ళికిముందు వాళ్ళిద్దరూ
ప్రేమించుకోలేదు. ఒకళ్ళ మనః ప్రవృత్తుల్ని ఒకళ్ళు
ఎరుకపర్చుకోలేదు. జీవితాన్ని ఒక బాటకుచేర్చి సుఖశాంతు
లతో ప్రయాణం చేసేందుకు ఏర్పర్చుకున్న ఆశయాలను,
అభిలాషలను, దృక్పథాలను - ఒకళ్ల కొకళ్ళు వివరించుకో
లేదు. పెళ్ళికి ముందు ఒకరికొకరు తెలియనే తెలి
యదు. తల్లిదండ్రుల ప్రోద్బలాల వల్లనూ పట్టుదలల
వల్లనూ, తమనర్మాన్ని శరవేర్చుకుందామనే తొందరపాటు

వల్లనూ జరిగే బాల వివాహాల మానిరిగానే అనురేశ్వరీ మోహన్ కుమారుల వివాహం జరిగింది. ఆ పెళ్ళి ఆమెకు ఇష్టంలేదు. కాని ఆమె ఇష్టాయిష్టాలను ఆమె పెళ్ళివిషయంలో తల్లిదండ్రులు గమనించలేదు; ప్రాచుఖ్యత నివ్వలేదు. తమ అధికారాన్నీ, అజమాయిషీని, పట్టదలనూ ఉపయోగించి అనురేశ్వరికి పెళ్ళిచేశారు ఆమె అదృష్టంకొద్దీ మంచి భర్త దొరికాడని పెళ్ళి పందిట్లోని పెద్దలూ, అమ్మలక్కలూ అనుకున్నారు. మోహన్ కుమార్ బి. ఇ. ఫస్టుక్లాసులో ప్యాసైనాడు. సాంప్రదాయ సిద్ధమైన కటుంబంలోనివాడు ఆస్తి కూడా బాగానే వుంది. అందచందాల్లో వొంకపెట్టాల్సిన అగత్యంలేదు. సరిపడ్డ ఒడ్డునాపాడుగుతో 'చాచున చాయ దేహవర్ణంతో, ముచ్చటగొల్పే ముఖచర్చస్సుతో మనోహరంగా ఉన్నాడు. ఇరువురికీ 'మంచి జోడు' అనుకున్నారు అప్పటికి అనురేశ్వరి మెడిసిన్ మూడో సంవత్సరం చదువుచూన్నది. పెళ్ళికిముందు "ఏం ఫర్వాలేదు, పెళ్ళి జరిగితర్వాతకూడా చదువుకోవచ్చు" అన్నారు పెళ్ళికొడుకు తల్లిదండ్రులు. కాని పెళ్ళి జరిగాక వాళ్ళే "పెళ్ళి అయిన పిల్లకు ఇంకా చదువేమిటి? అబ్బాయికి ఉద్యోగంకూడా వచ్చింది. చదువు మానిపించి, అమ్మాయిని కాపురానికి పంపిచాల్సిందే" అన్నారు. మోహన్ కుమార్ కూడా భార్య చదువు సాగించడం విషయంలో నిర్మోహమాటంగా తన అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తపర్చాడు. "నేను ఉద్యోగం చెయ్యడమూనూ, ఆమె కాలేజీలో చదువు వెలిగించడమూనా? అట్లా వీలుపడదు

చెద్ద చదువులు చదివి ఉద్యోగాలు జేసే ఆడవాళ్ళంటే నాకు తెలనొప్పి”.

అనాగరికంగావున్న భర్త అభిప్రాయానికి అమరేశ్వరి మనస్సులో కుళ్ళి కుళ్ళి యేడ్చింది. పెళ్ళికావడంతోనే తన బ్రతుకుపై విషాదమేఘాలు గుమికూడాయని భావించింది. స్వేచ్ఛగా విహరించే షషీని బలసంతాన పంజరంలోకి నెట్టి - ‘ఇక నీ బ్రతుకింతేను’ అన్నట్టుగా తోచింది. చదువు మానుకొని, అమరేశ్వరి భర్తతో కాపురానికి వచ్చింది. మెడిసిన్ చదివే రోజుల్లో ఆమెకు ఎన్నో ఆశయాలు, జీవితాన్ని గురించి ఆశలు, తను సాధించ దల్చుకున్న పనుల్ని గురించి ఊహలు వుండేవి. పెళ్ళికావడంతో అవి నిష్క్రమించాయి. వాటిస్థానే అమరేశ్వరి సహనాన్ని, సబ్బతనూ, చేతనలో ఊపిని గ్రహించే నైజాన్ని, ‘జరిగేది ఎట్లాగూజ’ క్క మానదు’ అన్న తత్వాన్ని అలవర్చుకుంది చిన్నతనంనుంచీ ఆమెలో ఒకరకమైన మూగ ప్రస్థితి అభివృద్ధి చెందుతూ - వివాహమైనాక కరుడుగట్టి వంత గట్టిపడింది తనని యెదుర్కొనే సమస్యలు, మనస్సును కాధించే కష్టాలు, హృదయాన్ని కత్తులతోగెలికే పరిస్థితులు - ఇతర్లముందు బహిరంగపర్చడంవల్ల, పరిష్కారకోసం అర్థించడంవల్లప్రయోజనాలుకలుగవు. కాలంతోటే అవి మారాలి. అంతవరకూ తనలోనే వాటిని ఇముడ్చుకొని, తనకు తనే వ్యర్థాలుచెందుతూ - ఓర్పుతో, ధైర్యంతో, నిబ్బరంతో పరిష్కారాల్ని వెదుక్కోవాలి. కాలంకిల్సిరాక, పరిష్కారమార్గాలు

దొరక్కపోతే-ఈజన్మకు ఖానికి హేతునవిభావించాలి. అట్లాంటి మన స్వత్వాన్ని అమరేశ్వరి కాపురానికొచ్చాక పెంచుకోవడానికి చాల కారణాలున్నాయి. ముఖ్యంగా భర్త ప్రవర్తన, జీవితాన్ని గురించి ఆయనకున్న ఉద్దేశ్యాలు, సుఖశాంతుల్ని గురించి ఆయనకున్న అభిప్రాయాల, నీతి నిజాయితీలపట్ల నిర్లక్ష్యం, ఉద్యోగ నిర్వహణలో ఆయన అనుసరిస్తున్న అసవస్యాలు - ఆమెకు నచ్చలేదు. జీవితాన్ని గురించి, సుఖశాంతుల్ని గురించి, నీతినిజాయితీలను గురించి, ఉద్యోగ నిర్వహణను గురించి - ఆమెకుగల ఉద్దేశ్యాలు భర్త ఉద్దేశ్యాలకు పూర్తి విరుద్ధం. గట్టులేని ప్రవాహంలాంటి భర్త ప్రవర్తనను తనలో ఇముడ్చుకొనేందుకు - ఆమె యెంతో ఓర్పునూ, నిగ్రహాన్నీ అవలంబిస్తోంది.

అక్కయ్య, బావగార్ల సంసారాన్ని గురించి అక్కడి కొచ్చిన రెండురోజుల్లోనే ఉమాశశి కొన్ని అనుమానాలను ఏర్పర్చుకుంది. వాళ్ళ దాంపత్యం తను ఊహించినంత ఆదర్శంగా లేదనీ, జీవితంలో సుఖశాంతుల్ని పొందటాన్ని గురించి వాళ్ళ ఆశయాల్లో తేడాలున్నాయనీ, ఇరువురూ ఒకళ్ళ నొకళ్ళు సక్రమంగా అర్థంచేసికోలేక - తమ మధ్య అగాధంలాంటి దూరాన్ని సృష్టించుకుంటున్నారనీ భావించసాగింది. ఆమె భావనకు బావగారి ప్రవర్తన దోహదమిచ్చింది.

ఆ రోజు రాత్రి ఏదో పుస్తకంకోసం ఉమాశశి బీరువా వెతుకుతూండగా, పుస్తకాల వెనుక ఓమూలన 'బీహైవ్ బ్రాండ్ సీసా' ఇరవైనాలుగు బొమ్మలుగలది కనబడింది.

అది చూడగానే ఆశ్చర్యపోయింది బ్రాందీతో బావగారి కేసుని? ఆయనకు రోజూ త్రాగే అలవాటున్నదా? అంత రహస్యంగా యెందుకు గాచాలి? ఈ సీసాసంగతి అక్కయ్యకు తెలియదా? అక్కయ్యకు తెలియకుండానే బావగారి కి దురభ్యాసం ఉన్నదా? - ఉమాశశి మనస్సులో 'పలు రకాలైన ప్రశ్నలు ఉదయించాయి. మనస్సులో ఉదయించిన ఆ ప్రశ్నలకు సమాధానాలను 'బావగారు బ్రాందీ త్రాగితేనే? కాపుసారా త్రాగితేనే? తనకేదుకు? అనవసరమైన విషయాల్లో తను తలదూర్చడం మెందుకు? భర్త ధర్మ పక్షపాతుడైతే - సన్మార్గానికి తెచ్చుకోవాల్సిన బాధ్యత భార్యదిగాని మధ్యలో తన ప్రమేయం దేనికి? అనుకోని ఉమాశశి మిన్నకుండిలేదు. అది ఆమెనైజపు తీరుకాదు. ఎవ్వరికి సంబంధించిననైనా చెడునీ, అప్రమాన్నీ, దుర్వ్యసనాలనూ నిరసించి, నిర్మోహమాటంగా ఖండించటమే ఆమె మనస్తత్వపు పదును. కలుగబోయే పరిణామాలపై ఆమెకు దృష్టిఉండదు.

అక్కయ్యను కేకి వేసింది ఉమాశశి, చీకట్లో వాము కాళ్ళకు చుట్టవేసికున్నంత భయాన్ని ప్రకటిస్తూ.

బయట వరండాలో భర్తరాకకోసం ఎదురుచూస్తూ బిలబడ్డ అమరేశ్వరి చెల్లెలికేకికు ఆదుర్దాగా వచ్చింది.

“అక్కా! ఈ బీరువాలో బ్రాందీబాటిల్ ఉన్నది, ఎక్కడిది? బావగారు దాచుకున్నారా?”

అమరేశ్వరి గుండెల్లో కత్తెర గాయి గ్రుచ్చుకున్నట్లు

యింది. తన నేరం బయటపడ్డట్టు వశ్యంతా అప్పటికప్పుడే స్వేదం కమ్ముకొచ్చింది. కొన్నిక్షణాలపాటు నిలువునా నిశ్చేష్టురాలై చెల్లికేసి గుడ్లప్పగించి చూసింది.

అక్కయ్య ముఖంలోని అస్వస్థతను ఉమాశశి గ్రహించింది.

అమరేశ్వరి అంతలోనే సహజమైన నిశ్చేష్టతనుంచి తేరుకొని, తెచ్చిపెట్టుకొన్న చిరుసవ్యతో—

“ఓహో! అదా! బీరువాలో వుందా! మొన్న ఆయన ఆయనగారి స్నేహితుడొకాయన హైదరాబాద్ నుంచి వస్తే తెప్పించినట్టున్నారు. ఆ స్నేహితునికి అలవాటున్నదట. అతనికోసం ఎక్కణ్ణుంచో తెప్పించాడు” అన్నది. కానీ, ఆమాటల వెనుక నిజాన్ని బలవంతాన నొక్కి పెడుతూన్న ధ్వని వినిపిస్తోంది.

అక్కయ్య మాటల్ని ఉమాశశి నమ్మలేదు. చెల్లెల్ని నమ్మించడానికి అమరేశ్వరి పడ్డ ప్రయాసంతా వృథామైంది. తనని నమ్మించటానికి అక్కయ్య శ్రమపడుతూన్నదని ఉమాశశి స్పష్టంగా గ్రహించింది. తనేమైనా అతిగా మాట్లాడితే అక్కయ్య బాధపడుతుందనే ఉద్దేశ్యంతో—ముభావంగా నిట్టూర్చి వూరుకుంది.

ఆ రాత్రి మోహన్ కుమార్ ఎప్పుడొచ్చాడో, ఏ స్థితిలో వచ్చాడో; అప్పటివరకూ అక్కయ్య కన్ను రెప్పలు వాల్చకుండా ఎదురుచూస్తూవున్నదో, ఆలోచించి ఆలోచించి అలసిపోయి అన్నంతిసకుండానే నిద్రపోయిందో—

ఉమాశశికి తెలియదు. ఆమె పక్కాండు గంటలకు నిద్ర బోయింది-ఏదో పుస్తకం చదువుతూ.

మరునాడు మోహన్ కుమార్ వర్క్కుమీదకు వెళ్ళి గానే, ఉమాశశి తన మనస్సులోని సందేహాలను గురించి అక్కయ్యతో ప్రస్తావించింది.

“అక్కా! నేనొక్కవిషయం అడుగుతాను. దానికిం లేకుండా ఖచ్చితంగా చెబుతావా?”

చెల్లెలికేసి తలెత్తిచూసింది అమరేశ్వరి. ఆ చూపులో నిజాన్ని బయటపెట్టాల్సిన అగత్య మేర్పడుతుందేమోనన్న భయం ద్యోతకమైంది.

“అడుగు!”

“ఇక్కడ నువ్వు సుఖపడటంలేదు. ఏమంటావు?”

అమరేశ్వరి విచలితయైనా, తాత్కాలికంగా మానం వహించింది.

“ఇరువురూ బాగా చదువుకున్నారు. అందరూ చాలా లక్షా, ఆ స్థితి లోటులేదు సుఖానికి చక్కని రాస్తూ ఏర్పర్చే వయస్సులో ఉన్నారు. జీవితరీతుల్ని సక్రమంగా అర్థంచేసి కొని, సంసారాన్ని తేనెసోనగా సాగించగల అన్ని హంగులూ కలిగియున్నారు. మీ దాంపత్యం ఆదర్శపూరితమనీ, సుఖ శాంతులతో పవిత్ర దేవాలయంవలె విలసిల్లుతూన్నదనీ, వివాహం నీ జీవితంలో వెలుగుబాటకు దారి చూపిందనీ- ఇంతకాలంనుంచీ అనుకుంటున్నాను. కాని అట్లా తను కోవడం కేవలం ‘భ్రమ’ అని గ్రహించాల్సివస్తూన్నది. బావ

గారి పోకడలు తెగిన గాలిపటంవలె వుంటున్నాయి. చదువూ సంస్కారముగల యువకుడూ, ఉద్యోగధర్మాలకు న్యాయంగా కట్టుబడాల్సినవ్యక్తీ, జేశాభివృద్ధికి శక్తివంచనలేకుండా పాటు పడాల్సిన ఉద్యోగీ, భార్యపట్ల నిర్మలమైన | పేమాభిమానాలను కలిగివుండాల్సిన గృహస్థు - అట్లా బాధ్యతారహితంగా నిర్లక్ష్యంగా, కొన్ని దుర్వ్యసనాలకు లోనై ప్రవర్తించడం ఏం సబబు? బావగారి బరితెగిన పోకడలకు నువ్వు అంత రాత్మలో తీవ్రమైన ఆవేదన పొందుతున్నావనీ, బయటకు సుఖంగా వుంటూన్నట్టు బలవంతాన నటిస్తున్నావనీ నాకు తెలుసక్కా! భగవంతుడు నీలాంటి స్త్రీలకు ప్రత్యేకంగా ఓర్పునూ, సహనాన్నీ, ఉమనూ దృఢంగా పదిలపర్చుకోగల శక్తిని ప్రసాదిస్తాడు. ఆయాగుణాలు జీర్ణించుకున్న మనస్తత్వంతో మానసికంగా ఎట్లాంటి ఇబ్బందులనైనా భరించగలరు; ఎంతటి దుఃఖాన్నయినా దిగ్మింగుకోగలరు.

“మీలాంటి వారికి జీవితాన్ని గురించి కొన్ని భయాలుంటాయి. జీవితాన్ని చూసి భయపడేవార్ని - జీవితం మరీ భయపెడుతుంది తమ విధివ్రాత వక్రించడంవల్ల, తమ దురదృష్టాలు అధికారంలోకి రావడంవల్ల, పరిస్థితులు బ్రతుకులో కష్టాల్ని కలిగిస్తాయి. వాటికి తల యొగ్గడంకంటే చేసేదేమీ లేదు. జీవితంలో చీకటి తట్టుచు గురించే ఆలోచిస్తారు. దుఃఖాన్ని పొందని బ్రతుక్కు సార్థకత లేదనాకుంటారు. కాని మైకిమట్టుకు సంతోషంగా జీవిస్తోన్నట్టు కనబడతారు. తమ బాధలు, సమస్యలు, దుఃఖం, పరిస్థితులు ఇతర్లకు తెలియడం

ఇష్టంలేదు. సంఘంనుంచి సానుభూతి, సహాయమూ అక్కరలేదు. ఎంతటి దుఃఖాన్నయినా తమలో ఇముచ్చుకోగల ఓర్పును గట్టి పర్చుకుంటారు.

“ఆ రకపు మనస్తత్వంతో అక్కా, నువ్వు బావగారి దుప్పివ ర్తనవల్ల మానసిక వ్యధల్ని పొందుతూ పైకి సంతోషంగా బ్రతుకుతూన్నట్టు కనబడుతున్నావు. ఏం అంతేనా? నిజం చెప్పు. ఇందులో దాడికెంత దేనికి? అందువల్ల ప్రయోజన మేముంది? ఒక గమ్యస్థానంపై దృష్టిని కేంద్రీకరించి భార్యాభర్తలు సంసారంలో ప్రయాణిస్తారు. ఆ ప్రయాణంలో ఎవ్వరూ అనారోగ్యానికి గురైనా ప్రయాణం సుకరంగా కొనసాగాదు. అనారోగ్యానికి గురైనవాళ్ళు సరైన చికిత్స చేయించుకొని - ప్రయాణాన్ని దీక్షగా కొనసాగించడం ధర్మం. గమ్యస్థానంపై కేంద్రీకరణ దృష్టిలేనివాళ్ళూ, మనోనిగ్రహంలేక మాటిమాటికీ అనారోగ్యాలకు గురయ్యేవాళ్ళూ సంసార సాగరంలో చివరికంటా ప్రయాణం చేయలేరు. సుడిగుండ్రాల్లో ఇరుక్కుంటారు. పెనుతుఫానులకు బలిఅవుతారు. అప్పుడు వెనక్కు తిరిగి చూసుకున్నందువల్ల లాభంవుండదు.

“అక్కా! నువ్వు చెప్పకపోయినా బావగారి ప్రవర్తనను నేను అంచనా వేసుకున్నాను. నిన్ను తృణీకరించి, నీపై చూపాల్సిన ప్రేమాభిమానాల్ని నిర్లక్ష్యపర్చి. నీతివిజాయితీల పట్ల అశ్రద్ధవహిస్తూ-మృగతృష్ణలాంటి సుఖికోసం మాయమబ్బివేసిన మనస్తత్వంతో బావగారు స్వేచ్ఛగా విహరిస్తున్నారు. కోర్కెల గుర్రాల పగ్గాలు సడలించి - వయస్సు

పరుగెత్తించినట్లు పరుగెత్తుతున్నారు. ఎప్పుడో అగాధంలో పడక తప్పదు. అంతకు ముందే ఆయనగారి పరుగుల్ని అరికట్టి పరివర్తనకు మార్గాలు చూపడం మంచిది. ఆయన గారికి చెప్పడం చేతకాకపోతే, నీకు భయమైతే నేను మాట్లాడతాను. నిర్మోహమాటంగా కుళ్ళునంతా బయటపెడతాను. తనకు తను తెల్పికొనేట్లు చేస్తాను” అన్నది ఉమాశశి పాల పోంగులాంటి ఆవేశంతో.

“వొద్దు, వొద్దు ఉమా! మా కాపురంలో నువ్వు జోక్యం కలిగించుకుంటే పరిస్థితులు మరీ గడ్డురూపాన్ని ధరిస్తాయి. ఏవేవో ఊహించుకొని ఆవేశంకొద్దీ మాట్లాడుతున్నావుగానీ మా సంసారంలో పెద్ద కల్లోలమేమీ లేదు. నాలోగానీ, ఆయనగారిలోగానీ చిన్నచిన్న పొరపాట్లూ, అభిప్రాయభేదాలూ, బ్రతుకుతీరును గురించి ఉద్దేశాల తేడాలూ వుంటే - కాలక్రమాన సర్దుబాటు చేసుకోగలంగానీ మూడో వ్యక్తి సహాయాన్ని కోరాల్సినంత అగత్యం ఏర్పడలేదు. అయినా నీకు అనుభవం తక్కువ. పుస్తకాలద్వారా వంట బట్టించుకున్న ఆశయాల్నీ, సూత్రాల్నీ, తీరుతెన్నులనూ ఏకరువుపెట్టడం చేతనవునుకానీ - జీవితంలో వాస్తవంగా సమస్యలూ, ఇబ్బందులూ. పరిస్థితులూ ఎదురైనప్పుడు ఓర్పునూ, నిబ్బరానీనీ వహించి ఎంత సున్నితంగా పరిష్కారం చేసుకోవాలో తెలీదు. ఆవేశాలూ, అధికారాలూ, పట్టుదలలూ. పోరాటాలూ పెట్టుకుంటే - సంబంధ బాంధవ్యాలు దూరంకావడం మినహాయించి, పరిణామాలు

సంతృప్తికరంగా వుండవు. చిక్కుబడ్డ దారపుబంతిని నెమ్మదిగా, సహనంతో, జాగ్రత్తగా విడదీయాలిగానీ - కోపావేశాలతో బలవంతాన లాగితే ఏముంది? ఎక్కడిక్కడ తుంపులే మిగులుతాయి? వాటిని అతికించడం సాధ్యంకాదు. సాధ్యమైనా ఆ గారం గట్టిగా వుండదు. సంసారంలోని చిక్కులు కూడా అట్లాంటివే ఉమా!" అన్నది అమరేశ్వరి. ఆ మాటల వెనుక బలమైన అర్థాలు పొంచి ఉన్నప్పటికీ, చెల్లెలి వనస్సుకు నొప్పి కలక్కుండా ఆమె చాల సాధారణంగా అన్నది.

పొంగిపోయే పాలపై చన్నీళ్ళు చల్లినట్లయింది ఉమాశశి పరిస్థితి ఆ పైన ఏం మాట్లాడలేకపోయింది. తను నిజంగా 'తనకు మాలిన ధర్మం'గా జోక్యం కలుగజేసికోబోయింది. తను అక్కయ్యకు పాఠాలు బోధించేవాటిదా? తనకంటే అక్కయ్య ఎక్కువ చదువుకుంది. సభ్యతా, సంస్కారమూ లేక పరిజ్ఞానమూ, మనస్తత్వపు లోతుల పరిశీలనా, సాంఘిక దృక్పథాలూ - తనకంటే అక్కయ్యకే ఎక్కువ తెలుసు తను ఒడ్డుచున్న మనిషి. అక్కయ్య నీటి ప్రవాహంలో ప్రయాణించే మనిషి. తను ఆమె జీవిత గమనాన్ని వ్యాఖ్యానించడ మేమిటి? అనుకుంది ఉమాశశి.

అక్కయ్యకేసి వెంటనే తలెత్తి చూడలేకపోయింది.

౨

ఆ రోజు మోహన్ కుమార్ శిరోభారంచేత సెలవు తీసుకొని ఇంటిచిద్దనే ఉన్నాడు. వర్క్కుమీదకు వెళ్ళలేదు.

సాయంత్రంవేళ ఉమాశశి ఒక్కతే కారుడ్రైవ్ చేస్తూ
షికారుకు బయలుదేరింది. ఆమెకు కారు నడపడమంటే మహా
సరదా. తన సరదాల్ని తీర్చుకోవటంలో ఎంత సాహసాని
కైనా వెనుదీయదు గుంటూరులో నాన్నగారు కోర్టునుంచి
రాగానే సాయంత్రాలు ఒక్కతే కారు వేసికొని - చల్లగాలి
లోనం అటూ ఇటూ సిటీలో పదిబజార్లు తిరిగి వస్తూంటుంది.
లాయరు సుందరామయ్యగారు చిన్నకూతురి సరదాను
గమనించి అభ్యంతరం చెప్పకుండా - తోడుగా డ్రైవర్ను
పంపుతూ వుంటాడు. ఆ మధ్యనే. టెంపరరీ డైవింగు
లైసెన్సునుకూడా ఆమె సంపాదించింది; డైవింగు బాగా
నేర్చుకొనేందుకు ప్రయత్నిస్తూన్నది.

దూరంగా నది మీదుగా కొండ వెనుక సూర్యుడు
అందంగా నిష్క్రమిస్తున్నాడు.

మనస్సును కులాసాపర్యే మృదువైన గాలిపీస్తోంది.
ఆ గాలిలో ఒకే ఆలోచనలు సాఫీగా దొర్లుతూండగా -
ఉమాశశి హాస్పటల్ రోడ్డునే ఇరవైమైళ్ళ వేగంతో కారు
నడుపుతూన్నది.

హాస్పటల్ రోడ్డుప్రక్కన కాళీ స్థలంలో కూలి పని
చేసే వడ్డేనాళ్ళ గుడిసె లున్నాయి. ఆ గుడిసెల ముందు
పిల్లిలు స్వేచ్ఛగా ఆడుకున్నారు. ఆడుకుంటూ ఆడు
కుంటూ ఇద్దరు పిల్లిలు రోడ్డుమీదకు వచ్చారు పర
ధ్యానంగా కారు నడుపుతున్న ఉమాశశి అకస్మాత్తుగాపిల్లిలు
రోడ్డుపైకి రావడాన్ని గమనించలేదు. తీరా ఇరవై గజాల

మూరగలో వాళ్ళనుచూసి గాబరాఁడి-ఎక్కిలేటరు మీదున్న కాల్వా, క్లచ్ ప్రక్కనున్న కాల్వా గజగజలాడగా, ప్రేకు మీదకు కాలు వెంటనే పడక వాళ్ళంతా చెమటపట్టి, గుండె కిడ బట్టేంత భయంవేసి - ఎల్లాగో కొనకు కార్ను ఆపు చేసింది. ఒక పిల్లవాడు తెలివిగా తప్పించుకున్నాడు గానీ రెండో కుర్రవాడు బంకర్ తగిలి బిళ్ళబీటుగా పడ్డాడు. కారు ఆ కుర్రవాని మీదగా వెళ్ళలేదుగానీ - రోడ్డుపైని వాళ్ళకు బలమైన గాయాలు తగిలాయి. మఱిం దోక్కుపోయింది. మోచేతులూ మోకాళ్ళూ చెక్కలూడాయి, శరీరమంతా నెత్తురుమయం. రోడ్డుపై నకూడా పడ్డాయి నెత్తురు చుక్కలు. ఆ దుర్ఘటన చూసి గుడిసెల్లో ఆడవాళ్ళూ మగవాళ్ళూ పరుగెత్తుకొంటూ వచ్చి కారుచుట్టూ గుమిగూడారు.

ఉమాశశి గుండెలో భయం గరగరలాడినా, పైకి గంభీరంగా వుంది.

ఆడవాళ్ళల్లో ఒక స్త్రీ ఆ కుర్రవానితల్లి కామోసు పెద్దగా ఏడ్చు సాగించింది-నెత్తురు మడుగులో ఉన్న కుర్రవాణ్ణి చూసి మిగతా స్త్రీలు ఉమాశశి కేసి కొరకొర చూశారు; ఆడమనిషి కారు నడిపితే ఇట్టాంటి ఘోరాలు జరగవా అన్నట్టు!

తలపాగా దిట్టంగా చుట్టి, మొండి చేతుల బిన్నీను వేసికొని మోకాళ్ళ వరకూ పంచ ధరించి, కండలు దేరిన నల్ల శరీరం నిగనిగలాడుతూండగా మధ్య వయస్కుడు గబ

గబా కుర్రవాని నాడి పట్టుకు చూశాడు. 'ఇకాచావలేదు' అన్న భావాన్ని ముఖంలో సంతృప్తిగా కనబర్చి "ఆసుపత్రికి తీసుకుపోండా!" అన్నాడు. ఆ ముఠాకు మేస్త్రీ ఆ మధ్య వయస్కుడు.

ఇద్దరు మనుష్యులు కుర్రవాణ్ణి ఎత్తుకొని నందగజాల దూరంలో వున్న హాస్పటల్ కు ఆదుర్దాగా తీసికెళ్లారు. అక్కడ గుమిగూడిన జనమంతా కారునూ. కారును నడిపే ఆమెనూ వినీవినబడనట్టు తిట్టుకొంటూ హాస్పటల్ కేసి వెళ్లారు. ముఠ మేస్త్రీ ఆమెకేసి రెండుమూడుసార్లు తేరి పార జూశాడు. ఏం మాట్లాడలేదు. నెమలికంతం రంగు పట్టు జాకెట్టూ, అదే రంగు షిఫాన్ చీర ధరించి మెడలో రాళ్ళ నెక్ లెన్ మెరుస్తూండగా, నిర్మలమైన వదనంతో కారు ప్రక్కన నిలబడ్డ ఉమాశశిని గురించి - ఏ పెద్ద దొర వారి కుటుంబానికి చెందిన ఆడబడువో అనుకున్నాడు మేస్త్రీ. అంచేత మనస్సులో కోపావేశా లున్నప్పటికీ బలవంతాన అణచుకున్నాడు. ఇద్దరు ముగ్గురు యువకులు నోరు జారగా వాళ్ళకేసి ఉరిమి చూశాడు. అతను కూడా హాస్పటల్ కు వెళ్ళాడు.

సూర్యాస్తమయం కాగా - మునిమాపు నిశ్శబ్దంగా ప్రవేశించింది.

తప్పు తనది. తన అజాగ్రత్తవల్లనే పాపం ఆ కుర్ర వాడు కారు క్రింద పడ్డాడు. తను దూతాన్నుంచే హోర్న్ మ్రోగిస్తూ, వేగం తగ్గించి, బ్రేకువిషయంలో జాగ్రత్తపడితే

ఆ యూక్సిడెంటు జరిగివుండేదికాదు. ఇవాళ తను లేచినవేళ మంచిదికాదు. ట్లావుండ్ ఆ కుర్రవానికి! డాక్టరు అభి. సాయమేమిటో! గాయాలు త్వరగా నయమాతాయో లేనో! ఆ కుర్రవాని తల్లిదండ్రు లెంతగా తల్లడిల్లుతున్నారో ఏమో! తను కూడా హాస్పిటల్ కు వెళ్ళి - ఆ పిల్లవాని పరిస్థితి తెలుసుకోవటంమంచిది. తాను పిరికివానిలాగా తప్పించుకొని వెళ్ళరాదు తాత్కాలికంగా తాను తప్పించుకొన్నా తన మనస్సుకు స్థిమితం చిక్కదు. నేరం చేసినవాళ్ళు ఎప్పుడూ తప్పించుకుందామనే ఆరాటంతో వుంటారు. తప్పించుకోడంలో కృతకృత్యులైనా, చట్టపూర్వకంగా శిక్షననుభవించకపోయినా - మానసికాందోళన, చికాకు, భగవద్భీతి, ఆత్మన్యూనతాభావం వాళ్ళను ఊణ ఊణం రంపపుకోతలాంటి బాధకు గురి చేస్తూనే వుంటాయి. ఆ బాధను అనుభవించటం కంటే - నేరాన్ని ఒప్పుకొని, శిక్షకు గురియై, ఆత్మమాలిన్యాన్ని ఔళితం చేసుకోవడం మేలు అనుకుంటూ ఉమాశశి హాస్పిటల్ లోనికి వెళ్ళింది.

బెడ్ మీద పడుకోబెట్టి డాక్టరు కుర్రవానికి కట్టు కడుతున్నాడు. కుర్రవాని తల్లిదండ్రులూ, ముఠామేస్త్రీ ప్రక్కనే నిలబడ్డారు. మిగతా వాళ్ళంతా బయట నిలబడ్డారు.

ఉమాశశి నేరుగా లోపలికి వెళ్ళింది.

“డాక్టరు గారూ! కుర్రవానికి ఏం ప్రమాదం లేదు గదా” అన్నది ఉమాశశి ఆందోళనను వ్యక్తపరుస్తూ

కట్టు కట్టటం ముగించిన డాక్టరు కరుణానిధి ఆమెకేసి

తలెత్తి చూచాడు. ఆ చూపులు కొన్ని క్షణాలపాటు ఆమెపై పరిశీలనగా వాలాయి.

అతని చూపులకు వాలిన గులాబి కొమ్మలా నిలబడింది ఉమాశశి,

“ఏం ఫర్వాలేదండీ! గాయాలు పెద్దవేమీకావు. ఒకటి రెండురోజులు హాస్పటల్లో వుంటే చాలు. గాబరా చెందవలసిన పరిస్థితిలేదు” అన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి ఆమె కేసి దీక్షగా చూస్తూ.

ఉమాశశి మనస్సు చల్లబడింది.

డాక్టరు కరుణానిధి తన గదిలోకి వెళ్ళాడు. కాంపౌడరూ, నర్సు క్యాజువల్టీ వార్డులోనే ఉన్నారు.

ఉమాశశి కొంచెం దూరంలో వుండి కట్లు కట్టబడి బెడ్ మీద అచేతనంగా పడివున్న కుర్రవాణి కేసి దయార్ద్ర హృదయమై చూచింది.

“ఈమే మూ బుల్లాడ్ని కారుకింద పడేసింది. ఎంత గుండెలేని రాయివమ్మా!” అన్నది కుర్రవాడి తల్లి కళ్ళు పురిమి చూస్తూ.

“అంత అడిసిపాటు పనికి రాదమ్మా! కారుంటే మటుకు కళ్ళు నెత్తికెక్కాలా? రోడ్డుమీద సూపుండక్కర్లా” అన్నాడు కుర్రవాడి తండ్రి కట్టలు తెంచుకొస్తున్న కోపావేశంతో.

“పోలీస్ స్టేషన్లో చెప్పాల్సిందే. లేకుంటే యీ దొర

సానమ్మ రోజూ ఎంతమంది రకతం కళ్ళజూసున్నో అన్నది కుర్రవాని తల్లి భర్త ఆసరా చూచుకొని.

“శిచ్చ వేయించాల్సిందే. ఏం అన్నా! ఏవంటావు?” అన్నాడు కుర్రవాడి తండ్రి ముఠామేస్త్రీ కేసి తిరిగి.

—ఈ వ్యవహారంలో తనకేమీ సంబంధం లేదన్నట్టు ముఠామేస్త్రీ మానం వహించి, వాద్దులోంచి బయటకు వచ్చాడు.

వాళ్ళ మాటలకు ఉమాశశి కోపగించుకోలేదు, భయపడలేదు. డాక్టరుగారి గదిలోకి మెల్లగా నడిచింది.

ఆ కుర్రవాని తల్లిదండ్రులు కూడా డాక్టరుగారి గదిలోకి వచ్చారు.

“డాక్టరుగారూ! నన్ను మన్నించాలి. నా అజాగ్రత్త వల్లనే జరిగిందండీ ప్రమాదం” అన్నది ఉమాశశి కంఠంలో పశ్చాత్తాపాన్ని తోణికిస్తూ.

“జాగ్రత్తగా వున్నప్పటికీ ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రమాదాలు జరుగుతూ వుంటాయి. చూడండీ! రోజూ దేశంలో కార్ల క్రిందా, లారీల క్రిందా, రైళ్ళ క్రిందా - ఎంతోమంది పడుతూ వుంటారు. కొంతమంది ప్రాణాల్ని గోల్పోతారు; ఇంకొంతమంది వికలాంగులవుతారు. మరికొంతమంది ప్రమాదాల నుంచి సుళువుగా బయటపడతారు అన్ని యాక్సిడెంట్లకీ తప్పు ఒక్కళ్ళదే అని నిర్ణయించలేం. కాదు నడిపే ఆయన ‘నేను పద్యేయించి కాదు నడుపుతున్నాను.

ఎంత బాగ్రతగా నడచాలో నాకు తెలీవా? నువ్వే రాంగ్ పైడున నడుస్తున్నావు? అంటాడు. ప్రమాదానికి గురియైన వ్యక్తి మండిపడుతూ 'నేను పుట్టినప్పటినుంచీ రోడ్డుపైన నడుస్తున్నాను. ఎట్లా నడవాలో నాకు తెలీవా? నువ్వే అబాగ్రతగా కాదు నడుపుతున్నావు అంటాడు. రోడ్డు ప్రమాదాలకు కారణాల్ని వెతకడం గమ్మత్తుగా వుంటుంది. యాక్సిడెంటు కళ్ళారా కనబడుతుంది; కాని ఎవరి అబాగ్రత వల్ల జరిగిందో తెలీదు. కారణం లేకుండా యాక్సిడెంటు జరగను ఆ కారణాన్ని ఇరుపక్షాలు ఒప్పుకోవు చివరకు భగవంతుని చెయిదంగా భావించడం జరుగుతుంది" అన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

తనని సమర్థించటానికి డాక్టరు చాల ఉపోద్ఘాతం చెప్పాడని గ్రహించిన ఉమాశశి అనిర్వచనీయమైన ఆనందానుభూతిని పొందింది. కాని తన తప్పును సమర్థించుకొనే సాహసానికి దిగలేదు.

"నాకు కాదు నడపడం కొత్తండీ! ఇంకా బాగా అలవాటుకాలేదు. టెంపరరీ లై సెన్సుసహోద్ధరను. ఈ ప్రమాదానికి నేను ఆశ్చర్యపడటం లేదు. ఈ నేరం నుంచి తప్పించుకుందామన్న ప్రయత్నంలేదు" అన్నది ఉమాశశి.

"ఒక్కొక్కప్పుడు నేరంయొక్క బలం అది కలిగించే ఫలితాలపై ఆధారపడివుంటుంది. అవతల వ్యక్తి నైతికంగా గానీ, శారీరకంగా గానీ, మానసికంగా గానీ, ఆర్థికంగా గానీ, మరేవిధంగా నైనా - నవ్వుపడకపోతే అది పెద్ద నేరం కాదు.

పశ్చాత్తాపం సరిపోయేదేము. ఆ పశ్చాత్తాపాన్ని మీకు పోయే
తున్నారు. ఇక ముందు కారు డ్రైవింగులో ఎక్స్ట్రా అజాగ్రత్తలకీ తావు నివ్వరని భావిస్తాను.” అన్నాడు డాక్టరు కరుణా
నిధి సోమ్యంగా.

తన మనస్సులోని ఆలోచనల్ని అంత తేలిగ్గా అంచనా
వేసిన డాక్టరుగారి ఊహశక్తికి ఉమాశశి ఆశ్చర్యచకిత
మైంది.

డాక్టరుగారి ధోరణి కుర్రవాని తండ్రికి రుచించలేదు.
తన కొడుకును కారు ప్రమాదానికి గురిచేసిన ఆమెకు తగిన
శిక్ష వేయించాలన్న వెర్రి ఆవేశం అతగాడిలో కుతకుతలాడు
తూనే ఉంది.

“ఈమెను పోలీసుస్టేషనుకు తీసికెళ్ళాల్సిందే చూస్తూ
చూస్తూ విడ్డిపెట్టడానికి వీల్లేదు” అన్నాడు కుర్రవాని తండ్రి
ఆమెకేసి కోరమీసంలోంచి కొరికొర చూస్తూ.

కుర్రవాని తల్లికూడా అంత విసురుగానే మాట్లాడింది.

డాక్టరు కరుణానిధి గంభీరంగా చిరునవ్వు నవ్వాడు.

“మీ పిల్లవాడికేం ప్రమాదం లేదు. రెండు మూడు
రోజుల్లో గాయాలు పూర్తిగా నయమవుతాయి. అప్పటి
వరకూ హాస్పటల్లోనే వుంచవచ్చు. మీరు ఏ మాత్రం
ఆకుర్ది పడక్కర్లేదు. మందులకు మీరు నయపై నా ఇవ్వనవ
సగంలేదు. ఆమెమీద ప్రతీకారాన్ని కీర్చుకోవాలంటే -
పోలీసు రిపోర్టు ఇవ్వండి. అందువల్ల మీకు కలిగే ప్రయో

జనమేమీ లేదు. మీ అబ్బాయే అజాగ్రత్తగా రోడ్డుమీద ఆడుకుంటూ కారుక్రింద పడ్డాడని నిరూపణయైతే - ఆమె మీద మీరు తీర్పుకొనే ప్రతీకార మేమీ వు-డబోదు. ఇట్లాంటి చిన్న చిన్నవాటికి రిపోర్టులూ, పోలీసు స్టేషన్లూ, కోర్టులూ, సాక్ష్యాలూ దేనికి? సులభంగా సర్దుబాటు చేసికోవచ్చు ?

ఆ కు రవాని తల్లి దండ్రులు నిరుత్సాహంతో ఒకళ్ళి ముఖా లొకళ్ళు చూసుకున్నారు.

మనస్సులో ఉమాశశి డాక్టరుగార్ని సంపూర్ణంగా అభినందించుకుంది.

కృతజ్ఞతా పూర్వకంగా డాక్టరుగారికి నమస్కారం చేసి హాస్పిటల్ నుంచి బయటకు నడిచింది ఉమాశశి. ఆమె బయటకు వెళుతుంటే - ఆమెకేసి కొన్ని క్షణాలపాటు డాక్టరు కరుణానిధి దృష్టి నిలిపి చూసిన సంగతి ఆమె గమనించలేదు.

*

*

*

ఉద్యోగస్తుల్లో రకరకాల తరహాలుగల వాళ్లుంటారు. ఉద్యోగాన్ని జీవితంగా భావించేవాళ్ళు, ఉద్యోగాన్ని జీవితంలో ఒక అంశంగా తలచేవాళ్ళు, ఉద్యోగాన్ని సంపాదనగా ఎంచుకొనేవాళ్ళు, ఉద్యోగాన్ని “జీవిత”గా నిర్ణయించుకొనేవాళ్ళు, ఉద్యోగాన్ని పురుష లక్షణంగా, అభిలాషగా, హోదాగా, కాలక్షేపంగా పెట్టుకొని వ్యవ

హరించేవాళ్ళు, ఉద్యోగాన్ని ఏ విధంగా భావించి
నప్పటికీ, ప్రధానమైన ధర్మానికి ముప్పు కలవకుండా సాగి
పోతే యిబ్బందులు వాటిల్లవు. కాని కొంతమంది ఉద్యోగా
నికి ఉద్యోగ ధర్మానికి గల వ్యత్యాసాన్ని గుర్తించకుండా
ఉద్యోగాలు చేస్తూవుంటారు. అది ఆత్మ వంచన కంటే పీన
మైనది. తన శక్తికి విలువలు ఏర్పడ్డప్పుడు, ఆ విలువల్ని
ధర్మచ్యుతుడై పోగొట్టుకున్న మానవుడు జీవితంలో ముందంజ
వేయలేడు. ఉద్యోగ ధర్మానికి బద్ధుడై శక్తి వంచన లేకుండా
కర్తవ్య నిర్వహణలో కృషి సల్పే మానవుడు ఒక ప్రక్కన
ఆత్మానుగతమైన తృప్తిని, సౌఖ్యాన్నీ పొందుతాడు! మరో
ప్రక్క దేశాభివృద్ధికి దోహదమివ్వగలడు. ఆ కోవకు చెందిన
వ్యక్తే డాక్టరు కరుణానిధి - అనకుంది ఉమాశశి. మరునాడు
ఉదయం హాస్పటల్‌కు ఆ కుగ్రవాని పరిస్థితి కనుక్కునేందుకు
వచ్చి, డాక్టరు కరుణానిధి పేదలకు చేసే వైద్యసేవను కళ్యాణ
చూసింది ఉమాశశి. ఒక్కొక్క రోగిని ఎంతో ఓపికగా
రవ్వంత విసుగు కనబర్చకుండా, నేర్పుగా, ఆప్యాయంగా
మాటలు చెబుతూ, వ్యాధి లక్షణాలను కనుక్కుంటూ,
మందులు నిర్ణయిస్తూ, రోగులకు ధైర్యం చెబుతూ - నిర్వి
రామంగా పనిచేస్తున్నాడు వార్డులన్నీ తిరుగుతూ, రోగుల
పరిస్థితుల్ని కనుక్కుంటూ, ఇంజక్షన్స్ నిస్తున్నా, మందుత్రాగిస్తూ,
జాగ్రత్తలు చెబుతూ - నూతనోత్సాహంతో చెదరని చిరు
నవ్వుతో కనబడే డాక్టరు కరుణానిధి ఆమె మనస్సులో మధు
రమైన అనుభూతి పగిది ముద్రించబడినాడు. అతని అండమూ,

ముఖంలో ప్రశాంతతా, విధి నిర్వహణలో వున్న దీక్షా, పేద ప్రజలపై వున్న కరుణ, జాలీ, శ్రద్ధా - ఆమెను సూదంటు రాయిలాగా ఆకర్షించాయి. ఆ ఆకర్షణలో అపూర్వమైన మాధుర్యం మొగ్గలు విప్పుకొంది.

కాకుక్రిందపడ్డ కురవాణి పరామర్శించి, చాలసేపటి వరకూ డాక్టరు కరుణానిధి కొంచెం దూరంలో వెనుకనే వుండి రోగులకు అతనుచేసే ట్రీట్ మెంటును ఆసక్తిగా చూసింది. ముగ్ధురాలైంది.

డాక్టరు కరుణానిధి గదిలోకి వెళ్ళగానే, ఆమె కూడా గదిలోకి వెళ్ళింది.

“నమస్కారం డాక్టరుగారూ!” రెండు చేతులూ జోడించి, వినమ్రతయై నమస్కరించింది ఉమాశశి.

డాక్టరు కరుణానిధి మెత్తని చిరునవ్వుతో ప్రతి నమస్కారం చేరాడు.

“ఆ కుర్రవాని పరిస్థితి ఎట్లావుందో చూసిపోదామని వచ్చాను. రాత్రంతా నాకు సరీగ్గా నిద్రపట్టలేదు, జరిగిన యాక్సిడెంటుకు నన్ను నేను నిందించుకుంటూ కొరగాని ఆలోచనలతో గడిపాను. ఏమైనా నన్ను పెద్దరభసనుంచి రక్షించి నందుకు మీరు సంపూర్ణమైన కృతజ్ఞత చెప్పకోవాల్సిన ధర్మం నాపై న వుంది.”

మనోవారమైన దరహాసాన్ని నిశ్శబ్దంగా దొర్లించాడు డాక్టరు కరుణానిధి. ఆ దరహాసాన్ని గమనించిన ఉమాశశికే పాలపై పేరుకున్న మీగడా, పచ్చికబయలుపై స్వేచ్ఛగా

నాట్యంచేసే మయూరమూ, నిశ్చలమైన నీటిలో నీడల్ని చూసికొనే పువ్వులూ స్ఫురణకు వచ్చాయి.

“దాని దేముందిలెండి! కాలమూ, పరిస్థితులూ సాఫీగా సాగిపోవాలన్నదే నా స్వభావం చిన్న చిన్న విషయాల్లోకూడా సర్దుబాటుతత్వంలోపించి మనష్యులు గోళ్లతో తీసివేసేదానికి గొడ్డళ్ళు తెచ్చుకుంటారు సమస్యల్ని సృష్టిస్తారు. పరిస్థితుల్ని గడ్డపరుస్తారు. సర్దుబాటు గుణాన్ని ప్రతిమానవుడూ వృద్ధిచేసికొని, ఆచరణలో పెడితే - ప్రపంచం ఇంత అశాంతంగా వుండదు. ఆ కుర్రవాడు త్వరగానే కోలుకుంటున్నాడు నొప్పులకూడా బాగా తగ్గాయి. రేపో, ఎల్లుండో డిన్చార్జి చేస్తాను.”

“మానసిక కల్లోలంతో మెలితిరిగిపోతూన్న వ్యక్తికి - పవిత్ర దేవాలయంలో ప్రశాంతత చిక్కిన్నట్టు, మీ హాస్పటల్లోకూడా ప్రశాంతత దొరికేట్టున్నది. నామనస్సు ఎట్లాంటి కల్లోలంతో చీకాగ్గా లేనప్పటికీ - ఎందుకో ఈ హాస్పటల్లో అదోరకమైన హాయిని సమకూర్చే వాతావరణం కనబడుతూన్నది. ఇంత ప్రశాంతంగావుండే హాస్పటలూ, మీలాగా నిశ్శబ్దంగా నిర్విరామంగా వైద్యసేవచేసే డాక్టర్లూ - నేను చూడలేను” అన్నది ఉమాశశి నిర్మలత్వంలో కూడుకున్న పొగడ్తతో.

డాక్టర్ కరుణానిధి మనస్సులో చిరునవ్వు నవ్వుకున్నాడు గానీ - ఆ నవ్వును వెలుపలికి కనబర్చలేదు. కొన్ని క్షణాల తర్వాత—

“ఎంతో కాలంగా నాతో పరిచయమున్న వాళ్ళకూడా నన్ను గురించి వ్యక్తీకరించని పొగడ్తను - నిన్నా ఇవాళటి లోనే మీరు వ్యక్తీకరించారే! ఎవ్వరి చేసేపనిలో వాళ్ళను పూర్తిగా విశ్వాసముంటే చాలు; సాఫల్యతను గురించి చింత పడక్కర్లేదు. మన ధర్మాన్ని మనం సక్రమంగా నిర్వహిస్తే మనం నడిచే బాట సాఫీగానే వుంటుంది. తన విధిని నెరవేర్చడంలో ప్రకృతి ఏమరుపాటు చూపనట్టే మనిషి కూడా ఏమరుపాటు చూపకపోతే - ప్రకృతి రాణించినట్టు మనీషి రాణిస్తాడు. నన్ను గురించి మీ రేదో కొంత గ్రహించినట్టు న్నారు గానీ, మిమ్మల్ని గురించి మీరు పరిచయం చేయలేదు” అన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

మొగ్గపై చిరుగాలి వీచినట్టుగా సిగ్గుతెరలు ఒక్కసారి ఆమెను చుట్టుముట్టాయి. వెంటనే మాట్లాడలేకపోయింది. తనని గురించి తను ఎట్లా చెప్పకోవాలి? తనని గురించి ఏముంది? తనింకా చదువుకొనే దశలోనే ఉంది. ఆ చదువైనా పదిమందికీ ప్రాక్టికల్ గా వుపయోగపడేదికాదు. ఏమని చెప్పకోవాలి - అట్లాంటి వ్యక్తిముందు?

బిడియంలో ఆమె పడే అవస్థను డాక్టరు గ్రహించాడు.

“మీరేమీ చెప్పకపోయినా ఫర్వాలేదు తెండి! వట్టినే తెల్సికుందామని అడిగాను.”

ఉమాశశికి ఏదో ఒకటి చెప్పక తప్పింది కాదు.

“నన్ను గురించి ‘ఫలానా’ అని చెప్పుకొనేందుకు ప్రత్యేకంగా ఏమీ లేదనే - సందేహిస్తున్నాను. మాది గుంటూరు. మా ఫాదర్ లాయరు. మా సిస్టరు ఇక్కడ అసిస్టెంట్ ఇంజనీరుగా పనిచేసే మోహన్ కుమార్ గారి భార్య. నేను గుంటూరులో బి. ఏ. ఫైనల్ ఇయర్ చదువుతున్నాను. సెలవులకు అక్కయ్యను చూచిస్తూ అవుతుందనీ, ఇక్కడి ప్రాజెక్టు, నాగార్జున కొండా, ఎత్తిపోతల జలపాతమూ చూడవచ్చుననీ వచ్చాను. అనుకోకుండా మీతో పరిచయ మయ్యే భాగ్యం కూడా కలిగింది.” ఆ చివరి వాక్యం పలు కత్తూ ఉమాశశి సహజంగా చిరునవ్వును పెదాల చివర వెలి గించింది

“మరి, మీ పేరు చెప్పలేదు!”

“ఉమాశశి. కొంతమంది ‘ఉమా’ అని పిలుస్తారు. మరి కొంతమంది ‘శశీ’ అని పిలుస్తారు. ఇట్లాంటి పేర్లతో వున్న ఇబ్బందే యిది!”

“నన్ను ఏమని పిలువమంటారు?”

“మీ ఇష్టం. ఎట్లా పిలిచినా ఒక్కటే.”

“పూర్తి పేరే పిలుస్తాను. ఆ పేరులోనే నిండుదనం వుంది. చూడండి! ఉమాశశిగారూ! హాస్పటల్స్, రోగులూ, డాక్టర్లూ, అక్కడి వాతావరణమూ, మీకు గల అభిప్రాయాలూ పరిశీలిస్తే - మీరు బి. ఏ. కంటే, మెడిసన్ చదివి వుండాలింది. ఈ ప్రొఫెషన్ లో పదిమందికి నేవ చేశామన్న ఆర్థ్ సంఘ్ పై మిగులుతుంది.

“మా నాన్నగారి ఉద్దేశ్యం కూడా అదే. పి. యు. సి. లో పైన్సు సబ్జెక్టు తీసికోమని గట్టి సలహా ఇచ్చాడు. పైన్సుమీద వా స్తవంగా నాకు మంచిమోజూ, అబిలాషా ఉన్నాయి. విశ్వశ్రేయస్సు దృష్ట్యా, సమాజాభ్యుదయాన్ని పెంపొందించడంలో, ప్రకృతి సాధిగమించి శాశ్వతమైన విలువల్ని సృష్టించడంలో - వైజ్ఞానిక శాస్త్రం యొక్క పాత్ర నాకు తెలుసు. కాని చిన్నప్పట్నుంచీ తేలికైన చదువుకు అలవాటు పడ్డాను. లెక్కలు, పైన్సు - ఆ రెండంటే నాకు భయం. ఎలిమెంటరీ ఎడ్యుకేషన్లో ఎప్పుడూ ఎక్కాలు చదివేదాన్ని కాదు. స్కూలు ఫైనల్లో కూడా ఆ రెండు సబ్జెక్టుల్లో మార్కులు తక్కువ వచ్చాయి. ఆర్ట్స్ సబ్జెక్టు తీసికొంటే సులభంగా చదవచ్చనీ, ప్యాసు కావచ్చనీ పిచ్చి భ్రమలోపడి - నా వికాసానికి నేనే అడ్డుకోవలు పెట్టుకున్నాను. నా ఇష్టానికి వ్యతిరేకంగా మా నాన్నగారు బలవంతం పెట్టలేదు. ఇప్పుడు విచారిస్తూ వుంటాను - మెడిసిన్ చదివితే ఎంత బావుండేదని? అయినా ఆడవాళ్ళ చదువులు ఆ మూడు ముఖ్య పడేవరకే. ఆ పైన భర్త ఇష్టా యిష్టాలపై ఆధారపడి వుంటుంది. మా అక్క మెడిసిన్ చదువుకూ మానేసింది - బావగారి పట్టుదలవల్ల. ఆయన గారికి తను ఉద్యోగం చేస్తూంటే; భార్య కాలేజీలో చదవటమేమిటి? తను సంపాదించేది చాలదా? తన భార్యకూడా సంపాదించాలా? అన్న భావం కలిగి - అక్కయ్య చదువుకు కట్టిపెట్టించి కాపురానికి తీసికెళ్ళాడు. స్త్రీకి పెళ్ళికిముందే

కాలేజ్లో చదువు; ఆపైన సంసారమనే యూనివర్సిటీలో ఆమె పరిశోధనలు జరిపి, ఆ సారాంశాన్ని సుఖమఃఖాల కాల వాలమైన జీవితానికి అన్వయించుకోవటం ఆమె విధి. ఇప్పుడు మా అక్కయ్య ఆ రిసర్చ్లోనే వుంది.”

వాళ్ళిద్దరూ మాట్లాడుకుంటూ వుండగా నర్సు వచ్చింది: “డాక్టరుగానూ! ఆ నాలుగో నంబరు గదిలో వున్నామె మందు త్రాగకుండా మారాం చేస్తూంది. ‘మందులో విషం కలిపారు. అందుకనే చేదు’ అంటోంది. హాస్పటల్లోంచి పారిపోతానని బెదిరిస్తోంది.

డాక్టరు కరుణానిధి కుర్చీలోంచి లేచాడు.

“నేను వెళ్ళొస్తానండీ” అంటూ ఉమాశశి కూడా కుర్చీలోంచి లేచింది.

‘మంచిద’ అన్నట్టు మంచితనం వుట్టిపడేట్లు చిరునవ్వు నవ్వాడు.

రసానుభూతిని పెద్దమోతాదులో కలిగించే ఒకగొప్ప సినిమాను చూచి హాలులోంచి సంతృప్తిగా బయటకొచ్చిన ప్రేక్షకురాలివలె ఉమాశశి హాస్పటల్ నుంచి సంతృప్తిగా బయటికొచ్చింది.

ఆ మరునాడు కూడా మళ్ళీ హాస్పటల్ కు వెళ్ళింది. ఉమాశశి. ఉద్దేశం ఆ కుర్రవాణ్ణి చూడటానికే నా

డాక్టరుగార్ని చూడాలనీ, వారితో మాట్లాడాలనీ హృదయాంతరాశాల్లో కోర్కె గిలిగింతలు పెట్టడంచేత వెళ్ళకుండా వుండలేకపోయింది. జీవితంలో కాకతాళీయంగా జరిగే కొన్ని కొన్ని సంఘటనలద్వారా కొంతమంది వ్యక్తులతో పరిచయా లేర్పడతాయి. ఆ పరిచయాల్ని తాత్కాలిక ప్రయోజనాల కోసం వినియోగించుకొని మర్చిపోయేవాళ్ళుంటారు; ఆ పరిచయాలని పొడిగించుకొని తమ జీవితంలో అత్యంత ప్రాధాన్యత నిస్తూ ఆరాధించేవాళ్ళు వుంటారు. ఘనత్వావస్థలో వున్న లక్క ముద్రను స్వీకరించదు. ద్రవావస్థలో వున్నప్పుడు ముద్రను చక్కగా స్వీకరించి, ఆ తర్వాత ఘనీభవించి శాశ్వతంగా నిలుస్తుంది. డాక్టరు కరుణానిధి రూపాన్నికూడా ద్రవావస్థలో వున్న లక్క-ముద్రను స్వీకరించి, ఘనీభవింప జేసికున్నట్టు - ఆమె మనస్సు స్వీకరించి, పరిచయంతో ఘనీభవింపజేసింది.

ఆమె రాకను డాక్టరు కరుణానిధి అభిమానంతో ఆహ్వానించేవాడు. తీరిక సమయాల్లో ఆమెతో పిచ్చాపాటీ కబుర్లలోకిదిగేవాడు. ప్రపంచపు తీరు, ఈ యుగంలో రావాల్సిన కరిణామాలు, శాస్త్ర విజ్ఞానంద్వారా మానవుడు సాధించవల్సిన విజయాలు, మనదేశంలో పారిశ్రామిక, వ్యవసాయిక, సాంఘిక రంగాల్లో ప్రణాళికాబద్ధంగా జరుగుతూన్న కృషి, రాజకీయాలు, సిద్ధాంతాలు, ఆధ్యాత్మిక విద్యపై మానవుడు తన దృష్టిని కేంద్రీకరించాల్సిన అవశ్య

కత, సమాజక సూత్రాలలోని ఎగుమదిగుళ్ళు మొదలైన వాటిని గురించి నిర్మోహనాటంగా మాట్లాడుకొనే వాళ్ళు. కొన్ని విషయాలపై, సమస్యలపై, సిద్ధాంతాలపై ఇరువురికీ ఏకాభిప్రాయం కుదిరేది గానీ, ఎక్కువభాగం తగినభర్జనలల్లో భేదాభిప్రాయాల్ని కనబరుస్తూ వుండేవారు. “ఆర్థిక అసమానత్వం తొలగాలి. పటిష్టమైన సంస్కరణల్ని ఆర్థికవ్యవస్థలో ప్రవేశ పెట్టాలి. అప్పుడే దేశం బాగుపడగలదు” అని ఆమె అంటే, “కేవలం వీటివల్లనే ఈ అవ్యవస్థ తొలగిపోదు. దేశాన్ని అత్యంత ఆశించిన విధంగా రూపొందించు. ఆర్థిక అసమానత్యాలు తొలగించబడేముందు - ప్రతి వ్యక్తిలోనూ సాంఘికమైన మార్పులు పెద్దఎత్తున రావాలి. తన ఆత్మను పరిశుద్ధం చేసికొని, వర్గరహితమైన సోషలిస్టు సమాజ స్థాపనకు ప్రతి వ్యక్తి దృఢంగా, దీక్షగా కృషి చేయాలి. తనవిధినీ, ధర్మాన్నీ నెరవేర్చడమే కాకుండా - పసుల శ్రేయస్సును దృష్టిలో పెట్టుకొని కార్యోన్ముఖుడుకావాలి.” అనేవాడు డాక్టరు.

ఆ కుర్రవాని గాయాలు నయమై హాస్పటల్ నుంచి డిస్చార్జి చేయబడ్డా, ఉమాశశి రోజూ డాక్టరు కరుణానీధి హాస్పటల్ కు వస్తూవుండేది. రాను, రాను ఆమె కదో కాలక్షేపంగా తయారైంది. తన రాకవల్ల, తనతో పిచ్చాపాటీ మాటాడటంవల్ల డాక్టరుగారికి అమూల్యమైన కాలం వ్యర్థమౌతున్నదేమోనన్న సంశయం ఆమెకున్నది కానీ - ఆమెతో

స్వేచ్ఛగా మాటాడటంలో ఎలాంటి నిరుత్సాహాన్ని కనబ్రేకపోవటంవల్ల ఆ సంశయానికి ప్రాధాన్యత నివ్వలేదు. డాక్టరుగారితో తనకు కొత్తగా కలిగిన పరిచయాన్ని, ఆపరిచయాన్ని :వృద్ధిచేసుకోవటానికి తను పడుతూన్న శ్రమనూ, చూపేడుతున్న ఆసక్తిని ఉమాశశి అక్కయ్యతో చెప్పలేదు. ఆమె సలహాను కోరలేదు. అలాంటి లగత్యం వుందనుకోలేదు.

ఇంకా రెండురోజులకు కాలేజీకి శలవులు అయిపోతాయనగా హఠాత్తుగా గుర్తువచ్చి ఉమాశశి ఎంతో బెంగపడింది. ఆరోజు సాయంకాలం ఆమె ముఖంపై తారల్లాడే బరువైన మేఘాల్ని చూసి, విస్మితుడై ప్రశ్నించాడు డాక్టరు.

“ ఏమిటి? జీవితంలో ఎంతో విలువైన వస్తువును పోగొట్టుకున్నట్టు దిగులుతో ఉన్నారు?”

“సెలవులు అయిపోయాయి. రేపు గుంటూరు వెళ్లాలి” ఆమె మాటలలో దుఃఖాన్ని ప్రకటించే ధ్వనికి డాక్టరు కరుణానిధి తేలికగా చిరునవ్వు నవ్వాడు.

నాగార్జునసాగర్ విడిచిపోవాలంటే తను పొందుతున్న బాధ డాక్టరుగారికి అంత సులభమైన చిరునవ్వుకు కారణమైనదని తెలుసుకోగానే ఉమాశశికి దిగ్భ్రమ చెందినంత పన్నెంది.

“గుంటూరులోకంటే ఇక్కడే మీకు బావుందా?”

తనని పరిహసించడానికి డాక్టరుగారు ఆ మాట లంటున్నట్లుగా పీలయ్యింది ఉమాశశి. ఆమెలో ఓ విధమైన చిరుకోపం పెదాలపై వొణికింది కానీ అంతలోనే అణచుకుంది.

“పసిపిల్లల్ని వేసే ప్రశ్న వేస్తున్నారు.”

“ పెద్దవాళ్ళు పసిపిల్లలాగ సంచరించినప్పుడు - అట్లా ప్రశ్నించంలో తప్పు లేదనుకుంటాను.”

• ఉమాశశి మనస్సు చివుక్కుమంది.

నిజమే ! తను పసిపిల్లలాగానే ప్రవర్తించింది. ఏదో కులాసాగా చూద్దామని ఇక్కడకు రావటమేమిటి, డాక్టరుగారితో పరిచయమై ఆయన సమక్షంలో కొత్త అనుభూతులు మొలకలెత్తి ‘ఇక్కడే బావుంది’ అన్న అభిప్రాయానికి జారిపోయి, ఈ ప్రదేశాన్ని వదిలిపెట్టి వెళ్ళబోవడంలో బాధపడటమేమిటి? తన నిగ్రహశక్తి అంత బలహీనమైనదా! తన వూరూ, తల్లిదండ్రులూ, చదువూ, స్నేహితులూ - మర్చిపోయి డాక్టరుగారి సమక్షంలో ఏదో ఆకర్షణకు ముగ్ధురాలై తప్పటడుగు వేయబోతుందా? ఇట్లాంటి తాత్కాలిక అచురాగాలకు, ఆకర్షణలకు - మనస్సును మెత్తబెక్కుకుంటే ముందు ముందు జీవితంలో ఎలా స్థిరబడగలము? తన అజ్ఞానాన్ని డాక్టరుగారు బాగా ఎత్తి చూపారు. తన మనస్సుని

అక్రమించుకున్న మాయామృగాన్ని పారద్రోలారు. ప్రక్క-
దారికి లాగిన తన మనస్సును నిశితంగా నిండించుకొని - చిరు-
నవ్వుతో డాక్టరు కరుణానిధి కేసి చూసింది ఉమాశశి కళ్ళలో
కొత్త కాంతి మెరుస్తుండగా.

ఆమెలో వేగంగా కలిగిన మానసికమైన మార్పును
గుర్తించినవాడై డాక్టరు కరుణానిధి సంతృప్తి పడ్డాడు. కాని
ఆ సంతృప్తిని బయటకు ప్రకటించలేదు.

“ఈసారి ఎప్పుడేనా వచ్చినప్పుడు తమర్ని కలుస్తాను?”
అంటూ నమస్కారం చేసి ఆ సాయంత్రం ఉమాశశి హాస్ప-
టలు వెలుపలికి వచ్చింది.

కాని ఆమె మనస్సు ప్రశాంతంగా లేదు. చేతికందిన
అమృతపాత్ర తన అశ్రద్ధవల్ల, దురదృష్టంవల్ల జారిపోయి
నట్టు - అంతర్గతమైన ఆవేదన కుళ్ళగించసాగింది.

ఆ రాత్రి ఆమెకు సరీగ్గా, నిద్రబట్టలేదు. పలు ఆలో-
చనలు ఆమె మనస్సులో రాత్రించరుల్లా పచార్లు చేశాయి

మరునాడు పన్నెండు గంటలకు హైద్రాబాద్ నుంచి
గుంటూరు వెళ్ళే డీలెక్సు బస్సులో ఎక్కింది ఉమాశశి.
బస్సుస్టాండుకు అమరేశ్వరి వచ్చింది - ఇల్లెల్ని సాగ-
నంపేందుకు.

• బస్సులో వెళుతూ, ప్రాజెక్టుచూ, కొండల్ని చూస్తూ
 ఎన్నాళ్ళుగానో హాయిగా, కులాసాగా గడిపిన స్థలాన్ని బల
 వంతాన విడిచిపెట్టి వెళుతున్నట్టు మనస్సులో కన్నీరు
 కార్చింది ఉమాశశి.

ఆ రోజు సాయంత్రం డాక్టరు కరుణానిధి - క్రికేట్
 షన్ క్లబ్బుకు వెళ్ళాడు. రోజూ క్లబ్బుకు వెళ్ళేందుకు అతనికి
 తీరిక చిక్కదు. ఎప్పుడోనా వారానికో, రెండు వారాలకో
 ఒక రకమైన కాలక్షేపం కోసం క్లబ్బుకు వెళుతూవుంటాడు.
 అతని కాలక్షేపం కూడా సరిహద్దులు లేనటువంటిదికాదు. పరి
 మితమైంది. కొంతమంది వ్యక్తులు క్లబ్బులో పరిమితంలేని
 కాలక్షేపంచేస్తూ వుంటారు. అన్ని తరహాలకు చెందిన మను
 షులతో పంబధాలు ఏర్పర్చుకుంటారు. అన్ని రకాలయిన
 ఆటలు ఆడడం నేర్చుకుంటారు అరచేతిలో స్వర్ణంచూపెట్టి
 నట్టా మాట్లాడటం, ఎంతటి నాలిముచ్చప్పభావంగలవారితో
 నైనా ఇట్టే కలుపుగోలుగా కబుర్లలోకి దించడం, స్నేహాన్ని
 పెంచుకొని స్వప్రయోజనాలకు ప్రయోగించుకోవటం, అహ
 ర్నిశలూ క్లబ్బులోనే మకాం వేయడం మొదలైన చేష్టల
 ద్వారా కొంతమంది క్లబ్బు మనుష్యులుగా పరిగణించబడ
 తారు. అలాంటి వ్యక్తులతో డాక్టరు కరుణానిధి మాట్లాడడు.
 టెన్నిస్; బ్యాడ్మింటన్ తప్ప అతనికి ఏ ఆటరాదు. స్నేహి

తులుకూడా అతనికి ఎక్కువమంది లేరు; కాని పరిచయస్థులున్నారు.

ఆ రోజు క్లబ్బుకు వచ్చిన డాక్టరు కరుణానిధి నేరుగా టెన్నిస్ కోర్టు దగ్గరకు వచ్చాడు. ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు ప్రక్కనే ఖాళీ కుర్చీవుంటే అందులో కూర్చున్నాడు.

“డాక్టరుగారు క్లబ్బుచాయలకే రావడంలేదేఈమధ్య” అన్నాడు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు మర్యాదోసం చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

“ఈ రోజులలో డాక్టర్లకు ఇంజనీర్లకున్నంత తీరుబాటు న్నదా క్లబ్బులకు రోజూ రావటానికి ” అన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

రెండువందల డబ్బై అయిదు పౌనులు బరువుగల ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీర్ ‘క్రోమ్‌లైట్’ స్టీలు కుర్చీ కీరుమనేట్టు వాళ్ళంతా కదిలిస్తూ పెద్దపెట్టున నవ్వాడు. ప్రతి చిన్న విషయానికీ పెద్దపెట్టున నవ్వటం ఆయన పద్దెనిమిదేళ్ళ సర్వీసులో మార్పుకోని స్వభావం. ఆయన నవ్వు క్రొత్తవాళ్ళకు ఆశ్చర్యాన్ని కలిగిస్తుంది; అలవాటుపడ్డ వాళ్ళకు అసహ్యాన్ని ఘట్టిస్తుంది.

టెన్నిస్ క్లబ్బులు ఆడుతున్నారు. అసిస్టెంటు ఇంజనీర్ మోహన్ కుమార్, కంట్రాక్టర్ వెంకటరెడ్డి ఒకతట్టూ, ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు నాయుడూ, జూనియర్ ఇంజనీయరు శాస్త్రీ మరోతట్టూ, మోహన్ కుమార్ వాళ్ళు వరుసగా

రెండు గేములు గెల్చుకు, మూడో గేము చివరిభాగంలో వుంది.

“డాక్టరుగారూ ! నేను రోజుకు ఏడెన్నిది పెట్టెలు సిగి రెట్లు కాలుస్తాను. ఈ తీరున గత పది పన్నెండేళ్ళ నుంచీ కాలుస్తున్నాను. ఈ మధ్య పేదగ్లలో అధికంగా కాలిస్తే లంగ్ క్యాన్సరు వస్తుందనీ అమెరికాలో పరిశోధనవల్ల నిరూపించబడినదనీ రెండు మూడుసార్లు చదినాను. అప్పట్నుంచీ భయం పట్టకున్నది. కానీ ఎంత ప్రయత్నించినా ఒక్క సిగిరెట్టుకూడా తగ్గించలేకపోతున్నాను రోజు మొత్తంమీద. సిగిరెట్లు తగ్గించటానికి ఏమైనా మెడిసిన్ సజెస్ట్ చేస్తారా ?” అన్నాడు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు సిగిరెట్లు వెలిగిస్తూ.

ఆయన మాటలకు డాక్టరు కరుణానిధి నవ్వలేదుగానీ, రెండు కుర్చీల అవతల కూర్చున్న మరో ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు నవ్వాపుకోలేక ఫక్కున నవ్వాడు. నవ్వేవాళ్ళను చూస్తే ఆ ఇంజనీరుగారికి సంతోషమే.

“దురభ్యాసాలవల్ల వచ్చే జబ్బులకు మందులుగానీ’ దురభ్యాసాల్ని రూపుమాపటానికి మందులేమిటి ? ఆత్మ నిగ్రహంకంటే బాగా పనిచేసే మందు వుండదు” అన్నాడు డాక్టరు.

‘మీరు చెప్పేది నిజమే’ నన్నట్టు తల ఆడించాడు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు.

“ఆ నిగ్రహమే కుదరడం లేదండీ !”

“నీరు ఎప్పుడూ పల్లానికే పరుగెడుతుంది. అల్లాగే మన దురభ్యాసాలు కూడా. నీటిని మెరక ప్రదేశానికి చేర్చాలంటే యంత్రశక్తి అవసరం. అల్లాగే దురభ్యాసాన్ని అరికట్టాలంటే నిగ్రహశక్తి కావాలి. నిగ్రహశక్తిని కోల్పోయిన మరుష్యులు తమ జీవితాల్లో ఎప్పుడూ జారుడు మెట్లపైనే ప్రయాణంచేస్తూ సుఖశాంతుల గమ్యస్థానానికి చేరుకోలేరు. అడవిలో స్వేచ్ఛగా తిరుగాడే పశువులకూ మన ఇళ్ళ దగ్గర మన అదుపు ఆజ్ఞలో వుండే పశువులకూ తేడా లేదా! ఆ.తేడా ఎక్కడ వచ్చింది! మనం కొన్ని ఆటంకాలను, ప్రతిబంధకాలను, నియమాలను ఏర్పర్చి, వాటి స్వేచ్ఛను అరికట్టి, మన ఉపయోగాలకు సాధకాలుగా చేసుకుంటున్నాం. అల్లాగే మనస్సును కొన్ని నియమాలతో, సరిహద్దులలో బంధించి, అదుపులో పెట్టుకొని - సక్రమమైన జీవన పథానికి మార్గదర్శకం చేసికోవాలి. మనస్సుపై అధికారాన్ని వాదులు కుంటే, దానికుప్పిగంతులకు మానవుడు పతనం కావాల్సిందే!” అన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

డాక్టరుగారి సమాధానంలో పెద్దపెట్టున నవ్వేందుకు పిసరంత ఆస్కారం కూడా చిక్కక పోయేప్పటికీ ఇరజనీరు గారికి అద్దేసల్లి వంటాముదం త్రాగిన ముఖం పెట్టాల్సి వచ్చింది.

మూడో గేము కూడా మోహన్ కుమార్ వాళ్ళే గెల్చాడు.

సూర్యాస్తమయం జరగటంతో చీకటినీడలు పలుచగా
వాలగా - టెన్నిస్ కోర్టులో లైట్లు వేయబడ్డాయి.

ఓడిపోయిన జట్టు నిరుత్సాహపడి కోర్టునుంచి బయటి
కొచ్చారు.

డాక్టరుగారూ ! సింగిల్స్ ఆడదాం రండి. మీతో
ఆడి చాలా లోజులైంది" అన్నాడు మోహన్ కుమార్, గేము
గెల్చిన సంతోషంతో రాకెట్ ను గాలిలో ఆడిస్తూ.

అసిస్టెంటు ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్ కీ, డాక్టరు
కరుణానిధి కీ క్లబ్బులో ముఖపరిచయమేగానీ, ప్రత్యేకమైన
స్నేహమేమీ లేదు. డాక్టరుగారు టెన్నిసు బాగా ఆడతారు
అన్న మంచిపేరు ఆ క్లబ్బులో వుంది. డబ్బుల్సులో గెల్చిన
వూపుతో సింగిల్స్ లో కూడా గెలువగలనన్న ధీమాతో
మోహన్ కుమార్ డాక్టరు కరుణానిధిని ఆటకు ఆహ్వానించటం
జరిగింది. డాక్టరుకూడా ఆ లోజు టెన్నిసు ఆడాలనే కుతూ
హలం కలిగి, రాకెట్ తీసికొని యదాలాపమైన చిరునవ్వుతో
ప్రశాంతంగా కోర్టులోకి ప్రవేశించాడు.

ఇరువురూ జోరుగా ఆడుతున్నారు.

ప్రేక్షకులు కోర్టు చుట్టూ వేయబడ్డ కుర్చీల్లో నిండి
పోయారు ఆసక్తిగా చూస్తున్నారు.

మొదటి గేము డాక్టరు కరుణానిధి గెల్చాడు.

ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు నాయుడూ, జె. యి. శాస్త్రి
మరికొంతమంది డాక్టరుగారి ముందు యీ మోహన్ కుమార్
ను ఆడతాడు ! అనుకున్నారు.

మోహన్ కుమార్ లో గోషం రెచ్చిపోయింది. ఈతభా
తను గెలవాలన్న దీక్షతో ఆశాడు.

రెండో గేము మోహన్ కుమార్ గెల్చాడు.

మూడో గేము ప్రారంభమైంది. ప్రేక్షకులలో అభి
లాష జాస్తి అయింది. ఎక్కవమంది డాక్టరుగారే గెలువా
లనే ఉత్సాహంతో ఉన్నారు.

డాక్టరుగారివి రెండుపాయింట్లు. మోహన్ కుమార్ వి
నిల్. ఆ సమయంలో కాంపౌండరు సైకిలు వేసికొని అర్జం
టుగా డాక్టరుగారి కోసం వచ్చాడు. ఎవరికో యాక్సిడెంటు
జరిగిందట. ప్రాణాపాయస్థితిలో ఉన్నాడట. డాక్టరుగారు
వెంటనే రావాలట.

డాక్టరు కరుణానిధి ఆట ఆపి, టెన్నిసు గాకెట్ ను
యిచ్చి, సత్వరం కారులో హాస్పటలుకు బయలుదేరాడు.

“వెధవ ప్రొఫెషన్ ఏదైనా కులాసాగా సర్దాగా కాల
క్షేపం చేయాలంటే - ఏ క్షణంలో ఎవ్వడికి ఏం మూడు
తుందో తెలియదు. పూర్వజన్మలో పాపం చేసికుంటేగానీ,
ఈ జన్మలో డాక్టరుకారు. అయినా యీ డాక్టరు తన ఆత్మీ
యలకు యాక్సిడెంటు జరిగినట్టు అట్లా ఆదుర్దాగా పరిగెత్తక
పోతేనేమో! గేము అయిపోయాక వెళ్ళొచ్చుగా! కాలం
చెల్లి పోయేవాణ్ణి యీయన మందుపోసి బ్రతికిస్తాడా!
ఏమిటో - అదొకఫోజు, తనకి డూటీ, వైద్యసేవ ప్రాముఖ్య

మన్నట్టు - విలుక్కున్నాడు. మోహన్ కుమార్ టెన్నిసు, కోర్టుమరిచి బయటికివస్తూ.

అది జరిగాక మళ్ళీ అసిస్టెంటు ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్, డాక్టరు కరుణానిధి క్లబ్బులో కల్సికోలేదు. మోహన్ కుమార్ రోజూ క్లబ్బుకొచ్చి పేకాటా, టెన్నిసు ఆడుతున్నాడుగానీ డాక్టరు కరుణానిధి తీరేక లేక పోవడంవల్ల క్లబ్బుకు రావడం లేదు.

పదిహేను రోజుల తర్వాత మోహన్ కుమార్ ఓరోజు ఉదయం తొమ్మిదిగంటలకు సూపర్ వైదర్ను వెంటబెట్టుకొని హాస్పిటల్ కు వెళ్ళాడు ఆ హాస్పిటల్ కు అదనపు భవనాలు కట్టాలట ప్లాన్లు, ఎస్టిమేట్లు శాంక్ష నయ్యాయి. వాళ్ళతో పాటు కంట్రాక్టరు సూర్యనారాయణ కూడా వచ్చాడు. డాక్టరు కరుణానిధి అప్యాయంగా ఆహ్వానించి తన గదిలో కూర్చోబెట్టాడు. కాఫీ తెప్పించి యిచ్చాడు.

“మళ్ళీ మీరు క్లబ్బుకేసి రావటంలేదే! మీతో టెన్నిసు సింగ్ ల్స్ ఆడి నా ఆట స్థాయి తేల్చుకోవాలని అనుకుంటున్నాను” అన్నాడు మోహన్ కుమార్.

క్లబ్బుకొచ్చే వ్యవధి దొరకడం లేదండీ” అన్నాడు కరుణానిధి చిరునవ్వు నవ్వుతూ.

గవర్నమెంటు ఉద్యోగాలో వ్యవధి అంటూ దొరకదు. మనకు మనమే సృష్టించుకోవాలి. చేసేవాడికి గొడిద చాకిరీ, చేయనివాడికి కాలం ఉబుసుపోక కబుర్లు. ఆరోగ్యం

చెడగొట్టకొని, భౌతిక సౌఖ్యాలను దూకుమై ఎంత వెళ్లి
చాకిరి చేసినా ఫలితం ఒక్కటే ! జీతం నయ్యాలైతే ఎక్కవ
రాదు. సుూూూ దశలలో నిండివున్న ఈ జీవితంతో. రెండో
దశ అత్యంత ప్రధానమైంది జీవితంలో సుఖాన్ని అనుభవించి
చాలన్నా, అనుభూకుల్ని పదిలపర్చుకోవాలన్నా, డబ్బు
సంపాదించాలన్నా, కుటుంబపు స్థాయిని పెంచాలన్నా, వార్ధ
క్యానికి భద్రత ఏర్పర్చుకోవాలన్నా - ఈ దశలోనే ప్రతి
వ్యక్తి ప్రయత్నిస్తాడు. అలాంటి ఈ దశలో జీవితాన్ని
ఉద్యోగపు బండిఖానాలో ఇరికించి, ఆ చీకటిలో కొట్టుకు
లాడుతూ భౌతికమైన ఆనందాలకు పరిత్యజించరాదు. ఉద్యో
గాన్ని జీవితంలో ఒక భాగంగా ఎంచుకోవాలిగానీ, ఉద్యో
గమే జీవితంగా భావించి బండచాకిరి నెత్తిన వేసుకుంటే -
అన్యాయంగా మన కడుపులో మనమే చిచ్చు పెట్టుకున్న వాళ్ళ
మాతాము. ఉద్యోగంనుంచి రిటైర్డ్ అయినాకాగానీ ఆవిషయం
గుర్తింపుకురాదు. ఉద్యోగ కాలంలో తెలివితేటల్ని, శక్తిని,
జీవితాన్ని దానికి బలిచేసి, ఏమీ కూడబెట్టుకోలేక, వయ
స్సులో పొందవల్సిన అనుభవాన్ని పొందలేక, యంత్రంగా
ఉద్యోగ ధర్మానికిలోనై, ఫెంక్షన్ పుచ్చుకున్నాక-ఆర్థికంగా
నిశ్శుష్టమైన బ్రతుకుల్ని గడుపుతూ బాధపడుతూన్న వాళ్ళు
ఎంతనుంది లేరు ? దీపం ఆరిపోయాక మనం ఇల్లు చక్క
బెట్టకొనేది ఏముంటుంది ? ఉద్యోగంలో నా జీవిత విధాన
మదేనండి అన్నాడు అసిస్టెంటు ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్.

“మీరు జీవితాన్నీ, రెండో నశలో దాని పరిణామ
 విశేషాన్నీ, జీవితంలో ఉద్యోగధర్మాని కివ్వవల్సిన మర్యా
 దనూ - ఒకే కోణంలో, ఒకే దృష్టిలో చూస్తున్నారు.
 భౌతిక సుఖాలను మనస్సులో పెట్టుకొని మాట్లాడుతున్నారు.
 సమగ్రదృష్టి, దృక్పథమూ అవుసరం. సంపూర్ణమైన
 స్వార్థంతో మనిషి బ్రతకలేడు. బ్రతికినా ఆ బ్రతుక్కు విలువ
 లుండవు ప్రతిమనిషికీ మనస్సు, ఆత్మా అనేవి వుంటాయి.
 భౌతిక ఆనందాలను వాంఛించి మనస్సు స్వార్థానికీ, అధర్మా
 నికీ, అక్రమానికీ మొగ్గినా, ఆత్మ మందలించి, సరైన
 మార్గంలో పెడుతుంది అట్లాంటి ఆధిక్యత అంతఃకరణకు లేని
 వ్యక్తులు నైతికంగా, సాంఘికంగా పతనమౌతూనే వుంటారు
 మనస్సును అదుపులో పెట్టుకోలేని ఆత్మ ఆధ్యాత్మిక విలువల్ని
 గుర్తించని ఆత్మ - రాణించదు. రాణించని ఆత్మగల వ్యక్తులు
 దీపం ఆరిన శెమ్మలాంటి వాళ్ళు జీవితంలోని సుఖదుఃఖాలు
 కేవలం డబ్బుమీదే ఆధారపడి వుంటాయని అనుకోవటం
 భ్రమ డబ్బు పుష్కలంగా వున్నవాడూ సుఖపడుతున్నాడు;
 డబ్బు ఏమీ లేనివాడూ సుఖపడుతున్నాడు. ధనవంతుడూ
 దుఃఖాన్ని పొందుతున్నాడు; నిరుపేదా దుఃఖాన్ని పొందు
 తున్నాడు. సుఖదుఃఖాల్ని తూచేది అంతఃకరణగానీ ఆర్థికస్థితి
 గతులుకావు. ఉద్యోగస్థుల విషయంలోకూడా ఉద్యోగధర్మా
 నికి పెడగావెళ్ళి, రెండు చేతులతో లంచాలు పుచ్చుకుంటూ
 ఒకప్రక్క ప్రభుత్వానికి గ్రోహం చేస్తూ మరోప్రక్క తమకు
 తాము ద్రోహం చేసుకుంటూ, విపరీతమైన సంపాదనతో -

సుఖపడుతున్నారని అనకుంటున్నారా? ఆ సుఖం మరీచిక లాంటిది స్వార్థంతో కూడుకున్న సుఖం సుఖంకాదు. ఆ సుఖానికి సంతృప్తి, అనుభూతులూ వుండవు. ఉద్యోగ ధర్మానికి బద్ధుడై, తన పనిని గౌరవంగా, సక్రమంగా నిర్వహించేవాడు, ఆర్థికంగా ఇబ్బందులకు లోనైనప్పటికీ - ఆత్మ సంతృప్తిని, పవిత్రమైన అనుభూతుల్ని పొందుతాడు. జీవితానికి అంతకంటే కావాల్సిన సుఖ మేముంటుంది?" అన్నాడు డాక్టరు.

పెదవి విరిచాడు మోహన్ కుమార్ - తన ఆశయాలకూ, మీ ఆశయాలకూ పోతు కుదరదన్నట్టు.

“పోనీలెండి. ఇప్పుడా చర్చలన్నీ జేసికీ మీ హాస్పటల్ ఎక్స్ టెన్షన్స్ కు నేను ఇన్ చార్జి. త్వరలో పని ప్రారంభిస్తాము. వీరు కంట్రాక్టరు సూర్యనారాయణగారు, సూపర్ వైజర్ చండ్రశేఖర్ గారు” అంటూ వాళ్ళని పరిచయం చేశాడు మోహన్ కుమార్.

వాళ్ళందరికీ నమస్కరించాడు డాక్టరు.

“ఒక్కసారి అట్లా పైట్ దగ్గరకు వెళదాం రండి. చిల్డింగు ప్లాను మీకు వివరంగా చెబుతాను.”

అందరూ కుర్చీల్లోంచి లేచి హాస్పటల్ ప్రక్కనున్న ఖాళీ స్థలంలోకి వెళ్ళారు. సూపర్ వైజరు ప్లాను తాలూకు బ్లా ప్రెంటును తెలిచి వాళ్ళముందు పెట్టాడు.

౪

హాస్పటల్ నుంచి డాక్టరు కరుణానిధి ఇంటికి వచ్చేప్పు
టికి పన్నెండున్నర అయింది. ఈ పాపపు లోకంపై పగదీర్చు
కొంటూన్నట్లు తీక్షణంగా ఎండకాస్తోంది. సానుభూతిగా
గాలి స్తంభించింది. అప్పటివరకూ హాస్పటల్లో నిర్విరామంగా
పనిచేసి, కొంచెంకూడా అలసటను 'ఫీల్' కాకుండా బాత్
రూమ్ లో కాళ్ళూ, చేతులూ, ముఖమూ పరిశుభ్రముగా
కడుక్కొని వంటగదిలో టేబుల్ ముందు భోజనానికి కూర్చు
న్నాడు డాక్టరు.

తల్లి అన్నపూర్ణమ్మ భోజనం వడ్డించింది.

డాక్టరు కరుణానిధి భోజనంచేస్తూండగా ఆవిడ పాత
పాట ప్రారంభించింది.

“ఇంకా ఎన్నాళ్ళురా యీ ముసలి తల్లి వంట నీకు ?
ఈ యేడైనా పెళ్ళిచేసికొని నా ముచ్చటూ, బారమూ
తీర్చరా.

రోజూ వినే గోలే గనుక డాక్టరు కరుణానిధి. ఒక
పట్టున వెంటనే సమాధానం చెప్పలేదు. మానంగా భోజనం
చేస్తున్నాడు.

అన్నపూర్ణమ్మమ్మ మళ్ళి హెచ్చరించింది ఆమెద్దాని
గాఢంగా ప్రదర్శిస్తూ.

“నా పెళ్ళివిగురించి నీకింత పట్టుదల దేనికమ్మా!”

“మరి నాకుగాక ఇంకెవరికితా...? మీ నాన్నగా
రుంటే, నీకు పెళ్ళిచేయకుండా ఇంతకాలంవూరుకొనేవారేనా!
ఆయనగారు పోయాక... నేనేమీ చేయలేని దాన్నని, నా
మాటలు పెనచెవిని బెదుతూ పెళ్ళికి వాయిదాలువేస్తూ
వస్తున్నావు” అన్నపూర్ణమ్మ కంటతడిపెట్టుకొని, పైట
చెంగుతో తుడుచుకుంది.

నిశ్శబ్దంగా భోజనం చేస్తున్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి.
తనేమైనా మాటాడితే తల్లి దుఃఖం కట్టలు పొర్లి ప్రవహిస్తుం
డని అతని భయం.

కాని ఆవిడ నిశ్శబ్దంగా వుండలేదు. కొడుకు పెళ్ళి
వ్యవహారం ఏదో ఒకటి ఆలోచిస్తూ అమ్మా, తమ్మా తేల్చుకుంటూ
మన్న ఆవేశాన్ని ఉదయం నించీ ఆవిడ జాగ్రత్తగా నిల్వ
చేసికుంది. ఆవిడ దృష్టిలో రెండుమూడు వంచి సంబంధాలు
న్నాయి అబ్బాయి ఒప్పుకుంటే వచ్చే మాసంలోనే సచ్చిన
సంబంధాన్ని చేయచ్చు. ఆ కళ్ళేపల్లి సంబంధం తప్పకుండా
నచ్చుతుంది. పిల్ల బంగారు బొమ్మ. బి యస్. సి. వరకూ
చదువుకుందట కుటుంబ సాంప్రదాయాలు వొంక పెట్టవీలు లేని
వట. కట్నంకూడా కోరినంత యిస్తారుట ఇ. కేం కావాలి ?
లేదా, ఆ పాలెం సంబంధం చేసికున్నా చేసికోవచ్చు. పిల్ల

వన్నె కొంచెం తగ్గివా ముక్కూ, ముఖమూ కళ్ళూ సిరిగలవట.
 షిల్లతండ్రి పంచాయితీబోర్డు పెసిడెంటు మంచి బలుకుబడి
 గలవాడట ఒక్కతే ఆడపిల్ల. కట్నం ఘనంగా యిస్తానని
 కబురు చేశాడు. అసలు అబ్బాయి పెళ్ళికి ఒప్పుకుంటే ఏదో
 ఒక సంబంధం నిశ్చయం చేయొచ్చు. ఇన్నింటికీ మొదలు -
 వాడు పెళ్ళికి అంగీకరించాలిగా! తను ఎంత కాలంనుంచో
 చెవినిల్లు గట్టుకొని పోరాడుతూన్నది. కాని ఏం లాభం?
 ఆ ధ్యాసే ఉన్నట్టు కనబడదు, వైగా వేదాంతమూ, వైరా
 గ్యమూ మాటాడతాడు. సలక్షణంగా వివాహం చేసికొని
 సకలభోగాలూ అనుభవించాల్సిన యీ తరుణంలో వేదాంత
 మేమిటి? వైరాగ్యమేమిటి? కొడుక్కి తను పెళ్ళి చేయలేక
 పోయిందనే అప్రపభకు తను అయిన వాళ్ళల్లో తలెత్తలేక
 పోతూవున్నది.

“ఏమైనా ఈ సంవత్సరం నువ్వు పెళ్ళి చేసుకొవాల్సిం
 దేరా? అప్పుడుగానీ నాకు మనశ్శాంతి చిక్కదు. అసలే నేను
 గుండె జబ్బు గలదాన్ని, ఏ క్షణంలో ఆ భగవంతుడు నాకు
 కబురు పంపుతాడో తెలియదు. నేను బ్రతికి వుండగానే నీ
 పెళ్ళి ముచ్చట చూడాలని నా కోర్కె. ఆ కోర్కెను నువ్వు
 తీర్చేట్టులేవు” అన్నది అన్నపూర్ణమ్మ కన్నతల్లి కడసారి
 కోర్కెగా నొక్కి పలుకుతూ.

గుండెతో గునపం గుచ్చుకున్నంత బాధ కలిగింది
 డాక్టరు కరుణానిధికి నోట్లో పెట్టుకోబోయే అన్నపు మద్దను
 అలాగే చేతిలో పెట్టుకొని తల్లికేసి బయటైన నేతాలతో

చూశాడు. తల్లి ఆకుగ్దాని గ్రహించాడగానీ - ఆ ఆకుగ్దాని వెనుకగల అకత్యం అతనికి బోధపడలేదు.

“నన్ను నువ్వు సరీగ్దా అర్థం చేసికోవడం లేదమ్మా! నిన్న మానసికంగా కష్టపెట్టటానికే నేను నా పెళ్ళిని వాయిదా వేస్తూన్నానని నువ్వు అనుకుంటే, అలా అనుకోవటం కేవలం పొరబాటమ్మా! తల్లిని దైవంగా భావించి, పూజించే వాళ్ళలో నేనొకణ్ణి. తల్లిని సంతోషపెట్టడంకంటే ముఖ్యమైన ధర్మం నాకు లేదు. ఇంతకాలంనుంచీ వెళ్ళికి విముఖత చూపెట్టటానికి ముఖ్యకారణం - నా మనస్సింకా ఆ వాతావరణంలో ప్రశాంతతను పొందలేదు. నేను పెళ్ళి చేసికోవాలనుకున్నప్పుడు నీతో చెప్పకుండా చేసికుంటానా? నీ చేతుల మీదుగా జరక్కుండా వుంటుందామ్మా!”

“ఇంకెప్పుడురా? నీకు ఆరవై ఎనిమిదో సంవత్సరం వెళ్ళిపోతూవున్నది.”

“వయస్సు దేమూది! - మనస్సు పెళ్ళిమీదకు మళ్ళాలి గాని.”

మళ్ళించుకోవాలి. వయస్సులో మనస్సును పెళ్ళి మీదకు మళ్ళించుకోవాలిగానీ, వయస్సుమీదిన తర్వాత పెళ్ళి చేసికుంటే సుఖమేముంది? ఆకులు రాలిన తర్వాత చెట్టుకేమి అందం వుంటుంది? మానిషికి దేవుడు బాల్యం, యౌవనం, వృద్ధ్యం అవి మూడుదశలు కల్పించిన కారణమేమిటి? ఏదో దశలో మానిషి ఆయా ధర్మాల్ని పాటించాలనేగా! అందుకు భిన్నంగా ప్రవర్తిస్తే బ్రతుకు విస్మరం కాదా!... ఎవరో

ఒకమ్మాయిని ప్రేమించావు చదువుకునే రోజుల్లో. ఇద్దరూ ఒకళ్ళనొకళ్ళు గాఢంగా ప్రేమించుకోవచ్చు; వివాహం చేసి కొని సుఖంగా జీవితాల్ని గడుపుదామని కలలుగనొచ్చు. కాని అలా జరుగలేదుగా! విధి మన చెప్పుచేతల్లో వుంటే - దాన్ని గురించి మనం ఇంతగా ఎందుకు చెప్పుకుంటాము? మీ పట్ల విధి అనుకూలించలేదు. ఆమెకు ఎవరితోనో వివాహమైంది. భర్తతో కాపురం చేస్తూంది ఎక్కడో. నువ్వు ఆమెను వివాహం చేసికోవాలనుకున్నా, ఆమెకూడా నిన్ను మనస్ఫూర్తిగా ప్రేమించి వివాహం చేసికోవాలనుకొన్నా - ఆమె తల్లిదండ్రుల పట్టుదలవల్ల మీ ఇరువురికీ వివాహం కాలేదు. తల్లిదండ్రులతో మగవాళ్ళు తెగతెంపు చేసుకున్నట్టు ఆడవాళ్ళు చేసికోలేరుగా. మనస్సులో ఆడది ఎంత స్వతంత్రురాలైనా, ఆచరణలో స్వతంత్రించి తన బ్రతుకుబాటను తనే వెతుక్కోలేదు. నువ్వు ప్రేమించిన ఆమెకూడా అలాగే నీకు శాశ్వతంగా దూరమైంది. ఆమెకోసం నువ్వొంకా పెళ్ళిచేసికోకుండా; నీ జీవిత సుఖాన్ని నువ్వు గమనించకుండా - కనిపెట్టుకొని కూర్చోవడంలో అర్థంలేదు. ఈ ప్రేమల్లో, అనురాగాల్లో, అభిమానాల్లో - నాకు నమ్మకమేమీ లేదురా అబ్బాయ్! నువ్వు కాలేజీలో చేరకమునుపు ఆమె ఎవరో నీకు తెలియదు; ఆమె కాలేజీలో చేరకముందు నువ్వు ఎవరో ఆమెకు తెలీదు. కాలేజీలో ప్రేమించుకున్నారు. కాలేజీలో నీ చదువు పూర్తికాకముందే ఆమెకు పెళ్ళయింది; ఇంకా ఆమెపై నువ్వు ప్రేమానురాగాల్ని పెట్టుకోవాల్సిన అగత్యం

లేదు. అందని నక్షత్రానికోసం చేతులెత్తుతూ జీవితాన్ని వ్యర్థపుచ్చుతావా? జీవిత భాగస్వామినిగా ఇంకో యువతీని ఎన్నుకో. ఆమెపై నే నీ ప్రేమనూ, అనురాగాన్నీ అభిమానాన్నీ చూపెట్టు ఆమెతోనే జీవితాన్ని సారవంతం చేసి కొనెందుకు ప్రయత్నించు కొంటగాని ప్రేమలతో జీవితాన్ని చిత్రహింస చేసికోవటంకంటే - అందుబాటులోకి వచ్చిన సుఖాన్నే ప్రేమించు; ఆరాధించు. నవ్వు 'ఉ' అంటే చాలు నీకు అన్నివిధాలా వచ్చిన సంబంధాన్ని తీసికొస్తాను. మంచి మహారాజులు దగ్గర్లోనే ఉన్నాయి. పెళ్ళీ, పిల్లలూ, సంసారమూ - అప్పుడేగానీ మనిషికి పరిపూర్ణత్వం రాదు" తన మనస్సులో గానుగాడుతూన్న విషయాల్ని పొల్లుపోకుండా ఏకరూపు పెట్టింది అన్నపూర్ణమ్మ. కొడుక్కేసి కొత్త ఆశల ఆదుర్దాతో చూసింది.

మజ్జిగ పోసుకోకుండానే భోజనం ముగించాడు డాక్టరు. అతని ముఖంలోని అలజడిని ఆవిడ కనిపెట్టింది.

"నీ ధోరణి నీదేగానీ, నన్ను అర్థం చేసికోవటం లేనమ్మా!" అంటూ కేబుల్ ముందునుంచి లేచాడు.

అన్నపూర్ణమ్మ నోరు తెరచి విస్తుబోయింది.

డాక్టరు తన గదిలోకి వెళ్ళాడు.

'ఛీ, ఛీ, తను అనవసరంగా వాగి, అబ్బాయి మనస్సును కష్టపెట్టి, సంతం అన్నం తిననివ్వకుండా చేసింది. తనది పాపిష్టి జన్మ' నొచ్చుకుంది అన్నపూర్ణమ్మ.

ప్రాయకునివ పెట్టబడిన . ఆరోజు ఉత్తరాలి
చూశాడు, డాక్టరు వచ్చిన రెండు ఉత్తరాలలో ఓసరిరంగు
కవరూ, దానిపైన దస్తూరీ అతన్ని ఆకర్షించాయి. అట్లాంటి
దస్తూరీతో అతనికి అంతకు ముందు ఏ లేఖారా లేదు. సోఫాలో
కూర్చుని కవరు చించాడు.

—డాక్టరు కరుణానిధిగారికి,

మనఃపూర్వక నమస్కారములు. నాగార్జునసాగర్
నుంచి వచ్చిన ఇన్నాళ్ళకు మీకు లేఖ వ్రాయగలుగు
తున్నాను. అక్కణుంచి వచ్చిన మూడోరోజునుంచీ మీకు
లేఖ వ్రాద్దామని ప్రయత్నిస్తూనే ఉన్నాను. కాని కొన్ని
విచిత్రమైన ప్రశ్నలు నామనస్సులో చెలరేగి, వ్యర్థ సంఘర్ష
ణకు దారి తీశాయి. లేఖ వ్రాయాలనే ఉత్కంఠ నాకెందుకు
కలగాలి? వ్రాసే అగత్యమేమిటి? ఏం వ్రాయకపోతే?
వ్రాస్తే మీరేమనుకుంటారు? నా నుంచి మీకు లేఖ
కోసం ఎదురుచూస్తూ వుంటారా? ఎందుకెదురు చూస్తారు?
అయితే నే నెందుకు వ్రాయాలి? మొదలైన ప్రశ్నలతో
నా మస్తిష్కపు లేబరేటరీలో ఎన్నో ప్రయోగాలు జరిగిన
మీదట, ఫలితాల ననుసరించి చివరకు లేఖ వ్రాయటానికే
సాహసిస్తున్నాను. కాని ఎలా వ్రాయాలి? ఏమని వ్రాయాలి?
అన్నవిగూడా ప్రశ్నలే!

ఒక మధురాతి మధురమైన దృశ్యం చూసినా, కమ
నీయమైన సంగీతం విన్నా, ఒక మంచి పుస్తకం చదివినా -

ఆ అనుభూతి మనస్సుపై చెరగని ముద్రవేస్తుంది. నాగార్జున నాగర్ లో మీ సమక్షాన నా మనస్సుపై అలాంటి అనుభూతిగల చెరగనిముద్ర వేసింది అక్కణించి హొచ్చాక నాలో అంతర్వాహినివలె కలుగుతూన్న మార్పుకు నాకే ఆశ్చర్యం వేస్తూన్నది. ఇంతవరకెన్నడూ పొంగని భావాల్ని మెదలని ఆలోచనల్ని నా మనస్సు ఆహ్వానిస్తూన్నది. మీ రూపూ, మాటలూ, మంచితనమూ - నా హృదయంలో గొప్ప శిల్పి నిర్మించిన కళాఖండాలవలె స్థిరనివాసమేర్పర్చుకున్నాయి. అయినప్పటికీ ఏదో వెలితి, ఒకరకమైన అలజడి, తీయని వేదన, ఆరని లాలస - మనస్సులో గుఱడంగా తిరుగుతూ, అనిర్వచనీయ వాతావరణాన్ని కల్పిస్తున్నాయి. ఆ వాతావరణంలో నిర్బంధించబడ్డ గాలివలె ఉన్నది నా పరిస్థితి కాలేజీపై పాఠ్యపుస్తకాలపై - దినచర్యలపై ఉత్సాహం తగ్గిపోతూన్నది. అభిలాషలు అడుగంటి పోతున్నాయి. నా విషయంలో కాలం పనిచేయటం మానివేసినట్లూ, జీవితం సాగడం ఆగిపోయినట్లూ 'ఫీల్' అవుతున్నాను. ఏమీ ఉబుసు పోవటంలేదు. నా యీ అవిశ్చిత పరిస్థితికి, అనిర్వచనీయమైన వాతావరణానికి, మానసికమైన మార్పుకూ - కారణమేమిటో సరీగ్గా అంచనా వేయలేకపోతున్నాను. కాని ఒక్కవిషయం మటుకు నిజం. నా మనస్సును మీరు బలమైన సూదంటురాయిలాగ ఆకర్షించారు. ఆ ఆకర్షణ వేడిమికి నేను తట్టుకోలేకపోతున్నాను.

మీ దగ్గరకు రావాలనీ, మిమ్మల్ని చూడాలనీ, మాటాడాలనీ
నా మనస్సు ఉద్విఘ్నమవుతున్నది. ఆ అవకాశ మెప్పుడో !

సాహసంతో కూడుకున్న నా యీ లేఖను మన్నంచి
సానుభూతిగా జవాబు వ్రాస్తారని ఆశిస్తూ, వేయి కన్నులతో
ఎదురు చూస్తూ—

.....

ఉమాశశి.

ఆ ఉత్తరం చదువుకున్న డాక్టరు కరుణానిధి జాలిగా
చిరునవ్వు నవ్వాడు. ఆ ఉత్తరాన్ని మఱిచి ద్రావల్లో
పెట్టాడు.

బెడ్ మీద ఆలోచిస్తూ మేనువాలాచాడు.

28

జీవితంలో మానవుని ధ్యేయం సుఖాన్వేషణ. సుఖాన్వేషణలో మానవుడు అనేక మార్గాలు అవలంబిస్తున్నాడు. తన ధర్మాన్ని వీడకుండా కష్టసాధ్యమైన కృషి ద్వారా నీతి న్యాయాలకు, సామాజిక సూత్రాలకు, పరిసరాలకు గౌరవాన్ని యిస్తూ-సుఖానికి రాస్తూ ఏర్పర్చుకోవడం; తన ధర్మాన్నీ నీతి న్యాయాలనూ, సంతోషాన్నీ కట్టుబాట్లనూ, పరి

సరాలీని లక్ష్య పెట్టకుండా ఒన్ వేట్రాఫిక్ లాగా సుఖంకోసం
 ఆపురాపురుమంటూ సంచరించటం. సుఖం కోసం జీవితంలో
 నిరంతరాన్వేషణ జరిపే వారిని ప్రధానంగా పై విధంగా
 రెండు తెగలుగా విభజించవచ్చు. మొదటి తెగకు చెందిన
 వారు సమాజానికి సన్నిహితులు. సంఘశ్రేయస్సునుదృష్టిలో
 పెట్టుకొని తమ దృక్పథాలను నిర్దుష్టం చేసుకుంటారు. ఇతర్లకు
 అపకారం, మోసం, దౌర్జన్యం. అన్యాయం, అక్రమం తల
 పెట్టరు. తమ ఆదర్శాల ఆచరణలో తాత్కాలికమైన అప
 జయాన్ని ఎదుర్కొన్నా నిరుత్సాహపడరు. అచంచలమైన
 దీక్షతో మంచికాలంపై చూపుతో దృఢంగా కృషి సల్పు
 తారు అంతిమ విజయాన్నిపొంది, కోరినతృప్తిని, సుఖాన్ని
 అనుభవిస్తారు. రెండో తెగకు చెందినవాళ్ళు సంఖ్యాన్ని లక్ష్య
 పెట్టరు. స్వాధ్యం, అవినీతి, అక్రమం, అన్యాయం, దౌర్జన్యం,
 మొండిపట్టుడలా, పరిస్థితుల మలుపులపై నిర్లక్ష్యం మొదలైన
 వాటితో గట్టులేని ప్రవాహంలాగ సాగిపోయే తమ ప్రవర్త
 నతో దొరికిన సుఖాన్ని బావుకుందా మనే తహతహతో
 వుంటారు జీవితంలో వెలుగుపైనే అహర్నిశలూ దృష్టివుం
 టుంది. నీడల్ని గురించి ఆలోచించరు. సుఖాన్వేషణకై నిర్ణ
 యించుకున్న ఆశయాలు ఆచరణలో అపజయాలి ఎదు
 ర్కొంటే - ఇట్టే నిరుత్సాహపడతారు. సెంటిమెంటుకు
 లోనవుతారు. తెగింపుతో కూడుకున్న సాహసంతో జీవితాన్ని
 జూడంలో పావుగాగ ఒడ్డుతారు. ఆ రెండో తెగకు చెందిన
 మనిషి అసిస్టెంటు ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్.

చిన్నతనం నుంచీ మోహన్ కమార్ 'అహం'తో
 ఘోగాడు. తన బ్రతుక్కు తానే అధికారి. తన భవిష్యత్తును
 తనే నిర్ణయించుకోగలడు. తన జీవిత విధానాల్ని తానే ఆలో
 చించుకోగలడు, తనపై ఎవ్వరికీ ఆధిక్యత వుండరాదు. గ్రుడ్డి
 వానికి దారి చూపించటానికి ఎవ్వరై నా సహాయపడాలి తను
 గ్రుడ్డివాడు కాదు. 'అట్లా బ్రతుకు, ఇట్లా ప్రవర్తించకు' అని
 తను చెప్పించుకోనక్కరలేదు. ఆలోచించుకోవటానికి మనస్సు
 వుంది. చూడటానికి చూపు ఉన్నది మంచి, చెడూ వివక్ష
 ణకు విమర్శనా జ్ఞానముంది. సమాజమూ, నీతిసూత్రాలూ
 భగవద్గీతీ, పరిస్థితుల ప్రాబల్యతా-వీటి అవసరం, బ్రతుకులో
 సుఖాన్ని అనుభవించడం చేతకానివాళ్ళకు, నీడల్ని చూసి
 దడుచుకొనే పిరికివాళ్ళకు. జీవితంలో సుఖానికి భారీ ఎత్తున
 ప్రాముఖ్యత నివ్వదల్చుకున్న వాళ్ళకు సామాజిక కట్టుబాట్లూ
 నీతి సూత్రాలూ, పరిస్థితుల ప్రాబల్యతా భగవద్గీతీ అడ్డురావు.
 పుష్కలంగా ఉబ్బుంటే - అవన్నీ దారి తప్పుకుంటాయి.
 ధైర్యంతో అనుభవాన్ని అరిచేతుల్లో పెట్టుకొనేవాళ్ళకు గాని
 ఆ సత్యం బోధపడదు. ఈ లోకంలో సుఖానికి ధనం చుక్కాని
 ధనం విడిగా వుంటే అద్దాల రోడ్డు లాంటి బాటను సుఖ
 తీరాలకు వేసికోవచ్చు. ఉబ్బు కోర్కెమీర వుంటే
 మటుకు అందరూ సుఖపడుతున్నారా? అంటే - అది వేరు.
 లక్ష రూపాయలు నిల్వ వున్నవాడు మరో లక్షను
 నిల్వ చేసేందుకు ప్రయత్నిస్తాడు. ఆ ప్రయత్నంలో
 సుఖం విషయం మర్చిపోతున్నాడు. సంపాదనే జీవితా

నికి సార్థకతగా భావిస్తున్నాడు. సంపాదించే ప్రతి వ్యక్తిలోనూ ఆ భావం గట్టపడితే - సుఖానికి సంతోషాలకూ, సౌందర్యానికి కరువాచ్చి లోకమంతా ఈడుబోయిన బీడువలె తయారవుతుంది. కాబట్టి సంపాదన యొక్క సాఫల్యత ఖర్చుపెట్టడంలోనే వుంది. సంపాదనా, ఖర్చూ; ఖర్చూ - సంపాదనా, ఆ రెండింటికీ ఏ వ్యక్తి తన జీవితంలో సమాన మైన విలువల్ని ఇవ్వడో - ఆ వ్యక్తి బ్రతుకు బావిలోని కప్పలాంటిది. జీవితాన్ని అట్లా ప్రతిష్టంభించుకోవటంలో ప్రయోజన మేముంది? - అలాంటి ఉద్దేశ్యాల్ని జీర్ణించుకొని ఆ ప్రకారం తన ప్రవర్తనను పెంచుకుంటూన్న వ్యక్తి మోహన్ గుమార్ .

అతనికి సంపాదన జాస్తి. ఖర్చుకూడా జాస్తి. ఏ అలవాట్లు సుఖానికి సోపానాలని అతను మనస్ఫూర్తిగా భావించాడో, ఆ అలవాట్లన్నీ అతనికున్నాయి వాటికి అవసరమైన డబ్బును సంపాదించడం తన ధర్మంగా ఎంచుకున్నాడు. తనకా అలవాట్లు లేకపోతే - అంత సంపాదన అక్కర్లేదు; పై పెచ్చు తను సంపాదనమీద అభిలాషగలవాడు కాదు. కాని ఆ అలవాట్లే తన జీవితానికి కోరిన సుఖాన్ని తెచ్చి పెట్టే సాధనాలు సుఖం లేకపోతే జీవితం దేనికి? సుఖం కోసం జీవితంకోసం - తను సంపాదించాలి. సంపాదనలో తను అవలంబిస్తూన్న మార్గాలు స్పృహనవి కాకపోవచ్చు. తను లంచాలు తీసికుంటాడు. అది ఉద్యోగ ధర్మానికి గొడ్డలిపెట్టు.

దేశానికి ద్రోహం, చట్టానికి వ్యతిరేకం అయినప్పటికీ తను కంట్రాక్టర్లవద్ద నిర్మోహమాటంగా నిర్భయంగా డబ్బు గుంజుతుంటాడు. వక్స్మియాద ఎక్కవశాతం తనకి ముట్ట జెప్పకపోతే - ఆ కంట్రాక్టర్లు నష్టపరుస్తున్నాడు. నానా ఇబ్బందులకూ గురిచేస్తున్నాడు. అంచేత కంట్రాక్టర్లు తనకి భయపడి ఆ ఇచ్చేకట్ను మేదో ముందుగా సమర్పిస్తూవుంటారు. తగినట్టుగానే తను వాళ్ళను సహాయంచేస్తూ, అధిక లాభాల్ని సమకూర్చడంద్వారా సంతృప్తి కలిగిస్తువుంటాడు. ఆ విషయాల్లో తను ముక్కుకుసూటిగా పోయేన్యక్తి. పోలీసులు కబుర్లు, మోసగించుదామనేడద్దేశ్యమూ, డబ్బుపుచ్చుకొని, వాళ్ళకి ఆశలుచూపెట్టి, ఆ పైన పనిచేయకపోవటమూ, వాళ్లని నష్టాలపాలు చేయడమూ - తన పద్ధతిగాదు. రావాల్సిందిఁబిచ్చి తంగా పుచ్చుకోవటమూ, చేయవల్సింది ఎన్ని సమాదాలున్నప్పటికీ బంకూ గొంకూ లేకుండా చేయటమూ, అందుకే తనంటే కంట్రాక్టర్లంతా పడిచస్తారు.

కొంతమంది ఆఫీసర్లు డబ్బురూషేణా నయాపైసా తీసికోరు. 'హానెస్తు'గా భుజాలు ఎగురవేస్తూ తిరుగుతారు కాని ఇంట్లోకి జవాన్లద్వారా వొచ్చిపడే కోడిగుడ్లూ, కోడిపెట్టలూ బియ్యపుమూటలూ, పండ్లబుట్టలూ, కూరగాయల తట్టలూ ఫ్యాన్లూ, రేడియోలూ, పట్టెమంచాలూ, నగలూ, చీరలూ చూసీ చూడనట్టు నటిస్తారు. అవే చాలునన్న సంతృప్తి మన స్పృహ రెక్కలు విప్పుకున్నా - పెదాలను మట్టుకు చలికి బిగుసుకుపోయిన కంబళి లాగా బిగిస్తారు. మరి కొంతమంది

ఆఫీసర్లు ఏదో శుభకార్య 'సత్యనారాయణవ్రతం' లాంటిది తలపెట్టి, కానుకల రూపంలో రావాల్సిన మొత్తాన్ని ఇట్టే రాబట్టుకుంటారు. ఆ సాపం ఆ వ్రతఫలంలో లీనమౌతుంది కామోసు !

ఇంకొంతమంది ఆఫీసర్లు రహస్యమైన ఏజెంట్లద్వారా తమకు చెందవల్సిన ముడుపుల్ని నేర్పుగా వసూలుచేసి కుంటారు. 'అన్నిరోడ్లూ రోమునకరానికే దారితీస్తాయి' అన్నట్టు పద్ధతి ఏదైనా చేరేది ఒకచోటుకే ! ఈ దొడ్డిగోవ విధానాలు తనకి నచ్చవు. అంత భయపడుతూ, ఆత్మనంచన చేసికుంటూ, నటిస్తూ లంచాలు తీసికొని - సుఖపటేదెట్లా ? సుఖపడటం చేతకానప్పుడు అక్రమ సంపాదన దేనికి ? పాప భీతితో దేవునికి మ్రొక్కుబడులూ, పూజలూ, అభిషేకాలూ సంతర్పణలూ - ఎందుకు ? అనుకుంటూ మోహన్ కుమార్ అప్పు కప్పుడూ. తను అనుసరిస్తున్న విధానానికి తనే మురిసి పోతూ వుంటాడు.

నాగార్జునసాగర్ లో మోహన్ కుమార్ కు ముఖ్యమైన స్నేహితుడు కంట్రాక్టరు సూర్యనారాయణ. అతనిది కృష్ణాజిల్లాలోని ఓ మాడుమూలగ్రామం. ఉన్న అయిదేక రాల భూమి అమ్మకొని విజయవాడ పట్టణం చేరాడు. పడేశ్చక్రితం ఒక పార్టీనరుతో ఒక హోటలు పెట్టాడు. పది గమిషి గేదెల్ని కొని దిట్టంగా మేపుతూ సైదు బిజినెస్ పాల వ్యాపారం సాగించాడు. హోటలు పైన లాజింగు గదుల్లో ఇద్దరు వన్నెల వినకర్రల్ని నెల జీతాలపై పెట్టి,

వాళ్ళ లావణ్యాన్ని చిటపట చినుకుల్లాంటి చూవ్వనంతో ఉలిక్కిపడి పడుతూన్న యువకులకు హఠాతిగా సమస్యంపజేసి, వందలూ వేలు గడించాడు. ఆ తర్వాత ఒక పెళ్ళికాని కన్నె పడుచును చెరిచిన నేరంలో యిరుక్కొని, పది పచ్చనోట్లు సలిగిపోగా, ఎల్లాగో కన్నులొట్టబోయినంతపనై, తప్పించు కొని - షూటల్ బిజినెస్ నూ, గమడిగేదెల్ని వన్నెల విసెన కర్రలనూ ఆ పార్టనర్ కు వొదిలేసి, ఒక శ్రేయోభిలాషి సలహామీదట కంట్రాక్టరుగా తన పేరును లిస్టులో వేయించు కొని, చక్రాన్ని వడిగా తిప్పుతున్నాడు. మొదట్లో ఎ. ఆర్. వర్క్స్ చేసి, ఆ తర్వాత రివీటుమెంటూ, చిన్నచిన్న బిల్డింగ్స్ కంట్రాక్టు చేశాడు. ఆఫీసర్ల అభిమానాన్ని పొందటంలో అందెవేసిన చేయి. నామినేషన్ వర్క్సులో, వేలు గడించాడు. విజయవాడలో పాతికవేలతో స్వంత భవనాన్ని నిర్మించాడు.

కొన్నాళ్ళు హైవేస్ లో రోడ్లూ, వంతెనలూ కంట్రాక్టు చేశాడు. నాగార్జునసాగర్ లో ప్రాజెక్టు పని ప్రారంభించగానే తాత్కాలికంగా విజయవాడ నుంచి మకాం మార్చాడు. లక్షరూపాయలదాకా ఎర్దున్నట్లు చేయించాడు; కొన్ని బిల్డింగ్స్ కట్టించాడు. మంచి కార్మిక్లూ వర్క్స్ చేయిస్తున్నాడు. అతని అదృష్టం వాణుగాలిలో తెరచాప ఎత్తి నట్టుగావుంది. ఆ వాయుం నాలుగంకెలు దాటి అయిదు అంకెలలో నడుస్తోంది. కారు కొన్నాడు. ఏయే ఆఫీసర్లను ఎట్లాంటి ఎరలద్వారా గాలానికి పట్టించుకోవాల్సిందీ, స్వలాభానికి

వినియోగించుకోవాలిందీ - పిండికొట్టినట్టు నేర్చుకున్నాడు.
 జూదం, త్రాగుడు, వ్యభిచారం మొదలైన సప్తవ్యసనాలూ
 ఆతనికున్నాయి. కాని పైకి మటుకు ఖద్దరు ధోవతీ, ఖద్దరు
 లాల్చీ ధరించి, చేతిలో బెదర్ బ్యాగ్ పట్టుకొని - మంచి
 హోదాగల వ్యక్తివలె కనబడుతూ ఉంటాడు. కంట్రాక్టర్
 సూర్యనారాయణమా అసిస్టెంట్ ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్ కీ
 స్నేహం పెంపొందటానికి, గాఢతరం కావటానికి ముఖ్య
 కారణం-ఇరువురి ఆలవాట్లలో పోలికలు కుదరటమే. 'ప్రవీతం
 సుఖం కోసమే సృష్టించబడింది' అన్న అభిప్రాయానికి ఇరు
 వరూ విలువల్ని ఇస్తారు. ఇరువురికీ సంఘమంటే లక్ష్యంలేదు.
 తమ కోర్కెల్ని సాధించుకోవటంలో ఎంత సాహసానికైనా
 వెనుకాడరు. ఏ అన్యాయానికైనా పాల్పడతారు. నీతి నిజా
 యితీల పట్ల ఇరువురికీ గడ్డిపోచల్లాంటి ఉద్దేశాలున్నాయి.
 దుష్టవ్యసనాలకు ఆలవాటుపడ్డవాళ్ళు సేహాన్ని పొడిగించు
 కున్నంత త్వరితంగా మామూలు మనుష్యులు సేహాన్ని
 పొడిగించుకోలేరు. కొద్ది కాలంలోనే వాళ్ళు ఎంతో సన్ని
 హితులవుతారు. మోహన్ కుమార్ కు గల దురలవాట్లను పసి
 గట్టిన కంట్రాక్టరు సూర్యనారాయణ పెద్ద ప్రయత్నం లేకుం
 డానే గెస్టు హౌస్ లో ఒక డిన్నర్ ఏర్పాటుచేసి జానీవాకరు
 డ్ లో లేబిల్ విస్తీ బాటిల్ తెప్పించి, ఆ గదిలో ఖుషీకోసం
 ఓ పోకిల్లా రాణిని రప్పించి, కావాల్సిన సుఖాన్ని సరఫరా
 చేయించి, వశపర్చుకున్నాడు. మె ఫులాంటి ఆ అనుభవంతో

మోహన్ కుమార్ కు అతనిపై అభిమానమేర్పడి, అతనితోని పనుల్ని చేయసాగాడు. ఆ ఇంజనీరు క్రింద తన కం ట్రాప్టు పనుల మీద వొచ్చే లాభాల్లో కొంతభాగం ముట్టజెపుతూవుంటాడు. కంట్లాక్లకు సూర్యనారాయణ. అంతే కాకుండా మోహన్ కుమార్ విలాసాలకు ముడిసరకును సస్లయిచేస్తూవుంటాడు ఇద్దరూ కలిసి వాగానికో రెండు వారాలకో హైదరాబాదు వెళ్ళి కులాసాగా కాలక్షేపంచేసి వస్తూవుంటారు. అక్కడ పెద్ద హోటల్లో దిగడం, కాఫీకి మారుగా బార్నులో బీరు గానీ, విస్కీగానీ సేవించటం, రోజంతా ఆ మత్తులో పిచ్చి పిచ్చిగా కబుర్లుచెప్పుకోవడం, రాత్రుళ్ళు గానా బజానాలకు, స్త్రీలతో పొందూ - కాలంతో నిమిత్తంలేకుండా “ఘుషీగా” గా గడుపుతారు.

ఆ రోజు కనుచీకటిపడగానే మోహన్ కుమార్ ఇంటికి వచ్చాడు గార్డెన్ లో పూలచెట్లకు నీళ్ళుపోస్తూ “ఏమిటో షోకీషా! ఇవాళ పెండలాడే ఇంటికి వచ్చారు” అనుకుంది అనురేశ్వరి ఆమెకు పువ్వులంటే అపరిమితమైన ఇష్టమే కాకుండా. పూలమొక్కల్ని పెట్టటమూ, ఆ మొక్కల్ని శ్రద్ధగా పెంచటమూ, పువ్వుల్ని పూయించటమూ, వాటి సౌభాగిణీ, సౌందర్యానికీ మురిసిపోవడమూ - ఎంతో సరదా. అందమైన పువ్వుల్ని చూసినప్పుడు ఆమె ఆవ్యక్తానుభూతిని అంచనా వేయలేము.

కాదు “గారేజీ”లో పెట్టి, ఇట్లోకొచ్చాడు మోహన్ కుమార్. ప్లాంకులో ఉన్న టీని త్రాగి, ద్రుష్టమార్పుకొని

సిగరెట్టు కాల్చుకుంటూ - వరండాలో పడకకుర్చీలో ఏటవాలుగా పడుకున్నాడు. పూలచెట్లకు పెల్లుబికిన ఆప్యాయతతో నీళ్ళుపోస్తూన్న భార్యనుచూస్తూ.

“పిల్లలకు బొమ్మలంటే ఇష్టం. అల్లాగే ఆడవాళ్ళకు పువ్వులంటే ఎక్కడలేని ప్రాణం. సహజమైన అభిలాషల్ని కలిగించటంకూడా భగవంతుని సృష్టిలో ఒక భాగమే” అన్నాడు మోహన్ కుమార్ మానవ మనస్తత్వ విశ్లేషణ కావిస్తూన్న గంభీర స్వరంతో.

భర్త కేసి క్రీగంటిగా చూసింది అమరేశ్వరి - ఆయన గారి నోటినుంచి సరళమైన ఆ పలుకుల్ని ఎప్పుడూ వినని ఆశ్చర్యంతో.

“కవులు స్త్రీలను పువ్వులతో పోలుస్తారు. ఇప్పటి రచయితలు స్త్రీల అంద చందాల్ని పెద్దించేప్పుడు పచ్చి వాస్తవికతకోసం - పువ్వుల ఇంపుసాంపుల్ని పదునై నమాటల్ చేత గారడీ చేయిస్తున్నారు గులాబీ రేకుల్లాంటి పెదాలు సంపెంగ మొగ్గలాంటి మాక్కు, ప్రొద్దు తిరుగుడుపువ్వులాంటి ముఖము, ముద్దబంతి పువ్వులాంటి మనసు, సన్నజాజి తీగలాంటి నడుము, మందార పుష్పంవంటి కరికుదనం, మల్లె పూలపై వెన్నెలజారిన నవ్వు మొదలయిన పోలికలతో గల వర్ణనల్ని ఈనాటి కథల్లో నవలల్లో ఎక్కువగా చూస్తూంటాం. స్త్రీల సౌందర్యమూ, అమాయకత్వమూ, మానసిక లక్షణాలూ, ప్రవృత్తులూ పువ్వులతో జతపడి వుండటం నిజంగా విశేషమే ! ఏమంటావ్ ?”

అనురేశ్వరి మాటాడలేదు. తనలో అంత తీరిగ్గా అందులో సాయంత్రపుపూట, మాటాడటానికి ఆయనగారికి అవకాశం ఎక్స్టా వచ్చిందా? అన్న ప్రశ్నే ఆమెలో తూనీగలాగ ధ్వనిస్తోంది.

అంతలో ఓ కంట్రాక్టరు వచ్చాడు - వెనుకా ముందూ దిక్కులు చూసుకుంటూ. "రండి! వెంకట సుబ్బయ్యగారూ!" అంటూ మోహన్ కుమార్ ఆయన్ను లోపలకు తీసికెళ్ళాడు.

పూల మొక్కలకు నీళ్ళు పోయడం ముగించి - ఇంట్లోకి వెళ్ళింది అనురేశ్వరి.

డ్రాయింగ్ రూమ్ లోని దృశ్యం చూడగా - ఆమె గుండె బరువెక్కింది.

కంట్రాక్టరు వెంకట సుబ్బయ్య అయిదు వందల రూపాయల నోట్లను ఇవ్వగా, ఆయనగారు గబుక్కున ప్రక్క జేబులో పెట్టుకొని సంతృప్తిగా చిరునవ్వు నవ్వుతున్నారు. నమస్కారం చేసి ఆ కంట్రాక్టరు బయటకు వెళ్ళిపోయాడు.

— ఆ దృశ్యం అనురేశ్వరి హృదయంలో నిర్భరమైన రోతను కలిగించింది. చప్పుడుకాకుండా ముఖం చిట్లించుకుంది.

భర్త లంచాలు తీసుకుంటాడని, ఉద్యోగ ధర్మానికి విరుద్ధంగా నడుస్తున్నాడనీ; నైతికంగా ఎంతో పతనమవుతున్నాడనీ ఆమెకు తెలుసు. చెడుమార్గాలనుంచి భర్తను కాపాడుకోవటానికి ఆమె ప్రయత్నాలు చేయకపోలేదు. మోహన్ కుమార్ దృష్టిలో అపహాస్యం పాలుగావడం జరి

గింది గాని ప్రయోజనం శూన్యం. గ్రుడ్డి ఎద్దు చేనులో పడితే ఏదో ఒక గోతిలో దిగేవరకూ వెనక్కి చుట్టించాడదు. అలాగే దుర్వ్యసనాల దుర్గంధంలో పొర్లాడే మగవాడు - ఏదో ఒక బలమైన సంఘటన ద్వారా తనకుతాను తెలుసుకోవలసిందేగానీ ఇతర్ల మాట వినడు.

దుర్నితిలో సుఖాన్ని దురాక్రమణ చేసికునే మగవాడెప్పుడూ తన భార్యమాటలు వినడు. పై వెచ్చు 'ఆమె తనకు చెప్పేసాటిదా?' అన్న అవజ్ఞకు గురై, రోషంతో విచ్చలవిడిగా ప్రవర్తిస్తాడు. లంచాలు తీసుకోవద్దనీ, ఉద్యోగ ధర్మానికి న్యాయం చేకూర్చమనీ, త్రాగుడు, జూదం మొదలయిన చేష్టలవల్ల సంఘంలో స్థాయి తగ్గుతుందనీ అమరేష్వరి భర్తకు ముఖాముఖినే చెప్పింది. కాని మోహన్ కమాల్ వినలేదు. అవమానంగా భావించాడు. తనంటే ఏమిటో తనకు తెలుసనీ, తన బ్రతుకు తీరు సరిహద్దులు అతిక్రమించలేదనీ, కొన్ని అలవాట్లద్వారా సుఖాన్ని అనుభవించే వ్యక్తి స్థాయిని యీ సాంఘిక వ్యవస్థ న్యూనత పర్చగల ప్రశ్నే లేదనీ, లంచాలు తాను తీసుకోవడం కొత్త కాదనీ-దేశంలో ఎక్కువ భాగం ఉద్యోగస్థులు తీసుకుంటున్నారని, ఒకశ్చ చేత చెప్పించుకొనే స్థితికి తను దిగజారలేదనీ కటువుగా అన్నాడు. అప్పటినుంచీ మోహన్ కమాల్ ప్రవర్తనపై, బాగుపర్చుకోవాల్సిన అగత్యంపై ఆమె వ్యాఖ్యానించలేదు. తనలో తను కుమిలిపోవడమూ;

కన్నీళ్ళు కార్చటమూ, దుఃఖాన్ని కడుపులో పుండువలె పెంచుకోవటమూ.

వివాహంతో తన బ్రతుకుపై చీకటి నీడలు జడలు విప్పుకున్నాయనీ, ఎదురుగాలిలో అతిక్ష్మమీద ప్రయాణం చేసే పడవలాంటిదే తన జీవితమనీ. ఆ పడవ ఎంతదూరం ప్రయాణం చేసేదీ చెప్పలేని అనిశ్చితస్థితి తన బ్రతుకు ఏర్పడిందనీ, భవిష్యత్తుపై విశ్వాసాన్ని గుదుర్చుకోవటానికి ప్రయత్నించటం ఒక విధంగా ఆత్మవంచనేననీ అమరేశ్వరి తలపోయ సాగింది. జీవిత పరిస్థితిలోని మెరుగుదలకోసం ప్రతి వ్యక్తీ ఆశావాదాన్ని ఆరాధించటం కద్దు. ఆ ఆశాబలంతో ఓర్పునూ, నిబ్బరానీ, భవిష్యత్తుపై దృఢమైన నమ్మినూ, ఆత్మస్థాయిరానీ అభిప్రదిపర్చుకొని కొంతమానసిక ప్రశాంతతను పొందటం జరుగుతూవుంటుంది. కాని అమరేశ్వరి అట్లాంటి మానసిక ప్రశాంతతను పొందలేక పోతూన్నది.

౬

ఉమాశశి వ్రాసిన ఉత్తరానికి డాక్టరు సమాధానమివ్వ లేదు. సమాధానం వ్రాద్దామన్న అభిప్రాయమే లేదు.

పదిహేనురోజుల తర్వాత ఉమాశశి దగ్గర్నుంచి మళ్ళీ ఉత్తర మొచ్చింది. డాక్టరు ఆ ఉత్తరాన్ని చదువు కున్నాడు.

“... నేను వ్రాసిన లేఖకు మీనుంచి సానుభూతిసీ, సహృదయతనూ ప్రకటించే సమాధానం వస్తేందని ఈ క్షణంవరకూ ఊహించాను. ఇంకా ఎదురు చూడటంలోని ఓర్పును కోల్పోయి, మళ్ళీ యీలేఖ వ్రాస్తున్నాను. మొదటి లేఖలో నేను పొందుపర్చిన భావాల్లో మీకు నచ్చి, మనస్సు నొప్పించినవేమైనా వుంటే క్షమించమని కోరుకుంటున్నాను మీరెందుకు జవాబు వ్రాయలేదో, నాకు నేను సమాధానం చెప్పకోలేక తల్లకిందులవుతున్నాను. ఉత్తరాల జవాబులు వ్రాయటానికి మీకుగల ఒద్దకమా? తీరుబాటులేకనా? ‘ఏమిటిలే - వ్రాశేది!’ అన్న అశ్రద్ధా! నిర్లక్ష్యమా? - మీనుంచి లేఖకోసం నేను పడుతూన్న ఆదుర్దాని ఆంచనావేసి వ్రాయలేక, మీ ఊహకు విడిచి పెడుతున్నా.

...మిమ్మల్ని అర్థంచేస్తే... పంటలో నేను త్వరపడ్డానా, నన్ను గురించి మీరప్పుడే మర్చిపోయారా? మర్చిపోయినా తీర్మానం పడవలసిన విషయం కాదనుకుంటాను. జీవితాన్నీ, కాలాన్నీ, మనస్సునూ వైద్యసేవకు అంకితం చేసిన మీలాంటి మహనీయులకు - నాలాంటిదాన్ని జ్ఞాపకం పెట్టుకోవటం కష్టంకాదా! మీరు నన్ను మర్చిపోయినా - నేను బాధపడను. కాని మిమ్మల్ని నేను మర్చిపోలేను. ఎందుకు మర్చిపోలేనో చెప్పమంటే - వెంటనే చెప్పలేను. అది నా బలహీనత కానివ్వండి; మిమ్మల్ని గురించి నా మనోఫలకంపై చిత్రించుకున్న అభిప్రాయాల గట్టిదనం కానివ్వండి; వరేదైనా బలమైన ఆక్షరణ కానివ్వండి; నా మనస్సును మీరు ఆక్రమించుకున్నారు. అనుక్షణమూ మీ గురించే ఆలోచనలు తుమ్మెదలాగ మనస్సులో చప్పుడు చేస్తూ వుంటాయి. ఇప్పుడు ఒకందుకు నాకు నేనే గర్వపడేదాన్ని పుకార్లుగా గానీ, స్త్రీగానీ - పరస్పరాక్షరణలకు ఎందుకు లోబడతారు? ఆత్మ నిగ్రహశక్తి లోపించటంవల్లనా! మానసికాంతరంగము మృగ్యంకావటంవల్లనా! వయస్సు మనస్సుపై చేపట్టే అక్షరకార ప్రభావానికా? అనుకునేదాన్ని నాకుగల ఆత్మనిగ్రహ శక్తికీ, నాలో రాణించే మానసికాంతరంగము మనస్సుపై అదుపు ఆజ్ఞలో వుంచగల పటుత్వమే గర్వపడేదాన్ని. కాని ఇప్పటి నా మానసిక వాతావరణము మానసిక నాకే చిన్న తనమేస్తూన్నది. మనస్సును పాలించే అనుభవమైన శక్తి

ఒకప్పుడునీ, దాన్ని జయించాలంటే జ్ఞాన వివేకవ్యత
కావాలనీ మిడి మిడి జ్ఞానంతో మిడిసిపడటం అవివేకమని
గ్రహించాను.

...ఈ ఉత్తరానికై నా నాపట్ల దయానూ, శ్రద్ధనూ
వహించి జవాబు వ్రాస్తాను గదూ! మీ దగ్గర్నుంచి వెంటనే
సమాధానాన్ని పొందకపోతే నాకు నేనుగా ఏమాతానో
నాలో కరకరమంటూన్న ఆదుర్దా నా మనస్సుపై ఎలాంటి
పరిణామాల్ని తెస్తుందో - తెలీదు. మూడు ముక్కల్లో
ఉత్తరం వ్రాసినా నా మనస్సుపై చల్లనిగాలి వీస్తుంది..."
ఆ విధంగా ముగించబడింది ఉమాశశి రెండోసారి వ్రాసిన
ఉత్తరం.

సాయంత్రం హాస్పటల్ కు వెళుతూ ఆలోచించాడు
డాక్టరు కరుణానిధి. ఉమాశశి తనని గురించి పూర్తిగా పొట్ల
బడుతున్నది. సూటిగా వ్రాయబోయినా - ఆమె తనని
ప్రేమిస్తున్నది. తన రూపాన్ని హృదయంలో గట్టిగా పీట
ముడివేసికొని ఆరాధిస్తున్నది ఆశల మెట్లు కట్టుకుంటూ,
ఆకాశంతో మెరిసే తారను అందుకోవాలని తాపత్రయ పడు
తూన్నది! ఇప్పుడేసి వెలుగును పొగొట్టుకున్న ఆ తారలో
ప్రకాశాన్ని పట్టి చూడ వలెనున్నదో! పాపం... అమా
యకురాలు. మళ్ళీ తన కనబడినా - అంతరాత్మ
నిర్మలమైనది. తనలో పక్కయాన్ని పెంచుకొని, గట్టిపర్చు
కొనేందుకు తహసిల్దార్ లాడుతున్నది. తనని గురించి ఆమెకేం

తెలుసు? తొలిములుపులోనే తప్పటడుగు వేసే తొందరపాలు ఆమె కెందుకు? హెచ్చరిక లేకుండా అకస్మాత్తుగా ఒక సరిఘటన జరిగినట్టుగాక యావనమందిరంలో ప్రవేశిస్తూన్న యువతులు అమూల్యమైన తమ మనస్సును అతి సులభంగా కోల్పోతారు. తాము ప్రవేశిస్తూన్న మందిరంలో ప్రేమానురాగాలు చమురుగాగల కుండీలలో జీవిత సౌఖ్యపు దీపాలు తెల్లగా, కాంతివంతంగా వెల్లుతుంటాయని వాళ్ళ విశ్వాసం. కాని ఒక్కొక్కప్పుడు ప్రేమానురాగాలు చమురుకుండీలనిండా పున్నప్పటికీ, జీవితసౌఖ్యపు దీపాల్ని వెలిగించే వ్యక్తులు కరువవుతారనీ, అప్పుడా మందిరంలో చీకట్లు నిడపోతాయనీ వాళ్ళకి తెలియదు. మనిషి ఎప్పుడూ కాంతినిగురించే ఆలోచిస్తూ, అందమైన కలలుగంటాడుగానీ, చీకటినిగురించి ఆలోచిస్తూ, దుఃఖాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకోడు. వ్యాసారానికి లాభ నష్టాలు ఎట్లాంటివో - జీవితానికి సుఖ దుఃఖాలట్లాంటివి. వ్యాసారంలో కేంద్రీకరణ దృష్టి లాభంపై ఉన్నా నష్టాన్ని గూర్చి భయపడడమూ, జాగ్రత్త వహించటమూ, ఆలోచించటమూ జరుగుతూవుంటుంది. అట్లాగే జీవితంలో కేంద్రీకరణదృష్టి సుఖాలపై లగ్నంచేసినా దుఃఖాన్నీ గూర్చి భయమూ, జాగ్రత్త, ఆలోచనా అవసరం. ఉమాశశి అంత దూరం ఆలోచించే తనని గురించి మనస్సుపై హక్కుల్ని వదులుకుందా? ... ఏమిటో... అనుకుంటూ హాస్పటల్ కు వచ్చాడు డాక్టరు కారులో.

హాస్పటల్ ఎక్స్ పెన్డెన్ బిల్లింగును పునాదులు వేశారు. కంట్రాక్టరు సూర్యనారాయణ దగ్గరవుండి కూలీలచేత పని చేయిస్తున్నాడు. సూపర్ వైజరుకూడా అక్కడే ఉన్నాడు సిస్టెంట్ ఇసుకా కలిపే మిక్చరు దగ్గర

అసిస్టెంటు ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్ హాస్పటల్లో నర్సు లలితాంబతో బాతాఖానీ వేస్తున్నాడు. పాతికేళ్ళ వయస్సులో పటపటలాడే సౌందర్యంతో లలితాంబ ఆ హాస్పటల్ కి పెద్ద ఆకర్షణ. ఆమెను మొదటిసారి చూసినప్పుడే మోహన్ కుమార్ పెదాలు తడిచేసికొని, విజికిలి గట్టిగా బిగించాడు. ఆమెను వశపర్చుకొని, అనుభవించటంద్వారా తన సుఖానికి కొత్త రాస్తూ వేద్దామనుకున్నాడు ఆమెను గురించి అక్కడక్కడా ఆచూకీ తీశాడు. వివాహమైన రెండేళ్ళకే మొగుడ్ని వొదిలేసిందనీ, తన శరీర లావణ్యాన్ని కేవలం అంగడిలో పెట్టకపోయినా - ఒక పచ్చనోటు రెపరెపలాడిస్తే అభ్యంతరం చెప్పదనీ, అట్లా పచ్చనోట్లు యిచ్చి ఆమెనుంచి అనుభవాల్ని పొందిన పెద్దమనుష్యులు చాలామంది ఉన్నారనీ తెలియవచ్చింది. అప్పట్నుంచి మోహన్ కుమార్ హాస్పటల్ కు ఏదో మిషనేత రాకపోకల్ని హెచ్చుచేసి, హాక్కు గుగారితో, స్నేహాన్ని ఎక్కువ చేసుకుంటూ, లలితాంబతో మాట్లాడే అవకాశాల్ని సృష్టించుకుంటున్నాడు. ఒకసారి కాకు డోరు కింద చిటికెనవేలు నలిగి నెత్తురుకారితే, ఆమెచేతనే టించు అయిడిన్ వేయించి, కట్టకట్టిచుకున్నాడు. మరోసారి రొంప-పడిశెం పట్టించనీ, కోడిచారుకీ,

బ్రాందీ బాటిల్ కూ కూడా లొంగలేదనీ - ఆమె చేతుల మీదుగా మందు పుచ్చుకున్నాడు. మరునాడు తగ్గితే - ఆమె దగ్గరకు వెళ్ళి ప్రత్యేకంగా అభివాదనాలు తెల్పాడు.

అదంతా చూస్తూంటే కాంపౌండరు జగన్నాథరావుకు అరికాళ్ళలోఘట్టిన జ్వాలలు నమోదానికి నేరుగా అంటు తున్నాయి కేవలం ప్రేమాభిమానాలద్వారా ఆమెను చేపట్టి, శాశ్వతంగా తన దానినిగా చేసికోని జీవనరాగాన్ని చవి చూడాలనే కాంపౌండరుకు డబ్బూ, హోదా, కల్లబొల్లి కబుర్లూ ఎరచూపి ఆమెను పొందాలనుకునే వాళ్ళంటే మంట కాదు మరి! అతనికి భార్యపోయి రెండేళ్ళయింది. పిల్లలు లేరు. లలితాంబ ఆ హాస్పిటల్ కు సంవత్సరంక్రితం వచ్చి వుండకపోతే - దిల్వీయ వివాహం చేసికొని వుండేవాడే. ఆమెను చూచిన దగ్గర్నుంచే ఆశా సాధాన్ని నిర్మించు కుంటూ, అందులో సుఖాన్ని ఖైదుచేయాలని నిర్విరామంగా కలలుగంటున్నాడ. 'జీవితంలో మళ్ళీ వెళ్ళి చేసుకుంటే అందాల కాణాచి లలితాంబనే వెళ్ళి చేసుకోవాలి' అన్న ప్రతిజ్ఞను ఆశయంగా హృదయంలో స్థాపించుకున్నాడు. తన హాస్పిటల్ లో పనిచేసే నర్సు లలితాంబ హాస్పిటల్ కంటటికి గొప్ప ఆకర్షణనీ, ఆమెకోసం పడి చచ్చే ఘరుఘటల కొంత మంది ఉన్నారనీ, వాళ్ళ మనస్సులో ఆమె రూపం అహర్నిశమూ మెరుక్కోరి దీపాలాగ వెలుగుతూ వుంటుందనీ - డాక్టరుకి తెలియదు.

డాక్టరు హాస్పిటల్లో ప్రవేశించటం అంత దూరంలోనే లలితాంబ చూసి - మోహన్ కుమార్ తో సంభాషణను పులుక్కున తెంపివేసి, విసిన మొదటి వాస్తులోకి నడిచి వెళ్ళింది. హఠాత్తుగా ఆమె ప్రవర్తనలో కలిగిన మార్పుకు ఆశ్చర్యపడి, డాక్టరు చూసి సాధ్యమైనంతవరకు సర్దుకొని, పెదాలపై చిరునవ్వును నటించి - “హల్లో! డాక్టరుగారూ!” అంటూ విష్ చేశాడు అసిస్టెంట్లు ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్.

“ఇవాళ కొంచెం ఆలస్యంగా వచ్చినట్టున్నారే! నిద్రబోయారా?”

“లేదండీ! మామూలు వేళకే వచ్చాను.” అన్నాడు. డాక్టరు చిరునవ్వుతో తన గదిలోకి వెడుతూ.

“అటు వర్క్ స్పాట్ దగ్గరకు వెళదాం రండి. పునాదులు కావొచ్చినయ్. చూద్దరుగాని. మీ కోసమే ఇక్కడ వెయిట్ చేస్తున్నాను.”

“నేను చూసేదేముంది లెండి! ప్రాణమున్న జీవుల్ని పరీక్ష చేయటం తెలుసుగానీ, ప్రాణంలేని రాళ్ళూ, రప్పల్ని సిమెంటు కాంక్రీటునూ, గోడల్ని పరీక్ష చేయటమేం తెలుసు? అది ఇంజనీర్ల వంతు. కూర్చోండి కాఫీ త్రాగి వెళదాం.”

మోహన్ కుమార్ కుర్చీలో కూర్చుంటూ “మేం చేయించే వర్క్ ను పదిమందీ చూస్తే అదొ సంతృప్తిమాకు. అందులో ఈ హాస్పిటల్ లో ఇన్ చార్జ్. ఇక్కడకట్టే ఎక్స్ పెన్స్ బిల్లింగును మీరు విధిగాచూడాలి. ఏమంటారు?” అన్నాడు.

అవునన్నట్టు మెల్లగా తల ఆడించాడు డాక్టరు.

క్యాలిటీ బాయ్ రెండు అరకప్పుల కాఫీ తెచ్చి
వాళ్ళముందు వ్రాయరుపై పెట్టాడు.

ఉమాశశి వ్రాసిన రెండో ఉత్తరానికూడా డాక్టరు
కరుణానిధి సమాధానం వ్రాయలేదు.

తను ఎంతో ఆదుర్దాని వ్యక్తపరుస్తూ ఆశల్ని, సాగ
దీస్తూ వ్రాసిన రెండు ఉత్తరాలకీ జవాబు రాకపోయేటప్పటికి
ఉమాశశి మానసికంగా బెంబేలుపడి, సంక్రాంతి సె.వులు
ఇవ్వగానే, “అక్కయ్య దగ్గరకు వెళ్ళొస్తాను” అని ఇంటిదగ్గర
తల్లి దండ్రులతో చెప్పి నాగార్జునసాగర్ వచ్చింది. చెల్లెలి
రాక మేఘాలేకుండా పట్టపగలే వర్షం కుర్చినంత ఆశ్చర్యం
వేసినా అమరేశ్వరి ఆ భావ శకలాన్ని ముఖ కవళికల్లో
కనబర్చలేదు.

“ఉత్తరంముక్క వ్రాయగూడదటే! బస్సుస్టాండుకు
వెళ్ళిచ్చాన్ని,”

“మీ ఇంటికి దారితెల్పుగా. ఈ అకరాహ్నుపువేళ
నీకు శ్రమ ఇవ్వడం దేనికనీ, అదీగాక హఠాత్తుగా ఆపుల
ఇంటికి రావడంలోని ఆనందం - ముందుగా తెలియబర్చి
రావడంలో వుండదక్కా పలానా తారీఖున పలానా శుక్ర
వారంనాడు మధ్యాహ్నం ఒంటి గంటకు నేను వస్తానని
ఉత్తరం ద్వారా తెలియబర్చి రావడంలోనూ - ఇట్లా అనుకో
కుండా మీ అందరికీ ఆశ్చర్యం కలిగించేట్టు రావడంలోనూ
తేడా లేదూ’ ఒక వ్యక్తితోనం ఎదురు చూడగా చూడగా

ఆ వ్యక్తి వచ్చినప్పటికంటే ఎదురు చూడకుండా ఆ వ్యక్తి వచ్చినప్పుడు ఎక్కువ సంతోషం కలుగుతుంది ”

“అలాంటి సంతోషాన్ని మారు కల్పించడానికి పూర్తిగా వచ్చినన్నమాట.”

ఉమాశశి ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుకుంది. తన రాక గోని అంతర్యాన్ని బయటపెట్టడం ఆమె కిష్టంలేదు

ఉమాశశి ఇంత త్వరితంగాతనకు తెలియజేయకుండా రావటంలో ఏదో గుప్తమైన కారణముండి వుంటుందని అల వోకగా అనుకున్నది గానీ అమరేశ్వరి అంతగా ఆలోచనకు పట్టించుకోలేదు. పైగా నోరు తెరచి అడగనూలేదు. ఇంటి కొచ్చిన చెల్లెల్ని “ఎందు కొచ్చావు?” అని కట్టె విరిచి పొయ్యిలో ఓ క్కినంత కరుగ్గా అడిగేతత్వం ఆమెకులేదు.

పన్నెండున్నరకుభోజనంచేసి సాయంత్రం నాలుగున్నర వరకూ గాఢంగా నిద్రపోయి లేచిన మోహన్కుమార్ ఎత్తయిన కొండమీదనుంచి నీళ్ళు పడుతూన్నట్టు మాట్లాడే మరగల్గి వంటగది మండిగం ప్రక్కన చూసి “కలా? వాస్తవమా?” అన్న దిగ్భ్రమతో కళ్ళు నలుముకున్నాడు.

“బావగారు పెందలాడే నిద్ర మేల్కొన్నట్టుండే ! ఇంకా రెండుగంటలపాటు ఆనిద్రను అల్లాపాడిగిస్తే సూర్యుడు నిష్క్రమించేవాడు; చీకటిపడేది. పగటి నిద్ర రాత్రితో ఏకమయ్యేది. మళ్ళీ సూర్యోదయానికి ప్రశాంతంగా మేలుకోవచ్చు”

“నేనేమైనా కుంభకర్ణుని వారసుడన్నా!” అన్నాడు మోహన్ కుమార్ తల నిలువుగా ఆడిస్తూ.

కిలీలా నవ్వింది ఉమాశశి.

“లాటరీలో అదృష్టం తన్నుకు వచ్చినట్టు అకస్మాత్తుగా వూడిపడ్డావే”

“ఆ అదృష్టాన్ని పరీక్షించడానికే”

“ఏ అదృష్టం!” - కనుబొమలు ముడిచి రెప్ప లాల్చుతూ మోహన్ కుమార్ భార్యకేసి చూశాడు. అమరేశ్వరి చెల్లెలి మాటలోని అంతగార్థం అవగాహనకాక అయోమయంగా ఉమాశశి కేసి చూసింది.

నోరు జారిన తొందరపాటును సత్వరం ఉమాశశి గ్రహించింది.

“సంక్రాంతి సెలవులు కదూ, ఓవారం రోజులపాటు ఇక్కడ కొండలలో, రాళ్ళలో ప్రశాంతమైన వాతావరణంలో కాలక్షేపం చేద్దామని వచ్చాను. మళ్ళీ ఒక్కసారి ప్రాజెక్టు, నాగార్జునకొండ మ్యూజియమూ, ఎత్తిపోతల జలపాతమూ చుట్టి రావాలని వుంది. చరిత్ర ప్రసిద్ధమైన స్థలాలనూ, ప్రకృతి రమణీయకతను ప్రకటించే ప్రదేశాలనూ, దేశాభ్యుదయం కోసం నిర్విరామంగా జరిగే కృషినీ - ఎన్నిసార్లు చూస్తే హృదయం సంతృప్తి పడుతుంది?”

“ఈ నాగార్జున సాగర్ నిన్నంతగా ఆకర్షించిందన్నమాట” అన్నాడు మోహన్ కుమార్ కనుబొమలు సాశ్చర్యంగా యెగురవేస్తూ.

ఆవునన్నట్టు తల మృదువుగా ఆడించింది ఉమాశశి.

స్నానం చేసి డ్రస్సు వేసికొని కారులో బయటకు వెళ్ళాడు మోహన్ కుమార్.

ఆ సాయంత్రమే డాక్టరు కరుణానిధిని కల్సికోవాలనుకున్నది ఉమాశశి. ఆ వృద్ధేశ్యంతోనే కనుచీకటి పడకముందే ముస్తాబై “అక్కా! ఓ అరగంటసేపు ఒక్కదాన్నే అలా వాహ్యాళికి వెళ్ళివస్తాను” అన్నది.

“త్వరగా రా, చీకటిపడకముందే” అన్నది అమరేశ్వరి.

“అలాగే” అంటూ ఉమాశశి నేరుగా హాస్పటల్ కు వచ్చింది.

సూర్యుడు బద్ధకంగా అస్తమిస్తున్నాడు. సాయంత్రపు నీడలు సంపూర్ణంగా పగుచుకున్నాయి. కృష్ణానదీ తీరం నుంచి చల్లని గాలి చక్కగా వీస్తోంది.

డాక్టరు కరుణానిధి, కాంపౌండరు జగన్నాథరావు కొత్తగా కట్టే బిల్డింగు దగ్గర వున్నారు. ఏవో మాట్లాడుకుంటున్నారు. ఇటుకరాతి రంగు ధర్మవరం పట్టుచీర, అదే రంగు పట్టుజాకెట్టు ధరించి, మెడచుట్టూ రాళ్ళ నెక్లెస్ మెరుస్తూండగా మెత్తని అందమైన సంధ్యాకాంతిలో సౌందర్య దేవత నడిచి వస్తూన్నట్లు వస్తోన్న ఉమాశశిని అంతరికారంలోనే చూశాడు డాక్టరు కరుణానిధి. అతని హృదయం యెందుకో రెడరెడలాడే కిటికీ తెరలా చప్పుడు చేసింది. ఆమె వుత్తరాలకు తను అశ్రద్ధగా సమాధానా

లివ్వలేదు. అసలు సగం తన మానాన్ని అర్థంచేసికొని, తన పట్ల అభిలషించిన ప్రేమాభిమానాల్ని చూపలేదేమోనన్న నిర్ణయానికొచ్చి - నిశ్శబ్దంగా అభి పామూల్ని, ఆశల్ని మార్చుకోకుండా అనుకున్నాడు. ఇంత హఠాత్తుగా మళ్ళీ ఎందుకొచ్చింది? తనకో నిర్మోహమాటంగా మాట్లాడి తనను తాను సమీక్షించుకోవటానికా? లేదా వేరే పరిస్థితుల పరంగా రావాల్సి వచ్చిందా? ఆమె తను నిలబడ్డ స్థలానికే రావటం గమనించి డాక్టరు కరుణానిధి ఆమె కెదురుగా వెళ్లాడు కాంపౌండరు హాస్పిటల్లోకి నడిచాడు.

ఉమాశశి ముందుగా సమస్కారం పెట్టింది. ఆ సమస్కారాల్ని చిరునవ్వువ్వారా స్వీకరించి, ప్రతి సమస్కారం పెట్టాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

ఇరువురూ హాస్పిటల్లోకి నడుస్తూండగా - “మీరు ఇక్కడే ఉన్నారన్నమాట. ఏదైనా పూకు ట్రాన్స్ఫర్ అయ్యారేమోననుకున్నాను.” అన్నది ఉమాశశి.

“నన్ను అంత సులభంగా ట్రాన్స్ఫర్ చేయరు, నేను కావాలని కోరుకుంటే తప్ప-”

ఇరువురూ కస్టల్లింగ్ రూములో కూర్చున్నారు.

ఆకాశపు అంచులు ఊదారంగు దుస్తులు ధరించగా మునిమాపు నిశ్శబ్దంగా వాలింది

అటెండరు గదిలో లైటు వేశాడు. ట్యూబు లైటు కాంతి గదిని తెల్లదనంతో నింపివేసింది.

ఇటువంటి మధ్యా నిశ్శబ్ద చూపుల్ని మాస్సు కుంటోంది

మనస్సు ఖాళీ అగ్గిపెట్టె కాగా డాక్టరు కరుణానిధి ఆమెకేసి కొన్ని ఊణాలపాటు చూడాలనేఆసక్తి లేకుండా చూశాడు. 'ఉమాశశి సహజమైన సౌందర్యవతి' అన్నభావం చీకట్లో అగ్గిపుల్ల వెలిగించినట్టుగా అతని మనస్సులో మెరిసింది. పాలపై నుదుగువలె వయస్సుతో పెరిగిన సౌందర్యం కాదు ఆమెది. వేసవికాలపు ఉదయకాంతి వంటి ఆమె శరీర ఛాయా, శిల్పకళా కోవిదుల స్వప్నాలలో సంచరించే అపురూప సౌందర్యలలామ ముఖవర్చస్సులాంటి ముఖవర్చస్సు, పులకరింతల్ని కలిగించే వెలుగుల్ని ప్రచురించే విశాల వీణల నేత్రాలూ, మల్లెమొగ్గలా కొనదేరినముక్తూ, తెల్లగులాచీరేకుల పేశలత్వాన్ని స్ఫురణకు దెచ్చే అందమైన పెదాలూ, వలపు నోయగానికి అద్దాలుగా నిలిచిన చెక్కిల్సూ, గుండ్రటికంఠమూ, తీర్చిదిద్దిన తలకట్టూ, పైట చాటున జాకెట్టు బిగింపులో సిగ్గుతో ముడుచుకున్న కలువ పువ్వుల్లావున్న రొమ్మలూ - ఎంతటి మగవాని హృదయంలోనైనా చలనాన్ని కలిగించక పోవు. అయినా తను ఉమాశశి సౌందర్యాన్ని అంతయిదిగా పరిశీలించడమేమిటి? ఆమె అందాన్ని తను శంకించడం లేదు. ఆమె తనపై కనబరుస్తోన్న ఇంటరెస్టును మరోఒధంగా భావించడంలేదు. ఆమెపై తన కెలాంటి ద్వేషభావమూ, జగుప్సా, అయిష్టతాలేవు. కాని అంతమాత్రం చేత తన హృదయంలో ఆమెకు స్థానాన్ని కల్పించగలడా? ఆమెను

తన మనస్సులో నిల్పుకోగలడా? ఆత్మసాక్షిగా ఆరాధించగలడా? జీవితంలో భాగస్వామినిగా చేసికొని, జీవిత మాధుర్యాన్ని చవి చూడగలడా?

మళ్ళీ తను ఎండమావుల్లాంటి అలోచనకులోనై, సాతగాయాల్ని కుళ్ళగించుకుంటున్నాడు హృదయంలో ఒక స్త్రీ కోసం బాగాయి సాధాన్ని నిర్మించటమూ, ఆ సాధంలో ఆ మూర్తిని ప్రతిష్ఠాపనచేసి ఆరాధించడమూ, ఆ ఆరాధన విలువల్ని సాధించలేకపోవటమూ, విధి కన్నెర్ర జేయడమూ, నిరాశా, నిస్పృహ, మళ్ళీ జీవితాన్ని గురించి విశ్వాసాలను కుదుర్చుకోవడమూ, ప్రశాంతమైన సౌఖ్యాన్ని పొందాలనే లాలసా - ఇల్లాంటి ఒడుదుడుకులతో తన బ్రతుకు దొర్లి పోతున్నది.

ఈ పరిస్థితుల్లో ఉమాశర్మ తలుపులు తెరుచుకొని తన బ్రతుకులో ప్రవేశించ ఉత్సాహపడటం విచిత్రం. తన బ్రతుకు చూడటానికి మైనాన దశలో ప్రశాంతంగా ప్రవహించే నది వలె వున్నప్పటికీ - ఆ పవాహపు అంతర్భాగాన ఆరాచకపు వెల్లువలు పొర్లాడుతున్నాయని ఆమెకు తెలియదు. ముఖం ఎప్పుడూ మనస్సుకు అద్దంకాదు. మనస్సు వున్న త్తిచేసేభావాలకు, మ స్తిష్కపు పరిశోధనాగారంలో తయారయ్యే వస్తువులకు-ముఖం ప్రతిబింబమని అందరివిషయంలో అనుకోవడం, పొరబాటే. పెదాల దరహాసాన్ని జారవిడిస్తే, చూపులు ప్రశాంత తను ప్రకటిస్తే - మనస్సు సంతోషంగా వుందనీ, ఏ కల్లోలానికి తావులేదని గ్రహించడం సమంజసంకాదు. తను

నిష్కల్మషంగా, నిర్మలంగా నవ్వుతూవుంటాడు; తనచూపులు,
తన బ్రతుకు శాంతినివాసం అన్న విషయాన్ని వ్యక్తీక
రిస్తాయి.

కాని షన మానసిక స్థితి నడి సంద్రంలో తుఫానుకు
దారుణంగా గురియైన నావ స్థితిని గుర్తుకు తెస్తుంది నాన
బయలుదేరేప్పుడు - సముద్రపు వాతావరణం సుముఖంగానే
వుండొచ్చు. సుఖమైన ప్రయాణాన్ని సూచించవచ్చు కాని
కుట్ర పన్నినట్టు మధ్యన వచ్చిపడే తుఫానుకు నావ అమాయ
కంగా గురికావాల్సిందేగా! తను ... ఆమెను కాలేజీలో
ప్రేమించినప్పుడు వాతావరణ పరిస్థితులు సుముఖంగానే
ఉన్నాయి. అవి ఆదర్శ ప్రేమనూ, పవిత్రమైన కాంక్షత్యానీ,
సుఖప్రదమైన భవిష్యత్తునూ సూచించాయి. కాని పగబట్టి
నట్టు కొన్ని పరిస్థితులు నాలుకలు సాచుకొని తమను కాటు
వేశాయి. తమ ప్రేమ హృదయాలలో కూలిన ఆశాసౌఖ్య
తాలూకు పాడుపడిన గోడలవలె మిగిలిపోయింది. పునాదులు
కలసి ఆ గోడలపై మళ్ళీ తనకు సాధాన్ని నిర్మించటం
సాధ్యమకాతుందా? ఆమె జీవితాన్ని ఒక కొత్త వ్యక్తి ఆక్ర
మించుకున్నాడు. అందుకు ఆమె తల్లిదండ్రులు సామూహ్యంగా
బాధ్యులు. వాళ్ళు తమ కన్నకూతురిపై ఎంత అధికారాన్ని
చెలాయించవచ్చో పరీక్షకుపెట్టి నెగ్గామని సంశ్లేషిస్తారే
గానీ - తమ కూతురికి ఓ హృదయం ఉన్నదనీ, ఆ హృద
యాన్ని తన బ్రతుకు పంటకు వినియోగించుకుంటుందనీ.

ఆమె కాహక్కు గలదనీ, తమజ్యోక్యం అధికారపు పట్టుదలా తొందరపాటూ ఆమె హృదయాన్ని గాయపరుస్తుందనీ ఆలోచించలేదు.

ఈ లోకంలో చాలమంది స్త్రీలకుమల్లే ఆమెకుగూడా తన జీవిత విధానాల్ని నిర్ణయించుకోవడంలోనూ, జీవితయాత్రలో వెలుగులుచూపే ప్యక్తిని ఎన్నుకోవడంలోనూ స్వతంత్రత లేకపోయింది. మూగగా కన్నీరుకారుస్తూ విధికి కట్టుబడిపోయింది. కాని తను ఆమెను మనోవేధిలోంచి తొలగించుకోలేకపోతున్నాడు. తనామెను గాఢంగా ప్రేమించాడు. ఆమెతో జీవిత సౌఖ్యాన్నిగూర్చి మధురమైన కలలుగన్నాడు. ఆశయాల్ని, ఆదర్శాల్ని ఏకంచేసికొని, ఆచరణల ద్వారా జీవితపు విలువల్ని గట్టిపర్చుకొనేందుకు పరస్పర ప్రమాణాల్ని చేసుకున్నారు. కాని ఏం ప్రయాజనం? ప్రేమికులపట్ల భగవంతునికిగల పక్షపాతమో, పగో, ఆగ్రహమో ఏమోగానీ - గాఢంగా ప్రేమించుకొని, ఆ ప్రేమబలంతో జీవితాల్ని సాధక పుష్పమందామరుకున్న ప్రేమికులకు అవరోధాల్ని కల్పిస్తూ పరిస్థితుల్ని గడ్డుపరుస్తూ, జీవితాల్ని విషాదవలయంలోకి నెట్టి ఆనందిస్తూంటాడు భగవంతుడు. భగవంతుని వినోదానికి తాముగూడా బలియైనారు

ఆమె ఎవర్ని వినాహ మాడిందో, ఎక్కడ వుంటూన్నదో, ఎలా బ్రతుకును గడుపుతూన్నదో, తను ప్రేమను మర్చిపోయిందో - తనకి తెలీదు. కాని తను ఆమెను మర్చి

పోలేదు. ఆమె రూపు మనస్సులో అహన్నిశమూ ఆరనిదీసం నలె వెలుగుతూనే వుంటుంది. ఆమె అందంలోనూ ఉమా శశి అందంలోనూ తేడావుంది. ఆమె అందం మృదువైనది. ఉమాశశి అందం కఠుకైనది. ఆమె అందంలో భౌతికమైన ఆకర్షణ లేకున్న ఆత్మసౌందర్యం జాస్తి ఉమాశశిలో భౌతిక ఆకర్షణ ఎక్కువ. ఆత్మసౌందర్యాన్ని తను అంతగా గుర్తించ లేదు. ఆమె మితభాషిణి. తనమనస్సుతో ఎక్కువ మాట్లాడు కుంటుంది. ఉమాశశి స్వేచ్ఛగా మాటాడుతుంది. మనస్సు లోని భావాల్ని మాటలద్వారా వ్యక్తపరుస్తూ వుంటుంది. ఏమైనా ఆమె శాశ్వతంగా దూరమైనట్లే! పెళ్ళిచేసికొని భర్తతో యెక్కడో కాపురంచేస్తూన్న ఆమెను హృదయంలో తను ఇంకా పూజిస్తూ వుండుటవల్ల ప్రయాజన మేముంది? సంసారమూ సా ఘోరవ్యవస్థా ఆమెచుట్టూ గోడలుగా కావలా కాస్తుండగా విధి పై కప్పపై తిష్టవేసికొని వీక్షిస్తున్నది. వివాహబంధం ఆమెకు జీవితఖైదు విధించింది. ఆఖైదునుంచి ఆమె విడుదలకాదు విడుదలకాని ఆమె కోసం - ఇంకా తను కనిపెట్టుకొని వుండటం అవివేకం కాదూ! కావచ్చు. ఇతర్ల దృష్టిలో అది అవివేకమూ, పిచ్చదనమూ, మూర్ఖత్వమూ కావచ్చు కాని తన హృదయం అలా భావించుటలేదు. తన అంతర్మనస్సులో ఆమె మహారాణిగానే ప్రకాశిస్తున్నది. ఆ ప్రకాశంలో తనకి ఏ యువతీ దృగ్గోచరం కావడంలేదు. చివ రకి ప్రమాశశికూడా!

మనస్సు ముప్పు పట్టిన సంజ్ఞెసాక్షుకాగా ఆలోచనా

తనతో అల్లలాడుతూన్న డాక్టరుకేసి చూస్తూ కూర్చుండి
 చూశాళి. నర్సిచంభి మేఘాలు తిరుగాడుతూన్నట్టు ఆమెలో
 కూడా ఆలోచనలు బరువుగా తిరుగాడుతున్నాయి డాక్టరు
 గారు ఇంత యిదిగా ఆలోచిస్తున్నారు దేనిని గురించో! తన
 రాకలోని అంతర్యాన్ని పసిగట్టి ఎట్లా సమాధానం చెప్పా
 లనా! తనమీద సదభిప్రాయం లేదా? తనతో నిర్మోహ
 మాటగా మాట్లాడటానికి సంకోచిస్తున్నారా? మనస్సులో
 ఉన్నదన్నట్టు మాట్లాడితే తను నొచ్చుకుంటుందని భయపడు
 తున్నావా? తన ఎదుటే ఆయన గారిత సీయన్ గా ఆలో
 చించాల్సిన అగత్యమేముంది? తన ఉత్తరాలు ఆయనగారిలో
 ఆలోచనల్ని కలిగించలేదా! తనని గురించి, తన లేఖల్ని
 గురించి, ఏం మాట్లాడవల్సిందీ, ఏం చేయవల్సిందీ ఇప్పుడు
 ఆలోచించుకుంటున్నారా? తను ఆయనగారికి సమస్యగా
 ఏర్పడిన స్థితి వొచ్చిందా!... అంతకుముందే డాక్టరుగారు
 ఎవర్నయినా ప్రేమించారేమో! తను తొందరపడి ఆయన
 గారికోసం ప్రాశ్నలాతున్నదేమో! ఏ స్త్రీయైనా ఆయన
 హృదయంలో చోటు చేసుకుంటే, ఆ విషయం తనకు వ్రాయ
 వచ్చుగా! లేదా, ఇప్పుడు చెప్పవచ్చుగా! సందేహించాల్సిన
 అవసరమేముంది? ఆ ప్రేమలో డాక్టరుగారు విఫలమైనారా?
 ఆ భగ్నప్రేమతో బాధపడుతున్నారా? ఆ భావంలో తను తల
 దూర్చటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడా? తనదితప్పు, తొందర
 పాటూ ఏమున్నాయి? ఒక ఉద్యోగానికి ధరఖాస్తు పెట్టుకుంటే
 ఆ ఉద్యోగాన్ని ఇవ్వటమూ, ఇవ్వకపోవటమూ - అధికారి

పైన ఆధాక్షణివుంటుంది. అల్లాగే డాక్టరుగారి ప్రేమ రాగాలకోసం తను దరఖాస్తు పెట్టుకుంది.. తన ఆర్థికతెలియబట్టింది తన దరఖాస్తును పరీక్షించి, అంగీకరించటమూ, అంగీకరించక పోవటమూ తెలియజేయడం ఆయన గారి ధర్మం ఇలాంటి సున్నితమైన విషయాలలో విలంబన జరిగినకొంగి అపోహలకూ, అసాధ్యాలకూ ఆస్కారాలు జాస్తియై మానసిక కల్లోలాలకు దారితీయటం జరుగుతుంది. ఆ మాత్రం డాక్టరుగారికి తెలియకపోదు. తన హృదయంతో చెలగాటమాడటం ఆయనగానికి సరదా కాకపోవచ్చు.

“మీకు రెండు ఉత్తరాలు వ్రాశాను. చేరాయా?” అన్నది ఉమాశశి సంభాషణ మొదలెడుతూ.

ఆమె సూటిగా అసలు విషయానికి రాగా - డాక్టరు కరుణానిధి రోవ్వంత తడబడ్డాడు.

“అవును.”

“సర్వధానం ఇవ్వాలైన అగత్యం లేదనుకున్నారా?”

అతని పెదవులపై ఓరకమైన నిర్లక్ష్యం - ముఖంలో తెచ్చి పెట్టుకున్న చిరునవ్వులాగా మారింది.

“ఎందుకు లేదు? అయినా ఆ విషయం తేల్చుకోనే దుకే మళ్ళీ మీరు రాలేదనుకుంటాను.”

—సరేగా ఆ సమయంలోనే స్పిరింగు డోర్సు తెరుచు కొని అసిస్టెంటు ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్ గదిలోకి హఠాత్తుగా వచ్చాడు డాక్టరుగారు, మరదలు ఉమాశశి మాటాడు కొంటూ వుండటం అతనికి విచిత్రమైన ఆశ్చర్యం వేసింది.

ఆ ఆశ్చర్యాన్ని సుస్పష్టంగా కనుబామల్ని కదిలించడంలో ప్రకటించాడు.

“రండి! ఇంజనీరుగారూ! - కూర్చోండి” అన్నాడు డాక్టరు సహృదయంతో ఆహ్వానిస్తూన్న స్వరంతో.

మోహన్ కుమార్, ఉమాశశి ఒకళ్ళనొకళ్ళు సాశ్చర్యంగా చూచుకున్నారు. వారి చూపుల్ని డాక్టరు కరుణానిధి గమనించాడు. ఒకళ్ళ కొకళ్ళు తెలుసుకామోసు ననుకున్నాడు.

“మీ రేదో మాటాడుకుంటూంటే చొరవగా జొరబడ్డాను. అన్యధా భావించరనుకుంటాను” క్షమార్పణ చెప్పుకొనే విషయంతో అన్నాడు మోహన్ కుమార్ డాక్టరు గారి కేసి.

“అబ్బే! ఏమీలేదండీ...” అన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

వాడిన తెల్లగులాబీయైంది ఉమాశశి ముఖం.

“ఈమెగారు ఎవరో తెల్సికోవచ్చా!” అన్నాడు మోహన్ కుమార్ కొత్తగా పరిచయం చేసికోవాలన్న కుతూహలాన్ని నటిస్తూ.

అరికాలిలో ముల్లుగుచ్చుకున్నట్లుగా వుంది ఉమాశశికి బావగారి నటింపు.

డాక్టరు కరుణానిధి పరిచయం చేయడానికి ఉపక్రమించబోతూ వుండగా—

“మీరెవరో తెల్సికోవచ్చా! ఎక్కడో చూచినట్టు గుర్తు” అన్నది ఉమాశశి బావగారి కేసి తలెత్తి చూస్తూ.

మోహన్ కుమార్ తనంలో సగంసేపు కంగుతిని, పెద్ద మనిషి ముందు వృధాగా నటించటం దేనికని -

“మీ అక్కయ్య మొగుడ్ని” అన్నాడు ఆపుకోలేని నవ్వుతో.

డాక్టరు కరుణానిధి అర్థంకాక అయోమయంగా చూశాడు మోహన్ కుమార్ కేసి.

“అయితే నన్ను తెలుసుకున్నారన్నమాట! సంతోషం” అన్నది ఉమాశశి వెటకారంగా,

“ఈమె మా మరదలే లెండి. ఏదో ‘జోక్ గా పరిచయం కోరాను డాక్టరు గారూ! మీ కెన్నాళ్ళ నుంచీ తెలుసు ఉమాశశి” అన్నాడు మోహన్ కుమార్.

“ఈమధ్యనేలెండి. ఒక చిన్నకారు యాక్సిడెంటులో పరిచయమైంది. మా హాస్పటల్ ముందే - ఈమె కారు డ్రైవ్ చేస్తూంటే దురదృష్టవశాన ఓ కుర్రవాడు పడ్డాడు. పెద్ద దెబ్బలు తగల్లేవనుకోండి ఆ కుర్రాడ్ని హాస్పటల్ లో చేర్పించి, గాయాలు నయమయ్యేవరకూ వస్తూపోతూండేది. తర్వాత అప్పుడప్పుడూ కాలక్షేపపు కబుర్లకోసం వస్తూవుంటుంది ” అన్నాడు డాక్టరు.

కదిలిన మేఘంలా నిట్టూర్చింది ఉమాశశి.

“మా మరదలు పిల్ల కబుర్ల పుట్టలేండి. చెప్పింది చెప్పకుండా - కాలాన్ని వేగంగా దొర్లించగలదు వయస్సు

అనుభవమూ తక్కువైనా - లోకజ్ఞానం ఎక్కువ. జనరల్ బుక్స్ చదవటంద్వారా వయస్సుకు మించిన లోకజ్ఞానం సంపాదించింది పైపెచ్చు మధుర గాయని. కమ్మగా పాడుతుంది. భావగీతాలు, పల్లెపదాలు, అష్టపదులూ, త్యాగరాజ కీర్తనలూ, సినిమా పాటలు - ఏం పాడమన్నా శ్రావ్యంగా, మనస్సు గాలిలో తేలిపోయేట్టు, పగలే వెన్నెల కాసినట్టు పాడుతుంది. మీరామె పాట వినదల్చుకుంటే - తల్చుకోవటమేమిటి? తప్పకుండా విని తీరవల్సిందే? కాబట్టి రేపటి ఆదివారం భోజనానికి మిమ్మల్ని మా ఇంటికి ఆహ్వానిస్తున్నాను. తప్పక రావాలి మీరు" అన్నాడు మోహన్ కుమార్ ఉసిగొల్పే ఉత్సాహంతో.

“ఆఁ! ఇప్పుడొద్దులెండి. ఏదైనా అవకాశం వచ్చినప్పుడు ఉమాశశి పాట వినటానులెండి” అన్నాడు డాక్టరు భోజనానికి రావటానికి అయిష్టతను చూపుతూ.

“మీరు అట్లా అంటే వీలులేదు. రేపు ఆదివారం మా ఇంటికి లంచ్ కి రావాల్సిందే. మా మరదలు పాట వినవల్సిందే పాట వినటానికి కూడా అవకాశం రావాలా! ఎప్పుడు వినదల్చుకుంటే అప్పుడే అవకాశాన్ని కల్పించుకోవచ్చు. మీరు అభ్యంతరం చెబితే నా మనసెంతో నొచ్చుకుంటుంది.”

“కాదులెండి—”

“నా పాటకోసం కాకపోయినా మా బావగారు అంత యిదిగా అడుగుతూంటే, మీరు కాదనడం సబబుగాలేదు.

మీరొచ్చి తీరాల్సిందే” ఉమాశశి కూడా గట్టిగా పట్టు పట్టింది.

కొంచెం సేపటి వరకూ డాక్టరు కరుణానిధి ఒప్పుకో లేదు గానీ, ఆ ఇద్దరి పట్టుదలవల్ల చివరకు ఒప్పుకోక తప్ప లేదు. ఆదివారంనాడు పగలు పదకొండున్నర గంటలకు తనే డాక్టరుగారి దగ్గరకు వస్తానన్నాడు మోహన్ కుమార్.

ఆ తర్వాత మోహన్ కుమార్ డాక్టరుగారితో హాస్పటల్ ఎక్స్ పెన్షన్ బిల్లింగునుగురించి మాట్లాడసాగాడు. ఆ సంభాషణలో తను పాల్గొనే అవకాశంలేక, బయట చీకటి చిక్కబడగా - డాక్టరుగారికి నమస్కారం పెట్టి ఇంటి కొచ్చింది ఉమాశశి.

వంటపని పూర్తి కాగా అమరేశ్వరి వరండాలో చెల్లెలి కోసం ఎదురు చూస్తూ పచార్లు చేస్తోంది. వెన్నెల వెలుగు లాంటి సంతోషం మనస్సులో మెరుస్తూండగా ఉమాశశి పురవణిగా అక్కయ్య దగ్గర కొచ్చి - “అక్కా! ఆదివారం నాడు పగలు పన్నెండు గంటలకు ఒక మహావ్యక్తి మనింటికి భోజనానికి వస్తున్నాడు. ఎవ్వరో చెప్పింది” అన్నది.

“ఎక్కణ్ణుంచి వస్తున్నాడు?”

“ఇక్కణ్ణుంచే!”

“ఎవరు? బావగారి స్నేహితుడా?”

అవునని తల ఆడిస్తూ “వేరు చెప్పి” అన్నది ఉమాశశి నొక్క పలుకుతూ.

“ఏమో! మీ బావగారి స్నేహితుల వేర్లు నాకేం తెల్సు? ఇక్కడ ఆయనగారికి ఎవరు, ఎలా స్నేహితులో నాకు తెలియదే. మనింకికి ఎవ్వరూ వచ్చినట్టుకూడా లేకు”

“డాక్టరు కరుణానిధికారు.”

అమరేశ్వరి గుండె ఒక్కసారి ఋల్లుమన్నది - తలపై ఇనుపమాలం వాలినట్టుగా. కాని ఆ నిర్ఘాతపోవడాన్ని తేలిగ్గా ముఖంలో కనబర్చలేదు. కొన్నిక్షణాల తర్వాత—

“ఆ డాక్టరుగారు నీకెలా తెలుసు?” ఆశ్చర్యంగా ప్రశ్నించింది.

డాక్టరుతో తనకు కలిగిన పరిచయాన్ని గురించి క్లుప్తంగా చెప్పింది ఉమాశశి. ఆపైన తను అప్పుడప్పుడూ కాలక్షేపంకోసం హాస్పటల్ కు వెళుతూన్నట్టుకూడా దాచకుండా చెప్పింది.

“డాక్టరుగారు చాల మంచివారక్కా! ఆయన్ను చూస్తూంటే, ఆయనతో మాటాడుతూంటే - అనిర్వచనీయమైన అనుభూతి ఏదో మన మనస్సును నింపివేస్తుంది. ఆ అనుభూతి మత్తులో మనల్ని మనం మర్చిపోగల పతాక స్థాయికి చేరుకుంటాం. మనిషి రూపుకూడా మనోహరంగా వుంటుంది; ఆయన ఆశయాలు కూడా మహత్తరమైనవి. లోకంలో అలాంటి మనుషులుండటం బహు అరుదు’ అన్నది ఉమాశశి డాక్టరు రూపం మనస్సులో మధుర స్మృతివలె మెసలగా.

చెల్లెలికేసి అమరేశ్వరి ఆశ్చర్యవిస్ఫారిత నేత్రాలతో చూసింది.

ఆదివారంగోజు తెల్లవారు యూమున అందరికంటె ముందుగా నిద్ర లేచింది ఉమాశశి. ఆ రాత్రి ఆమె సరిగ్గా నిద్ర బోలేదు - ఎప్పుడు తెల్లవారుతుందా అన్న వ్యాపకంతో. తీరా నిద్రలేచాక తనేమి చేయాలా అన్న ప్రశ్న ఎదురైంది. అక్కయ్యను నిద్ర మేల్కొల్పింది. అమరేశ్వరి అంతకుముందే నిద్రలేచిందిగానీ - ఆలోచిస్తూ కళ్ళు మూసుకుంది. గత రెండు రోజులుగా ఆమె మనస్సు మతీ బావుండలేదు. పాత జ్ఞాకాలు ఆమె మనస్సులో తీవ్రమైన సంచలనాన్ని కలిగిస్తున్నాయి. గత జీవితంలోని కొన్ని సంఘటనలు - శలలెత్తి, కోరలు చాచుకొని భయపెట్టకగాయి. తనను తానే సంబాళించుకొని, ధైర్యం చెప్పుకోలేక పోనూన్నది. డాక్టరు కరుణానిధి ఆదివారం నాడు తమ ఇంటికి భోజనానికి వస్తున్నాడు అని తెల్సికున్న దగ్గర్నుంచి ఆమె మనస్సులో తుఫాను వాతావరణం ప్రవేశించింది.

ఆదివారం వచ్చేసరికి ఆ తుఫాను భూమ్యాకాశాల్ని ఏకం చేసినంత భీకరాకృతిని దాల్చి ఊణ ఊణమూ తల్లడిల్లి

పోతున్నది. మధ్యలో తుఫాను తెరిపి యిచ్చినట్టు - ఆమెలో సందేహాలు. తను మెడికల్ కాలేజీలో ప్రేమించిన కరుణానిధి, యీ డాక్టరు కరుణానిధి ఒకరేనా? ఈ డాక్టర్ను తను చూడలేదు. ఆ పేరుగల వాళ్ళు దేశంలో యెంతోమంది వుండవచ్చు. మనిషిని చూడనిదే తనింతగా భయపడటం దేనికీ? ఒకవేళ యీయనే తను ప్రేమించిన కరుణానిధి నైతే మటుకు కర్ణాల పడాల్సిన అగత్య మేముంది? తాము కాలేజీలో సహజంగా ప్రేమించుకున్నారు వివాహం చేసి కొని ఆ ప్రేమానురాగాలకు జీవితాల్లో విలువనిచ్చి జన్మ సార్థకతను పొందుదామని కలలుగన్నారు. కాని అట్లా జరుగలేదు. తన తల్లిదండ్రుల పట్టుదలవల్ల; వాళ్ళ నెదిరించి జీవితంలో స్వతంత్రమైన మార్గం వెరుక్కునే శక్తి, ధైర్యమూ తనకి లేకపోవడంవల్ల తమ వివాహం జరుగలేదు. తను మెడిసిన్ చదవటం కూడా మానివేసింది. తమ ఇద్దరి మధ్యా విధి ఒక పెద్ద అగాధాన్ని ఏర్పరచింది. ఒకవొడ్డున తనూ, మరొక నొడ్డున కరుణానిధి. మధ్యలో కాలమ్మ, సమూజమూ, విధి ఈ అగాధం శాశ్వతమైంది. కానీ తాతాల్లికమైంది కాదు. ఈ అగాధాన్ని అధిగమించే ఆలోచన తనకు లేదు తను ఆ ఒడ్డునే జీవితంలో పాత్రను నిర్వహించాలని భగవంతుడు వ్రాసిపెట్టాడు. ఆ ఒడ్డున కొండలున్నా అరణ్యాలున్నా. ఆహ్నిశమూ చీకటి మిసమిసలాడుతున్నా తను జీవిత యాత్రను సాగించవల్సిందే. ఏ ఇంకా డాక్టరు కరుణానిధినిగూర్చి భయపడటంలో అర్థంలేదు. తామిద్దరిమధ్య

వున్న అగాధాన్ని తాను అధిగమించలేకపోతే - బట్టకు కరుణానిధి ధైర్య సాహసాలతో అధిగమించి ఆ బట్టు నుంచి యీ వొడ్డుకు వస్తాడని భయమా? అప్పటికీ తనెందుకు భయపడాలి? ప్రతివ్యక్తి బ్రతుకుచుట్టూ కొన్ని సరిహద్దులుంటాయి. కొన్ని సహజంగా ఏర్పడతాయి. మరికొన్ని సామాజిక కట్టుబాట్లవల్లనూ పాపరాల ఒత్తిడివల్లనూ ఏర్పడతాయి. ఆత్మసంస్కారంతో ప్రాథమిక ధర్మాల పట్ల గౌరవంతో; భగవద్భక్తితో ఏర్పర్చుకొనే సరిహద్దులు కూడా వుంటాయి ఆ సరిహద్దుల్ని ఆతిక్రమించి జీవితంలో కోరినవిలువల్ని సాధించుకుందామని అవివేకంగా మొండిపట్టులతో ప్రవర్తిస్తే ఆ వ్యక్తిని సంఘం తీసుకుపోదు. కరుణానిధి అలాంటి సాహసానికి అవివేకంగా దిగుతాడా!... తన భయానికి అర్థం లేదు.

ఒకప్పుడు తనూ కరుణానిధి పరస్పరం ప్రేమించుకున్న విషయం - ఆయనగారికి తెలియకపోవచ్చు. తెలియకపోతేనే తన బ్రతుకు యింత అధ్వాన్నంగావుంది; తెలిస్తే - ఇంకా తనని సాధించరూ! జీవితంలో హెచ్చరిక లేకుండా జరిగే సంఘటన తెలొంటివో, వివాహాలకూడా అంతే! ఫలానా యువతీ, ఫలానా యువకుడూ వైవాహిక బంధంద్వారా సంసార సాగరంలో ఒకేనొకపై ప్రయాణీస్తారనేది భగవంతునికి తప్ప ఎవరికి తెలుసు! ప్రేమించుకొని పెళ్ళి చేసుకుందామనుకున్న ప్రేమికులకు వివాహం సాధ్యపడకపోవచ్చు-అనేక రకమైన కారణాలవల్ల ఆ యువతి మరో యువకుణ్ణి పెళ్ళి

చేసికోవచ్చు; ఆ యువకుడు మరోయువతని పెళ్ళిచేసికోవచ్చు. అలాంటి పరిస్థితిలో ఆ నలుగురూ సహృదయంతో జీవన సామరస్యంలోనూ పాలుబడటం సబబుగానీ - పాత ప్రేమల్ని కుళ్ళగించుకుంటూ వర్తమానాన్ని కలుషితంచేసికొని, భవిష్యత్తుపై నిరాశావాదపు గోతుల్ని త్రవ్వకోవడం సమాజసమా! పెళ్ళికి ముందు భార్య మనస్సు ఇంకో యువకునిపై లగ్నమైందని తెలుసుకున్న భర్త - ఆమె గత జీవితాన్ని సహృదయంతో అర్థం చేసికొని తుమించ గలిగితే చిక్కులు రావు అలాంటి సహృదయతా, అర్థంచేసుకోగల సహనమూ తుమించే ఆర్థికతా ఎంతమందికున్నవి? ఆయనగారికున్నవా? ఏమో! అందుకే తను భయపడటం? పెళ్ళికి ముందు మగవాడు ఎంతమంది స్త్రీలను ప్రేమించినా, ఎంతమంది స్త్రీలతో అక్రమ సంబంధమున్నా ఎంత అనినీతి చరిత్ర సృష్టించినా - వివాహంతో కొత్త నీరు పాత నీరును తుడిచిపెట్టుకుపోయినట్టు తుడిచిపెట్టుకుపోతాయి. సంఘం ఆ మగవాడికి ఆమోదముద్రవేస్తుంది అతని వ్యక్తిత్వంలో అంతర్లీనమైన చెడును లక్ష్యపెట్టదు. మామూలు గౌరవమర్యాదల్ని యిస్తుంది. కాని స్త్రీ విషయంలో సంఘపు దృక్పథం అట్లా వుండదు. స్త్రీ విషయంలో సంఘానికి ప్రత్యేకమైన నీతి సూత్రాలూ, కట్టబాట్లూ, పాక్షికదృష్టి, నిర్దయతా, నిర్మోహమాటమూ, అణగదొక్కే తత్త్వమూ ఉన్నాయి. ఆయనగారు స్త్రీ విషయంలో యీ సమాజానికి అతీతుడు కాదు.

ఈ సామాజిక వ్యవస్థకు వివాహ ధర్మం పునాది లాంటిది. ఒకళ్ళనొకళ్ళు అర్థంచేసుకొని గాఢంగా ప్రేమించుకొని భవిష్యత్తును గూర్చి బ్రహ్మాండంగా కలలుగన్నంత మాత్రాన జీవితాలకు పరిపూర్ణత చిక్కదు. నీటి బుడగలతో ఆడుకున్నట్టే! పెళ్ళికి ముందు పొటనురించిన ప్రేమలకూ, అభిమానాలకూ, అనురాగాలకూ వివాహమే సంఘందృష్టిలో అంగీకారం. ఆ అంగీకారపు మద్రను పొందని ప్రేమికులు జీవితాల్లో సమన్వయం కదరక, పరిస్థితులతో రానీ పడలేక చిక్కులకూ, చీకాకులకూ గురవుచూంటారు. వివాహ ధర్మాన్ని తృణీకరించి వయస్సుతో కోర్కెల్ని కుస్తీ పట్టిస్తూ శరీర సుఖంకోసం స్వేచ్ఛగా అవిస్మరించి ఆరాధించేవాళ్ళగతి కూడా అంతే!... అయినా తను కేవలం నీడను చూసి భయపడుతూన్నదేమో! ఈ డాక్టరుని చూడలేదు. అతనిని ఇతనుగా పూహించుకొని - ఇన్ని ఆలోచనలతో మనస్సును వాడుజేసికోవడం దేనికి? ఈ డాక్టరుని ఉమాశశి గాఢంగా ప్రేమిస్తూన్నట్టుంది. అందుకే అంత ఆపేక్ష, అభిమానమూ ఆసక్తి కనబరుస్తోంది. ఒకవేళ ఈ డాక్టరు కరుణానిధి తను ప్రేమించిన కరుణానిధి ఒక రేయైతే...!

— అమరేశ్వరి ఆ తెల్ల వారుర్ఘామున అలాంటి ఆలోచనలతో వుండగా ఉమాశశి ఏదో ముంచుకుపోతూన్నట్టుగా నిద్రలేపింది. అయినా ఆమె విసుక్కోలేదు.

“అక్కా! భోజనానికి ఏయే పిండి వంటలు తయారు చేయాలి. మన ప్రిఫరేషన్స్ కు అతిథి అదిరిపోవాలి” అన్నది

ఉమాశశి నిద్రమొహంతో అమరేశ్వరి ఎదురుగా
కూర్చుని.

క్రితం రాత్రి ప్రాద్దుపోయేవరకూ ఉమాశశి అక్క-
య్యతో రేపటిదినం డాక్టరుకి ఏర్పాటు చేయవల్సిన భోజ-
నమూ, అందుకు తయారు చేయవల్సిన రుచ్యమైన పదా-
ర్థాలూ, కులాసాకలిగించే కాలక్షేపాన్ని గురించి చర్చించింది.
కాని చర్చవల్ల ఏకాభిప్రాయాలు కుదరలేదు.

“మంచి భోజనంవల్ల మనుషులమీద సదభిప్రాయాలు
ఏర్పడతాయా?” అన్నది అమరేశ్వరి చెల్లెలి ఆదుర్దాను తను
అర్థంచేసికోలేని అశక్తతను వ్యంగ్యంగా వ్యక్తపరుస్తూ.

“ఏర్పడకపోవచ్చు కాని ఆహ్వానింపబడిన అతిథికి
భోజనం విషయంలో అశ్రద్ధ జరిగితే దురభిప్రాయాలకు అవ-
కాశం కల్పించినట్టు కాదా?”

“అశ్రద్ధ జరిపే అవివేకులమా?”

“కాదనుకో. అయినా ముందుగా జాగ్రత్త పడటం
మంచిదిగదా! ఏమోనీ మనస్సెందుకో బావున్నట్టులేదక్కా,
అదోరకంగా వుంటున్నావు ఇవాళైనా నువ్వు ఉమాదుగా
లేకపోతే నా మనస్సోలో బాధపడుతుంది.”

“నువ్వు ఆహ్వానించిన అతిథికి భోజన విషయంలో
లోటురానిస్తానా? నీ ఆదుర్దాని అర్థంచేసికోలేక అట్లా అంటు
న్నానుగానీ - మన ఇంటి గౌరవమర్యాదల కేమీ ఇబ్బం
దులు రానివ్వను” అన్నది అమరేశ్వరి పెదాలపైన నవ్వును
దొర్లిస్తూ.

మంచుపట్టిన ఉదయంపై సూర్యకిరణాలు పడట్టుగా అయింది ఉమాశశి మాఖం.

మోహన్ కుమార్ మామూలువేళ్ళకే నిద్రనుంచి లేచాడు. అక్కచెల్లెళ్ళు పిండ్లవంటల హడావుడిలో వుండటం గమనించి, నాలుకపై నీళ్ళను పూరించే కమ్మని వాసనకు వంటగదిలోకి వచ్చాడు.

“ఇవాళ ఏదైనా పాడుగా? తెల్లవారేప్పటికి వంట గదిని పావనం చేస్తున్నాను.”

స్టవ్ మీద గిన్నెలో పంచదార పానకాన్ని కలియ - బెడుతూన్న ఉమాశశి బావగారి కేసి విస్తుపోతూ చూసింది.

“ఇవాళేగా ఆదివారం. డాక్టరుగార్ని భోజనానికి ఆహ్వానించారుగా. అప్పుడే మర్చిపోయారా?”

మోహన్ కుమార్ క్రింది పెదిమ కొరుక్కున్నాడు తన మతిమరుపుకు బాధపడుతూ

“సారీ, ఆ సంగతే మర్చిపోయాను ఆల్ రైట్, మీరైనా జ్ఞాపకంపెట్టకొని ఆ ప్రయత్నాల్లో ఉన్నారు. ఎంతైనా అభినందించవచ్చు. బ్రహ్మాండం బ్రద్దలయ్యేట్టుం డాలి మీ అక్క చెల్లెండ్ర పిపరేషన్సు. ఆ వచ్చే అతిథి ప్రతిరోజూ మన ఇంట్లోనే భోంచేస్తాను, అనేట్టు వుండాలి. నేను సరీగ్గా పన్నెండు గంటలకు డాక్టరుగార్ని ఇంటికి తీసి కొస్తాను అప్పటికి రెడీగా వుండాలి” అంటూ బాత్ రూమ్ లోకి వెళ్ళాడు మోహన్ కుమార్.

బాదుషా, బాదంహల్వా, వెజిటబుల్ పలావూ, కట్
 లెట్, బంగాళాదుంప కూర్మా, సేమ్యూ, బజ్జీలు, రెండు
 ఇగుర్లు, సాంబరూ, రసమూ, తయారు చేసి - పదకొండున్న
 రకు అక్క-చెల్లెళ్ళిద్దరూ స్నానం చేశాడు. ఉమాశశి మేలిమి
 రంగు జరీతో చాకలెట్ కలర్ బెనారస్ పట్టుచీర, అదే
 రంగు పట్టు జాకెట్టూ, మెడలో లాకెటుగల రెండు పేటల
 గొలుసూ ధరించి లలిత మనోజ్ఞమూర్తివలె ఉన్నది. ఆమె
 ప్రోద్బలంతోనే అమరేశ్వరి పండు మిరపరంగు యుధ్య ఘోరసి
 పోయే జరీగల అంచుతో నిండు ఆకుపచ్చ రంగు ధర్మవరం
 పట్టుచీర, పండు నారింజ రంగు పట్టు జాకెట్టూ, మెడలో
 ముత్యాల నెక్లెసూ, ధరించి ముగ్ధ మోహినీమూర్తివలె
 వున్నది.

అక్క చెల్లెండ్ర సౌందర్య సంపదను డాక్టరు కరుణా
 నిధి కోసం కారులో వెళ్ళబోతూన్న మోహన్ కుమార్
 రెండు నిమిషాలపాటు నిలబడి తృప్తిదీరా చూశాడు. ఉమా
 శశి స్నిగ్ధమోహనంగా సిగ్గుపడింది. అమరేశ్వరి ముఖం గోడ
 ప్రక్కకు తిప్పుకుంది. చిరునవ్వు నవ్వుకుంటూ వెళ్ళాడు
 మోహన్ కుమార్.

అరగంట వ్యవధిలోనే మోహన్ కుమార్ డాక్టరు
 కరుణానిధిని కారులో ఇంటికి తీసికొచ్చాడు. కారు అంత
 దూరంలో వుండగానే వరండాలో నిలబడి వాళ్ళ కోసం
 వెచ్చని ఉత్సాహంతో ఎదురుచూస్తూన్న ఉమాశశి “డాక్టరు
 గారు వస్తున్నారక్కా!” అంటూ కేకవేసింది.

ఇంట్లో హాలులో కిటికీలోంచి చూసింది అమరేశ్వరి. ఇంటిముందు కారు ఆగింది మోహన్ కుమార్ కారులోంచి దిగి “రండి, ఇదే మా డ్రార్స్” అన్నాడు కారులోంచి డ్రార్స్ దిగాడు అతను దిగుతూండగా కిటికీలోంచి అమరేశ్వరి స్పష్టంగా చూసింది.

— ఆ కరుణానిధే ఈ డ్రార్స్ కరుణానిధి!

అమరేశ్వరి హృదయం బాణానికి గురికాబట్టే లేడి హృదయంలా తల్లడిల్లింది ఆకాశాన్ని కారుమబ్బలులమ్ము కున్నట్లు వాళ్ళంతా స్వేదం కమ్ముతుంది తల దిమ్మెత్తి పోయింది. కళ్ళల్లో భయపుపాగాలు కాళ్ళల్లోవాణుకు హాలు లోంచి తడబడుతూ పడక గదిలోకి వెళ్ళి పడుకున్నది.

చిరునవ్వుల హారాన్ని చేతులతో ఎత్తి పట్టుకొని డ్రార్స్ కు వరండాలో సుపూర్ణమైన సంతృప్తితో స్వాగతం చెప్పింది ఉమాశశి.

హాలులో ఒక ప్రక్కనున్న సోఫాపై కూర్చున్నారు మోహన్ కుమార్, డ్రార్స్. ఆ హాలులోనే డైనింగ్ టేబిల్ కూడా అందంగా అమర్చబడింది. తెల్లటి గుడ్డ పరచబట్టి ఆ టేబుల్ పై రెండు పూలకుండీలు పెట్టబడ్డాయి. వాటిలో ఆ రోజు పూసిన పువ్వుల్ని శోభాయమానంగా అమర్చింది ఉమాశశి. అగరోత్తుల్ని వెలిగించింది. సువాసనలు హాలులో స్వేచ్ఛగా తిరుగాడుతున్నాయి.

“ఉమా! అక్కయ్యేదీ” అన్నాడు మోహన్ కుమార్ సిగరెట్టూ వెలిగిస్తూ.

“గదిలో ఉండేమా” అంటూ గదిలోకి వెళ్ళింది ఉమాశశి.

“చూడండి! మా ఆవిడ మెడిసిన్ చదువుకున్నా సోషల్ బీయింగ్ కాదు పూర్వపు పద్ధతుల్ని, ఆచారాలనూ గౌరవించడం ఆమె ధర్మంగా భావిస్తుంది. ప్రాచీన సంస్కృతి కదుగుణంగా ఆత్మ సంస్కృతి వృద్ధి చేస్కోవా లనుకుంటుంది. కొత్తవాళ్ళతో మాట్లాడాలంటే ఆమెకు బెరుకూ; బిడియమూను” అన్నాడు మోహన్ కుమార్.

“దానిదేముంది తెండి. విద్యా, సంస్కృతీ, స్వభావమూ - ఒకే తరగతికీ, స్థాయికీ చెందినవి కాదుగదా” అన్నాడు డాక్టరు.

వాళ్ళ సంభాషణ అలా సాగుతూండగా అక్కయ్య కోసం గదిలోకి వెళ్ళిన ఉమాశశి, మంచంమీద బోర్లాపడు కొని ఉన్న అక్కయ్యను చూసి ఆశ్చర్యచకితురాలైంది. “అక్కా! అక్కా! ఎందుకులా పడుకున్నావు? ఏం జరిగింది?” అంటూ ఉమాశశి మంచంమీద కూర్చుని అక్కయ్య భుజాల మీద చేయి వేసింది.

చెల్లెలి అడుగుల చప్పుడు వినగానే అమరేశ్వరి గబగబా పైట చెంగుతో కళ్ళు తుడుచుకుంది. ముఖందిందులో దూర్చే సమాధానం చెప్పింది ఆమె.

“తల నొప్పిగా వుంది ఉమా! భోజనం నువ్వే వడ్డించు. నేను నిలబడే స్థితిలో లేను.”

ఉమాశశి స్తబ్ధురాలైంది కొన్ని క్షణాలపాటు. అక్క
స్నేహంగా అక్కయ్యకు వచ్చిన ఈ తలనొప్పి ఆమెకు అర్థం
కాలేదు అంత త్వరగా అంత శ్రీవమైన తలనొప్పివస్తుందా?

“అక్కా! అయిదు నిమిషాలక్రితం బాగానే వున్నా
వుగా! డాక్టరుగారు అలా కాదు దిగటంతోనే - ఇంత తల
నొప్పి ఎలా వచ్చింది? నాకేం బాధపడలేదు. నువ్విలా
మంచానికి కర్చుకొని పడుకుంటే భోజనానికి ఆహ్వానింపబడిన
అతిథికి మర్యాద లోపం జరగదూ? డాక్టరుగారు ఏమనుకుం
టాడు? బావగారు బాధపడరూ! ఒక రకంగా బావగారు
ఇన్సల్టుగా ‘ఫీల్’ కారూ! ఇదేమీ బావుండలేదు. తల
నొప్పిని ఎల్లాగో ఓలాగు సద్దుబాటు చేసికొని, నలుగురిలో
వొచ్చి కూర్చోవాలి గానీ - ఇలా పడక గదిలో పడుకుంటే
ఏం సబబుగా వుంటుంది? లే అక్కా. హాయిగోనికి రా, తల
నొప్పి అదే పోతుందిలే” బ్రతిమలాడింది ఉమాశశి.

కాని అమరేశ్వరి వినలేదు. మంచంమీదనుంచి లేవ
లేదు. అక్కయ్య మనస్సు అంత హఠాత్తుగా విరిగిపోవడానికి
ఉమాశశికి కారణం కనబడలేదు.

మోహన్ కుమార్ గదిలోకి వచ్చాడు - అక్క
చెల్లెండ్రద్దరూ ఎంత సేపటికీ రాకపోయేప్పటికీ.

“అవతల పెద్దమనిషిని కూర్చోబెట్టి ఆక్కడ మీరేం
చేస్తున్నారు?”

“అక్కయ్యకు విషరీతమైన తలనొప్పిగా వుందట. తను
హాల్లోకి రాలేదుట.”

మోహన్ మార్ బాధా పూర్ణమైన ఆశ్చర్యాన్ని ప్రకటించాడు.

“ప్రొద్దుటినుంచీ వంటగదిలో శ్రమ చేసినట్టున్నావు. అందుకే తలనొప్పి వచ్చివుంటుంది. ఏదైనా మందు బిళ్ళ వేసికోలేకపోయావా?... అయినా తలనొప్పి వంకతో ఇంటికి అనిధివస్తే - గదిలో పడుకుంటావా? అది మగ్గాడకాదు కులాసాగా మాట్లాడుతూంటే తలనొప్పి ఇట్టేపోతుంది. లే, హాటులోకి వెళదాం రా! రాకతప్పదు. ఇంటి ఇల్లాలు భోజనానికి రాకపోతే అతిథి నొచ్చుకోదూ? అమర్యాదగా భావించదూ” భార్య భుజాన్ని తట్టి లేపాడు

“వస్తాను, మీరు ఓదండి” అన్నది అమరేశ్వరి మంచం మీదనుంచి చేస్తూ

మోహన్ కుమార్ హాటులోకి వెళ్ళి సోఫాలో కూర్చున్నాడు. సిగిరెట్టె వెలిగిస్తూ - “మనుషులకు తల నొప్పులు చాల విచిత్రంగా వస్తూంటాయి. ఇంతకుముందు వరకూ మా అమరేశ్వరి బాగానేవుంది. హఠాత్తుగా తలనొప్పి వచ్చిందట; మంచమెక్కి పడుకుంది” అన్నాడు.

అమరేశ్వరి పేరు వినగానే డాక్టరు గుండెలో అలారం ప్రేమోగినట్లయింది. అమరేశ్వరి ఎవరు? తను ప్రేమించిన అమరేశ్వరా! మోహన్ కుమార్ భార్య! ఎందుకు కాకూడదు! ఎవరో ఇంజనీరింగు చదివిన యువకునితోనే వివాహమైందని తను వినాడు. ఇందాక మాటల సందర్భంలో తన భార్య మెడిసిన్ చదివినట్టుకూడా మోహన్

కుమార్ చెప్పుకున్నాడు. తప్పకుండా. ఈమె ఆమెమై
వుంటుంది. అయితే ఏం చేయాలి? ఏం చేయగలడు తను?
అమరేశ్వరి జీవితంలో మళ్ళీ తటస్థపడ దనుకున్నాడు.
ఇప్పుడు...

ఉమాశశి వెంటే అమరేశ్వరికూడా హాల్లోకివచ్చింది.

డాక్టరు తలెత్తి అమరేశ్వరికేసి చూశాడు. కానీ
అమరేశ్వరి తలెత్తి అతనికేసి చూడలేకపోయింది.

ఉమాశశి ఇసుపుర్ని పరస్పరం పరిచయం చేసింది.
ఒకళ్ళ కొకళ్ళు నమస్కారాలు చేసికున్నారుగానీ - సూటిగా
కళ్ళల్లోకి చూసికోలేకపోయారు.

అమరేశ్వరిని చూసినమీదట డాక్టరు హృదయాంత
రాళంలో ఆందోళన చెందేగిందిగానీ - ముఖాన్ని ముసుకు
ప్రశాంతంగా కనబర్చాడు. అమరేశ్వరిని నూతనంగా చూసి
నట్లే నటించాడు. ఆమెకూడా అంతే. మనస్సు ఎంత కళ్ళలో
లంగా వున్నా, ఆ పరిస్థితిని ముఖకవళికల్లో రవ్వంత ప్రక
టించ లేదు.

ఉమాశశీ, అమరేశ్వరీ టేబుల్ పైన వడ్డించాడు.
ఉమాశశి చమత్కారంగా మాట్లాడుతూ పడ్డన చేసిందిగానీ.
అమరేశ్వరి ఒక్కమాటకూడా మాట్లాడలేదు. మానంగా,
గంభీరంగా వడ్డనలో నహాయపడింది.

నలుగురూ భోజనం చేశారు. డాక్టరు, అమరేశ్వరీ
సర్దిగా భోజనం చేయలేదు. అంతే కాకుండా ఉమాశశీ,

మోహన్ కుమార్లు స్వేచ్ఛగా, చమత్కారంగా, జోక్సు విసురుతూ మాట్లాడితే, డాక్టరు అప్పుడప్పుడూ చిరునవ్వు నవ్వాడగానీ - అమరేశ్వరి మూర్తీభవించిన విషాద ప్రతిమలా వుండిపోయింది. భార్య ముఖంలో నిరాశా నీడల్ని గమనించిన మోహన్ కుమార్ 'తలనొప్పి తగ్గలేదేమో' అని సరిపెట్టుకున్నాడు కాని డాక్టర్ గారిలో ఆశించిన ఉత్సాహం లేకపోయేప్పటికీ కారణమేమిటా? అని ఆలోచించాడు. ఉమాశశి కూడా నిరుత్సాహపడింది - డాక్టరుగారిలో ఉమాకు లోపించిందని తెల్సికున్నవై.

“భోజనం రుచించలేదా డాక్టరుగారు” అన్నది ఉమాశశి నిర్మోహమాటంగా.

“భోజనానికేం బ్రహ్మాండంగా వుంది” అన్నాడు డాక్టరు వక్కపొడి నోట్లో వేసికుంటూ.

“మరి అట్లా ఉన్నారేం? ఏదో ఇబ్బందిగా 'ఫీల్' అవుతున్నట్టున్నారు. ఉత్సాహంగా మాట్లాడటంలేదు. భోజనంకూడా తృప్తిగా చేసినట్టు లేదు” అన్నాడు మోహన్ కుమార్ కిళ్ళీ వేసికొని సిగిరెట్టు కాలుస్తూ.

భోజనం ముగించగానే అమరేశ్వరి నేరుగా పడక గదిలోకి వెళ్ళింది.

భోజనం మామూలుగానే చేశానే! పదార్థాలు ఎక్కువ ఉన్నాయి కాబట్టి ఎక్కువ తినలేదనేనా మీ అనుమానం. అదేమీ కాదులెండి రాత్రినుంచి కొంచెం అస్వస్థ

తగా వుంది. గొంతుపట్టేవరకూ తింటే - రేపు హాస్పటల్ కు వెళ్ళనద్దూ" అన్నాడు డాక్టరు.

"ఏమో! మీ భోజనం మాకు తృప్తికలిగించలేదు" అన్నది ఉమాశశి నిస్సారంగా నిట్టూర్పు విడుస్తూ.

"నాకు చాలా తృప్తిగావుంది" అన్నాడు డాక్టరు తల ఆడిస్తూ.

"పోనీ, నువ్వొక్క పాటపాడు. డాక్టరుగారు వింటారు. మరి తృప్తిపడతారు" అన్నాడు మోహన్ కుమార్.

"అక్కయ్య వీణ బాగా వాయిస్తుంది అక్కయ్యచేత వీణ వాయింపజేస్తే - నేను పాడతాను. వాయిద్యం ప్రక్క నుంటే పాట బాగా రాణిస్తుంది" అన్నది ఉమాశశి.

"అక్కయ్య కింకా తలనొప్పి తగ్గినట్టులేదు" అన్నాడు మోహన్ కుమార్.

"ఇంకో అవకాశాన్ని వినియోగించుకొని ఉమాశశి గారి పాట వింటానులెండి. ఇంటికి వెళతాను. వొచ్చి చాలా సేపైంది" అన్నాడు డాక్టరు వెళ్ళేందు కుద్యుక్తుడై.

"అప్పుడేనా?" అన్నాడు మోహన్ కుమార్ కను బానులపై ఆశ్చర్యాన్ని ఎగురవేస్తూ.

"నా పాట వినకపోతేమానె, కాలక్షేపంకోసం ఏవైనా ఇన్ ఫోర్ గేమ్స్ ఆడతారా? చెస్, పేక, క్వారమ్స్ మొదలైనవి. మీరప్పుడే వెళతానంటారేమటి - కేవలం భోజనం కోసం హోటలుకు వచ్చినట్టు" అన్నది ఉమాశశి కంఠంలో కసుకుదనాన్ని ప్రదర్శిస్తూ.

“నాకు గేమ్స్ లో వెద్ద ఇంటరెస్టులేదు. ఏవో గేమ్స్ ఆడుతూ కాలాన్ని దొర్లించాల్సిన అగత్యం నా కుండదు. అంత తీరిక ఎక్కడిది? మీ పాట వినాలనే ఉత్కంఠవుంది కాని అవతల పనివున్నది. ఒక స్నేహితుణ్ణి ఒంటి గంటకు ఇంటికి రమ్మన్నాను, వొచ్చి కూర్చుంటాడు ఆవ్యధా భావించకండి” అన్నాడు డాక్టరు కుర్చీలోంచి లేవబోతూ.

అదే సమయంలో కాంపౌండరు జగన్నాథరావు హాస్పిటల్ నుంచి పైకిలుమీద ఆదుర్దాగా వచ్చాడు.

“డాక్టరుగారూ! మీరు అర్జంటుగా హాస్పిటల్ కు రావాలి. ఒక సీరియస్ కేసు వొచ్చింది.”

“వస్తున్నాను పద” అన్నాడు డాక్టరు కాంపౌండరు జగన్నాథరావుతో. అతడు వెంటనే పైకిలెక్కి బయలుదేరాడు.

“వెళ్ళొస్తానండి, ఇలాగే అర్జంటు కేసులు వస్తూవుంటాయి, ఓగంటసేపు కులాసాగా కాలక్షేపంచేయటానికి కుదరదు. అనురేశ్వరిగారు శిరోభారంచేత పండుకొన్నట్టున్నారు. వారితో కూడా చెప్పండి. కమ్మని మీ ఆతిథ్యానికి హృదయ పూర్వకాభివందనాలు చెప్పుకుంటున్నాను” చేతులెత్తి నమస్కరించి బయటికొచ్చాడు డాక్టరు.

“మిమ్మల్ని కారులో హాస్పిటల్ దగ్గరదిగవిడుస్తాలెండి” అంటూ మోహన్ కుమార్ కూడా బయటికొచ్చాడు.

ఉత్సాహం జారిన వదనంతో వరండాలో నిలబడింది ఉమాశశి.

అంబాపాదముల
అంబాపాదముల
అంబాపాదముల

సుందరరామయ్యగారు గుంటూరులోనుంచి ప్రాక్టీసు
గల లాయరు సివిల్ లోనూ, క్రిమినల్ లోనూ ఆయనగారికి
మంచి దక్షతవుందిగానీ - సివిల్ పైడునే గొప్పలాయరు అన్న
భ్యాతి అమల్లోవుంది. ఆ భ్యాతికి తగినట్టుగానే సంపాదన
వుంది. ఆసంపాదనతో సమానంగా హోదావుంది. ఆయనకు
ఇద్దరు ఆడపిల్లలూ, ఒక మగపిల్లవాడూ సంతానం. పెద్ద
అమ్మాయి అమరేశ్వరి, చిన్నమ్మాయి ఉమాశశి పిల్లవాడు
హైస్కూల్లో చదువుతున్నాడు. ప్రాక్టీసుమీద ఆర్జన
కాకుండా లాయరు సుందరరామయ్యగారికి తెనాలి తాలూకా
కొరికలూగు గ్రామంలో స్వంతపొలాలున్నాయి. పదిహేనేక
రాల మాగాణీ, అయిదేకరాల మెట్టిభూమిఉన్నది. కొన్నాళ్ళ
క్రితంవరకూ అన్నగారు తన సేవ్యంక్రింద ఆభూమిని సాగు
చేసి ఆఫలసాయం తమ్మునికిస్తూ రావడం జరిగింది గానీ -
అన్నగారు చనిపోయాక, లాయరుగారు సంతసేవ్యం కుదరక
మొత్తం పొలాన్ని ఊళ్ళో నమ్మకస్థులయిన ముగ్గురు రైతు
లకు కట్టుబడి కిచ్చారు. వాళ్ళు మామూలైన పిమ్మట

ఆ ధాన్యాన్ని కల్లాలలోనే అమ్మి, అలా పైసలతోసహా ఆ పైకాన్ని గుంటూరు వెళ్ళి సుందరరామయ్యగారికిస్తూ వుంటారు, మెట్టభూమిలో అరటితోటలు వేస్తూ, ఎకరానికి ఆరువందల రూపాయల చొప్పున ప్రతిసంవత్సరమూ చెల్లిస్తూ వుంటారు. స్వ.గామంలో ఉన్న లోగిలిని ఎనిమిదివేలకు అమ్మి, ఆ డబ్బుతోనూ, కొంత స్వార్జవతోనూ గుంటూరులో చందమాళినగర్ లో అరవై వేలతో ఆధునిక పద్ధతుల్లో అందమైనమేడ కట్టించారు, సుందరరామయ్యగారు. ఏ పని చేసినా, ఏం మాట్లాడినా తన వ్యక్తిత్వాన్ని సంపూర్ణంగా కాపాడుకొనేందుకు ప్రయత్నించే మనిషి లాయరుగాను.

జీవితాన్ని కొన్ని ఆదర్శాలతో, నియమాలతో, సరిహద్దులలో బంధించి, సంపాదించుకున్న విజ్ఞానంతో, సంస్కారంతో మానసిక ఔన్నత్యంతో ఆచరణకు సానుకూల పర్చుకొని, సార్థకతను జేసికోవాలి. ఆ సత్యానికి జీవితంలో ప్రధానమైన విలువల్ని ఇస్తారు లాయరు సుందరరామయ్యగారు. ఆయన్ను ఒక్క-వాక్యంలో వ్యాఖ్యానించ దల్చుకున్న వారు; 'నిండు కుండలాంటి మనిషి' అంటారు. ఒడ్డుపోడుగూ సమపాళంలోవుండి, జీవితాన్ని గురించి స్థిర గంభీర నిర్ణయాన్ని గైకొన్నట్టు కరుకై న కోలమొహం చెప్పక చెబుతూండగా, నిండైన ఆకారంగలిగి వుంటారు. చూపులకు దయాదాక్షిణ్యాలులేని కొండరాయివలె కనబడ్డా - కొన్ని విషయాల్లో ఆయనహృదయం నవసీతం; దయకూ, మానవసహజమైన జాలికి ధర్మగుణానికి నిలయం. ఆ సంగతి ఆయనతో సన్నిహిత

సంబంధాలున్న వానికితప్ప తెలియదు. ఆయనగానికి ప్రాచీన సిద్ధాంతాలపై, సంస్కృతిపై, ఆచారాలపై ద్వేషంలేదు. ఆధునిక పద్ధతులపై సంస్కృతిపై ఆచార వ్యవహారాలలో వస్తూన్న పరిణామదృష్టిపై మోజులేదు. ఏ సిద్ధాంతం జీవితానికి వెలుగుబాటను చూపిస్తుందో, ఏ సంస్కృతి జీవితానికి నిండుదనం ఇస్తుందో, ఏ ఆచార వ్యవహారాలు జీవితానికి సామరస్యాన్ని చేకూరుస్తాయో - ఆ సిద్ధాంతానికి సంస్కృతికి, ఆచార వ్యవహారాలకూ జీవితంలో ప్రాముఖ్యతనివ్వాలి. అదీ సుందరరామయ్యగారి దృక్పథం.

పిల్లలపట్ల తల్లిదండ్రుల బాధ్యత ఒక ఇంటివాళ్ళుగా జేయడంవరకే అన్న అభిప్రాయానికి సుందరరామయ్యగారు కూడా గౌరవాన్ని యిస్తారు. ఆ దృష్టితోనే పిల్లల్ని అదుపు ఆజ్ఞలలో పెట్టాలంటారు. పరిణత చెందని మనస్సులకు స్వేచ్ఛనిస్తే భ్రమకుల్లోనై, మిడిమిడిజ్ఞానంతో, పొంగులాంటి ఆవేశంతో తమ కష్టాల్ని తామే సృష్టించుకుంటారు. వాళ్ళకి జీవితంలో ఒక బాటను చూపాల్సిన బాధ్యత తల్లిదండ్రులదే. అందుచేతనే సుందరరామయ్యగారు తమ కూతుళ్ళ విషయంలో జాగ్రత్తపడడం. పెళ్ళికిముందు ప్రేమల్లో ఆయన గారికి కించిత్ విశ్వాసంలేదు. వయస్సు మనస్సుచేత రకరకాలైన రంగుల పువ్వుల్ని పూయిస్తుంది. ఆ రంగులకు మోజుపడి, పువ్వులకోసం ప్రయత్నించటం - ఎండమావుల వెంట బడటంలాంటిదే! ఈనాటి యువతీయువకుల ప్రేమపురాణాలు ఆ తరగతికి చెందినవే. పెద్దమ్మాయి అమరేశ్వరి తమ

కాలేజీలో ప్రేమించిన కరుణానిధిని పెళ్ళాడతానని చెప్పగా ఆమె మాటల్ని లక్ష్యపెట్టకుండా తను వెతికి నిర్ణయించిన సంబంధాన్ని చేశారు సుందరామయ్యగారు తన పిల్లలు ఎంత తెలివివేటలు గలవారై నప్పటికీ, ఎంత పెద్ద చదువులు చదివినప్పటికీ, ఎంత లోకజ్ఞానం గల వారై నప్పటికీ, పెళ్ళిళ్ళ విషయంలో వాళ్ళకి పూర్తిస్వాతంత్ర్యాన్నిస్తే వాళ్ళ భవిష్యత్ జీవితాలకు అన్యాయంచేసిన వాడవుతాడు. ఆ అభిప్రాయంలో వున్న సుందరామయ్యగారు చిన్నమ్మాయి ఉమాశశి వివాహంకూడా తన ఇష్టా యిష్టాలపైనే జరగాలనే పట్టుదలతో వున్నారు.

సెలవులై పోవడంతో ఉమాశశి నాగార్జునసాగర్ నుంచి గుంటూరువచ్చింది. ఆ రావడం అసంతృప్తిగానే వచ్చింది. ఆ సాయంత్రం గుంటూరు బస్సుస్టాండులో డీలెక్సు దిగుతూ - 'నేనెందుకు నాగార్జునసాగర్ పరుగెత్తుకొంటూ వెళ్లాను? ఏం సాధించాను?' అనుకుంది నిష్పారంగా. ఆమెకూ డాక్టరు కరుణానిధికి మధ్యనున్న మసక మసక తెర, భావాల సంకీర్ణత అలాగేవుంది.

ఉమాశశి రిక్షాదిగి, గేటులలుపు తెరుచుకొని వేడలోకి వెళ్ళబోతూండగా - గార్డెన్ లో పచ్చగడ్డిపై కూర్చుని లాయరుగారితో మాట్లాడుతూన్న మేనమామ శీతారామయ్య చటుక్కున సంభాషణను త్రుంచివేసి - "అదుగో! పెళ్ళికూతురు రానేవచ్చింది మాటలోనే మూటకట్టుకొని" అన్నాడు బిగ్గరగా.

నీటి అల రాతినితాకినట్లుగా చివుక్కమంది ఉమా శశి హృదయం మామయ్య కేసి, మంచార చెట్టుపై పడే సంధ్యా కాంతిని గంభీరంగా తిలకిస్తూన్న తండ్రికేసి ఆశ్చర్యంగా చూస్తూ ఇంట్లోకి వెళ్ళింది ఉమాశశి.

“బావగారూ ! నా మాటల్లో ఒక్క అక్షరాన్ని కూడా శంకించే పనిలేదు. ఈ సంబంధం మనకు అన్నివిధాలా దీపైన సంబంధం ! వరుడా - అందరినీ చంద్రుణ్ణి మించినవాడు. పేరుకూడా చంద్రశేఖరరావే అనుకో. చదువు సంగతి ప్రత్యేకం చెప్పనక్కర్లేదు. ఎమ్ యస్. సి. టెక్నాలజీ ఫస్ట్ క్లాసులో పాస్ అయినాడు. సెంట్రల్ గవర్నమెంటు ఉద్యోగం దుర్గాపూరు స్టేట్ ఫ్యాక్టరీలో కెమికల్ ఇంజనీరుగా పనిచేస్తున్నాడు ఇంకా పైకిపోగల అవకాశాలు కోట్లాది. ఫారిన్ ఛాన్సు తగలొచ్చు. ఒక్కసారి ఏ ఇంగ్లాండ్లో వెళ్ళి ఏడాది పాటు ట్రయినింగ్ అయివస్తే చాలు, జీతం నాలుగో అంకె లోకి నడుస్తుంది. ఇంక వాటిని గురించి నేను నీకు చెప్పనవసరంలేదనుకో. ఇటు కుటుంబమూ సాంప్రదాయమూ, గౌరవ మర్యాదలు చూద్దామంటే - మూడు తరాలవరకూ లోటు దొరికదు. అంతేందుకూ, ఆపూల్లో ఏ పసివాణ్ణి అడిగినా ధనుంజయరావుగారి కుటుంబాన్ని గురించీ, పరువు ప్రతిష్ఠల్ని గురించీ, ఆయన మంచితనం, సర్మగుణం, పంచాయతీబోర్డు ప్రెసిడెంటుగా ఆయన వ్యక్తిత్వమూ చెబుతారు. మాంచి పలుకుబడిగల మనిషి. కావాలంటే నెమ్మదిగా వాకబు చేయొచ్చు. ఆస్తినిగురించి ఆలోచించనక్కర్లేదు. ఇరవై

ఎకరాల శేరీ మాగాణిభూమి ఎకరం ఏడు వేలకు తక్కువ కిమ్మ
త్తుచేయదు. మూ డెకరాల నిమ్మతోట, డెం డెకరాల అరటి
తోట నీటి వనరులుగల ఆ మెట్టభూమి ఎకరం తొమ్మిదీ, పది
వేలదాకా వుంటుంది. ఇక పోతే ధనంజయరావుగారి దగ్గర
వున్న నిల్వ ధనాన్ని గురించి జనవాక్యం పలువిధాలుగా వుంది.
కొంతమంది నలభై వేలంటారు; మరికొంతమంది వద్దీలతో సహా
అరవై వేలంటారు; ఇంకొంతమంది “ఆయన కేం? లక్షాధికారి”
అంటారు. ఏదిఏమయినా డబ్బు నిల్వసంగతి అలా అట్టిపెట్టి
మిగతా విషయాల్ని గమనిస్తే - ఇది అన్ని విధాలా తగిన
సంబంధం బావగానూ” అన్నాడు శీతారామయ్య.

సంధ్యాకాంతి ఊణిస్తూన్నకొద్ది నీడలు ముందుకు జరు
గుతున్నాయి. ఆజరిగే నీడలకేసిచూస్తూ ఆలోచనలోపడ్డారు.
లాయరుగారు.

“ఏమండి! బావగానూ!” అన్నాడు శీతారామయ్య
హెచ్చరిస్తూ.

“సరే, కానీయండి. మీ మాటలమీద నాకు నమ్మక
ముంది. ఈ సంబంధం ప్రయత్నించండి” అన్నాడు సుంద
రామయ్యగారు తల నెమ్మదిగా ఆడిస్తూ.

లాయరుగారు ఒప్పుకొనేసరికి శీతారామయ్య సంతో
షానికి పట్ట పగ్గా లేకుండాపోయాయి. అల్పసంతోషి. వెంటనే
చెల్లెలుదగ్గరకు వెళ్ళి బావగారు వొప్పుకున్న సంగతి, తాను
ఒప్పించిన ఘనతనూ చెప్పుకున్నాడు. సరస్వతమ్మ సంతోష
పడింది.

ఆరాత్రి తొమ్మిదిగంటలకు భోజనాలయ్యాక హాలులో సోఫాల్లో సుందరరామయ్యగారూ, సీతారామయ్య, సరస్వతిమ్మా కూర్చుని మేడపైగదిలో చదువుకుంటూన్న ఉమాశశిని కమ్మని కబురుచేశారు. హఠాత్తుగా ఆమె గుండెలో నీరు క్రిందికి జారినట్లయింది. తాను వొచ్చిన దగ్గర్నుంచీ మామయ్యచతురోక్తున్న ఏదో తనకు తెలీకుండా తనినిగురించి ఆలోచనలు జరుగుతూన్న వాతావరణాన్ని పసిగట్టి - తనకి ఏదో పెండ్లి సంబంధాన్ని చూస్తున్నారని భయపడసాగింది. ఈ పిలుపుతో ఆ భయం గట్టిపడింది.

నేరస్తురాలుభయంభయంగా కోర్టు బోనులోకి ప్రవేశించినట్లు, ఉమాశశి భయభీత మానసియై మెల్లగా మేడ మెట్లు దిగుతూ హాలులో ప్రవేశించింది.

కొన్ని ఊణాలపాటు నిశ్శబ్దం నిక్కబొడుచుకుంది. తుఫానునీముందు ఏర్పడే నిశ్శబ్దంగా భావించింది ఉమాశశి.

“కూర్చో” అన్నారు సుందరరామయ్యగారు.

యాంత్రికంగా కూర్చుంది ఉమాశశి.

ఉపోద్ఘాతం లేకుండానే అసలు విషయంలోకి దిగాడు శీతారామయ్య.

“ఈ సంవత్సరమే నీకు పెండ్లి చేయాలనుకుంటున్నారు మీ నాన్నగారు. ఒక మంచి సంబంధంకూడా వచ్చింది. వరుడు అందచందాల్లో మేటివాడు. ఎమ్మెస్సీ టెక్నాలజీ ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసై అయిన సందల చిల్లరవరకూ

ఉయ్యోగంలో ద్రాచేస్తున్నాడు. పిల్లవాని అస్త్రీ, కుటుంబసమంచి చెడ్డలూ, అన్నీ నాన్నగారూ, నేనూ, మీ ఆమ్మా కలిసి ఆలోచించాము. మా అందరికీ భేషుగ్గా నచ్చిందీ సంబంధం. నీ చెవిని ఈ ముక్క వేసి - ప్రయత్నాలు ప్రారంభించుచామని. నీ అభిప్రాయమేమిటి?”

తను అస్పష్టంగా ఊహించిన విషయమే ఎదురయ్యేసరికి, ఉమాశశి ఆశ్చర్య పడలేదుగానీ - భయ విచలితయైంది. నిర్వాక్కురాలై గుడ్లప్పగించి చూస్తూ కూర్చుంది.

“చెప్ప ఉమా!” అన్నాడు. శీతారామయ్య ఆమె ముఖంలోని గంభీర ప్రకృతిని అర్థంచేసికోలేక.

“ఇంకా అది చెప్పేదేముందిలే అన్నయ్యా! మన అందరికీ నచ్చిన సంబంధాన్ని కాదంటుందా! మనమేమైనా బాల వివాహం చేయబోతున్నామా! దాని శ్రేయస్సు కోరేగా మనం ఏపనిచేసినా!” అన్నది తల్లి సరస్వతమ్మ.

తను మౌనంగా బాధపడడంవల్ల ప్రయోజనం లేదనుకుంది ఉమాశశి. హృదయగత ప్రేమద్వారా జీవితంలో ఉన్నత శిఖరాన్ని అధిరోహించాలనే విశ్వాసంతో పోరాటం సాగించేవారికి ఇలాంటి సంఘర్షణలకు దారితీసే పరిస్థితులు వుత్పన్నం కావడం అసహజంకాదు గుండె నిబ్బరంతో - ధైర్యసాహసాలతో, భవిష్యత్తుపై నమ్మకంతో - కోరుకున్న విలువలకోసం, నిర్దుష్టమయిన నిర్ణయాలతో కూడిన జీవితం కోసం పరిస్థితుల్ని ఎదుర్కోవాలి. పెనుగాలి నేలపై మొక్తల్ని నాశనం చేస్తుంది గానీ పర్వతాన్ని ఏం చేయగలదు!

సముదంలోని నీటి అలలు చిన్నపడవను కదిలిస్తాయిగానీ
పెద్ద నౌక నేం చేయగలవు ?

“నాకు అప్పుడే ఏ పెళ్లి అమ్మా ! ఇంకా చదువు
గూర్చి కాలేదుగా” అన్నది ఉమాశశి అయిష్టతను స్పష్టంగా
ధ్వనిపజేస్తూ.

సరిస్వత్కా విస్తుపోతూ అన్నయ్యకేసి చూసింది.

“అదేమిటి ఉమా ! ఇంకా చిన్నపిల్లలాగా మాట్లాడ
తావు. ఆడపిల్లలకు పద్ధతిమితేళ్ళ వయస్సు పెళ్లి వయస్సు
కాదూ ! ముఖై ఏళ్ళకు పెళ్లి చేసుకుంటావా ? చదువంటావా -
అదిగూర్చి కావటమంటూ వుండదు. అనంతా కాశం ఎంతో,
విద్యనూడా అంతే చదువు అంతుతేల్చుకుందామంటే
ఒక జన్మ చాలదు. అదీగాక నీ చదువు ఉద్యోగంకోసం
కాదుగదా ! పరిస్థితుల్ని, పరిసరాల్ని అవగాహన చేసుకొని,
తెలివితేటల్ని, విజ్ఞాన వికాసాల్ని మేళవించి సామాజిక
సూత్రాల్ని సమన్వయించుకుంటూ సాఫీగా బ్రతకటానికి
అవసరమైన విద్యచాలు. ఆ మేరకు నువ్వు విద్యను సేక
రించావు” అన్నాడు సీతారామయ్య.

“నాకు ఎం. ఏ. చదవాలనిఉంది. ఆ డిగ్రీ పుచ్చు
కున్నాకే నా పెళ్లి” అన్నది ఉమాశశి ఏమాత్రం
తొణిక్కుండా.

అంతవరకూ గంభీర మనస్కుడై ఆలోచిస్తాన్న సుంద
రామయ్యగారు కూసురి మాటలకు చక్రమని కోపంరాగా
“అప్పుడే అంత స్వతంత్రురాలివై నావన్నమాట. మా అవసరం

లేకుండా నీ పెళ్ళి నువ్వు చేసుకోగలిగితే - ఇంకా మే మెందుకు చిన్నమ్మాయ్ ? ఈ వేషాలూ, పోకిళ్ళూ నా దగ్గర పనికిరావు. పెళ్ళికిముందు అమరేశ్వరికూడా ఇట్లాగే సాకులు చెప్పి ఆడపిల్లల ఇష్టాయిష్టాల్ని దృష్టిలో పెట్టుకుంటే ఈ లోకం ఏ తండ్రి పెళ్ళిళ్ళు చేయలేడు. మారు మాట్లాడకుండా ఈ పెళ్ళికి ఒప్పుకో" అన్నాడు కఠినంగా. ఆపైన ఆయన గారు చివుక్కున లేచి తన గదిలోకి వెళ్ళారు.

ఆ రాత్రంతా కంటిమీద కునుకు లేకుండా దుఃఖించింది ఉమాశశి. కర్తవ్యం బోధపడక కన్నీరు కార్చింది. తండ్రి మొండి పట్టుదలగల మనిషి. ఆయన స్వభావమూ, సిద్ధాంతాలూ, ప్రవర్తనా ఆయనకు బాగా నచ్చుతాయి. తను కుటుంబానికి యజమానీ, కుటుంబములోని ప్రతి వ్యక్తి తన ఆలోచనకు అనుగుణంగా, తన దృక్పథాల నీడలలో తన శాసనాల ప్రకారం నడుచుకోవాలంటాడు. సంకుచిత కృత్రిమ సరిహద్దులలో బంధించి - తన అధికారాన్ని, మాట చెల్లు బడినీ నెగ్గించుకోవాలనే ప్రవృత్తిగలవాడు. తన సంతానం తన అభిమతాలమేరకు కృతజ్ఞత చూపాలంటాడు. ఇదెక్కడి తత్వం? ఆయన నిరంకుశ భావాలకీ మూఢ ప్రవర్తనకూ మాట నెగ్గించుకోవాలన్న పట్టుదలకూ అక్కయ్య దారుణంగా బలికాలేదూ! అలాగే తననికూడా బలిచేయాలని చూస్తున్నాడు నాన్న. వెనుకబడిన సిద్ధాంతాలతో, సంస్కృతితో ఆయన బుర్ర ఘనీభవించింది. ఆ ఘనపదార్థాన్ని

అక్కియ్య ద్రవింపజేయలేక పోయింది. తనైనా పూనుకొని ఎలాంటి పరిస్థితులనైనా దృఢచిత్తంతో ఎదుర్కొని నిర్మల మైన ప్రేమకు విజయం తథ్యమని నాన్నకు తెలుపుమ చేయాలి. ఆయన బుర్రలో కరుడుగట్టిన పాతభావాల్ని తొలగించాలి.

... కాని తననీ డాక్టర్ కరుణానిధి ప్రేమిస్తూన్నట్టు గ్యారెంటీ ఏముండీ? తనపై ఆయనగారికిగల ప్రేమాభిమానాలు ఇంకా అస్పష్ట రూపంలోనే ఉన్నాయిగదా! రెండో సారి నాగార్జునసాగర్ పనిగట్టుకుని వెళ్ళికాదా ఆ వ్యవహారాన్ని ఖచ్చితంగా తేల్చుకోలేకపోయింది తా మిద్దరిమధ్య ఒక రూపాన్ని ధరించని భావాలు దొర్లుతూనే వున్నాయి. ప్రేమికుల మధ్య ఈ అనిశ్చిత పరిస్థితి శ్రేయస్కరముకాదు. మనస్సును గాలిలో ఆడిస్తూ జీవితాన్ని గురించి నిర్ణయాన్ని తీసుకోవడం వివేకంకాదు. ఏక్షణంలో గాలి ఏదిశకువీస్తుందో చెప్పడం కష్టం బొమ్మా బొరుసు పద్ధతితో మనస్సుపై సర్కస్ చేస్తే ముందుముందు ఎన్నో అనర్థాలను ఎదుర్కోవలసి వుంటుంటుంది తను జాగ్రత్తపడాలి. కొంచెం వ్యవధితీసికొని డాక్టరు కరుణానిధిగారితో ముఖాముఖి మాటాడి ఒకశ్చనోకష్ట బాగా అర్థంచేసికొని, అపోహల్ని తొలగించుకొని అనురాగాల్ని గట్టిపర్చుకొని భవిష్యత్తును గురించి దృఢమైన అభిప్రాయానికొస్తే - తను తల్లితండ్రుల్ని ఎదిరించి జీవితంలో ఆశించిన సత్యాలకోసం, పెట్టుకొన్న ఆదర్శాల సాధనకోసం పోరాటాన్ని సాగించవచ్చు.

ఆ మరునాడు ఉదయం ఉమాశశి తల్లితో అన్నది.
 “అమ్మా! మళ్ళీ నాగార్జునసాగర్ వెళ్ళివస్తాను. ఈ పెళ్ళి
 విషయం అక్కయ్యతో మాటాడాలి” ఆ వంకతోనై నా తను
 నాగార్జునసాగర్ వెళ్ళటం వెంటనే తటస్థించితే డాక్టర్
 గారితో నిర్మోహమాటంగా మాటాడవచ్చు.

ఉమాశశి తల్లిని ఆ విధంగా అడగడం ప్రక్కగదిలో
 వున్న సుందరామయ్యగారు విన్నారు. సరస్వతమ్మ ఏదో
 అనబోతుండగానే, లాయరుగారు చకచకా అక్కడకొచ్చి -
 “నీ పెండ్లివిషయం అక్కయ్యతో మాట్లాడేదేముందే!
 అక్కయ్య తన పెళ్ళిని గురించి నీతో మాట్లాడిందా?
 నీ బాగోగులు కనిపించిన తల్లి దండ్రులం మాకంటే
 అక్కయ్యకు యెక్కువ తెలుస్తాయా? నువ్వు ఏదో ఒక
 మిషనేత వ్యవహారానికి అడ్డుపుల్ల వేయాలని చూస్తే ప్రయో
 జనంలేదు.” అన్నారు కఠినంగా.

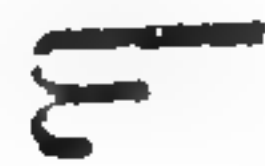
ఉమాశశి ఏం మాటాడలేకపోయింది.

పది గంటలకు కాలేజీకి వెళ్ళింది. కాని క్లాసుకు వెళ్ల
 లేదు. గరల్స్, వెయిటింగ్ రూమ్లో కూర్చుని తీవ్రంగా
 ఆలోచించింది. మధ్యాహ్నం ఇంటికొచ్చింది - తలనొప్పిగా
 వుందని స్నేహితురాండ్రతో చెప్పి.

మామయ్యతో తల్లి దండ్రులకు రాయబారం పంపింది
 ఉమాశశి - షరీక్షలయ్యేవరకూ తన పెళ్ళి ప్రయత్నాలు
 ఆపుదల చేయించవల్సిందని. సీతారామయ్య ఆ సంగతి

చెల్లెలితోనూ, లాయరుగారితోనూ చెప్పి, ఆ మేరకు ఒప్పించాడు. పైగా ఒక సలహాగూడా యిచ్చాడు ఈ లోపల దానిపై ఒత్తిడితీసికొని రాకుండా తను ప్రయత్నాల్ని తాము చేసుకుంటే, ఒక్కసారే ముహూర్తం పెట్టించి, పరీక్షలు కావడంతో వివాహం జరిపించవచ్చని. ఆ సలహా లాయరుగారికి నచ్చగా, 'సరేలే' అన్నట్లు తల ఆడించాడు.

ఆ రోజు సాయంత్రమే ఉమాశశి డాక్టర్ కరుణానిధికి సుదీర్ఘమైన లేఖ వ్రాసింది - తన పెళ్ళి విషయాన్ని ఉదహరిస్తూ, తన విషయంలో అశ్రద్ధ చూపకుండా వెంటనే నిర్ణయాన్ని తీసికొని, నిర్మోహమాటంగా తెలియబర్చవల్సిందని తమ లేఖపై నే తన బ్రతుకు భవిష్యత్తు పూర్తిగా ఆధారపడి వుందని వ్రాసింది.

ఆ లేఖకు డాక్టరు కరుణానిధి దగ్గర్నుంచి, సమాధానం కోసం ఉమాశశిరోజుల్ని నిమిషాలుగా ఎదురు చూడసాగింది. వారమూ, పది, పదిహేనురోజులు గడిచినా జవాబురాలేదు. ఒక్కోరోజు కాలేస్తే మానివేసి, ఉత్తరంకోసం నిరీక్షించే పోస్తుజవాను 'ఏమీ ఉత్తరాలులేవు' అని పెదాలు చప్ప

రించగానే ఆమె గుండెలో నిరాశ నీడల్ని ఏర్పర్చుకొనేది. ఆ నీడల పొడవు అంతుబట్టక కల్పిత భయాలతో, సందేహాలతో గిజగిజ లాడేది.

కాలేజీలో పరీక్షల వాతావరణం గుట్టు చక్కగా ప్రవేశించింది. కాని ఆమె ఆవేదనలో, హృదయ ఘోషంలో ఆ వాతావరణం స్తంభించింది కాలేజీ సాంస్కృతి కోత్సవాలంటే అమితమైన అభిలాష ఉమాశశికి. ఏటా ఆ ఉత్సవాల్లో ఉమాకుగా పాల్గొనేది. నాటకాలలో వేషం వేసేది. ఫ్యాన్సీడ్రస్ పార్టీలో వేషంకట్టి, ప్రేక్షకుల హృదయాల్లో నవ్వుల కోలాహలాన్ని కలిగించేది మ్యూజిక్ కాంపిటీషన్లలో లలిత సంగీతం పాడేది. ఆమెకు చాల ప్రేజిలొచ్చేవి. మిగతా గరల్స్ ఆమెకొచ్చే ప్రేజిల్ని చూసి కళ్ళల్లో వున్నగల్లు చల్లుకునేవారు కాని ఆ సంచలనరం ఉమాశశి కాలేజీ సాంస్కృతి కోత్సవాల్లో పాల్గొనలేదు. కనీసం చూడటాని కూడా కాలేజీకి వెళ్ళలేదు. ఆమె మనస్సంతా సమస్యల సాక్షిత్వంలో కజిబిజిగా వుంది.

పాఠ్యపుస్తకాలపై మనస్సు మళ్ళడంలేదు. ఇదివరలో పరీక్షలంటే ఎంతో భయం వుండేది. క్లాసులో అందరికంటే ఎక్కువ మార్కులు రావాలనే కోరిక, పట్టుదలా, దీక్షా దృఢంగా వుండేవి. అట్లానే చదివి, మార్కులు తెచ్చుకొనేది అబ్లాంబిది యూనివర్సిటీ ఎగ్జామినేషన్సు నిశ్శబ్దంగా పడుగిడుకొస్తూన్నా ఎంతో నిర్లిప్తంగా నిర్భయంగా, నిర్లక్ష్యంగా వుండసాగింది 'ఏం పరీక్ష తప్పితే! జీవితంలో

పరిస్థితులు పెట్టే పరీక్షలే ప్యాసుకావాలిగానీ-ఇలాంటి పరీక్ష
తెప్పజేనా ప్యాసుకావచ్చు! అన్నభావం ఆమెలో ప్రబలి
పోయింది.

నెలరోజులు గడిచాయి.

ఉమాశశిలో ఓర్పు పూర్తి అడుగంటిపోయింది తను
ఒక మూర్ఖురాలు. గాలిలో మేడలు కట్టుకుంటూ, ఆమె కళ్ళలో
కళ్ళిమూసికొని కలలుగంటూ విహరిస్తూ - నేలమీద వున్న
విషయాన్ని మర్చిపోతూన్నది మరీచికలాంటి న్యాయా
హానికి గురవుతూన్నది సల్లనిరాతిలో మొక్కనునాటి,
పెరుగుదలకోసం తహతహలాడుతూన్నది. ఇంతకంటె అవివేకం
మరొకటి వున్నదా? ... డాక్టరు కనుకానిధిగాట తన కెందుకు
జవాబు వ్రాయలేదు? తనపై ఇష్టంలేకనా? అసలు తనని
ప్రేమించలేదా? తనని వివాహం చేసికొనే ప్రశ్నే లేదా?
ఆయన హృదయంలో తనకి స్థానంలేకపోతే, తనని పెళ్ళి
చేసికోవటం ఇష్టంలేకపోతే - తనకి నిరాటంకంగా తెలియ
జేయవచ్చుగా! తననిట్లా సందిగ్ధావస్థలో పెడుతూ, తనని
మనస్సుతో వేళ్ళాకోళం ఆడుకోవడం దేనికి? ఎంతపాపం?
ఆయన ఇంత మానంగా వుండటంలో అంతరార్థమేమిటి?
ఏదో పురికివుంటుంది. అది గ్రహించలేకనే - తను ఇలా
ఆయనను వెంబడిస్తూన్నదేమో! ఆయనతో తన పరిచయం
స్వల్పకాలంవంచే. అంతకుముందు ఆయనగారి జీవితంలో
ప్రవేశించి, ఆయన హృదయాన్ని ఆక్రమించుకున్న స్త్రీ ఏవో
రయినా వున్నారేమో! ఆయనకు చేరువుగా రాలేక, ఆయన

జీవితంలో దుఃఖాన్ని, తీవ్రమైన హృదయ సంఘర్షణను తెచ్చి పెట్టిందేమో! ఆ పరిస్థితులలో తను ఆయన కోసం ప్రాకులాడుతున్నదేమో!.... ఇదంతా తనకెట్లా తెలుసు? కేవలం తన ఊహ! ఒట్టినే భయం! మరి ఏ చేయాలి తను? ఆయననుంచి ఏమీ సమాధానం రాకపోతే ఎట్లా సరిపెట్టుకోవాలి! ... అక్కయ్యకు లేఖ వ్రాస్తే? తన కర్తవ్యాన్ని బోధపర్చమని అర్థిస్తే! ఆమె తప్పకుండా చక్కని సలహాయిస్తుంది. అక్కయ్య ప్రతి విషయాన్నీ బాగా ఆలోచించి, బ్రతుకులో ఏమీ ఇబ్బందులు రాకుండా నిర్ణయాలు చేస్తుంది. ఆమె అమూల్యమైన సలహా తన బ్రతుకు చీకటిలో వెలుగు దారిని చూపేట్టచు.

ఆ రోజే ఉమాశశి అక్కయ్య అమరేశ్వరికి పుత్తరం వ్రాసింది, ఆ పుత్తరంలో తను డాక్టరు కరుణానిధిని గాఢంగా ప్రేమించినట్టూ, ఆ విషయాన్ని తెలుపుతూ పెళ్ళిచేసి కొమ్మనమని ఆయనకు లేఖ వ్రాసినట్టూ, ఇక్కడ తల్లిదండ్రులూ, మామయ్య తనకి సంబంధం కుదర్చబోతూ ఉన్నట్టూ, డాక్టరుగారి దగ్గర్నుంచి బవాబు రాకపోవడంతో తన మనస్సు అనేక వికారాలకు లోనై, అల్లకల్లోలంగా వున్నట్టూ, భీకర రణరంగంలా తయారయిన తన మనస్సుకు శాంతిని చేకూర్చే సలహా కావాలన్నట్టు వివరించింది.

అక్కయ్యకు వ్రాసిన లేఖకు సమాధానం కోసంకూడా ఉమాశశి వారం రోజులపాటు తీక్షణంగా నిరీక్షించవల్సి వచ్చింది ఆ తర్వాత అమరేశ్వరి వ్రాసినలేఖ వచ్చింది.

‘ప్రియమైన చెల్లెలికి

...నీ లేఖను చూచి నేను చాలా ఆమోదం పడ్డాను. కాని నవ్వు తొందరపడ్డావనీ, ఆ తొందరపాటుతో మానసిక వ్యధతో అనవసరంగా కలిగిపోతున్నావనీ - అనే సాహసాని కొడిగట్టను తరుణం వచ్చేప్పటికి పువ్వు పూయకమానదు; కాయ పండకవూరుకోదు. అలాగే వయస్సుతో హృదయం సహజంగా స్పందిస్తుంది. ఆ హృదయ స్పందనలో ఆత్మ నిగ్రహానికి, మనోబలానికి కట్టుబడివుండడం రానున్న పరిణామాలపై దృష్టిని కేంద్రీకరించటం అందరికీ సాధ్యం పడదు. అయిష్కాంత శక్తికి లోబడినట్లు బలహీనంగా లోబడి పోవడంకద్దు. అట్లాంటి ప్రమాదం జీవితంలో ఒక దశలో చాలామందికి సంభవిస్తూ వుంటుంది. ఆ ప్రమాదం దుష్ఫలితాన్ని కలుగజేస్తుందో సత్ఫలితాలకు దారితీస్తుందో ఊహించటం కష్టం. ఏ ఫలితాలు ఏర్పడతాయనేది కాలగమనమే చెప్పాలి. విధియే జ్ఞానం పలకాలి ‘నా కర్తవ్య మేమిటి? ఈ పరిస్థితుల్లో నేనేం జేయాలి? మార్గదర్శకమైన నీ సలహా కోసం వేయి కన్నులతో ఎదురు చూస్తూవుంటాను’ అంటూ ఆవేదనపూరితంగా వ్రాశావు. నేను మటుకేం సలహా ఇచ్చేది? భవిష్యత్తుకూ, జీవిత శాంతి సౌఖ్యాలకూ, చెరగిపోని అనుభూతులకూ సంబంధించిన యీ వ్యవహారంలో - నీ మనస్సే నీకుదారి, నీ హృదయమే నీకుబలం, నీ ఆత్మే నీకు శ్రీరామరిక్షం అలాంటి విషయాలపై ఎంత ఆత్మీయుడైనప్పటికీ ఒకళ్ళపై ఆధారపడడం వాళ్ళ సలహాల ప్రకారం జీవి

తాన్ని గురించి నిర్ణయాన్ని తీసికోవడం, యాంత్రికంగా ప్రవర్తించడం - ధర్మంకాదు; సమజసం, కాదు.

కాని ఒక్క సంగతి చెప్పగలను డాక్టరుగార్ని ప్రేమించ బూనుకోవటంలో సరైన పంథాయే అనుసరించావు. అంతటి మహనీయమైన వ్యక్తిని ఆరాధించడం నీ హృదయం నీకు చక్కని మార్గం చూపింది. ఆయన సద్గుణ సంపన్నతను గుర్తించడంలో నీ మనస్సు మంచి తీర్పు ఇచ్చింది. ఆయన ప్రేమను పొందగలిగి, ఆయనను వివాహం చేసుకోగలిగితే - నీ జీవితం ధన్యమౌతుంది. ఆయన హృదయంలో స్థిరమైన స్థానాన్ని నువ్వు సంపాదించ గలిగితే - నీ బ్రతుకు శాంతినిలయంవలె సంపూర్ణమైన శాంతిని పొంద గలదు. ఆ అదృష్టంకోసం నువ్వు దృఢమైన చిత్తవృత్తితో, నండైన ఆత్మ విశ్వాసంతో ప్రయత్నిస్తే - తప్పక విజయాన్ని సాధించగలవని మనస్ఫూర్తిగా నమ్ముతున్నాను.

నీ అక్కయ్య, అమరేశ్వరి

అమరేశ్వరి వ్రాసిన ఆ సమాధానం పూర్తిగా సంతృప్తిపరచలేదు ఉమాశశిని. కాని తనపై అక్కయ్యకు సానుభూతి వూదని గ్రహించి సంతోషపడింది. మరోబలాన్ని ద్విగుణీకృత పచ్చుకుంది.

పరీక్షలు ప్రారంభమైనాయి. ఉమాశశి రోజూ పరీక్షలు వ్రాస్తూన్నదిగానీ - ఏం వ్రాస్తున్నదో, ఏమిటో తెలియని పరిస్థితుల్లో వ్రాయకాగింది. బి. ఏ. ప్యాసు కాగలననే

ధైర్యం ఆమెకు లేకుండాపోయింది. ఆ విషయాన్ని గురించి ఆలోచించడమే మానివేసింది. ఇంటివద్దగవాళ్ళ ఆస్థ సంస్కృతికోసమే పెద్దగా శ్రమపడి చదవకుండా పనేక్షలన్నీ వ్రాసింది

అప్పటికీ డాక్టరునుంచి ఉమాశశికి లేఖ రాలేదు.

శీతారామయ్య పెళ్ళి రాయబారాలు జోరుగా జరుపుతున్నాడు. కట్నం కానుకలు ఖరారు పరుకున్నారు ఒక రోజు పిల్లవాని తల్లిదండ్రులు గుంటూరువచ్చి ఉమాశశిని చూశారు అందచందాలు బాగా నచ్చాయి. పిల్లను పిల్లవాడు చూడాలా? అన్న ప్రశ్న క్రింది శీతారామయ్య తీసికొని రాగా “పిల్లకేం బంగారుబొమ్మ మేం చూశాంగా. ఇక్కావాడు ప్రత్యేకంగా చూసేదేమిటి?” అన్నాడు పిల్లవాని తండ్రి ధనంజయరావు త్వరలో ముహూర్తం పెట్టుకొందామనుకున్నారు.

ఒకరోజు రాత్రంతా ఉమాశశి నిద్రలేకుండా ఆలోచించి, ఆలోచించి, తెగింపుతో కూడుకున్న ఓ నిర్ణయాని కొచ్చి, ఇంట్లో ఎవరితోను చెప్పకుండా ఉదయం ఎనిమిది గంటల బస్సులో నాగార్జునసాగర్ వెళ్ళింది. చెల్లెలి రాకకు అమరేశ్వరి ఆశ్చర్యపడింది.

“ఏమిటివిశేషం?” అన్నది అమరేశ్వరి ఆశ్చర్యాన్ని దాచుకోకుండా.

“దాదాపు నా పెళ్ళి ఖాయమైనట్లే. ముహూర్తం ఒక్కటే మిగిలిపోయింది.

“మామయ్య కుదిర్చే సంబంధమేనా? నిన్న నాన్న ఉత్తరం వ్రాశాడటే - బహుశా వొచ్చే నెలలో పెళ్ళి జరగ వచ్చని.”

“ఈ పెళ్ళి నేను చేసినక్కా” అన్నది ఉమాశశి స్థిర గంభీర స్వరంతో.

అమరేశ్వరి ఏం మాట్లాటలేకపోయింది. చెల్లెలి నిర్ణయంలోని గట్టిదనాన్ని గ్రహించింది.

“డాక్టరు కరుణానిధిగారు నా ఉత్తరానికి సమాధానం వ్రాయలేదు. ఆయన మనోభిప్రాయమేమిటో ఖచ్చితంగా తేల్చుకుందామని వొచ్చాను. అప్పుడవరకూ నా మనస్సుకు శాంతిలేదు మార్గమంటూ ఒకటి ఉన్నదని తెల్సికున్నాక, కష్టనష్టాలకోర్చి, ధైర్యంతో ఎంత దూరమైనా ప్రయాణం చేయవచ్చు. గమ్యస్థానం చేరుకోవచ్చు.

“నువ్వు అంటూన్నది సబబే ఉమా! దారులు తెలియని ఎడారిలో ఎంతదూరం ప్రయాణిస్తేమటుకు ఫలితం యేముంది? నాలుగు దారులు కల్పిన కూడలిలో భగవంతుడు మనల్ని విడిచి నప్పుడు - మూసివేయబడన దారినే మనం కనిపెట్టి ప్రయాణం చేయాలి. కొంత దూరం ప్రయాణించాక ‘ఈ రహదారి మూసివేయబడినది’ అని తెల్సికొని మళ్ళీ ఇంకో దారిన ప్రయాణం చేయాలంటే ముఖ్యంగా స్త్రీలకు సులభ సాధ్యంకాదు.”

“ఈ సాయంత్రమే డాక్టరుగారి దగ్గరకు వెళతాను” అన్నది ఉమాశశి. అలాగే అన్నట్టు తల ఆడించింది. అమరేశ్వరి.

మోహన్ కుమార్ ఊళ్ళోలేడు. రెండు రోజులక్రితం కంట్రాక్టును సూర్యనారాయణతో కలిసి హైదరాబాద్ వెళ్ళాడట రాశేడు.

ఆ సాయంత్రం ఉమాశశి మువ్వసంతా ఆశలదీపాలతో వెలుగుతూండగా హాస్పటల్ కు వెళ్ళింది డాక్టరు కరుణానిధి కోసం నేరుగా. కన్సల్టింగ్ రూమ్ లోకి వెళ్ళింది. ఆ గదిలో డాక్టరు కరుణానిధి కూర్చుండే కుర్చీలో మరొకవ్యక్తి కూర్చొని పుడడాన్ని చూచి నిర్ఘాంత పోయింది ఉమాశశి

‘ఏమండీ! ఏం కావాలి? అన్నట్టు చూశాడు కొత్తగా హాస్పటల్ కు వచ్చిన డాక్టర్ రఘురామ్;

ఆ సమయంలో ఆ గదిలోకి వచ్చిన కాంపౌండరు జగన్నాథరావు, “డాక్టరు కరుణానిధిగారు నెలరోజుల క్రితం మచిలీపట్నం ట్రాన్స్ ఫర్ అయినారండీ” అన్నాడు ఉమాశశితో.

ఆమె ఊణంసూడా అక్కడ నిలబడలేక పోయింది. దుఃఖాక్రాంత హృదయనియై గబగబా ఇంటికి వచ్చింది. విషాదం గూడుకట్టిన చెల్లెలి వగనాన్ని గమనించి అమరేశ్వరి విచలితయై “డాక్టరుగారు ఏమన్నారు ఉమా?” అన్నది.

అమరేశ్వరి వచ్చింది. మోహన్ కమార్ పనుల వొత్తిడినల్ల పెళ్ళిరోజు ఉదయం వస్తానన్నాడట.

ఉమాశశి ముభావంగా, గంభీరంగా, మూర్తీభవించిన విషాదంతో వుంటూన్నది. ఇంట్లో తల్లిదండ్రులు, మామయ్యా ఎవరు పలుకరించినా ముక్తసరిగా మాట్లాడటం తప్ప చురుక్కు విప్పి మాట్లాడటంలేదు. వెళ్ళికికొత్తచీరలుకొనే సందర్భంలో ఆమెను బజారుకురమ్మంటే 'రాను' అన్నది. 'రాళ్ళనక్కెసు చేయించుకుంటావా?' అని తల్లి అడిగితే 'అక్కడేదు' అన్నది 'కొత్తగాజులు తొడిగించుకో పెళ్ళికూతురా! అని మేనమామ భార్య అంటే నిర్లక్ష్యంగా చిరునవ్వు' నవ్వింది. ఆమెను చూస్తూంటే-ఇంట్లో వారందరికీ ఓ విధమైన భయం కలుగుతూన్నది. వేళకు భోజనం చేయదు. ప్రాద్దస్తమా నమూ ఆ మేడమీది గదిలో ఆకులు రాల్చుకున్న చెట్టులా దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తూ వుంటోంది.

అమరేశ్వరి పలుకరించినా సరిగ్గా సమాధానం చెప్ప లేదు ఉమాశశి

“ఫలితాలనూ, పరిస్థితులనూ దృష్టిలో పెట్టుకోకుండా మనం అనేకపనులు చేస్తూవుంటాము. అందులో ప్రేమించటం కూడా ఒకటే. ఒక స్త్రీ ఒక పురుషుణ్ణిగానీ, ఒక పురుషుడు ఒక స్త్రీనిగానీ ప్రేమించటానికి ఆటంకాలుండవు. ఎటొచ్చి ఆ స్త్రీగానీ, పురుషుడుగాని తమతమ 'ఇది ప్రేమ' అని తెలుసుకొని, ఆమోద మద్రుకోసం సమాజానికి విజ్ఞాపన ప్రశం సమర్పించినప్పుడే వొచ్చే చిక్కులూ, సంఘర్షణలూ

కడుపులో పడదోసుకొస్తూన్న దుఃఖాన్ని గొంతులో
బిగించి - “డాక్టరుగారు ఇక్కడలేరట అక్కా. బందరు
ట్రాన్స్‌ఫర్ అయినారట” అన్నది ఉమాశశి.

బహువుగా నిట్టూర్చింది అమరేశ్వరి జీవితంలో దుర
దృష్టం కళ్ళు తెరిచినప్పుడు - కసిదీర్చుకుంటూన్నట్టుగా పరి
స్థితులు కావలాకాస్తూంటాయి.

ఆ మరునాటి ఉదయం బస్సులో ఉమాశశి గుంటురు
వెళ్ళింది.

ఉమాశశి వివాహానికి శుభమహూర్తం నిశ్చయించ
బడింది. పెండ్లి ప్రయత్నాలు జోరుగా సాగుతున్నవి శీతా
రామయ్య లాయగుగారి ట్లోనే వుండిపోయాడు. పెళ్ళి అయి
పోయి, వధూపరలిద్దరూ మూడు నిద్రలుచేసి వచ్చేవరకూ
తనకి ఊపిరాడదని చెప్పుకుంటున్నాడు. ముఖ్యమైన కేసుకు
చెప్పి సుందర రామయ్యగారు కోర్టుకు వెళ్ళటంలేదు. సరస్వ
తిమ్మ పిండివంటల హడావుడిలోవుంది పెళ్లి వారంరోజుల
వున్నదనగా అమరేశ్వరిని రమ్మని ఆవిడ భర్తచేత ఉత్తరం
వ్రాయించిందిగానీ, పెళ్ళి మూడురోజులు వుందనగా

విషాద సంఘటనలూ, ప్రేమించడం నేరకాదు. సాందర్యాన్ని సంగీతాన్నీ, సాహిత్యాన్నీ ఎట్లా ప్రేమిస్తామో - వాటి కఠినమైన విలువల్నీ, అనుభూతుల్నీ మరొక వ్యక్తి సాన్నిహిత్యంలో సాహచర్యం ద్వారా జీవితంలో ప్రతిష్ట చేసికొనేందుకు పాటుబడటం తప్పుకాదు. కాని ఒక ప్రాథమిక సత్యమేమిటంటే; మనం అనుకున్నట్లు ఏదీ జరుగదు విధిని వశపర్చుకొనే బలం మనకులేదు. మన ఆజ్ఞానువర్తినియై విధి మన నీడలలో నడిచిరాదు. అడ్డదిడ్డంగా నడిచే దాని నడకలలోనే మనం నడువాలి. అలాంటి శక్తి దానికి వుండబట్టే - జీవితాల్లో యింత కల్లోలమూ, అస్పష్టతా, అనివార్య పరిస్థితులూ విధినీ, అది కల్పించే అజ్ఞాత పరిణామ వికల్పాలనూ లక్ష్యపర్చకుండా మొండి ధైర్యంతో, ఆత్మ బల సంపన్నతతో - ఫలితాలపట్ల దృష్టిలేకుండా పరిస్థితులకు ఎదురు నడిచేవాళ్ళువుంటారు. తమ కృషితో, దృష్టిధన్యతతో చివరకు విజయాన్నికూడా సాధిస్తారు. జీవితంలో దృఢమైన నిర్ణయాన్ని తీసికొని, వాటి ముందుచూపుతో బ్రతుకు బాటగా ప్రయాణించాల్సిన అవసరాలు తటస్థిస్తాయి. అట్లాంటప్పుడు పటుతరమైన మరోనిబ్బరాన్నీ, విచక్షణా జ్ఞానాన్ని ఆత్మవిశ్వాసపు గట్టితనాన్నీ ఉపయోగించుకోవాలి. ఈ పెళ్ళి నీకివ్వలేదు అయినప్పటికీ అమ్మా, నాన్నా వాళ్ళు అధికార దౌర్జన్యాన్ని వినియోగించి, నీ కీ పెళ్ళి చేయబూనారు. ప్రయత్నాలన్నీ వడిగా జరుగుతున్నాయ్. నిన్ను పెద్ద సుడిగుండంలోకి అయినవాళ్ళంతా బలవంతాన నెట్టుతున్నట్టు

భావిస్తున్నావు. అవును నిజమే ! పరాధీనచిత్తంతో భర్తతో కాపురం చేయడం సుడిగుండంలో ఊపిరాడకుండా గిరున తిరగడంలాంటిదే ! అలాంటి స్త్రీ నఖశాంకుల్ని పొంద లేదు కాని డాక్టరు కరుణానిధిగారి మీద నీకు గల ప్రేమాభిమానాలు భిన్నమైనవి. నీ మనస్సులో ఆయన రూపానికి గుడి కట్టావుగానీ, ఆయన హృదయంలో నీకు గల స్థానాన్ని తెల్సికో లేకపోయావు ఒకవేళ ఈ వెళ్ళినికాదని, డాక్టరుగారి అర్ధిస్తే ఆయన తిరస్కరిస్తే, అప్పుడు నీ పరిస్థితి తేమిటి ? మళ్ళీ మొదటికి రావాల్సిందేగా? ఎవరినో ఒకళ్ళను వివాహమాడవల్సిందేగా! నీ పరిస్థితిని నవ్వు సమీక్షించుకుంటే యింతగా దుఃఖపడక్కర్లేకు ఉమా !” అన్నది అమరేశ్వరి.

నీళ్ళు నిండిన కళ్ళతో అక్కయ్యకేసి దీనాతి దీనంగా చూస్తూ కూర్చుంది ఉమాశశి.

తల్లి పిలవగా అమరేశ్వరి మేడమెట్లు దిగి క్రిందకు వెళ్ళింది.

*

*

*

బందల్లో బస్సు దిగేప్పటికి రాత్రి ఎనిమిదిన్నర అయింది. ఉమాశశి వెంటనే రిక్షా ఎక్కి గవర్నమెంటు హాస్పటల్ కు పోనివ్వమన్నది. రిక్షా వడిగా వెళుతోంది. వీధుల్లో విమ్మనీరాలు “ఎందుకొచ్చిన ఈబతుకు ?” అన్నట్టు నిజంగా వెలుగుతున్నాయి. వీధుల్లో సందడి ఇంకా సద్దుమణగలేదు.

‘ఇది జీవితంలో గొప్ప సాహసమే ! కనిపించిన తల్లి దండ్రుల ప్రేమ వాత్సల్యాన్ని విడనాడి, ఆత్మీయ బంధ నాల్ని తెంచుకొని, వాళ్ళ పరువు ప్రతిష్టల్ని, గౌరవ మర్యాదల్ని బజారు కెక్కించి - పెళ్లి రేపనగా నేను ఇలా తప్పించుకురావడం అక్కయ్యనుకూడా దిగ్భ్రమపర్చి పూటుంది. కాని ఇంతకంటే నాకు మరో మార్గమేముంది ? తల్లిదండ్రులు నిర్ణయించిన సంబంధాన్ని చేసికోవాలి. అది ఇష్టంలేదు. మనస్సు ఇంకొకరిపై గుండచేసి, హృదయానిష్ఠ ఇంకొకరికి అప్పజెప్పి, ఆత్మలో ఇంకొకరిని ఆరాధించుతూ - తల్లిదండ్రులు నిర్ణయించిన వ్యక్తిని ఎలా వివాహమాడటం ? నా ఇష్టంలేకుండా వాళ్ళు పట్టుదలతో, దౌర్జన్యంతో, మూర్ఖంగా పెళ్ళి చేయాలనుకున్నారు. అక్కయ్య పెళ్ళికూడా అలానే చేశారు. అక్కయ్య మూగజీవి కనుక ఒప్పుకుంది. ఇప్పుడు తెగిన గాలిపటంలాంటి భర్తతో జీవితంలో దుఃఖానుభూతుల్నే పొందుతూన్నది. అలా నేను కూడా జీవితాన్ని ఎందుకు వరకం చేసికోవాలి ? డాక్టరు కరుణానిధిగారు కరుణార్ద్ర హృదయులు. శిష్టస్వభావులు. సత్ప్రవర్తనగల వారు. ఆయనగారు తప్పకుండా నా సాహసాన్ని మన్నింపే తన హృదయంలో చోటునిచ్చి నా జీవినాన్ని రక్షిస్తారు. ఆ ఆత్మవిశ్వాసమే లేకుంటే ఈ సాహసం ఎందుకు చేస్తాను ? అనుకున్నది ఉమాశశి రిక్నాలో.

గవర్నమెంటు హాస్పటల్ దగ్గర రిక్నా దిగి నైజ్ వాచర్ తో డాక్టరుగార్ని గుర్తించి వాకబు చేసింది ఉమాశశి.

‘ఎగలు డ్యూటీ అనీ, ఇంటిదగ్గర వుంటారనీ’ చెప్పాడు నైట్ వాచర్. ‘ఇల్లు ఎక్కడ?’ అని ఆమె అడగగా, స్వయంగా అతనే గామానాయుడుపేటలో ఉన్న ఒక చిన్న మేడ దగ్గరకు తీసికెళ్ళాడు. మేడ క్రింది భాగమంతా చీకటిగా వుంది - అస్పష్టంగాపడే వీధి నిమ్యస్థితి వు కాంతి మినహాయించి. మేడ పైన లైటు వెలుగుతూంది. నైట్ వాచర్ గేటు తెరచి లోపలికి తీసుకెళ్ళి అమ్మగార్ని పిలిచాడు. అన్నపూర్ణమ్మ తలుపు తెరిచింది. మేడ వరండాలో నిలబడ్డ ఓ పద్దెనిమిదేళ్ళ యువతిని చూసి ఆవిడ ఆశ్చర్య చకితమైంది.

“ఈమెగారు గుంటూరునుంచి వచ్చారు. అయ్యగార్ని చూడాలట” అన్నాడు నైట్ వాచర్.

ఆవిడ ఆశ్చర్యానుంచి కొంచెం ఆలస్యంగా తేరుకొని మేడపైకి చూపెట్టింది - పైన ఉన్నాడు అన్నట్టు.

మేడమెట్లెక్కి నెమ్మదిగా పైకి వెళ్ళింది ఉమాశశి. ఆమె చేతిలో చిన్న సూటుకేసు వుంది. అందులో కొంత డబ్బూ, నగలూ, చీరెలూ ఉన్నాయి.

మెల్లగా తలుపు తట్టింది ఉమాశశి. చుట్టూ వాతావరణంలో నిశ్శబ్దం రాజ్యం చేస్తూండడంవల్ల - ఆ చిన్న చప్పుడు పెద్దదిగానే వినవచ్చింది.

“ఎవరూ?” అన్న కేక లోపల్నుంచి వినబడింది. డాక్టరు స్వరాన్ని ఆమె గుర్తుపట్టింది ప్రాణంపై చల్లనిగాలి వీచినట్లయింది.

మళ్ళీ తలుపు తట్టింది ఉమాశశి.

డాక్టరుగారు తలుపు తెరిచాడు.

ఎదురుగా నిలబడ్డ ఉమాశశిని చూచి సంభ్రమాశ్చర్య చూపుతూ నాడు డాక్టరు. అంతలోనే తేరుకొని “లోపలికిరండి” అన్నాడు. ఆమె లోపలికి భారంగా వడిచింది. కుర్చీలో కూర్చుంది.

రెండు నిమిషాలపాటు ఇద్దరిమధ్య మానం ప్రయాణం చేసింది డాక్టరు నైట్ డ్రెస్ లో ఉన్నాడు. పైజామా, లాల్చీ వేసుకున్నాడు ఏదో ఇంగ్లీషు నవల చదువుతూన్నట్టు న్నాడు - తెరచి టేబుల్ లైటు పక్కన పెట్టబడివుంది.

ఉమాశశి ఆ గదినంతా కలయజూసింది. రెండు బీరువాలనిండా పుస్తకాలున్నాయి. కిటికీ ప్రక్కని బెడ్. ఆ చెంతనే అందమైన టేబుల్ ల్యాంప్. కొంచెం దూరంలో సోఫాసెట్. గోడలకు ‘పార్కుడేవిస్’ ‘ఐ. సి. ఐ.’ వారి క్యాలెండర్లు రెండు మెడిసిన్ తో వొచ్చిన అభివృద్ధిని చిత్ర స్టూన్న బొమ్మలతో ఉన్నాయి. డాక్టరు రెండు మూడసార్లు పరిశీలనగా ఉమాశశి కేసి చూశాడు - సంభాషణ ఎట్లా ప్రారంభించాలో తెలియక.

మానాన్ని భరింలేక ఉమాశశియే ముందుగా మాట్లాడింది. “నేను వ్రాసిన లేఖ మీకు అందినదనుకుంటాను.”

“ఉం!” అన్నాడు డాక్టరు ముక్తసరిగా.

“మీ నుంచి సమాధానాన్ని ఇంత కాలంనుంచీ
నిరీక్షించాను”

డాక్టరు మాటాన్ని గోడప్రక్కకు తిప్పుకున్నాడు.
ఉమాశశి గుండె పళ్ళ చక్రం మధ్య నలిగినట్లయింది.

“నేనిప్పుడు నిజీవ ప్రతిమను. ఈ ప్రతిమకు ప్రాణాన్ని
పోసే బాధ్యత మీదే. లేక ఈ ప్రతిమకట్ల నిరాదరణ చూపి
శిథిలావస్థకు గురిచేస్తే ‘ఈ జన్మకీ బ్రతుకింతేను’ అను
కుంటూ కళ్ళు మూస్తాను మీ యందుగల అనంచలమైన
విశ్వాసంతో, ఆత్మబలంతో, మనోనిబ్బరంతో - రేపుజరుగ
బోయే నా కళ్ళివి కాదా సాహసంతో ఇట్లావచ్చాను. నా
జీవితానికి రెండే రెండు పరిష్కారమార్గాలున్నాయి. ఒకటి
వెలుగుకు మార్గంచూపుతుంది, రెండోది శాశ్వతమైన చీక
టికి దారి చూపుతుంది నన్ను కరుణించి మీ హృదయంలో
స్థానాన్ని కల్పించి, వివాహం చేసుకుంటే నా జీవితం తేనె
సోనల మధుమితో వెలుగు వెన్నెల్ని పరుచుకుంటుంది.
నన్ను నిర్దయగా తృణీకరించితే - ఆత్మహత్యే శరణ్యం.
నా బ్రతుకూ, భవిష్యత్తూ మీ చేతుల్లోనే ఉన్నాయి.
నా హృదయం పూర్తిగా మీకు అర్పించబడింది. మనస్సులో
మీకు పవిత్రంగా దేవాలయాన్ని నిర్మించుకొని, మీ విగ్ర
హాన్ని అహర్నిశమూ ఆరాధిస్తూన్న నేను మరొక వ్యక్తిని
ఎలా వివాహం చేసుకొనేది ? పరిస్థితుల ప్రాబల్యతవల్ల అలా
వివాహం చేసుకొని మనసులేని మనువుతో, ఆత్మనంచనతో

బ్రతుకునా దుఃఖభాజనం చేసికొనేకంటె-మీనల్ల తిరస్కృతిని పొంది మరణించడం మేలని వొచ్చాను.” ఉమాశశి గొంతులో తీవ్రమయిన దుఃఖం వాణికింది.

డాక్టరు స్తబ్ధ గంభీరతతో నిరుత్తుడై నాడు కొన్ని నిమిషాలపాటు. తన నిర్లక్ష్యం, మానం తిరస్కారాన్ని తెలియబరుస్తుండన్న భావం - ఆమెను ఎలాంటి దారుణ పరిస్థితులకు దారితీసింది! తన గొంతుమీదకు తనే యీ ఉపద్రవాన్ని తెచ్చుకున్నాడు ఇప్పుడేం చేయాలి? ఈ సమస్యకు పరిష్కారమేమిటి? తను మొదట్లోనే తన అభిప్రాయాన్ని తేఖద్వారా వ్యక్తపరిచే - ఉమాశశి యింత సాహసానికి పాల్పడేది కాదేమో! ఇలా ఉమాశశి తనపై ప్రేమను గట్టి పర్చుకొని, తన రూపాన్ని ఆరాధిస్తూ, తనని పెళ్ళి చేసికొనమని ధైర్యంగా, నిస్సహాయంగా అర్థిస్తుండనీ - తను సమాధానం చెప్పవల్సి వుంటుందనీ ఆలోచించలేదు. డాక్టరు ఉక్కిరి బిక్కిరై నాడు జవాబు చెప్పేందుకు.

“మీనల్ల ఇంత నిర్లక్ష్యంగా ప్రవర్తిస్తూ, మీ ఉత్తరాలకు సమాధానాలు వ్రాయకుండా, మీలో అపోహల్ని కలిగించి - మిమ్మల్ని యీ దుస్థితికి గురిచేసినందుకు క్షమించండి ఉమాశశిగారూ. నా మానాన్ని తిరస్కారంక్రింద భావించి మీరు మనస్సు మార్చుకుంటారని అనుకున్నాను. మీరు నన్ను గాఢంగా ప్రేమించవచ్చు; వృద్ధయంలో ఆపూర్వమైన స్థానాన్ని కల్పించి, అహర్నిశమూ ఆరాధించవచ్చు. మీరు వివేకరహితంగా, ఎండమావుల్ని చూసి

మోహపక్షట్టు నిందించను. కాని నాపరిస్థితివేరు నా హృదయ గతిస్థితిని గూర్చి మీకు సంపూర్ణంగా తెలియదు ఇప్పుడు చెబుతున్నాను, వినండి నేను ప్రేమలో పరాజయాన్ని పొంది ఆ వెబ్బతో యింకిపోని వైరాగ్యంతో, మనస్సుతో రాజీ పడలేక బ్రతకలేక బతుకుతున్నాను. ప్రాసంచిక విషయాలపై అంత నిర్లక్ష్యానికి అదే కారణం. ప్రేమలో విరిగిన మనస్సుకు శాంతిని పుణ్యోగ ధర్మంలో అన్వేషిస్తున్నాను. కాని మధు మేహం పున్నవానికి గాయంమాననట్టు నా మనస్సుకు తగిలిన ఆ గాయం మానుటలేదు. మీమీద నాకు సానుభూతివుంది, దయార్ద్రత వుంది. నిర్మలమైన మీ ప్రేమాభిమానాలపట్ల విశ్వాసమాంది కాని ఏ ప్రయోజనం? చెట్టునుండి కొమ్మను కేరుచేస్తే-మళ్ళీ ఆ కొమ్మ చెట్టుకు అతుకుతుందా? అలాగే ఒకసారి ప్రేమలో విఫలమైన తర్వాత మళ్ళీ ఆ ప్రమాదంలో మనస్సు చిక్కుకుంటుందా?”

హతాశురాలైంది ఉమాశశి.

“మీరు ఎవరన్నయినా ప్రేమించారా? ఎవరామె?” అన్నది ఉమాశశి పుట్వగ్న చిత్తయె.

మాట్లాడే ముందు డాక్టరు ఆమె నేత్రాంచలాల్లోకి నిశితంగా చూశాడు.

“అవును మీ అక్కయ్య అమరేశ్వరిని.”

విద్యుద్ధాతానికి గురైనట్టు నిశ్చేష్ట ప్రతిమమైంది ఉమాశశి.

“మెడికల్ కాలేజీలో మేమిద్దరమూ ప్రేమించు కన్నాం వివాహం చేసుకుని నిర్మలానందమయ వీచికల్లో తేలిపోదామని కలలుగన్నాం. కాని మీతల్లిదండ్రుల మొండి పట్టుదలవల్ల మా వివాహం జరగలేదు. భగ్నప్రేమికులమై నాము. ఆమె మోహన్ కుమార్ గారిని వివాహం చేసికొంది. భర్త సాన్నిధ్యంలో నన్ను మర్చిపోవడానికి ప్రయత్నిస్తూంది. కాని నా మనస్సులో ఇంకా అమరేశ్వరి మెదలుతూనే వుంది. ఆమెనింకా అదేసరిగా తల్చుకోవడం ధర్మంకాదనీ పూర్తిగా మర్చిపోదామనీ ఎంత ప్రయత్నించినా వీలుపడటంలేదు” అన్నాడు డాక్టరు.

“మీరు వివాహం చేసుకోండి. భార్యను ప్రేమించడం ద్వారా ఆమెను మర్చిపోవచ్చు” అన్నది ఉమాశశి ‘షాక్’ నుంచి తెప్పిల్లి.

“అంత తేలికకాదు”

“కాకపోవచ్చు. కానీ చేసుకుతీరాలి. ఒక పనికి విధి అనుకూలించనప్పుడు - మరో పనివ్వారా ధర్మాన్ని తీర్చుకోవడం సమంజసం గదా! మీరు మరో వ్యాపకం ద్వారా మనస్సు మార్చుకోక, వివాహం చేసికోక ఆమెకోసం జీవితం కొనవరకూ దుఃఖిస్తూ కూర్చోవడంవల్ల ప్రయోజనమేముంది? మార్పు కొత్తపంథా మళ్ళీ జీవితంమీద మమతల్ని కలిగిస్తాయి.”

బలహీనంగా నవ్వాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

“ఏమైనా మీరు ముందు ఆలోచన లేకుండా వెద్ద సాహసమే చేశారు. ఇప్పుడైనా మించిపోయిందేమీ లేదు ఇంట్లోకి వెళ్ళండి. తెల్లిదండ్రులు నిర్ణయించిన పనుల్నే వెళ్ళి చేసికోండి. ఆయనగారిమీద ప్రేమానురాగాల్ని పెంచు కొంటూ జీవిత సుఖాన్ని పొందండి. అదే వృత్తమమైన మార్గం. నా మానసికస్థితి బావుండలేదు. మరోస్త్రీని ప్రేమించ లేను. మిమ్మల్ని నిరాకరిస్తూన్నందుకు, మీకు ఆశాభంగం కలిగిస్తూన్నందుకు క్షమించండి నన్ను మర్చిపోండి. భగవం తుడు మీకు మేలుచేస్తాడు. ఇంట్లోకి వెళ్ళి ఆ సంబంధాన్నే చేసికోండి. మీరిట్లా రావడంవల్ల మీ తెల్లిదండ్రులెంత ఊరభవదుతున్నారో? అన్ని ప్రయత్నాలు చేసికున్న వినాశం మీ వల్ల ఆగిపోవడం - మీ తెల్లిదండ్రుల పరువు ప్రతిష్ఠలకెంతటి గొడ్డలికెట్టు? ఇదేమైనా మీరు ఆలోచించారా? నా మాటవిని వెంటనే వెళ్ళండి. కారు పంపిస్తాను, వెళ్ళండి” అన్నాడు డాక్టర్ కరుణానిధి అవేశపూరితుడై కుర్చీలోంచి లేస్తూ.

కళ్ళలో నీళ్ళు గిరున తిరగ్గా పైటచెంగు ముఖానికి అడ్డుకెట్టుకుంది ఉమాశశి.

“మాయీ సలహా మీకు కఠినంగా, దయార్థి రహితంగా వుండొచ్చు. కాని మీ శ్రేయస్సును కాంక్షించి నేను ఇంతకంటే మంచి సలహా ఇవ్వలేను. నా మాటలపై విశ్వాసముంచండి. జీవితంలో తప్పకుండా సామరస్యాన్ని

కుమర్చుకొని కోరిన సుఖశాంతుల్ని పొందగలుగుతారు”
అన్నారు కరుణానిధి అనునయంగా.

అపైన పెద్దలోపున్న దై నర్ను కేకవేసి, కారుసిద్ధం
చేయమన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

ఉమాశశి గుండె కన్నీటి కాలువలై స్రవించగా
దుఃఖస్తూ కుర్చీలో కూలబడివుంది.

౧౧.

అకస్మాత్తుగా ఉమాశశి అదృశ్యమయ్యేసరికి ఇంట్లో
వాళ్ళంతా విషరీతంగా గాబరాపడ్డారు. తెల్లవారితే పెండ్లి
అనగా ఆ రాత్రి యెవ్వరూ భోజనాలు చెయ్యలేదు-పెండ్లికి
వొచ్చిన కొంతమంది బంధువులు మినహా. సరస్వతమ్మ
గుండె బాదుకొంది. “అయ్యో! నా తల్లికి ఈ పెళ్ళి
మొదట్నుంచీ ఇష్టంలేదు ఏ అఘాయిత్యానికి పాల్పడిందో,
ఏమిటో? నాకు భయంగావుంది. ఎక్కడికి వెళ్ళిందో”
లాయరు సుందరామయ్యగారు కోపోద్రేకాలతో పళ్ళుపటపట
కొరకడం తప్ప సూటిగా ఏ వ్యాఖ్యానమూ విసరలేదు.
శీతారామయ్య శివాలెత్తుతూ తిరుగసాగాడు. “ఎంతపని

చేసింది వుమాశశి? విద్యావతీ, గుణవంతురాలూ, విచక్షణా
హీనంగానీ అని మెచ్చుకంటూన్న ఆ పిల్లి యింత పాడుపని
చేసి, తల్లిదండ్రులకు తలవంపులు తెస్తుందా? ఎంత ఘోరం!
ఈ ఇంటి గౌరవమర్యాదల్ని నిలపునా మంటగల్పుతుందా?
యెంత సాహసం?" అన్నాడు సీతారామయ్య. అమరేశ్వరి
లోలోపల చాల బాధపడిందిగానీ, బయటకు ఏమీ అనలేదు.
బందరు డాక్టరుగారివద్దకు వెళ్ళిదేమో చెల్లెలు అనకుంది.
వొచ్చిన బంధువులు తలా ఒకవిధంగా మనస్సులో అను
కున్నారు. ఎవ్వరూ పెదివి విప్పి మాటాడలేదు.

నిద్రాహారాలు లేకుండా ఆ రాత్రంతా ఉమాశశికొసం
ఎదురు చూశారు. ఆమెరాలేదు. పెండ్లి ఇంట్లో విషాదవాతా
వరణం ఆవరించింది. ఉదయం తొమ్మిది గంటలకుకూడా
వుమాశశి ఇంటికి రాకపోయేప్పటికి లాయరుగారి సలహా తీసి
కొని శీతారామయ్య మగ పెండ్లివారికి కబురు చేశాడు —
పెండ్లికి తరిలి రావొద్దని.

శుభలేఖలు అందిన బంధువులూ, స్నేహితులూ,
ప్రేయోబిలాషులూ అంతా వొచ్చారు. పెండ్లి ఇల్లు కళా
విహీనంగా వుండేప్పటికి సంగతి సందర్భాలు కనుకొని
ముఖాలు బరువు చేసికొన్నారు. లాయరు సుందరామయ్య
గారు అనజ్ఞాభారంతో మేడమెట్టుదిగి క్రిందికి రాలేదు.
చరస్వతమ్మ దేవునిగదిలో కన్నీరుమున్నీరుగా ఏడ్వసాగింది.
అవిడను ఓదార్చటానికి అమరేశ్వరి ప్రయత్నించి విఫలం

రాలైంది. పురోహితులూ, ఊళ్ళో కొంతమంది పెద్దలూ కూడా వచ్చి వెనక్కి తిరిగి వెళ్ళారు.

శుభమునూర్తం వేశకుకూడా ఉమాశశి ఇంటికి రాలేదు. మరునాటి ఉదయంనుంచీ బంధువు లొక్కొక్కరే ఎనళ్ళ ఊళ్ళకు వాళ్ళు వెళ్ళసాగారు.

ఉమాశశి పెళ్ళి అట్లా అభాసుపాలై నందుకు లాయను సుంద్రరామయ్యగారూ, సరస్వతమ్మ దిగులుతో మంచాలు పట్టారు. మోహన్ కుమార్ వెంటనే నాగార్జున సాగర్ వెళ్లాడు గాని, అమరేశ్వరి తల్లిదండ్రుల దుఃఖోపశమనంకొరకు వ్రాడి పోయింది. ఓ వారంరోజుల తర్వాత ఆమెకూడా నాగార్జున సాగర్ వెళ్ళింది.

చెల్లెలు ఏమైందో, ఎక్కడుందో, డాక్టరుగారు తిరస్కరిస్తే ఏదైనా అఘాయిత్యానికి పాల్పడిందో - అమరేశ్వరికి భయం భయంగా ఉంది.

ఒకరోజు మధ్యాహ్నం అమరేశ్వరి నిద్రబోతుంటే బయట తలుపు తట్టబడింది. నిద్రనుంచి బద్ధకంగా మేల్కొంగానే “అక్కా! అక్కా! తలుపు తీయ్” అన్న కేకలు వినబడ్డాయి. ఉమాశశి గొంతును గుర్తుపట్టి చివుక్కున లేచి వచ్చి తలుపు తీసింది అమరేశ్వరి.

ఎదురుగా ఉమాశశిని చూసి ఆశ్చర్య మిళితమైన ఆనందాన్ని పొందింది అమరేశ్వరి. కాని అంతలోనే బాధా పూర్ణమైన భావం ముఖంలో అల్లుకొనగా వెనక్కి తిరిగి గదిలోకి నడిచింది.

“అక్కయ్యా! నన్ను క్షమించు” అంటూ ఉమాశశి కన్నీటి ముద్దయై అమరేశ్వరి కాళ్ళకు చుట్టవేసింది.

అమరేశ్వరి హృదయం ప్రేమవాత్సల్యంతో ఎండ వేడిమికి మంచుగడ్డకయ్యింది. చెల్లెలి భుజాల్ని పట్టుకొని, పైకి లేవనెత్తి హృదయానికి గట్టిగా హత్తుకుంది ఆమె కళ్ళు జల జల వర్షించాయి.

“కనిపించిన తల్లిదండ్రులకు తీరని ద్రోహం చేశాన అక్కయ్యా! నా ఆత్మ విశ్వాసం నన్ను మోసగించింది. నా మనోబలం నన్ను పెడత్రోవ పట్టించింది. నా హృదయం నా భవిష్యత్తును పాడుజేసింది. ఆశలతో మలయమారుతాలా ఆకాశంలో వివహరించే నేను నేలపై నిస్సహాయంగా నిల బడ్డాను. నేనేం తప్పు చేశానని విధి నాకే శిక్ష విధించిందక్కయ్యా!” అన్నది ఉమాశశి శోకోద్విగ్న చేతస్కురాలై.

“ఇంతకాలమూ ఎక్కడున్నావు ఉమా! అసలేం జరిగినది? ఇంట్లోంచి ఎందుకు పారిపోయావు? డాక్టరు కరుణానిధిగార్ని కలిసున్నావా? వారేమన్నారు?” జడి వానలాగ ప్రశ్నల్ని కురిపించింది అమరేశ్వరి ఆరుద్దా కొలదీ.

“ఆ కళ్ళి నాకు సుతరామూ ఇష్టంలేదని నీకు తెల్సు కదక్కా! ఒకవేళ ముఝుమ రాయిచేసికొని ఆ వివాహం చేసుకున్నా ఎడారిలో పువ్వులాగ జీవితమంతా వృథాగా, నిస్సారంగా, నిస్పృహతో గడచాలి. ఇరువురికీ సుఖశాంతు లుండవు. తల్లి దండ్రుల పడుపు మర్యాదల్ని దృష్టిలో పెట్టు

కొని నాజీవితాన్ని నాశనం చేసుకొనేది కాకుండా, ఆయన బ్రతుకులోకూడా సరకాన్ని సృష్టించటం దేనికని - ఎంతో ఆలోచించుకొని, మానసిక బలంతో, ఆత్మప్రేరేణతో ఆరోజు రాత్రి బండగు వెళ్ళాను డాక్టరు కరుణానిధిగారి దగ్గరకు. ఆయనగారితో నా పరిస్థితిని, నేను చేసిన సాహసాన్ని సవిస్తారంగా చెప్పాను. “మీరు తిరస్కరిస్తే ఆత్మహత్యే శరణ్య”మని అన్నాను. కాని నేను అన్ని విధాలా దురదృష్టవంతుగాల్సి అక్కా. నాప్రేమను గుర్తించి; సానుభూతి కనబర్చారు గానీ - హృదయంలో చోటును ప్రసాదించి, వివాహానికి సుముఖులు కాలేదు. ‘మీ అక్కయ్యా, నేనూ కాలేజీలో అత్యంత గాఢంగా ప్రేమించుకున్నాం. వివాహం చేసికొని మధురమైన జీవితాల్ని గడిపేందుకు కలలుగన్నాం. కాని మీ తల్లిదండ్రుల మొండి పట్టుదలవల్ల మా వివాహం జరగలేదు. ఆమె మోహన్ కుమార్ ని వివాహం చేసికొని, భర్త సాన్నిధ్యంలో నన్ను మర్చిపోవడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. కాని నా మనస్సులో ఇంకా అమరేశ్వరి మెదులుతూనేవుంది.... అన్నారక్కా. నేను నిర్విణ్ణురాలివై నాను. ఈ విషయం నా కెప్పుడూ చెప్పలేదేమక్కా” ఉమాశశి అక్కయ్య ముఖం కేసి చూసింది.

అమరేశ్వరి ముఖంలో హఠాత్తుగా నీలిగీడలు కదులాడాయి. ముఖం కిందికి దించుకుంది. ఉమాశశి చెప్పుకుపోసాగింది.

“వెంటనే ఇంటికి వెళ్ళి తల్లిదండ్రులు నిర్ణయించిన

సంబంధాన్ని చేసికోమని. దైవకుడు కారుయిచ్చి గుంటూరు పంపించారు. కాని జీవితంలో వివాహం చేసుకుంటే డాక్టరు కరుణానిధిగార్నే వివాహం చేసికోవాలనే తీవ్రమైన పట్టు దలతో ఓ నిర్ణయానికొచ్చి, ఆ అర్థరాత్రి విజయవాడలో ఓ స్నేహితురాలింట్లో దిగాను. ఇంతకాలమూ అక్కడే ఉన్నాను. నిన్ను ఓ సహాయం అర్థించటాని కొచ్చానక్కా. ఆ సహాయం నువ్వు తప్పకుండా చేస్తావనే విశ్వాసం నాకు సంపూర్ణంగా వుంది. డాక్టరు కరుణానిధిగారి విషయంలో నువ్వు జోక్యం కలిగించుకోవాలి. నిన్ను ప్రేమించి పరాజయం పొందిన దిగులుతో - నిర్వేదంతో నానాటికీ డాక్టరు మానసికంగా పరినం చెందుతున్నారు. ఆయన్ను అలాగే వదిలేస్తే చివరకు ఏమాతారోనన్న భయం వేస్తోంది. నువ్వు ఎలాగైతే నా అయనగార్ని వెళ్ళికి ఒప్పించు అక్కా. వివాహం జరిగితే ఆయన మనస్సుకు స్థిమితం చిక్కుతుండేమో!"

వెళ్ళని కిణ్ణాలమధ్య చల్లనిగాలి వీచినట్లు నిట్టూర్పు విడిచింది అమరేశ్వరి. ఆ మరునాడే డాక్టరుగారికి ఓ లేఖ వ్రాసింది.

...డాక్టరు కరుణానిధిగారికి,

నమస్కారములు. మీ గురించి మా ఉమాశశి చెప్పగా విన్నాను. విషరీతంగా బాధపడ్డాను. మన ప్రేమ వ్యవహారాన్ని ఒక చెడ్డకలగా పావించి, నన్ను మర్చిపోతారని ఇన్నాళ్ళనించీ భావించాను. కాని మీరు నన్నే పడే పడే తప్పుకుంటూ, హృదయాన్ని కుళ్ళగించుకుంటూ

జీవితంపట్ల వైరాగ్యాన్ని పెంచుకుంటున్నారని తెలుసుకొని కలవరపడుతున్నాను. విజ్ఞానవంతులూ, వివేక సంపన్నులూ, ఆత్మ వైశాల్యంగలవారూ విశ్వజనీనతను కాంక్షించేవారూ, మనోదాగుఢ్యంగలవారూయైన మీరే ఇట్లా సినిసిజానికి గురై మానసిక వ్యధతో మగ్నిపోతూ, బ్రతుకును గురించి నిర్లక్ష్యంగా పూటే ఎట్లా?

“మనకు జీవితంలో ఎన్నో ఎదురు దెబ్బలు తగులుతూ పుంటాయి వాటిని గురించి ఆలోచిస్తూ, కృంగి కృశించిపోతే జీవితంలో ముందుకు పోలేము. ఎప్పటికప్పుడు పరిసరాల సహకారంతో భవిష్యత్తులో వెలుగును చూసేందుకే ప్రయత్నించాలి. మన వాంఛల ప్రకారం జీవితం మలుపు తిరక్కపోతే, ‘ఎందుకిట్లా జరిగింది?’ అనే తార్కికమైన దుఃఖంతో కాలాన్ని వ్యర్థపుచ్చేసుకుంటే - మలుపు తిరిగిన బాటలోనే జీవితానికి సార్థకత చేకూర్చుకోవటం విజ్ఞుల లక్షణం. మిమ్మల్ని ఉమాశశి అత్యంత గాఢంగా ప్రేమించింది. సంఘటనా పూర్వకమైన ఆ ప్రేమను ఆమె అంతవరకూ పటుతరం చేసికొని, ‘మిమ్మల్ని తప్ప జీవితంలో నివాహం చేసికోను’ అన్న ప్రతిజ్ఞ తీసికొనే వరకూ వచ్చింది. ఆ ఉద్దేశ్యంతోనే, అన్ని ఏర్పాట్లూ చేయబడిన పెళ్ళినుంచి తప్పించుకొని - ఇంత కాలమూ అజ్ఞాతంగా ఓ స్నేహితురాలి ఇంట్లో కాలం గడిపింది ఆ పెళ్ళి తప్పిపోవడంతో పరువు ప్రతిష్ఠల కేర్పడిన భంగపాటుతో మా ఏమ్మా, నాన్న నిన్న మొన్నటివరకూ దిగులుతో మంచాలుపట్టారు. తన సాహసంలో ఆవిషయాన్ని

గురించికూడా ఆలోచించలేదు ఉమాశశి. ఆమె ప్రస్తుతం నా దగ్గరే వుంటూన్నది. ఆమెను మీరు వెళ్ళి చేసికొని, త్రొక్కుపై ముచుకారాన్ని పెంచుకొని, జీవిత మాధుర్యాన్ని చవిచూడాలని నా అభిలాష మీరు వెళ్ళి చేసికోంటే, కొత్త బాధ్యతలమధ్య, గాఢమైన మమతలమధ్య, ఎడతెగని అనురాగాలమధ్య - పాత జ్ఞాపకాలి, పరిచయాన్ని, ప్రేమల్ని, అనుభూతుల్ని మచ్చపోవచ్చు. నా అభిలాషకు తప్పక నెరవేరుస్తారని నిండ్లైన విశ్వాసంతో. —అమరేశ్వరి

ఆరోజే తండ్రికికూడా లేఖ వ్రాసింది అమరేశ్వరి- ఉమాశశి తన దగ్గరకు వచ్చినట్టూ, ఊరుగా వున్నట్టూ.

౧౨

కొత్త డాక్టరు రఘురామ్ తో అసిస్టెంటు ఇంజనీర్ మోహన్ కుమార్ చాల సులభంగా పరిచయం చేసుకున్నాడు. ఆ పరిచయాన్ని వారంరోజుల్లో స్నేహంగా మార్చుకున్నాడు. ఇరువురూ అంత సన్నిహితంగా దగ్గరకు రావడానికి కారణం ఇరువురిలవాట్లలో సామ్యం ఉందరడమే. డాక్టరు రఘురామ్ కి క్లబ్బులంటే అమితమైన మోజు. పేకాట ఆడతాడు; టెన్నిస్ ఆడతాడు. ఉద్యోగ ధర్మాని గురించి పట్టుదలలేదు. 'తన

“ముఖం తర్వాతే ఏ కర్మమైతా” అనే స్వభావం కలవాడు. సామాజిక నిధానాలపట్ల ద్వేషంలేకు, గౌరవంలేదు అహర్నిశమూ కులాసానా పూడడమే అతని తత్వంలోని ప్రత్యేకత. మనిషికూడా అలాగే నిర్విచారంగా, ఎల్లప్పుడూ సవ్యతూ, క్రొత్త చిగుళ్ళలాంటి ఉత్సాహంతో వుంటాడు.

ఓరోజు మాటలమధ్యలో వాద్దరికీ డాక్టరు కరుణానిధి ప్రస్తావన వచ్చింది. “అతను నా క్లాసుమేటే! అహో తరహామనిషి అందరితో కలిసిమెలిసి తిరిగే రకంకాదు తనకోసమే తను బ్రతుకుతూన్నట్లుండేవాడు. ఓ లవ్ ఎఫె యిర్లో చిక్కుకున్నాడు చివరకు ఆశాభంగమే పొందినట్లు న్నాడు. గుంటూరులో ఓ లాయరుగాని కూతురుంది అమరేశ్వరని. ఆమెకూడా మా క్లాస్ మేటే! ఆమె కరుణానిధి గాడంగా ప్రేమించుకున్నారు. పెళ్ళికూడా అవుతుందని అందరూ అను న్నారు. కాని ఆమెకు ఎవరో ఇంజనీరుతో వివాహం జరిగిందట. భగ్నమైన ప్రేమతో కరుణానిధి ఇంకా పెండ్లిచేసికోకుండా బ్రహ్మచారిగానే ఉన్నాడట” అన్నాడు డాక్టరు రఘురామ్

మోహన్ కుమార్ ముఖం వివర్ణమైంది. ఒక్కసారిగా ముఖం ప్రక్కకు తిప్పుకున్నాడు. తన భార్యను గురించివున్న ఈ ప్రేమ వ్యవహారం తనకు తెలియదు. ఆమె తనకు స్వచ్ఛందంగా అర్థంగాకపోవడానికి - అదే కారణమేమో? ఆరోజు కరుణానిధి తన యింటికి భోజనానికి వచ్చి అమరేశ్వరి కనబడడంతో దిగ్భ్రమ చెందాడు. తర్వాత యింట్లో వుండేందుకు

చాల యిబ్బంది పడుతున్నట్టు కనబర్చాడు. అమరేశ్వరి అతని యెదుట నిలబడ లేక తలనొప్పివంకతో గదిలో వెళ్ళిపడుకుంది. వారిద్దరూ ఒకప్పుడు గాఢంగా ప్రేమించుకున్నారన్నమాట !

తనభార్య ప్రేమగాఢ విన్నమిడట మోహన్ కుమార్ మనస్సు వికలమైంది. తలనొప్పిగా వుందనిచెప్పి వెంటనే ఇంటికొచ్చాడు.

అక్కా-చెల్లెళ్ళు వంటగదిలో వున్నారు.

మోహన్ కుమార్ హాలులో కుర్చీలో కూర్చుని, కుడి చేతి మునివ్రేళ్ళతో నుదురు రుద్దుకుంటూ వుండగా పోస్టు మేన్ వచ్చి రెండు పుత్తరాలిచ్చి వెళ్ళాడు. ఒకటి మోహన్ కుమార్ మిత్రుడు వ్రాసింది. మరొకటి అమరేశ్వరి చిరు నామాకు వచ్చింది. పైదస్తూరిచూసి, ఆ లేఖ కరుణానిధి దగ్గరనుంచి వచ్చిందని అతడు గ్రహించాడు. వెంటనే జేబులో పెట్టుకున్నాడు.

వంటగదిలోంచి హాలులోకి వస్తూ “బావగారూ ! అక్కయ్యకు ఏమయినా పుత్తరాలొచ్చాయా ?” అన్నది వుమాశశి.

పెదాలు చప్పరించాడు మోహన్ కుమార్ ఏమీ రాలేదన్నట్టు.

ఉమాశశి ముఖంలో నిరుత్సాహపు నీడలు కదులాడాయి. బరువుగా అడుగులు వేసుకుంటూ మళ్ళీ వంట గదిలోకి వెళ్ళింది.

అక్కా చెల్లెల్లిరూ డాక్టరు కరుణానిధి దగ్గరనుంచి ఉత్తరంకోసం ఎదురు చూస్తూన్నారన్నమాట. ఇద్దరూ కలిసి ఆయనతో ఏదో రహస్యంగా గూడుపుతాణీ జరుపుతున్నారన్నమాట. ఏమిటో అది! ఆ ఉత్తరం విప్పి చదివితే తనకు అర్థమౌతుందిగా! అనుకున్నాడు మోహన్ కుమార్.

ఆ తర్వాత స్నానంచేసి, భోజనం చేశాడు మోహన్ కుమార్. అతని ముఖం చాల గంభీరంగావుంది కొంచెంసేపు కూడా విశ్రమించకుండా, వెంటనే కారు వేసికొని హాస్పిటల్ కు వచ్చాడు. - అక్కడ స్టాబ్ వర్కు జరుగుతూండగా, హాస్పిటల్ ఆవరణలో కారు ఆపి, ప్రక్క జేబులో చేయి పెట్టాడు - ఆ ఉత్తరంకోసం ఆశ్చర్యపోయాడు జేబులో ఆ ఉత్తరం లేదు. కసిగా పెదాలు నొక్కిపట్టి 'ఇది ఉమాశశి పనియై వుంటుంది. నేను స్నానం చేస్తూండగా జేబులు పెతికి ఆ ఉత్తరం కాజేసి వుంటుంది' అనుకున్నాడు మోహన్ కుమార్.

*

*

*

మోహన్ కుమార్ కారు వేసికొని వర్క్స్ మీదకు వెళ్లగానే, ఉమాశశి బావగారి ప్యాంటు జేబులోంచి తీసిన ఉత్తరాన్ని అక్కయ్యకు చూపెట్టింది.

“అక్కా! బావగారెంత నీచపుపని చేశారనుకుంటున్నావో? నీకు వచ్చిన ఉత్తరాన్ని తను తీసికొని, ‘ఏమీ రాలేదు’ అని నాతో అబద్ధాలాడి, జేబులో భద్రంగా దాచుకున్నారు. ఎందుకో నీకొచ్చిన ఉత్తరాల్ని చూడాలని ఆయన

గారికంత ఆభిలాష? ఇదేమైన సభ్యతేతా?” అన్నది ఉమాశశి బావగారి ప్రవర్తనను అహ్వాంచుకుంటూ.

అమరేశ్వరి ఆ ఉత్తరాన్ని విప్పి చూసింది.

“...ఇప్పుడు నాకు పెళ్ళి చేసుకొనే అభిప్రాయంలేదు. నా జీవితానికి వివాహం ముఖ్యంగా భావించుటలేదు. ఉయ్యోగ ధర్మానికి బ్రతుకు అంకితంచేసి, శక్తివంచన లేకుండా వైద్య సేవద్వారా ప్రజలకు ఉపయోగపడటమే నా జీవిత లక్ష్యం. అందులోనే నాకు సుఖమూ, శాంతి, సంతృప్తి ఉమాశశిగారికి వేరే మంచి వరుణ్ణి చూడటం సమంజసం నీ మనసుల్ని నొప్పించితే తుమాన్హుడ్ని-

— కరుణానిధి

ఆ లేఖ చదివి తన ప్రయత్నం నిష్ఫలంగా నిశ్చేష్టురాలై చెల్లెలి కిచ్చింది అమరేశ్వరి.

అక్కయ్య ముఖకవళికల్లోని నిరాశా మేఘాల్ని గమనించి మాన్పడిపోయింది ఉమాశశి ఆ లేఖను చదువుకుంది. కళ్ళల్లో నీళ్ళు కదలగా, పెదాలు బిగబట్టి కొన్ని నిమిషాల పాటు నిశ్చలంగా నిలబడింది. ఆపైన హృదయంలో దుఃఖం వేగంగా పొర్లి ప్రవహించగా, నిలబడలేక, మంచంపై బోల్తా పడుకొని కన్నీరు కార్చింది.

అమరేశ్వరి చెల్లెల్ని ఓదార్చటానికి ప్రయత్నించింది.

ఆరోజు రాత్రి మోహన్ కుమార్ కారు చప్పుడు వినవచ్చేసరికి పదిగంటలు దాటింది అప్పటివరకూ అక్క చెల్లెండ్రొద్దూ నిశ్శబ్దంగా మేల్కొనే ఉన్నారు. అమరేశ్వరి

వరండాలో లైటువేసి, భర్తకు ఎదురు వెళ్ళింది. మోహన్ కుమార్ కారు తాళం చెవుల్ని చేతిలో తిప్పుకుంటూ, గాలిలో తేలిపోతూన్నట్టు తూలుతూ వరండాలోకి వచ్చాడు, అమరేశ్వరి భర్తస్థితికి భయపడింది. బాగా తాగిఉన్నాడు. విస్కీ-వాసన జమాయించి కొడుతూవుంది భర్త అలాంటి ఒళ్ళు తెలీని స్థితిలో ఇంటికి రావటం ఆమెకు కొత్తకాదు. కాని ఉమాశశి మేల్కొనేవుంది ఇప్పటికే బావగారి ప్రవర్తనపట్ల చెల్లెలికి జగుప్స ఎక్కువైంది. ఈ దిక్కులు తెలీని నిషాలో ఉమాశశిచూస్తే ఇంకేమైనా వుందా?

“రాణీగారింకా నిద్రబోలేదా? నా కోసం ఎదురు చూస్తున్నావా? లేకపోతే పాత ప్రియుడు డాక్టరు కరుణానిధిని గూర్చి తలపోస్తూ కూర్చున్నావా?” అన్నాడు మోహన్ కుమార్ వెటకారంగా నవ్వుతూ.

అమరేశ్వరి నిర్విణ్ణురాలైంది - భర్త కొత్తధోరణికి అదివరకెన్నడూ ఆయనగారు కరుణానిధి పేరెత్తలేదు. పెళ్ళికి ముందు తను కరుణానిధిని ప్రేమించినట్టు ఎలా తెల్సిందో!

“డాక్టరు కరుణానిధి నీకు :పాత ప్రియుడన్న సంగతి ఎట్లా తెల్సిందని ఆశ్చర్యపోతున్నావా?” చీకట్లో ఫిరంగి పేల్చినట్లు పెద్దనవ్వు. “తెలియకుండా వుంటుందా? తెల్సికోకుండా వుంటానా? నువ్వు ప్రేమించి ప్రేమించి పెళ్ళి చేసికోలేక వదిలేసి - ఇప్పుడు నీ చెల్లెల్ని తరుముతున్నావన్నమాట? నంగనాచిలాగ వుండి, ఎంత గ్రంథం నడుపుతున్నావే!” అంటూ హాల్లోకి వచ్చాడు మోహన్ కుమార్.

తూలి ఓసారి క్రింద పడబోయాడు. అమరేశ్వరి పట్టుకుంది. భర్తమాటలు ఆమె గుండెల్లో పడునైన ఈటెల్లా గుచ్చుకున్నాయి. కాని అంతలోనే సంబాళించుకుంది విస్కీ మత్తులో ఏం మాట్లాడుతున్నదీ తెల్సికోలేని పరిస్థితిలో మాట్లాడుతున్నారని.

• హాలులో ఉమాశశి లేదు. తన గదిలోకి వెళ్ళి పడుకొంది. ఆమె మనస్సు బాహ్యజగత్తులో ఏం జరుగుతున్నదీ గ్రహించే వునికిలో లేకపోయినప్పటికీ బావగారు నిషాలో వేస్తూన్న కేకల్ని అలవోకగా వినసాగింది.

కుర్చీలో ఏటవాలుగా కూర్చుని బూటుకాళ్ళను టేబుల్ పైన పెట్టి తల విదిలించసాగాడు మోహన్ కుమార్. విస్కీ కైపు తలలో కైవారాలు చుట్టుతూవుండగా నుదురు సాగదీసి, కళ్ళు ఆర్పుతూ భార్యకేసి చూశాడు. తనమాటలకు ఆమె ముఖంలో కలిగిన సంచలనాన్ని పరిశీలిద్దామని అతని కోర్కె కాని నరనరాల్లో మధురవానీయం తాలూకు మత్తు ఉవ్వెత్తుగా ఎక్కి, భార్యముఖాన్నే స్పష్టంగా గుర్తించలేని దశకొచ్చాడు తను పన్నెండు బొమ్మలు 'బ్లాక్ నైట్' విస్కీ తాగినప్పటికీ మానసిక చేతనావస్థను కోల్పోలేదనీ, పంచేంద్రియాలు తనకి సరిగ్గానే పనిచేస్తుండగా తను యవార్థాన్ని మాట్లాడుతున్నాననీ, ఆ విషయం ఆమె తెల్సికోవాల్సినది - అతని ఆరాటం.

“డాక్టరు కరుణానిధిలో స్క్రెట్ కరస్పాండెచ్చు నడుపుతున్నావన్నమాట! ఇవాళ ఓ ఉత్తరం వచ్చిందిగదూ

ఆయన దగ్గర్నుంచి ఏం వ్రాశాడు? 'నీభర్త వొట్టి దుర్మార్గుడూ, తాగుబోతూ, జూదరీ, వ్యభిచారీ, లంచగొండి, — నన్ను వివాహం చేసికోని నీ బ్రతుకు బూడిదపాలేను' అని వ్రాశాడా! చెప్పు ఏం వ్రాశాడు ఇంకా మీ ఇద్దరిమధ్యా ఉత్తరాలు నడవల్సిన అగత్యమేమిటి?" అన్నాడు మోహన్ కుమార్ కఠోరమైన ఎద్దేవతో.

కొన్నిక్షణాలపాటు దుఃఖ స్తంభితురాలై నిలబడింది అమరేశ్వరి. తనని భర్త అనుమానిస్తున్నాడన్న భావం మెరుపు మబ్బుల్ని చీల్చినట్టు ఆమె హృదయాన్ని చీల్చింది. గబగబా ఆల్మరా దగ్గరకు వెళ్ళి డాక్టరు కరుణానిధి వ్రాసిన లేఖను తీసికొచ్చి భర్తచేతికిచ్చింది.

ఆ లేఖను చదివేందుకు మోహన్ కుమార్ ప్రయత్నించాడుగానీ - చూపు అనుమతించలేదు. అక్షరాలు దాగుడుమూతలాడుతున్నట్టుగా జరుగుతున్నాయి. నిషాభాగా తలకెక్కింది బిగ్గరగా నవ్వుతూ కుర్చీలోంచి లేచి, పడకగదిలోకి వెళ్లి పడుకున్నాడు అమరేశ్వరి భర్తబూట్లు విప్పింది.

“భోజనం చేయరూ?” అన్నది అమరేశ్వరి.

మోహన్ కుమార్ మాటాడలేదు. కళ్ళు మూసి కున్నాడు. ఆ మత్తులో నిద్రబోయాడు. అమరేశ్వరికూడా ఆ రాత్రి భోజనం చేయలేదు. అర్ధరాత్రి దాటేవరకూ మేల్కొనేవుంది.

మోహన్ కుమార్ ప్రవర్తన రోజురోజుకీ శ్రుతిమించి
రాగాన పడజొచ్చింది. ఉద్యోగాన్ని సక్రమంగా నిర్వహిం
చుటలేదు. వర్క్కుమీదకు విధిగా వెళ్ళటంలేదు తన బాధ్య
తల్ని క్రింది ఉద్యోగస్తులకు అప్పగించి - కంట్రాక్టర్లతో,
స్నేహితులతో గెస్టుహౌసులో తరచు ఖుషీగా గడుపు
తున్నాడు. మూడుసార్లు ఎగ్జిక్యూటివ్ ఇంజనీరు వర్క్కు
సూపర్ విజన్ కొస్తే మోహన్ కుమార్ అక్కడలేదు సూప
రింటింగ్ ఇంజనీరు వర్క్కు చూడటానికి వచ్చినా - మోహన్
కుమార్ డ్యూటీలోలేదు. సోపు పెట్టలేదు ఆపైన ఇ. ఇ.
తన దగ్గరకు పిలిపించుకొని అతని బాధ్యతారహిత ప్రవర్తనకు
తీవ్రమైన అసంతృప్తిని వెలిబుచ్చి గట్టిగా హెచ్చరించాడు -
ఇకముందు అలాంటి లోట్లు జరుగరాదని. కాని మోహన్
కుమార్ లక్ష్యపెట్టలేదు. ఒకరోజు ఒక బిల్డింగు గదిపైకి
స్లాబ్ వేస్తూంటే సూపర్ వైజర్ను చూడమని యెక్కడికో
వెళ్లాడు మోహన్ కుమార్. ఆ కంట్రాక్టరు సూపర్ వైజర్ను
మచ్చిక చేసికొని సిమ్మెంటూ, ఇసుకా మిక్చర్ లో సిమ్మెంటు

తక్కువ, ఇసుక ఎక్కువ పాళ్ళల్లో వేయించి స్లాబ్ పోయిం
చాడు. మూడోనాటికే ఆస్లాబ్ నెర్రలు విచ్చి, విరిగి క్రింద
పడింది. దానిపై పైఅధికారులు ఆగ్రహించి, విచారణ
జరిపించగా - అసిస్టెంట్ ఇంజనీరు మోహన్ కుమార్ ఆరోజు
స్లాబ్ వేలేటప్పుడు అక్కడలేడనీ, తన ధర్మాన్ని నిర్లక్ష్యపర్చి
అక్రమంగా ప్రవర్తించాడనీ నిరూపించబడింది.

అయినప్పటికీ మోహన్ కుమార్ భయపడలేదు. ఏ
జరిగితే అదే జరుగుతుంది—అన్న ధీమాతో ఉన్నాడు.
తన ప్రవర్తనలో ఏమీ మార్పును కనబర్చలేదు. రోజూ
రాత్రుళ్ళు పదిగంటలు దాటాక వాళ్లు తెలీని నిమాలో,
మత్తుతో ఇంటికి వస్తున్నాడు. ఆరోజుకూడా అదే స్థితిలో
రాత్రి పడకొండు గంటలకు ఇంటికి వచ్చాడు. భోజనం
చేయలేదు ఏమీ మాట్లాడకుండా పడుకున్నాడు రోజూ
అమరేశ్వరిని వ్యంగ్యాత్మకంగా నిందిస్తూ వుండేవాడు.
ఆరోజు భర్త నిశబ్దంగా పడుకోవడంలో ఏదో విశేష
ముండి వుంటుందనుకున్నది, అమరేశ్వరి. ఓగ్లాసు పాలుత్రాగి
ఆమెకూడా నిద్రకొరిగింది. లైటు ఆర్పివేసి. ఆలోచనలతో
చాలసేపటివరకూ మేల్కొనేవుంది. చివరకు ఏ అర్థరాత్రో
నిద్రబోయింది.

ఉమాశశి గదిలోంచి కెవ్వున కేకవినిపించింది. అమ
రేశ్వరి ఉలిక్కిపడిలేచింది. ప్రక్కన మంచంపై భర్త లేడు.
లైటు వేసివుంది. ఉమాశశి గదినుండి మోహన్ కుమార్
ముఖం అవజ్ఞా భారంతో వ్రేళ్ళాడ వేసికొని వస్తున్నాడు.

అమరేశ్వరి నిశ్చేష్టప్రతిమయైంది. టేబుల్ పైన గడియారం రెండు గంటలకాలాన్ని చూపుతోంది.

ఉమాశశి భయభ్రాంత చేతస్కురాలై హానిపోతూ గది బయటికొచ్చింది. “అక్కా!” అంటూ బావురుమన్నది. పోస్టిలిని అర్థం చేసికొంది అమరేశ్వరి. ఛీ, చివరకు ఎంత దుర్మార్గంలోనికి దిగారాయన?

“అక్కా! బావగారు చీకట్లో నాగదిలోకి వచ్చి నా మంచంపై కూర్చుని మీద చేయివేశారు? ఏమిటి ఆయన వుద్దేశం? ఏం పాడుబుద్ధి? ఎంత చదువుకున్నా, ఏం ఉద్యోగం చేస్తున్నా, ఎంత సూదాలో ఉన్నా, - సభ్యతా, సంస్కారాలు, నీతి నిజాయితీలు లేకపోయింతర్వాత మనిషికి విలువ ఏముంటుంది? అక్కా! నవ్వు యిట్లో వుండగానే ఈ అవినీతికి సాహసంచేస్తే-ఇంకా బయట ఎన్ని అత్యాచారాలు చేస్తున్నాడో బావగారు” అన్నది ఉమాశశి కోపోద్వీగ్నచిత్తంతో.

మోహన్ కుమార్ ముసుగు తన్ని పెట్టి పడుకున్నాడు. మొదలు నరికిన అరటిచెట్టులా కూలిపోయింది అమరేశ్వరి. మిగతా రాత్రి అక్కల్లెండ్రొద్దూ నిద్రబోలేదు. మోహన్ కుమార్ మామూలుగానే నిద్రబోయాడు.

ఆ మరునాడు మోహన్ కుమార్ ఆలస్యంగా నిద్రలేచి ముఖంకడుక్కొని కాఫీతాగి స్నానం చేయకుండానే వర్క్కు మీదకు వెళ్ళాడు. భార్య ముఖంకేసి చూడలేకపోయాడు.

ఉమాశశి నీడనుచూసే భయపడసాగాడు. రాత్రి ఆమె అన్న
మాటల్ని విన్నాడు.

ఆ రోజు మధ్యాహ్నం ఒంటిగంటకు గుంటూరునుంచి
లాయరు సుందరామయ్యగారు వచ్చారు. ఉమాశశిని ఇంటికి
తీసుకెళ్దామనే వృద్ధేశ్వంతోనే ఆయన రావటం జరిగింది
తండ్రి వొచ్చాడని తెలియగానే ఉమాశశి గుండెలో భయం
దట్టమైంది. రాత్రి శావగారు తన గదిలోకి వచ్చిన సంఘ
టనతోనే మనస్సంతా చీకాగ్గావుంది. ఆ చీకాకుకు భయం
జతకూడింది. ఆమె ఎంత సేపిటికి తండ్రికి ఎదురుపడలేదు.
తన గదిలోనే కూర్చున్నది. ఆయనగారే గదిలో కొచ్చి
ఉమాశశిని చూసి, సామ్యంగా పలుకరించారు. “పరీక్ష
ప్యాసై నావు తెలుసా? మొన్న పేషెంట్ల పడ్డాయిగా రిజల్టు!
ఆర్డనరీగా ప్యాసై నావు. క్లాసు వొస్తుందని అనుకున్నాం”

ఆశ్చర్యపోయింది ఉమాశశి - తండ్రి అంత సరళంగా
మాట్లాడటానికి, పరీక్ష ఫలితాన్ని గురించి యింత కాలమూ
తను మర్చిపోయినందుకూ.

“అమరేశ్వరీ! ఇక్కడికి న్యూస్ పేపరు రాదా?”
అన్నారు లాయరు సుందరామయ్యగారు.

“ఎందుకు రాదు నాన్నగారూ!”

“మరి ఆంధ్రా యూనివర్సిటీ బి. ఏ. రిజల్టు మీరు
చూడలేదా?”

“రెండు మూడు రోజుల్నుంచీ పేపరు చూడడంలేదు”
అన్నది అమరేశ్వరి తప్పును ఒప్పుకుంటూ.

“ఎందుకని?” లాయరుగారి ప్రశ్న.

సమాధానానికి తడబాటు చెందింది అమరేశ్వరి

“రేపు ఉదయం బస్సుకు ఉమాశశిని తీసికెడతా నమ్మాయా!”

“ఊ!” అన్నది అమరేశ్వరి ఆమె తండ్రికి ఉత్తరం వ్రాసింది - ఉమాశశి ఇక్కడ ఉంటూన్నట్టూ, ఓసారి రమ్మనమనిన్నూ ఉమాశశి మనస్సు వికలమైవున్నదనీ, ఆమెను ఏమీ ఆగహించనట్టనీ కూడా ఆ ఉత్తరంలో తండ్రిని హెచ్చరించింది. అందువల్ల నే లాయరురు మనస్సులో చిన్న కూతురిపై ఎంత ఆగ్రహం వున్నప్పటికీ తప్పనిసరై సౌమ్యతను నటించాడు. క్రితం రోజువరకూ అమరేశ్వరి చెల్లెల్ని కొన్నాళ్ళపాటు అక్కడే వుంచుదామని అనుకున్నదిగానీ, రాత్రి సంఘటనతో ఆమె మనస్సు మార్పు కుంది. ఆయనగారి చంచల స్వభావానికి ఏం ప్రమాదాలు వాటిల్లుతాయో, పరిస్థితులెట్లా పరిణమించుతాయోనన్న భయంతో ఉమాశశిని గుంటూరు పంపించడమే శ్రేయస్కర మనుకుంది.

మధ్యాహ్నం వేళకే భోజనానికి వచ్చాడు మోహన్ కుమార్. మామగార్ని చూడగానే గుండెల్లో బరువు బయలు చేరింది. “ఎప్పుడొచ్చారు?” అని పలుకరించాడు. అంతే. త్వరత్వరగా భోజనం ముగించి మళ్ళీ వర్క్కుమీదకు వెళ్లాడు. ఇంట్లో వూడడమంటే మళ్ళీ కంపమీద కూర్చున్నట్టుగా

వుంటూన్నది అతనికి రాత్రి నుంచీ. ఆలోచించుకున్నకొద్దీ
 మోహన్ కుమార్ మరీ క్రుంగిపోతున్నాడు. తను ఎంత
 సాహసం చేశాడు? ఎంత మూర్ఖంగా ప్రవర్తించాడు! ఉమా
 శశి నిష్పలాంటిదని తెలుసు. ఆమె సుస్వభావమూ, వ్యక్తిత్వపు
 పదునూ, నీతీ నిజాయితీ, సాంఘిక విలువలపట్ల ఆమె అభి
 ప్రాయాలూ తనకు తెలుసు. మరి తను ఎందుకంత ప్రమాద
 భూయిష్టమైన సాహసం చేసినట్టు? ఎన్నాళ్లుగానో ఆమెనుంచి
 అనుభవాల్ని పొందాలనే వాంఛ అజ్ఞాతంగా పూడడవల్ల
 నైతేనేమి, విస్తీ-మత్తునల్ల ఆ ప్రేరేపణ హఠాత్తుగా తనని
 పిచ్చివాడిగా మార్చటంవల్లనైతేనేమి, బలాత్కారంచేస్తే
 లొంగకపోతుందా అన్న భావం కలగడంవల్లనైతేనేమి, - ఆ
 సాహసం చేశాడు తను. అనూహమైన దుర్ఘటన! తనభార్య
 ఆమె ఏమనుకున్నారో! మామగారితో చెప్పారేమో!
 ఏం చెబితే! ఎవరనుకున్నా తను భయపడాల్సిన పనేముంది.
 పెద్దపెద్ద అధికారులకు ఇంతకంటే ఘోరమైనన పనులు చేస్తూ
 భయపడటంలేదు. వెధవది ఈ ఆడవాళ్ళకు తను భయపడట
 మీమిటి? తనని గురించీ, తన పోకడలను గురించీ, నీతీ నిజా
 యితీలపట్ల తన నిర్లక్ష్యాన్ని గురించి-అమరేశ్వరికి, ఉమా
 శశికి ఈ పాటికే పూర్తిగా తెలిసే వుంటుంది. కొత్తగా
 తనపై వాళ్లు చెడ్డ అభిప్రాయాల్ని ఏర్పర్చుకొనే దేమాం
 టుంది? ఏర్పర్చుకున్నా తనకి వొచ్చిపడే ఇబ్బందులేమీ
 వుండవోవు అనుకొని తనను తాను సంబాళించుకుచున్నాడు

మోహన్ కుమార్. తను చేసే పనుల్ని ఎప్పటి కప్పుడు తెలింపుతో, అలక్ష్యంగా సమర్థించుకోవటానికి అతను అలవాటు పడ్డాడు. ఆ అలవాటుతో జీవితాన్ని గుంచి మొండి ధైర్యాన్ని పెంచుకోసాగాడు

ఆ రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు మోహన్ కుమార్ ఇంటికి ప్రశాంతంగా వచ్చాడు ఎప్పటిలాగే ఆ రాత్రికూడా భర్త విస్తీ పుచ్చుకొనివచ్చి. నాన్నగారి ఎదుట అపసవ్యంగా ప్రసరిస్తాడేమోనని అమరేశ్వరి భయపడిందిగానీ, అలా జరగ నందుకు లోలోపల ఎంతో సంతోషించింది.

మరునాడు ఉదయం బస్సుకు లాయరు సుత్రా మయ్యగారూ, ఉమాశశీ బస్సులో గుంటూరు వెళ్లారు. వెళ్ళేముందు అమరేశ్వరి తండ్రిని ప్రక్కకుపిల్చి ప్రత్యేకంగా చెప్పింది: “నాన్నా! ఉమాశశికి దాని ఇష్టంలేకుండా పెళ్ళి ప్రయత్నాలు చేయవద్దు దాని మనస్సు బాగా నెబ్బతిన్నది దాని అభిప్రాయాలకు వ్యతిరేకంగా ఏం తలపెట్టినా, దాని మనస్సును పూర్తిగా పాడుచేసినవాళ్ళమే అవుతాము. ఆపైన పరిణామాల్ని ఊహించలేము ”

‘సరేలే’ అన్నట్టు తల ఆడించాడు లాయరుగారు.

తర్వాత వారంరోజులకే మోహన్ కుమార్ కి విజయ వాడ ట్రాన్స్ ఫర్ వచ్చింది,

మానవునిలోని సుఖలాలస నీటిప్రవాహం లాంటిది. ప్రవాహ వేగానికి ఇసుక తిన్నెలు ఎలా కరిగిపోతాయో, మనో నిగ్రహం లేనివాళ్ళు సుఖలాలసతో అలా కరిగిపోతారు. విజయవాడ వచ్చాక మోహన్‌కుమార్‌కి సుఖలాలసత తీవ్ర తరమైంది. విజయవాడ వాతావరణం అతని కోర్కెల గుర్రపు స్వారికి అనువుగావుంది.

గవర్నరుపేటలో ఓడాబా అద్దెకు తీసికుని వుంటు న్నారు. ఒకపారి సరస్వతమ్మా, లాయరుగారూ వచ్చి, రెండు రోజులుండిపోయారు, ఉమాశశి రాలేదు. అమరేశ్వరి ఉత్తరాలద్వారా ఆమెకు మనోధైర్యాన్నీ, జీవితంపట్ల ఆశా దృక్పథాలనూ బోదిస్తోంది. కాని తన విషయంలో మటుకు డానోధైర్యాన్నీ, జీవితంపట్ల మమకారాలనూ, ఆశాదృష్టినీ కోల్పోతోంది. విజయవాడ వచ్చిన దగ్గర్నుంచీ ఆమె మానసికస్థితి మరీ అధ్వాన్నంగా తయారైంది.

మోహన్‌కుమార్‌కి తాడూ బొంగరం లేని ఒక మిక్రుడు తటస్థపడ్డాడు. ఆయన సూర్యారావుపేటలో ఓ

క్లబ్బును నడుపుతున్నాడు. ఆ క్లబ్బులో పగలు పేకాట, రాత్రిళ్ళు తాగితందనాలాడడం, అందమైన బొమ్మలుకూడా సుఖసోపానాల నిమిత్తం ఆ క్లబ్బులోకి దిగుమతి అవుతూ వుంటాయి. రోజు మొత్తంమీద మోహన్ కుమార్ మకాం ఎక్కువ ఆ క్లబ్బులోనే. అక్కడికి రకరకాలైన తరహాలుగల వ్యక్తులు చేరుతూవుంటారు. ఉద్యోగస్తులూ, వ్యాపారస్తులూ, కాలమీద కాలువేసుకొని కడుపులో నీళ్ళు కదలకుండా కాలాన్ని వెళ్ళబుచ్చే వాళ్ళూ, జీవిత సంగ్రామంలో ఓడిపోయి నిరాశా నిస్పృహలతో బ్రతకలేక కాలక్షేపం కోసం ఆరాటపడేవాళ్ళూ, జూదం జీవితంలో ఒక భాగంగాభావించి ఆరాధించేవాళ్ళూ, తిండికి బరగక పై వేట్లుచేస్తూ క్లబ్బులో కాపురముండేవాళ్ళూ... లక్షాధికార్ల దగ్గరనుంచీ రిక్లామి తొక్కేవాళ్ళవరకూ ఆ క్లబ్బులో వుంటూ వుంటారు. ఈ రోజుల్లో నాగరికతకూ సంస్కృతికీ పొత్తు కుగరటం లేదేమో? నాగరికత అత్యున్నత శిఖరాలకు అభివృద్ధి చెందిందని గర్వించే ఆధునిక మానవునిలో వ్యక్తిగత సంస్కృతి సభ్యతపై చూపే మోజుకొద్దీ దెబ్బతింటూన్నది. వ్యక్తి సమాజంలో భాగస్వామిగనుక తద్వారా సమాజ గా సంస్కృతే కుంటుబడుతూన్నది. ఆత్మ సంస్కారపు స్థాయిని గురించి ఆలోచించకుండా, మానవుడు భౌతిక సుఖాపేక్షపూర్వక ఆస్థాయిలో సభ్యతను సూచించే రంగుల చొక్కాను ధరిస్తున్నాడు. మోహన్ కుమార్ ఆ తరగతికి చెందిన మనిషే. ఉన్నతవిద్యా, ఉద్యోగపు హోదా—అతని

ఆత్మ సంస్కృతిని అభివృద్ధి పర్చలేను. మనస్సు కల్పించే సుఖాలకు బలహీనుడైనాడు. నవభారత నిర్మాణంలో ఉపయోగపడే సాంకేతిక విద్యలో డిగ్రీ సంపాదించి, ఉద్యోగంలో ప్రవేశించి — ఆ ఉద్యోగములో అవినీతి సంపాదనకు ప్రాధాన్యతచిన్ని, మరీచికలాంటి సౌఖ్యాలకోసం నైతికపతనం చెందాడు. ఆ నైతిక పతనం అతనిలో సంఘం పట్ల నిర్లక్ష్యతనూ, బ్రతుకులో తెగింపునూ, ఆత్మీయులను గురించి నిర్లిప్తతనూ పెంపొందించింది.

విదయవాడ వచ్చిన మూడుమాసాల్లో అమరేశ్వరి హృదయగతస్థితి ఊహకు అండనంతగా నీరసించింది. శారీరకంగా గూడా ఆమెలో భీతిగొల్పే మార్పులొచ్చాయి. పెళ్ళికి ముందు ఆమె శరీర సౌందర్యానికీ, లావణ్యానికీ, ఆకర్షణకూ - మూడు నాలుగేళ్ళ సంసార జీవితానుభవాన్ని పొందిన ఆమె శరీర సౌందర్యానికీ, లావణ్యానికీ, ఆకర్షణకూ ఎక్కడా పోలికలులేవు. చెట్లనుంచి వేరుచేసినపువ్వు వాడి పోయి అందాన్ని, పేశలత్వాన్నీ, ఆకర్షణ గుణాన్ని కోల్పోయి నట్టు-ఆమె సౌందర్యం వాడిపోయింది. ఆకర్షణ క్షీణించింది. ఆమెకు బ్రతుకుపై విరక్తి హెచ్చింది. వర్తమాన జీవితపు నీడలు భవిష్యత్తులోని చీకటిలోకి జరుగుతూన్నట్టు కనిపించ సాగాయి.

... ఇంకా అను బ్రతికిమటుకు ప్రయోజనమేమిటి? యెందుకు? ఏం సాధించిటానికి? కాలేజీలో చదువుకొనే

రోజుల్లో కొన్ని ఆశయాలూ, ఆదర్శాలూ, అభిలాషలూ వుండేవి. వాటిని ఆచరణలో పెట్టి, ప్రశాంతంగా జీవన చూపు ర్యాన్ని అనుభవించాలనే జిజ్ఞాస బలంగా వుండేది. కాని తన బ్రతుకులో ఆ అదృష్టం తటస్థపడలేదు. విధి యెదురు తిరిగింది. ప్రచండంగా వీచే 'ఎదురుగాలిలో' తను ప్రయాణిస్తోంది. ఈ ప్రయాణానికి గమ్యస్థానం మరణమే తెరచాప యెత్తినపడన ఎదురుగాలిలో ప్రయాణం చేసినట్టు పరిస్థితుల ప్రాబల్యతవల్ల విధి ప్రేరేపణవల్ల జీవితంలో వీచే ఎదురుగాలిని ఆత్మ స్థయిర్యంతో యెదుర్కొని, ఆ పైన ప్రశాంతంగా స్థిరపడేవాళ్ళు వుంటారు అలాంటి ఆత్మస్థయిర్యం తనకు లేదు. తన బ్రతుకులో వీస్తూన్న ఎదురుగాలి త్వరలో సమసిపోయేదికాదు. తను మంచికాలం కోసం ఎదురుచూడడం వృథాయే! ఏదో శాపఫలంగా జీవితంలో చీకట్లు నడుస్తున్నాయి. ఆనీడల్లో తను వెలుగుకోసం వేచి వుండటం నిష్ఫలమే!... ఆయనగారి అలవాట్లలో మార్పు రాదు. ఊణఊణమూ తనని చిత్రహింసలాంటి మానసిక న్యధకు గురిచేయడం ఆయనకు సరదాలా వుంది. తను ఏం తప్పు చేసింది? ఏం పాపం చేసికుంది? భగవంతుడు తనకెందుకీ శిక్ష విధించాలి? — అట్లాంటి ఆలోచనలతో రోజురోజుకీ చిక్కి శల్యమైతూంది అమరేశ్వరి.

ఒకరోజు రాత్రి తొమ్మిది గంటల ప్రాంతంలో మోహన్ కుమార్ కారులో పద్దెనిమిదేళ్ళ ఓ యువతిని వెంట బెట్టుకొచ్చాడు ఇంటికి.

ఆశ్చర్యపోలేదు అమరేశ్వరి. ఆ స్థితిగోలేదు. ఎప్పుడో ఒకప్పుడు భర్త తను బ్రతికుండగానే అంతటి నీచమైన అఘాయిత్యానికి పాల్పడతాడని ఆమె ఊహించింది

చిరునవ్వు నవ్వుతూ మోహన్ కుమార్ ఆ యువతిని అమరేశ్వరికి పరిచయం జేశాడు. ఆ చిరునవ్వు ప్రకటిస్తోంది- అతని హృదయంలోని కలుషత్వాన్ని.

“ఈమె పేరు నిర్మల. రాజమండ్రిలో నా స్నేహితుడు రామచంద్రమూర్తి చెల్లెలు. విజయవాడ చూడటానికి వచ్చింది. రెండురోజులపాటు మన ఇంట్లోనే వుంటుంది ”

నన్వలేక నవ్వుతూ “మంచిది” అన్నది అమరేశ్వరి.

పని మనిషిచేత మోహన్ కుమార్ కారులోవున్న ఆమె సామాన్లు పడమటిప్రక్క గదిలో పెట్టించాడు.

“ఇప్పుడు ఆమెకోసం వంటప్రయత్న మేమీ పెట్టుకోకు, హోటలునుంచి క్యారియర్ తెప్పించి మేమిద్దరం భోజనంచేస్తాం. రోజూ నాన్ వెజిటేరియన్ లేనిదే భోజనం చేయదు” అన్నాడు మోహన్ కుమార్ భార్యతో.

అమరేశ్వరి ‘మంచిది’ అనుకుంది మనస్సుగా.

నిర్మల నవచూవన విలాసంతో మెరిసిపోతోంది. అందరికంటే ఆమెలో ఆకర్షణ ఎక్కువ. పైపై మెరుగుల ఆకర్షణకంటే ఆమె కళ్ళలో మగవాడి హృదయంలో సూటిగా గిలిగింతలు పెట్టే సమ్మోహనశక్తివుంది. ఆ శక్తితో

ఆమె ఆ వయస్సుకే ఎంతోమంది మగవాళ్ళని తనచుట్టూ ప్రదక్షిణలు చేయిస్తోంది. మగవాళ్ళని పిచ్చివాళ్లుగా చేసి అట్లా తనచుట్టూ తిప్పకోవటం ఆమెకు సరదా. ఆమె సోగోటళ్ళలోవుండదు. తనని కోరిన ప్రియుని ఇంటికేరావటం; ఆ ఇంట్లో కల్లోలం పుట్టించడం, తనకోర్కె నెరవేరినట్టు సంతోషపడడం ఆమె మనస్తత్వంలోని ప్రత్యేకత.

ఆమెమనస్సు ఎక్కడనొచ్చుకుంటుందో నన్నభయంతో మోహన్ కుమార్ ప్రతివిషయంలోనూ జాగ్రత్త తీసుకుంటు న్నాడు. ఆమె గదిలోని ఫర్నిచర్ బావుండలేదంటే సోఫా సెట్టు వేయించాడు. గోడలకున్న దేవుళ్ళపటాలు బావుండ లేదంటే తీయించాడు. బెడ్ పైన పక్క-గుడ్డలూ, దిండ్లూ నచ్చలేదంటే- సిల్క్ దుప్పట్లూ, డన్ లప్ పిల్లోలూ వేయిం చాడు.

హోటలునూంచి భోజనం వచ్చేప్పటికీ రాత్రి పదిగంట లైంది. ఆ లోపల నిర్మల స్నానం చేసింది. డ్రస్సు మార్చు కొని, నీటుగా టాయిలెట్ అయింది ఉల్లిపొరలాంటి తెల్లని నైలాన్ చీరె; టెర్లిన్ టాట్ బ్లాజు వేసికొంది మెడలోలాకెట్, ఆ ఆకారంలో ఆమెనుచూసి అసహ్యించుకుంది అమరేశ్వరి. ఆమె గుండె గాడిపొయ్యిలాగా గనగనమందుతూంది. ఏమీ చేయలేని తీసమర్థతతో పిచ్చిత్తిపోతోంది.

భోజనానికి డైనింగ్ హాలుకు రాకుండా, తనగదిలోనే ఏర్పాటు చేయమంది నిర్ణయం. 'ఆల్ రైట్. అక్కడే బావుంటుంది' అన్నాడు మోహన్ కుమార్.

ఆ గదిలోకి అమరేశ్వరి వెళ్ళలేదు వంటగది గడపలో కూర్చుని విలపించా గింది. పనిమనిషిని కూడా వాళ్లు గదిలోకి రానివ్వలేదు.

వాళ్ళ భోజనానికి ముందు సీసాల మ్రోతలు వినబడ్డాయి. ఏసీకి త్రాగుతున్నారేమో అనుకుంది అమరేశ్వరి. ఆమె గుంజిలో ఊణఊణానికి ఆవేదనా, జగుప్సా, భర్త బరితెగిన ప్రవర్తనపై కోపోద్దీకాలూ అధికమా తున్నాయి ఆ గదిలోంచి జంటగా వినిపించే నవ్వులు ఆమె హృదయంలో పదునైన బాకుల్లా గుచ్చుకుంటున్నాయి. మద్యపానంతో మత్తెక్కి నీళ్లు మాట్లాడుకునే మాటలు ఆమెకు తగని రోతను కలిగిస్తున్నాయి.

భోజనాలైనాక మోహన్ కుమార్ కేక వేయగా పనిమనిషి గదిలోకి వెళ్ళింది కుబుల్ ను శుభ్రపర్చి, యివతల కొచ్చింది ఎంగిళ్లు తీసికొని.

అమరేశ్వరి వంటగది గడపమీదే కూర్చుంది.

పడమటి ప్రక్క గదిలో నవ్వులూ, సంభాషణలూ ఆగిపోయాయి. తలుపులు మూసికున్న చప్పుడు వినిపించింది.

ఏడుస్తూ అమరేశ్వరి తనగదిలోకి వెళ్ళిపడుకుంది. ఆ గాత్రీ తెల్లవాస్తూ కంటిమీద రెప్పవాల్చుకుండా దుఃఖిస్తూనేవుంది.

*

*

*

అరుణోదయమైంది.

అమరేశ్వరి నిద్రమంచంమీదనుంచి లేచింది. ఆగాత్రీ ఆమె నిద్రబోయిందిలేదు తెల్లవారూఝాముకు ఒక దృఢనిశ్చయానికొచ్చింది ఆ నిశ్చయం తాలూకు స్థిర గంభీరత్వం ఆమె ముఖంలో స్పష్టంగా ముదితమైవుంది.

పడమటి ప్రక్క గదితలుపులింకా తెరుచుకోబడలేదు.

ఇట్లో హాలుమధ్యన నిలబడి అమరేశ్వరి రెండు నిమిషాలసాటు నిశ్శబ్దంగా చుట్టూ కలియజూసింది పనిమనిషి పెరట్లో అంట్లు తోముతోంది. ప్రక్క ఇంటివాళ్ళ రేడియోలోంచి శ్రీ వెంకటేశ్వర సుప్రభాతం వినవస్తోంది. ఆల్మరాలోంచి హ్యాండ్ బ్యాగ్ తీసికొని. ఇంటి బయటికొచ్చింది అమరేశ్వరి. ఆమెను చూసి రిక్షావాడు దగ్గరకొచ్చాడు. ఆ రిక్షాలో ఎక్కికూర్చుని “బస్సు స్టాండుకు పోనివ్వు” అన్నది అమరేశ్వరి.

...తమ ఎవ్వరితోనూ చెప్పలేదు ఎక్కడికి వెళ్ళేది ! ఆరునగారు నిద్రలేచారో, లేదో! ఇంకా ఆ వన్నెలాడి

కాగిలిలో సోలి తేలుతున్నారేమో! ఛీ ఛీ అలాంటి అవినీతి కార్యాన్ని చూడటానికేనా తను బ్రతికి ఉన్నది! స్త్రీ హృదయాన్ని నిలుపునా చీల్చే దుర్మటన అంతకంటే వేరే ఏముంటుంది? తనపై కసిదీర్చుకోవటానికే ఆయనగారు ఇంత హీనస్థితికి దిగజారారా? లేక ఆయనగారి అవినీతి సోకడలు చరమస్థాయికి అందుకున్నాయా? సమాజమూ, పరిసరాలూ, ఉద్యోగపుహోదా, వ్యక్తిత్వపు విలువలూ, మానవస్వపు ఛాయలూ, సభ్యతా సంస్కృతి - వీటికి దృష్టి పథంలోంచి తొలగించుకొని, భార్య ఇంట్లో వుండగా పరాయి స్త్రీతో కులుకుతారా? అంతకంటే దానినా మరొకటి వుంటుందా? ఆ ఘోరకృత్యంకంటే - భార్యను చంపివేయడం సబబు. ఏమైనా తను యింకా భర్తను గురించి, ఆయనగారు చేసే దుర్మార్గపు నడతల్ని గురించి, దుర్విధిని గురించి, ఆలోచించి కొని బాధపడటం అనవసరం, తను ఒక నిశ్చయానికి వచ్చింది. ఆ నిశ్చయాన్ని అమలుపర్చడమే తన కర్తవ్యం. అదే తనకు ఆత్మశాంతి. అంతకంటే ఈ జీవితంలో తను సాధించేదేమీ వుండబోదు!

రిక్షా బస్సుస్టాండుకు వచ్చింది. వాడికి డబ్బులిచ్చి, రిక్షాదిగింది అమరేశ్వరి.

సూర్యుడు రెండు బార్లపైకి ఎక్కాడు. అంతటా తెల్లని ఎండపర్చుకుంది.

అమరేశ్వరి బండరు వెళ్ళే బస్సులో ఎక్కి కూర్చుంది. ఆమె మనస్సు మబ్బులు దట్టంగా పట్టిన చీకటి రాత్రివలె ఉన్నది. తను గాఢంగా ఏర్పరుచుకొన్న నిశ్చయాన్ని గురించి సందేహాలు తలలెత్తసాగాయి. తన జీవితానికి మరేదైనా పరిష్కార మార్గం లేదా? జీవితంలో ఎదురుగాలికి తట్టుకోలేక, పరిస్థితులతో రాజీ అవుతున్నానని పనికిగా ఆ నిశ్చయానికి తను వచ్చిందా? తన భర్తను సన్మార్గానికి మళ్ళించే శక్తి సామర్థ్యమూ తనకు లేవా? కాలం ఆమెనగారిలో ఊహించని మార్పు తీసికొని రావచ్చు. అప్పటివరకూ తనెందుకు ఓపిక పట్టరాదు!—ఆ సందేహాలకు అమరేశ్వరి సమాధానం చెప్పకొని, తన నిశ్చయాన్ని గురించి సంతృప్తి పడింది.

ఉదయం ఏడున్నరకు బయలుదేరిన బస్సు బండరు చేరేప్పటికి పదకొండు గంటలైంది

రిక్షాలో గవర్నమెంటు హాస్పటల్ కు వెళ్ళింది అమరేశ్వరి.

డాక్టరు కరుణానిధి హాస్పటల్ లోలేడు ఆరోజు సెలవు పెట్టాడట. ఇంటికి వెళ్ళింది అమరేశ్వరి.

మేడపైన గదితో ఉన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి ఏకాంతంగా పడకకుర్చీలో కూర్చున్నాడు కిటికీలోంచి కొబ్బరి చెట్ల ఆకులపై బడే తెల్లని ఏండ్లను చూస్తున్నాడు.

చప్పుడులేకుండా ఆగదిలోకి ప్రవేశించిన అమరేశ్వరిని చూసి అశ్చర్యపడ్డాడు. డాక్టరు కరుణానిధి. గబుక్కున కుర్చీలోంచి లేచాడు. ఆమె మాట్లాడకుండా స్తీలు కుర్చీలో కూర్చుంది. డాక్టరు కరుణానిధి కొంచెం తమాయింతుకొని మళ్ళీ కుర్చీలో కూర్చున్నాడు.

“ఇట్లా హఠాత్తుగా రావటం మీ ఆశ్చర్యాన్నికలిగిస్తోందికదా” అన్నది అమరేశ్వరి పలుచని చిరునవ్వుతో.

అవునన్నట్లు తల ఆడించాడు, డాక్టరు కరుణానిధి. ఆమె కేసి కొన్ని నిమిషాలపాటు తేరిపారజూశాడు. తనతో పాటు కాలేజీలో చదువుకున్న అమరేశ్వరికీ, ఈ అమరేశ్వరికీ రూపురేఖల్లో ఎంతో వ్యత్యాసం గోచరించింది. చావు బ్రతుకుల సంధ్యా నీడలలో వూగులాడుతున్నట్టుంది, జీవితం జీర్ణవస్త్రమైనప్పుడు, ఆశల మడుగులు ఎండిపోయి భవిష్యత్తు ఎడారిలో చీకటి యైనప్పుడు—మనిషి ఓ రకమైన నిర్లిప్తతను అలవర్చుకుంటాడు. అట్లాంటి నిర్లిప్తతే ఆమెలో స్పష్టంగా కనబడుతోంది. అమెను చూడగానే డాక్టరు కరుణానిధి హృదయం తల్లడిల్లింది,

“ఈ జన్మలో మనం శాపగ్రస్తులుగా మిగిలిపోయాం కేవలం నాదురదృష్టమే ! నాదురదృష్టం నావరకే పరిమితమై వుంటే బావుండేది. కానీ అది మరికొందరి జీవితాలపైన కూడా దాని ప్రభావాన్ని చూపెట్టింది. అందుకే నేను మరి

బాపడుతున్నాను. నాదురదృష్టం నా జీవితంలో కలిగించే దుష్ఫలితాన్ని నేను అనుభవించక తప్పదు. కాని ఇతర్లు కూడా ఎందుకు గురికావాలి? అదే నా మనస్సును ఖోభ పెడుతూన్న వ్యధ! మీరు మా ఉమాశశిని తప్పకుండా వివాహం చేసికోవాలి. మీ ఇరువురి జీవితాల శ్రేయస్సు దృష్ట్యా ఈ వివాహం జరగాలి. మిమ్మల్ని ఎల్లాగయినా సరే వివాహానికి సుముఖుల్ని చేద్దామనేవచ్చాను” అన్నది అమరేశ్వరి పట్టుదలని సూచిస్తోన్న కంఠస్వరంతో.

డాక్టరు కరుణానిధి నిర్మలంగా చిరునవ్వు నవ్వాడు. “ఉమాశశిని తప్పకుండా వివాహం చేసికుంటాను.”

అమరేశ్వరి స్పృహదయం సంతోష ప్రపూర్ణమైంది. పేలవంగావున్న ఆమె ముఖం వికసించింది. తను యెంతో భయపడుతూ వచ్చినపని అతిసులభంగా అయింది. తన బ్రతుక్కు ఇదొక్కటి పరిపూర్ణమైన తృప్తి!

“నేను ఈ నిర్ణయానికి రావడానికి బలమైన కారణం ఉంది. మా అమ్మ చనిపోతూ చనిపోతూ ఆఖరు కోరికగా నా చేత ప్రమాణ చేయించుకుంది; తప్పకుండా వివాహం చేసికొనమని.”

“మీ అమ్మగారు చనిపోయారా?”

“అవును. దాదాపు మూడు మాసాలైంది గుండె జబ్బుతో హఠాత్తుగా చనిపోయింది. కంటికి రెప్పగా, ప్రాణా

నికి ప్రాణంగా పెంచి, ఇంతవాణ్ణి చేసిన మాతృమూర్తిని నా వైద్యవిజ్ఞానంలో, శక్తిసామర్థ్యాలలో దక్కించుకో లేకపోయాను. చచ్చేరోజువరకూ ఆవిడ నా పెళ్ళిని గురించి పోరాడుతూనేవుంది. చివరకు నా పెళ్ళిని చూడలేకపోయింది. ఇప్పుడు విచారిస్తూ వుంటాను.—యెంత అవివేకంగా, మూర్ఖంగా ప్రవర్తించానని తల్లికోర్కెను దీర్చని పుత్రుడు యెంత కఠినాత్ముడు?—ఆవిడ చనిపోయాక ఆత్మకోసమైనా వివాహం చేసికోక తప్పనని ఆ నిర్ణయాని కొచ్చాను” అన్నాడు డాక్టరు కరుణానిధి.

మనస్సులో డాక్టరుగారిక రెండు చేతులెత్తి నమస్కరించింది అమరేశ్వరి.

ఆ మధ్యాహ్నమే బందర్లో బయలుదేరి బస్సులో సాయంత్రానికి విజయవాడ వచ్చింది అమరేశ్వరి ఇంటిదగ్గర మోహన్ కుమార్ లేడు, సిర్మలా లేడు. ఇద్దరూ నది వడ్డీన పికారుకో. సినిమాకో, షాపింగుకో వెళ్ళివుంటారు అనుకొంది అమరేశ్వరి.

ఆ సాయంత్రమే చెల్లెలికి ఉత్తరం వ్రాసింది అమరేశ్వరి.

ఆ రోజు పదిగంటలకు ఉమాశశికి అక్కయ్య దగ్గ
 నుంచి ఉత్తరం వచ్చింది. అక్కయ్య ఉత్తరాలే ఆమెకు
 ఆశారేఖలు. ఆ ఉత్తరాలకోసం ఎదురుచూస్తూ వుండటం
 ఆమె దినచర్యలలో ముఖ్యమైనది.

ప్రియమైన ఉమకు

బ్రహ్మాండమైన సంతోషవార్త తెలుపడానికి, అంత
 కంటే బ్రహ్మాండంగా సంతోషపడుతున్నాను. నిన్నఉదయం
 బందరు వెళ్ళాను డాక్టరు కరుణానిధిగారిని కల్పికున్నాను.
 అసలు అందుకోసమే వెళ్ళింది. ఆయనగారు నిన్ను పెళ్ళి చేసి
 కోవటానికి మానస్సుర్తిగా అంగీకరించారు. మీ ఇరువురి
 వివాహం నా జీవితంలో ఒక గొప్ప సంతృప్తి. మీ ఇరువురూ
 త్వరలోనే భార్యాభర్తలై పరిపూర్ణమైన సుఖశాంతులతో,
 ఆదర్శంగా, హాయిగా సంసార యాత్ర సాగించాలని భగ
 వంతుని ప్రార్థిస్తున్నాను.

—అక్కయ్య అమరేశ్వరి

ఆనందం తుళ్లు హృదయమియ్యే ఉమాశశి ఆ ఉత్త
తాన్ని పట్టుకొని ఇట్లంతా గంతులేసింది, తల్లికి చూపెట్టింది.
ఆవిడ కళ్ళల్లో ఆనందబాష్పాలు కదులాడినయ్యే. కోర్టుకు
వెళ్ళబోతున్న తండ్రికి చూపెట్టింది. లాయరు సుందరా
మయ్యగారు తన సంతోషాన్ని నిండైన చిరునవ్వుద్వారా
ప్రకటించారు,

“అక్కయ్య దగ్గరకు వెళ్ళొస్తాను నాన్నా!” అన్నది
ఉమాశశి.

“సాయంత్రం చల్లబడ్డాక వెళుదువుగానిలే. ఎండ
మండిపోతోంది.” అన్నారు లాయరు సుందరామయ్యగారు
కోర్టుకు వెళ్ళేందుకు కారు ఎక్కబోతూ.

ఎదురు చెప్పలేదు ఉమాశశి. తల్లిదగ్గర తన ఉత్సా
హపు పొంగును వ్యక్తపర్చింది.

“ఇప్పుడే వెళతానమ్మా! అక్కయ్యను చూడనిదే
నా మనస్సు పూర్ణమోదు”

“అదేమిట! లేడికి లేచిందే ప్రయాణమన్నట్టు నాన్న
గారు సాయంత్రం చల్లబడ్డాక వెళ్ళమన్నారుగా! ఈఎండలో
వడగాడ్పులో ఎలా వెళతావు? ఇప్పుడొద్దులే. ఆనక మీ

నాన్నగారొచ్చి 'ఎండలో యెందుకు పాపించావు?' అని నన్ను కోప్పడతారు" అన్నది సరస్వతమ్మ చిరుకోపాన్ని ప్రదర్శిస్తూ.

ఏనుగు మాట్లాడలేక తాత్కాలికంగా మెదలకుండా పూరుకుంది ఉమాశశి భోజనం చేసి డాక్టరు కరుణానిధిని గురించి, అమరేశ్వరిని గురించి ఆలోచిస్తూ కొంచెం సేపు మేను వాల్చింది. మరికొంతసేపు రేడియో పెట్టుకుంది; ఇంకాకొంత సేపు 'ఎదగనిపువ్వు' నవల తీసి పేజీలు తిరగవేసింది. ఎంతకీ కాలం ముందుకు జరగదు. యెండ వేడిమి తగ్గదు. సాయంత్రం దద్దరకు రాదు.

మూడుగంటలు కాగానే, త్వరగా ముస్తాబై హ్యాండ్ బ్యాగ్ తీసికొని, తల్లితో చెప్పి బయలు దేరింది ఉమాశశి విజయవాడ వెళ్లేందుకు. లాయరు సుందరామయ్య గారింకా కోర్టునుంచి ఇంటికి రా లేదు.

మధురమైన ఆలోచనలతో బస్సులో గంటంబావు కాలం ఇట్టే జరిగిపోయింది.

విజయవాడ బస్సుస్టాండులో సాయంత్రం నాలుగూ ముస్తావుకు ఉమాశశి దిగింది.

ఇంకా సాయంత్రం సంతం చల్లబడలేదు. వెచ్చ
దనపుగాలులు వీస్తూనే ఉన్నాయి.

ఉమాశశి రిక్షా ఎక్కి, అడ్రస్ చెప్పి త్వరగా పోనివ్వ
మన్నది. పదినిముషాల్లో రిక్షా గాంధీనగరంలో మోహన్
కుమార్ వుండే డాబాముందు ఆగింది. ఆమె అట్లా రిక్షాదిగి,
డబ్బు లిస్తూండగా—వర్కుమేస్త్రీ రామస్వామి సైకిలుమీద
నురుగులు కుక్కుకుంటూ వచ్చాడు.

“ఏమిటోయ్! అంత హడావుషీ!” అన్నది ఉమాశశి
అతని ముఖంపై వ్రేళ్ళాడే ఆమర్దానీ, భయభాంతతనూ
గమనించి. అతను రెండుమూడుసార్లు అమరేశ్వరి పంపించగా
గుంటూరు వచ్చాడు. అక్కయ్యగారింట్లో వున్నారా?”
అతనిగొంతు వణికింది.

“ఏం? ఏం జరిగింది!”

“అయ్యగార్ని యాంటి కరపన్ డిపార్టుమెంటు సి.ఐ.
డీలు పట్టుకున్నారు—ఒక కంట్రాక్టరు దగ్గర్నుంచి వెయ్యి
రూపాయలు లంచం తీసికొంటూ వుండగా.”

“ఆ!” ఉమాశశికి మూర్ఛవచ్చినంతపన్నెంది.

“అక్కా! అక్కా!” అంటూ ఇంట్లోకి వెళ్ళింది

ఉమాశశి, వర్కమేస్త్రీ రామస్వామికూడా ఇంట్లోకి వచ్చాడు.

అక్కయ్యను కేకవేస్తూ ఇల్లంతా తిరిగింది ఉమాశశి కాళ్ళు తకబడే ఆదుర్దాతో, గొంతు పూడిపోయే తొట్టు పాటుతో. అమరేశ్వరి పలుకలేదు. ఆమె ఇంట్లో వున్న జాడే లేదు. పెరటి దొడ్లో కనుపూడుస్తున్న పనిమనిషి వచ్చింది.

“అమ్మగారు యెక్కడ?” ఉమాశశి గుండెల్లో దడ అధికమైంది.

“మధ్యాహ్నం ఆగదిలో తలుపులు బిగించుకొని పడు కున్నారమ్మా! యెన్నిసార్లు పిలిచినా పలుకలేదు. నిద్ర బోతున్నారేమో!” అన్నది పనిమనిషి ఉత్తరపు ప్రక్కగది చూపిస్తూ.

అక్కయ్యను పిలుస్తూ ఆ గదితలుపుల్ని సత్తువకొద్దీ బాదింది ఉమాశశి. లోపలనుంచి సమాధానం లేదు వర్కమేస్త్రీ రామస్వామికూడా గొంతు చించుకున్నాడు. లాభం లేకపోయింది. ఆ గది కిటికీలుకూడా మూసివున్నాయి.

ఉమాశశి భయకంపితురాలైంది.

ఇగురు పొరుగు వాళ్ళని పిల్చి వర్కమేస్త్రీ ఆ గది తలుపుల్ని పగులగొట్టించాడు.

కుర్చీలో మెడ వ్రేళ్ళాడ వేసికొని అచేతనంగా పడి
వున్న అమరేశ్వరి. ప్రక్కన టీపాయ్‌మీద చిన్న పాయిజన్
బాటిల్.

“అక్కా!” ఉమాశశి గొంతులోంచి ప్రాణం వూడి
బయట పడ్డట్టుగా కెవ్వున కేక వేసింది.

సాయంత్రం నెమ్మదిగా నిష్క్రమించగా, మెత్తగా
ప్రవేశించిన మునిమాపు చీకటి నీడల్ని ఆహ్వానించిది.

చంద్రావత్
(గంధాలయం,
అలలవాలు :: పూజా శిలా)

~~~~~

మనసు ఫౌండేషన్ పుస్తకాల పరిశీలనావర్టిక

పుస్తకం సంఖ్య	TPLA131B113
పుస్తకం పేరు	ఎదురుగాలి
తారీఖు	30/10/24
ముందు అట్ట	NO
వెనుక అట్ట	NO
మొత్తం పేజీలు	201
విద్య సైజు పేజీలు	NO
భాగ పేజీలు	NO
లేని పేజీలు	NO
తయారు చేసినవది	APsar
పేజీలు విడదీసినవది	Thasir
స్కాన్ చేసినవది	31/10/24
పరీక్ష చేసినవది	HASEEMA
పేజీలు సరిచూసినవది	
లైండింగు చేసినవది	
ప్యాకింగు చేసినవది	
పరిస్థితి	good